DICȚIONAR GEOMORFOLOGIC

editura
științifică

BIBL. CENTR. UNIV.
M. „EMINESCU" IAȘI
GEOLOGIE-GEOGRAFIE
III - 7070

V. Băcăuanu
I. Donisă
I. Hârjoabă

DICȚIONAR GEOMORFOLOGIC

cu termeni corespondenți în limbile
FRANCEZĂ
GERMANĂ
ENGLEZĂ
RUSĂ

205357
B.C.U. - IASI

Editura Științifică
BUCUREȘTI, 1974

I. 24358
Biblio... Geografie
T. III 7070

Prefață

Lucrările de geografie devin din ce în ce mai numeroase și mai complexe. Aceasta reflectă rolul tot mai important pe care geografia îl îndeplinește în societatea modernă.

Cunoașterea aprofundată a condițiilor geografice se impune astăzi cu stringență, în contextul apelului lansat de oamenii de știință pentru menținerea echilibrului natural, în vederea asigurării unor condiții optime dezvoltării societății umane în viitor. Experiența a demonstrat că neglijarea sau insuficienta cunoaștere a cadrului natural poate compromite efortul constructiv al omului. Tocmai de aceea documentările geografice sînt tot mai des solicitate de către cei mai diferiți specialiști.

Dintre factorii geografici care pot influenț aactivitatea omului, relieful ocupă un loc de frunte. Sistematizarea urbană și rurală, organizarea teritoriului, mecanizarea agriculturii, construcția căilor de comunicații, a sistemelor hidroenergetice și a celor de irigații etc., trebuie să țină seama de caracteristicile reliefului și de procesele geomorfologice.

Iată de ce, pe lîngă geografi, un număr mare de alți specialiști utilizează literatura geomorfologică. Uneori însă acești specialiști, studenții și chiar unele cadre didactice, întîmpină dificultăți din cauza terminologiei care se îmbogățește rapid, pe măsura dezvoltării geomorfologiei ca știință.

Documentarea științifică, în vederea valorificării reliefului, presupune o cunoaștere tot mai temeinică a studiilor și cercetărilor de specialitate, o înțelegere și o utilizare corectă a terminologiei românești și străine în domeniul respectiv. Se simțea deci nevoia unei lucrări unitare care să prezinte această terminologie și să explice, pe scurt, conținutul fiecărui termen.

Discutarea terminologiei de specialitate se poate face în multiple și variate forme. Uneori, o simplă noțiune poate prilejui o expunere amplă sau o prezentare ce s-ar putea face pe mai multe pagini. Am conceput însă acest dicționar ca pe un instrument de lucru, simplu și practic, util celor care vor să cunoască sensul unor termeni și nu ca pe o lucrare de erudiție care să epuizeze toate aspectele care ar putea fi discutate în legătură cu noțiunile abordate.

Adăugarea corespondențelor, în principalele limbi de circulație, conferă dicționarului o și mai largă arie de utilitate.

Dificultățile ce s-au ivit în timpul elaborării lucrării n-au fost puține și ele nu au putut fi învinse întotdeauna. În problema selectăriii termenilor ne-am condus după principiul includerii, în primul rînd, a termenilor de bază, consacrați prin utilizarea curentă în literatura geomorfologică și nu am luat în considerare toată terminologia populară care se referă la formele de relief. În ceea ce privește menționarea tremenilor străini, aceștia au fost preluați din lucrările de specialitate (tratate, dicționare). Desigur că unii dintre ei au putut scăpa atenției noastre, dată fiind vastitatea literaturii în care apar dispersați și inconsecvențelor de accepțiune. Am vrea să menționăm faptul că, în cazul echivalențelor prea numeroase, a trebuit să reținem doar pe acelea care ni s-au părut mai adecvate. Au fost situații în care pentru unii dintre termenii străini — din domeniul morfologiei glaciare, periglaciare, marine, deșertice etc. — nu au putut fi găsite corespondențe exacte în limba română, astfel că ei au fost transliterați conform sursei din care provin, după cum nici unor termeni românești de origine populară nu li s-au putut găsi echivalente în celelalte limbi. Atunci cînd, atît în geomorfologia românească, cît și în cea străină, aceluiași termen i se dau sensuri diferite, am căutat să adoptăm accepția cea mai larg răspîndită. Desigur că opțiunile noastre pot fi discutabile, dar am avut în vedere și necesitatea unificării și precizării terminologiei geomorfologice, lucrarea de față putînd constitui, sperăm, un punct de plecare în acest sens.

Adresăm și pe această cale mulțumirile noastre colegului Șerban Dragomirescu, care ne-a fost de un prețios ajutor în verificare termenilor străini, precum și tuturor acelora care ne-au sprijinit în elaborarea acestui dicționar.

Redactarea termenilor s-a făcut după cum urmează: **A-F** HÂRJOABĂ I., **G-P** DONISĂ I., **R-Z** BĂCĂUANU V.

AUTORII

Îndrumări pentru folosirea dicționarului

Dicționarul geomorfologic cuprinde aproape 1 800 de termeni, materialul fiind organizat alfabetic și completat de un indice final, care conține termenii echivalenți în limbile franceză, germană, engleză și rusă, cu trimiteri la cuvîntul-titlu la care se referă.

Fiecare cuvînt-titlu este urmat de o succintă definiție, în cadrul căreia acest cuvînt este reluat numai prin inițială. Termenii compuși, precum și cei sinonimi, sînt evidențiați în definiție prin litere cursive, fiecare dintre aceștia fiind reluat drept cuvînt-titlu separat. De cele mai multe ori acești termeni, deși considerați articole independente de dicționar, nu au fost definiți, ci s-au făcut trimiteri către cuvîntul de bază.

În continuarea definiției, într-o paranteză dreaptă, s-au menționat echivalentele în limbi străine în următoarea ordine: franceză, germană, engleză și rusă. Sînt însă și situații în care apar echivalente în limbile străine și la acele articole de dicționar la care s-a făcut numai trimitere la termenul de bază, întrucît acestea au echivalente independente.

a

1 **Aa(lavă-)** Haos de blocuri formate prin spargerea crustei de răcire a lavelor, în condițiile unei scurgeri lente. Termen originar din arhipelagul Hawaii. [*lave en blocs* / *Blocklava, Schollenlava* / *aa lava* / —]

2 **Ablațiune** a) Proces de reducere a masei unui ghețar prin topire, evaporare și distrugere mecanică; b) Proces de îndepărtare a materialului fin de pe suprafața scoarței terestre prin acțiunea areolară a diferiților agenți geomorfologici (apă, vînt etc.). [*ablation* / *Ablation* / *ablation* / *абляция*]

3 **Ablațiune indirectă** Topirea mai rapidă a gheții și a zăpezii în porțiunile acoperite de materiale care absorb căldură. [*ablation indirecte* / — / *covered ablation, indirect ~* / *косвенная абляция*]

4 **Abluțiune** Eroziune exercitată de curenții marini de adîncime în rocile sedimentare neconsolidate sau chiar și în rocile dure de pe fundul bazinelor marine și oceanice. [— / *Ablution* / — / —]

5 **Abraziune** Acțiunea de eroziune exercitată de apa mărilor și a lacurilor în zona litorală. În acest proces, rolul principal îl au valurile care acționează în mișcare particule solide, sporindu-și astfel eficacitatea. În literatura engleză și germană termenul este folosit uneori în accepțiunea generală de eroziune. [*abrasion* / *Abrasion, Brandungserosion* / *abrasion, marine abrasion* / *абразия*]

6 **Abrupt** Porțiune de teren cu înclinare foarte mare sau cu poziție verticală. Poate apărea în regiunile faliate, în zonele de țărm sau acolo unde acționează o eroziune puternică. Uneori **A.** pun în evidență o diferențiere litologică. [*escarpe, escarpement* / *Abdachung, Steilabfall* / *cliff, scarp, escarpment* / *крутизна*]

7 **Abrupt de desprindere** Abrupt format la partea superioară a versanților, ca urmare a desprinderii maselor de rocă care se surpă sau alunecă pe versant. Adesea **A.d.** este denumit, impropriu, cornișă. Sin. *rîpă (zonă) de desprindere*. [*cicatrice d'arrachement* / *Abrißnische* / *scarp, landslide scarp* / *стенка срыва*]

8 **Ac** Stîncă în formă de stîlp ascuţit. Formă caracteristică pentru crestele glaciare (ex. Acul Ciobanului din Munţii Făgăraşului), pentru regiunile vulcanice (v. *A. pelean*) şi pentru abrupturile formate în loess (v. *A. de loess*). [*aiguille, gendarme* |*Felsnadel* |*needle, spine, aiguille* |*игла*]

9 **Ac de loess** Coloană verticală, mult efilată, care se formează prin detaşarea sa din pereţii de loess datorită proceselor de sufoziune şi spălare. [— |— |— |*лёссовая игла*]

10 **Ac pelean** Lavă răcită în coşul vulcanilor şi împinsă afară prin presiunea gazelor sau a magmei, sub forma unui stîlp. Numele este dat după acul vulcanului Mt. Pelé din Martinique. Sin. *obelisc vulcanic*. [*aiguille péléenne, ~ d'extrusion* |*Lavanadel* |*obelisk, volcanic spine* |*обелиск, лавовый палец*]

11 **Actualism** Metodă de cercetare şi de interpretare a istoriei Pămîntului, bazată pe compararea fenomenelor geologice din trecut cu cele actuale, ţinîndu-se seama atît de asemănările cît şi de deosebirile specifice dintre condiţiile naturale din prezent şi cele din trecut. Preconizat încă de Leonardo da Vinci dar fundamentat şi introdus în ştiinţă de către Ch. Lyell (1797—1875), **A.** a apărut ca principiu materialist de interpretare a fenomenelor geologice. [*doctrine de l'actualisme* |*Aktualismus, Aktualitätsprinzip* |*principle of actualism, ~ of uniformitarianism, ~ of uniformity, law of actualism* |*актуализм*]

12 **Acumulare** Proces de depunere a particulelor minerale sau organice prin acţiunea diferiţilor agenţi geomorfologici. În funcţie de condiţiile şi agentul care o determină, **A.** se diferenţiază în: *A. marină* şi *A. lacustră (sedimentare), A. fluvială (aluvionare), A. eoliană. A. glaciară, A. deluvială* etc. [*accumulation* |*Akkumulation, Aufschotterung* |*accumulation* |*аккумуляция*]

13 **Acumulare antropică** Acţiunea omului de depozitare a diverselor materiale, dînd astfel naştere unor forme de relief. [*accumulation anthropique* |*anthropische Akkumulation* |*anthropic accumulation* |*антропогенная аккумуляция*]

14 **Acumulare coluvială** Proces de depunere, de obicei la baza versanţilor, a materialului fin provenit din şiroire sau din spălarea suprafeţelor înclinate. Prin **A.c.** se formează coluvii. [*accumulation colluviale* |— |— |*колювиальная аккумуляция*]

15 **Acumulare deluvială** Acţiune de depunere a materialului deplasat în urma fenomenelor de alunecare, creep, solifluxiune etc. [— |— |— |*делювиальная аккумуляция*]

16 **Acumulare eoliană** Proces de depunere a particulelor transportate de curenţii de aer. [*accumulation éolienne|äolische Akkumulation|aeolian accumulation|эоловая аккумуляция*]

17 **Acumulare fluviatilă** v. **Aluvionare**

18 **Acumulare fluvio-glaciară** Proces de depunere, prin intermediul apelor rezultate din topirea gheţarilor, a materialului remaniat din morene, cît şi a materialului rezultat din eroziunea fluviatilă. [*accumulation fluvio-glaciaire|fluvioglaziale Akkumulation, glazifluvial ~|fluvio-glacial accumulation|флювиогляциальная аккумуляция*]

19 **Acumulare fluvio-lacustră** Proces de depunere a materialului detritic rezultat în urma acţiunii combinate a rîurilor şi a lacurilor. [*accumulation fluvio-lacustre|fluviolimnische Akkumulation|fluvio-lacustrine accumulation|флювио-озёрная аккумуляция*]

20 **Acumulare fluvio-marină** Proces de depunere a materialului detritic provenit din acţiunea combinată a rîurilor şi a apelor marine. [*accumulation fluvio-marine|fluviomarine Akkumulation|fluvio-marine accumulation|флювиально-морская аккумуляция*]

21 **Acumulare glaciară** Proces de depunere a fragmentelor de rocă în urma topirii gheţarilor. [*accumulation glaciaire|Gletscherakkumulation, Glazialakkumulation|glacial accumulation|ледниковая аккумуляция*]

22 **Acumulare lacustră** Proces de depunere a particulelor minerale, organice şi de precipitare chimică în cadrul bazinelor lacustre. Sin. *sedimentare lacustră*. [*accumulation lacustre|limnische Akkumulation|lacustrine accumulation|озёрная аккумуляция*]

23 **Acumulare litorală** Proces de depunere, în zona litorală, a materialului detritic rezultat din acţiunea apelor curgătoare lacustre sau marine. [*accumulation littorale|Strandakkumulation|shore accumulation|береговая аккумуляция*]

24 **Acumulare marină** Proces de depunere a particulelor minerale, organice şi de precipitare chimică pe fundul bazinelor marine şi oceanice. Sin. *sedimentare marină*. [*accumulation marine|marine Akkumulation|marine accumulation|морская аккумуляция*]

25 **Acumulare nivală** Proces de depunere a materialului detritic prin intermediul zăpezii. Particulele acumulate în

masa zăpezii provin din rostogoliri, transport eolian, eroziune nivală etc. [*accumulation nivale* | — | — | *нивальная аккумуляция*]

26 **Acumulare torențială** Proces de depunere a materialului detritic provenit din acțiunea torenților. Forma de relief caracteristică, rezultată din **A.t.**, este conul de dejecție. [*accumulation torrentielle* | — | — | *потоковая аккумуляция*]

27 **Acumulare vulcanică** Proces de depunere a produselor de efuziune vulcanică (materiale piroclastice și lavă). [*accumulation volcanique* | *vulkanische Akkumulation* | *volcanic accumulation* | *вулканическая аккумуляция*]

28 **Adaptare morfoclimatică** Punerea de acord a proceselor geomorfologice și a formelor de relief, dintr-o anumită zonă geografică, cu condițiile climatice ale zonei respective. Prin **A.m.** se ajunge la echilibru morfoclimatic. [*adaptation morpho-climatique* | — | *morphoclimatic adjustment* | *морфоклиматическая адаптация*]

29 **Adaptare la structură** Modelare specifică a reliefului de către factorii geomorfologici în funcție de structura geologică, realizîndu-se o concordanță între formele de relief și structură. [*adaptation à la structure* | *Anpassung an der Struktur* | *structural adjustment* | *применение к структуре*]

30 **Adîncime** Caracteristică morfometrică a unei forme de relief, reprezentînd distanța pe verticală între baza acesteia și un plan de referință superior. [*profondeur* | *Tiefe* | *depth* | *глубина*]

31 **Adîncimea fragmentării reliefului** v. **Energia reliefului**

32 **Adîncime medie** Valoarea medie a adîncimii tuturor punctelor din cuprinsul unei forme negative de relief. [*profondeur moyenne* | *mittlere Tiefe* | *mean depth* | *средняя глубина*]

33 **Afînarea rocilor** Slăbirea coeziunii rocilor și fragmentarea, măcinarea lor prin dezagregare și alterare, însoțită, de obicei, de o mărire a volumului acestora. [— | — | — | *разрыхление пород*]

34 **Aflorіment** Porțiune a rocii din substrat care apare la zi. [*affleurement* | *Austritt, Ausbiss* | *outcrop* | *обнажение*]

35 **Afluent** Rîu care se varsă nemijlocit într-un alt rîu, lac sau într-un bazin colector. În același sens se poate vorbi și despre ghețari. [*affluent, tributaire* | *Nebenfluß, Zufluß* | *sidestream, tributary, affluent* | *приток*]

36 **Afuiere** Erodarea mai accentuată a albiei unui rîu, în jurul unui obstacol, ca urmare a creșterii vitezei apei, provocată de obstacolul respectiv. [*affouillement* | *Ausschürfung, Unterwaschung, Unterspülung* | *scour, scoop out* | *подмыв*]

37 **Agent endogen** Element activ de modelare a reliefului, a cărui sursă de energie se află în interiorul Pămîntului. Sin. *agent intern*. [*agent endogène* | *endogener Agent* | *internal agent, endogene* ~ | *эндогенный агент*]

38 **Agent exogen** Element activ de modelare a reliefului, care acționează la suprafața scoarței terestre și a cărui sursă de energie este extraterestră (radiația solară, atracția universală). În acțiunea unor **A.e.** un rol important îl are gravitația. Sin. *agent extern*. [*agent externe, agent exogène* | *exogener Agent, Atmosphärilie* | *exogenic agent, external* ~, *subaerial* ~ | *экзогенный агент*]

39 **Agent extern** v. **Agent exogen**

40 **Agent intern** v. **Agent endogen**

41 **Agestru** v. **Con de dejecție**

42 **Aglomerat vulcanic** Rocă formată din fragmente vulcanice de diverse mărimi, nesortate, de la cenușă vulcanică pînă la blocuri cu diametrul de cîțiva metri, de regulă nerotunjite, rezultate din exploziile vulcanice și cimentate de un material vulcanic fin. [*agglomérat* | *Agglomerat* | *agglomerate* | *агломерат*]

43 **Agradare** Ridicarea suprafeței reliefului prin depunere de materiale noi, de exemplu înălțarea patului albiei cu aluviuni. [*aggradation* | *Anschwemmung, Aufschüttung, Auffülung* | *aggradation, sitting-up* | *агградация*]

44 **Agroterasă** Microrelief antropic, cu aspect de trepte, care se formează pe versanți în urma lucrărilor agricole. Sin. *terasă de cultură*. [*terasse de culture* | *Kulturterrasse, Ackerterasse, Anbauterrasse, Stufenrain* | *field terrace, cultivation* ~, *lynchets* | *агротерраса*]

45 **Aisberg** Bloc de gheață de mari dimensiuni și de forme neregulate, detașat din masa ghețarilor continentali ajunși la țărm. **A.** sînt antrenate de curenții marini, plutind pe mari distanțe. **A.** transportă fragmente de roci pe care le depun pe fundul oceanului. Sin. *iceberg*. [*iceberg* | *Eisberg* | *iceberg* | *айсберг, ледяная гора*]

46 **Ajustare izostatică** Mişcare de ridicare sau coborîre a unor blocuri din scoarţa terestră pentru realizarea echilibrului izostatic. [*ajustement isostatique*/*isostatisches Gleichgewicht*/*isostatic adjustment*/*изостатическое прилаживание*]

47 **Albie majoră**. Suprafaţa fundului de vale acoperită de apele rîului în timpul perioadelor de nivel maxim. [*lit majeur, lit des hautes eaux, plaine inondable*/*Aue, Talaue, Flutbett, Hochflutbett*/*flood-plain*/*пойма*]

48 **Albie minoră** Canal prin care se scurge, în mod obişnuit, apa unui rîu. **A.m.** poate fi unitară sau despletită în braţe secundare. Sin. *matcă* [*lit mineur, ~ ordinaire*/*Flußbett, Normalbett, Strombett, Talsohle*/*stream channel, river bed, minor ~*/*русло*]

49 **Albie părăsită** Sector din albie prin care nu mai are loc scurgerea obişnuită a apelor, datorită stabilirii unui alt traseu. Sin. *braţ părăsit, braţ mort*. [*lit abandonné, faux bras*/*verlassenes Flußbett, blinder Arm*/*abandoned channel, false ~, false river*/*старица*]

50 **Albie de străpungere** Porţiune de albie nou creată prin străpungerea pedunculului unui meandru, printr-un proces de autocaptare. [—/—/*cut-off channel*/*сквозное русло*]

51 **Alit** Rocă afînată de culoare roşie, produsă prin procese de alterare a scoarţei terestre în condiţii de temperatură şi umiditate ridicate, caracteristice regiunilor ecuatoriale şi tropicale. **A.** conţine o cantitate mare de aluminiu şi fier, fiind sărac în silice. În regiunile ecuatoriale şi tropicale deosebit de umede, **A.** atinge grosimea de 50 m. Sin. *alterit*. [*allite*/*Allit*/*allite*/*аллит*]

52 **Alterare** Modificarea mineralogică şi chimică a rocilor de la suprafaţa scoarţei terestre, prin procese chimice, biochimice şi fizicochimice. Sin. *descompunerea rocilor*. [*altération*/*chemische Verwitterung*/*chemical weathering*/*химическое выветривание*]

53 **Alterit** v. **Alit**

54 **Altimetrie** v. **Hipsometrie**

55 **Altiplanaţie** Proces de nivelare a reliefului sub acţiunea alternării ciclice a îngheţului şi dezgheţului (factori criergici sau periglaciari) din regiunile montane. Sin. *crioplanaţie, echiplanaţie*. [*altiplanation*/*Altiplanation, Frostglättung*/*altiplanation*/*алтипланация*]

56 **Altitudine** Înălțimea unui punct de pe suprafața terestră față de un anumit plan orizontal de referință. [*altitude |Höhe |altitude | высота*]

57 **Altitudine absolută** Înălțimea unui punct de pe suprafața scoarței terestre față de nivelul mediu al Oceanului Planetar [*altitude absolue |absolute Höhe | absolute altitude |абсолютная высота*]

58 **Altitudine medie** Înălțimea medie a unei porțiuni din suprafața scoarței terestre, înălțime calculată față de nivelul mării. [*altitude moyenne |mittlere Höhe |mean altitude |средняя высота*]

59 **Altitudine relativă** Înălțimea unui punct de pe suprafața scoarței terestre față de un plan de referință convențional [*altitude relative |relative Höhe |relative altitude |относительная высота*]

60 **Alunecare activă** Alunecare de teren în cadrul căreia masa de roci este în curs de deplasare.

61 **Alunecare areală** Alunecare ce afectează mari suprafețe de teren, materialul antrenat prezentînd grosimi mici (sub 5 m în mod obișnuit).

62 **Alunecare asecventă** Alunecarea unei mase de roci lipsită de stratificație, în cadrul căreia patul alunecării nu poate fi raportat la un plan de stratificație. [— |— |— |*асеквентный оползень*]

63 **Alunecare în brazde** v. **Alunecare superficială**

64 **Alunecare consecventă** Alunecare produsă în depozite stratificate, suprafața de alunecare (patul alunecării) corespunzînd unui plan de stratificație. [— |— | *slide |консеквентный оползень*]

65 **Alunecare curgătoare** Alunecare în cadrul căreia materialul antrenat în mișcare, îmbibîndu-se cu apă, capătă o mare fluiditate, astfel încît ia aspectul unui torent de noroi (alunecare de vale), cînd se canalizează pe unele adîncituri preexistente, sau al unei limbi de ghețar, cînd se efilează pe versanți. **A.c.** constituie o formă de tranziție între alunecarea areală și curgerea noroioasă. Sin. *curgere de gloduri, curgere de noroi, alunecare liniară, alunecare plastică.* [*coulée boueuse, ~ de terre, ~ de boue |Erdgletscher, Schlammstrom | earth flow, ~ glacier, mud slide, ~ flow |оплывина*]

66 **Alunecare delapsivă** Alunecare ce se declanșează la baza versantului și antrenează apoi treptat mase de roci situate spre partea superioară a acestuia. Sin. *alunecare glisantă*. [— /— /— /*делапсивный оползень*]

67 **Alunecare detrusivă** Alunecare ce se produce începînd de la partea superioară a unui versant și antrenează treptat mase de roci situate spre baza acestuia. Sin. *alunecare împingătoare*. [— /— /— /*детрусивный оползень*]

68 **Alunecare fixată** v. **Alunecare stabilizată**

69 **Alunecare glisantă** v. **Alunecare delapsivă**

70 **Alunecare în gruieți** v. **Alunecare monticulară**

71 **Alunecare în holoage** v. **Alunecare monticulară**

72 **Alunecare insecventă** Alunecare produsă în terenuri stratificate și în cadrul căreia suprafața de alunecare (patul alunecării) interesectează, după un unghi oarecare, planul de stratificație. De obicei, materialul alunecat se desface în pachete care, deplasîndu-se cu o viteză mai mare spre suprafața de alunecare, suferă o ușoară mișcare de rotație. [— /— /*slump* /*инсеквентный оползень*]

73 **Alunecare împingătoare** v. **Alunecare detrusivă**

74 **Alunecare lenticulară** Formă de alunecare caracteristică pentru terenurile argiloase, care se pune în evidență prin corpul său asemănător unei lentile.

75 **Alunecare liniară** v. **Alunecare curgătoare**

76 **Alunecare în masă** v. **Alunecare de profunzime**

77 **Alunecare monticulară** Alunecare în cadrul căreia suprafața corpului de alunecare este fragmentată sub forma unor monticuli. Este un tip de alunecare foarte răspîndit în țara noastră, din care cauză denumirile regionale sînt numeroase: *A. în movile* (Moldova, Transilvania), *A. în gruieți* (Transilvania), *A. în țiglăi* (Transilvania, Moldova), *A. în holoage* (Oltenia).

78 **Alunecare în movile** v. **Alunecare monticulară**

79 **Alunecare în pachete** v. **Alunecare în trepte**

80 **Alunecare plastică** v. **Alunecare curgătoare**

81 **Alunecare de profunzime** Alunecare ce antrenează pachete de roci a căror grosime depășește adîncimea scoarței de alterare, antrenînd o parte din roca subiacentă. Sin. *alunecare în masă*.

82 **Alunecare în pseudoterase** v. **Alunecare în trepte**

83 **Alunecare reactivată** Alunecare ce se produce în corpul stabilizat al unei alunecări mai vechi, datorită apariției unor condiții noi de evoluție a reliefului (modificarea pluviozității, intervenția omului etc.).

84 **Alunecare stabilizată** Alunecare în cadrul căreia masele de roci au încetat să se mai deplaseze, dar se păstrează încă microrelieful caracteristic de padine, valuri, monticuli sau trepte pe suprafața corpului alunecării, iar în zona de desprindere se păstrează încă un abrupt distinct. Sin. *alunecare fixată.*

85 **Alunecare submarină** Deplasarea în masă a unor imense cantități de roci sedimentare pe pantele reliefului submarin. [*glissement sous-marin*|*submarine Rutschung*|*submarine slump, ~ slide*|*подводный оползень*]

86 **Alunecare sufozională** Alunecare ce se produce datorită slăbirii coeziunii rocilor prin fenomenul de sufoziune.

87. **Alunecare superficială** Tip foarte răspîndit de alunecare, în cadrul căruia materialul antrenat în mișcare are grosime mică. În mod obișnuit **A**.s. se produce în scoarța de alterare fără a afecta roca subiacentă. Unele **A**.s. sînt denumite *alunecări în brazde* deoarece suprafața solului antrenat într-un astfel de proces prezintă discontinuități de forma unor brazde (brazde de alunecare).

88 **Alunecare terasată** v. **Alunecare în trepte**

89 **Alunecare de teren** Deplasarea naturală a maselor de roci pe o suprafață înclinată, de obicei umedă, sub acțiunea gravitației. Aceasta se produce datorită ruperii echilibrului dintre forța de gravitație și frecarea internă a maselor de roci, ca urmare a unor procese naturale sau a intervenției omului. **A**.t. prezintă următoarele elemente morfologice principale: abruptul (rîpa) de desprindere, corpul alunecării, fruntea alunecării și patul alunecării (suprafața de alunecare). Sin. *fugitură, glimee.* [*glissement*|*Erdrutsch, Bergrutsch, Bergschlipf*|*landslide, landslip*|*оползень*]

90 **Alunecare în trepte** Deplasare în cadrul căreia materialul antrenat este dispus în trepte. Masa de roci antrenată în mișcare este, de obicei, groasă și păstrează, în mare măsură, structura inițială. Sin. *alunecare în pseudoterase, alunecare în pachete, alunecare terasată.*

91 **Alunecare uscată** Deplasarea unei mase de roci uscate pe un plan înclinat (de stratificație, de falie etc.). [— |*feuchte Massenbewegungen* |*landslip, rockslide* |*сухой оползень*]

92 **Alunecare de vale** v. **Torent de noroi**

93 **Alunecare în valuri** Alunecare la care suprafața materialului deplasat prezintă un aspect ondulat, iar valurile, de înălțime variabilă, sînt alungite perpendicular pe direcția în care se produce deplasarea.

94 **Alunecare de zăpadă** Deplasarea lentă a unei mase de zăpadă sub influența gravitației. [*glissement de neige* |*Schneerutsch* |*snow slide* |*снежный оползень*]

95 **Aluvionare** Proces de acumulare, în albie și în regiunea de vărsare, a rîurilor a materialului transportat de către acestea. Sin. *acumulare fluviatilă.* [*alluvionnement* |*Anschwemmung, Ablagerung* |*alluviation* |*нанос аллювиальных отложений, намывание*]

96 **Aluviu** v. **Holocen** [— |*Alluvium* |*alluvium* |*аллювий*]

97 **Aluviuni** Material detritic (mîl, nisip, pietriș) transportat și depus, relativ stratificat, de apele curgătoare. După condițiile de acumulare se disting: *A. de luncă*, în general fine, depuse în timpul revărsărilor și *A. de albie minoră*, de obicei grosiere. Sin. *depozit aluvial, depozit fluviatil.* [*alluvions* |*Alluvionen, Flußablagerungen* |*alluvium, alluvial deposits, river ~* |*речные наносы, ~ отложения*]

98 **Aluviuni de albie minoră** v. **Aluviuni**

99 **Aluviuni de luncă** v. **Aluviuni**

100 **Alveolă de dezagregare** Gol creat într-un conglomerat prin desprinderea unuia dintre galeții componenți; scobitură creată la suprafața unei roci grosiere (granit, gresie) datorită proceselor de dezagregare; Sin. *buzunar de dezagregare.*

101 **Alveolă de dizolvare** Scobitură rotunjită, cu diametrul de ordinul centimetrilor sau zecilor de centimetri, creată în calcare sau alte roci solubile, prin solvire. [*alvéole de dissolution* |*Lösungsnapf* |*solution pan* |*растворения ячея*]

102 **Alveolă eoliană** Adîncitură creată pe suprafața rocilor neomogene, datorită eroziunii eoliene.

103 **Alveolă de impact** Scobitură ce apare în rocile moi prin forța de lovire a picăturilor de ploaie. [*traces de pluie* |*Regenspur* |*rain print* |*отпечаток дождевых капель*]

104 **Amfiteatru de alunecare** Zonă semicirculară cu alunecări de teren, de obicei în trepte. **A.a.** se formează, în mod frecvent, în bazinele de recepție ale torenților. Sin *circ de alunecare.*

105 **Amfiteatru morenaic** Flancul concav, dinspre amonte, al unei morene terminale creată de un ghețar de vale și care are aspectul specific de amfiteatru. [*amphithéâtre morainaique/Moränenamphitheater/moraine amphitheatre/моренный амфитеатр*]

106 **Amonte** Partea dinspre obîrșie a unei văi sau a unui rîu, față de un punct de pe traseu. [*amont/flußaufwärts, stromaufwärts/upstream/верховье*]

107 **Amplitudinea reliefului** v. **Energia reliefului**

108 **Analiza geomorfologică** Cercetarea analitică a reliefului care ține seama de ansamblul caracteristicilor sale cantitative și calitative (morfografie, morfometrie, geneză, vîrstă etc.). Aceasta își are originea în metoda de cercetare a reliefului fundamentată de către W. Penck, care a aplicat-o în special la studiul versanților. [*analyse morphologique/morphologische Analyse/morphological analysis/геоморфологический анализ, морфологический* ~]

109 **Anemolit** Formațiune concreționară (stalactită, stalagmită, draperie, stilolit etc.) deviată față de verticală prin împingerea laterală a apei care se evaporă, sub influența curenților de aer din galeriile subterane. [*anémolite/Anemolith/anemolith/анемолит*]

110 **Ansă** Golf mic, cu conturul rotunjit. [*anse/Bogenbucht/wide open bight/бухта*]

111 **Antecedență** Menținerea cursului unui rîu și adîncirea văii sale pe un traseu preexistent mișcărilor de înălțare tectonică care au afectat regiunea respectivă.]*antécédence/Antezedenz/antecedence/антецедентность*]

112 **Anteclizã** Zonă larg bombată a unei regiuni de platformă. Se extinde pe o suprafață mare și are flancurile foarte slab înclinate. Ant. *sineclizӑ.* [*antéclise/—/—/антеклиза*]

113 **Anthodit** Grupare de cristale de forma unei flori sau a unei tufe, care se formează prin precipitare în golurile carstice.

114 **Anticlinal** Cută geologică cu zona axială ridicată în formă de boltă. Ant. *sinclinal* [*anticlinal/Antikline, Antiklinale/anticline/антиклиналь*]

115 **Anticlinoriu** Sistem de cute care a fost supus unei mişcări de boltire în ansamblu. **A.** are aspectul unui anticlinal de mari proporţii, care are pe flancurile sale cute secundare. Ant. *sinclinoriu.* [*anticlinorium* / *Antiklinorium* / *anticlinorium* / *антиклинорий*]

116 **Antropogen** v. **Cuaternar**

117 **Aparat vulcanic** v. **Vulcan** [volcan / Vulkan / volcano / *вулканический организм*]

118 **Aplatizare** Proces natural prin care prundişurile de formă sferoidală capătă formă plată. [*aplatissement* / *Abplattung* / *flattening* / *уплощение*]

119 **Arc insular** Arhipelag cu insulele componente dispuse în formă de arc. Sin. *ghirlandă de insule.* [*arc insulaire* / *Inselbogen, Inselguirlande* / *island arc* / *островная дуга*]

120 **Arc montan** Complex de culmi şi masive montane dispuse în formă de arc (ex. Arcul carpatic). [*arc montagneux* / — / *mountain arch* / *горная дуга*]

121 **Arcadă** Microrelief de forma unui arc suspendat, caracteristic pentru ţărmurile cu faleze calcaroase ca şi pentru regiunile carstice din interiorul continentelor. Sin. *portal.* [*arche naturelle* / *Felstor, Felsfenster* / *natural arch* / *аркада*]

122 **Areic** Teritoriu fără rîuri, fără scurgere de suprafaţă. Caracterizează regiunile deşertice. Termen propus de Emm. de Martonne în 1928. [*aréïque* / *areisch, abflußloses Gebiet* / *areic, aretic, undrained area* / *бессточный*]

123 **Arenă granitică** v. **Grus granitic**

124 **Argilă** Rocă sedimentară pelitică formată din particule cu diametrul în general mai mic de 2 microni (scara Atterberg). În alcătuirea mineralogică a **A.** predomină silicaţii de aluminiu hidrataţi. **A.** este o rocă impermeabilă şi slab rezistentă la eroziune. Prin îmbibare cu apă devine plastică şi favorizează alunecările de teren. [*argile* / *Ton* / *clay* / *глина*]

125 **Argilă cu blocuri** Depozit de origine glaciară constituit dintr-o masă de material fin în care sînt înglobate fragmente mari de roci dure. [*argile à blocaux* / *Blocklehm, Geschiebemergel, Geschiebelehm* / *boulder clay, glacial till, ~ drift* / *валунная глина*]

126 **Arhipelag** Grup de insule. [*archipel* / *Archipel, Inselreiche, Inselgruppe* / *archipelago, archpelago* / *архипелаг*]

127 **Arie de subsidenţă** v. **Subsidenţă**

128 **Arierdună** Dună situată în partea dinspre uscat a unui complex de dune litorale şi care este în general fixată. [*arrière-dune* | *Hinterdüne* | *back-dune* | *арьердюна*]

129 **Arierplajă** Porţiunea de plajă situată între linia atinsă de apele cele mai mari şi baza falezei. [*arrière-plage* | *Hinterstrand* | *backshore* | *арьерпляж*]

130 **Ås.** v. **Esker**

131 **Atol** Insulă în formă de inel continuu sau cu mici intreruperi, constituită din recifi coraligeni. În interiorul **A.** nu există uscat de altă natură, ci un ochi de mare (lagoon), de adîncime mică. [*atooll* | *Atoll, Lagunenriff, Kranzriff* | *atoll, reef atoll, reef ring* | *атолл*]

132 **Atrio** Culoar circular care înconjură un con vulcanic secundar, îmbucat în craterul unui vulcan mai vechi (ex. Atrio del Cavallo al Vezuviului). Sin. *atrium, piano*. [*atrio, atrium* | *Ringtal, Atrio, Atrium* | *atrio, atrium, piano* | *атрио*]

133 **Atrium** v. **Atrio**

134 **Autocaptare** Proces prin care un rîu îşi captează propriile ape. **A.** se produce în cazul rîurilor cu meandre bine dezvoltate, prin reducerea treptată a pedunculului pînă la străpungerea sa definitivă. **A.** este, de asemenea, un fenomen caracteristic pentru regiunile carstice. [*auto-capture* | *Selbstanzapfung* | *self-capture, auto-capture* | *самоперехват*]

135 **Aval** Sector de vale sau de rîu situat spre vărsare, faţă de un punct de pe traseu. [*aval* | *stromabwärts, flußabwärts* | *down stream* | *низовье*]

136 **Avalanşă** Masă de zăpadă care se deplasează rapid pe versanţii abrupţi ai munţilor. **A.** constituie un important agent geomorfologic, în zona muntoasă modelînd jgheaburi (culoare de **A.**) şi transportînd material detritic de dimensiuni diferite. Există două tipuri de **A.**: *A. umedă* (cea mai frecventă), cînd masa de zăpadă este înmuiată prin încălzire şi *A. uscată* sau *A. rece*, cînd masa de zăpadă este făinoasă. Sin. *lavină*. [*avalanche* | *Lawine* | *snow avalanche, avalanche* | *лавина*]

137 **Avalanşă de pietre** Proces de rostogolire a unei mase de pietre pe versanţii cu înclinare mare. [*avalanche-rocheuse* | *Steinlawine* | *debris avalanche* | *каменная лавина*]

138 **Avalanşă umedă** v. **Avalanşă**

139 **Avalanşă uscată** v. **Avalanşă**

140 **Avandună** Dună litorală paralelă cu țărmul, formată pe partea dinspre mare a acestuia. **A.** este activă (în transformare continuă), fiind alimentată cu nisipul spulberat de pe plajă și atacată uneori de valuri. **A.** se deplasează continuu spre interiorul uscatului, în timp ce în spatele său se formează o nouă dună. Procesul se desfășoară în lanț. [*avant-dune, dune d'estran / Vordüne, Stranddüne / foredune, strand dune / авандюна*]

141 **Avanplajă** Sector de plajă situat între linia atinsă de apele cele mai mari și linia apelor celor mai mici. [*avant-plage / — / foreshore / аванпляж*]

142 **Aven** Puț carstic de dimensiuni variabile care comunică la partea sa inferioară cu o peșteră sau cu o galerie subterană. După factorii genetici se deosebesc *A. de coroziune și eroziune, A. tectonic* și *A. de prăbușire.* [*aven, abîme / Schacht, Schlund / aven, karst-pit, open pit, swallet / карстовый колодец*]

143 **Aven de coroziune și eroziune** v. **Aven**

144 **Aven glaciar** Puț deschis în gheață prin erodarea și topirea acesteia de către apele iuxtaglaciare. La formarea sa participă și procesele de prăbușire. **A.g.** este o moară glaciară de mari dimensiuni, față de care se deosebește prin intervenția fenomenelor de prăbușire. [— / — / *glacial funnel / ледниковый колодец*]

145 **Aven de prăbușire** v. **Aven**

146 **Aven sufozional** Puț natural format în roci permeabile, datorită circulației descendente a apei de infiltrare. Sin. *horn de sufoziune.*

147 **Aven tectonic** v. **Aven**

b

---

148 **Babă** Stîncă izolată, cu formă de ciupercă, modelată prin acțiunea vîntului care, antrenînd în mișcare fire de nisip, șlefuiește mai puternic baza stîncilor. Sin. *ciupercă eoliană.* [*roche-champignon*/*Pilzfels*/*mushroom-rock*/*грибовидная скала*]

149 **Badlands** Porțiune de versant puternic afectată de eroziunea torențială, în cadrul căreia spațiile intertorențiale se reduc, prin intersecția versanților, la muchii ascuțite. Termen de origine engleză, folosit prima dată în S.U.A. (statele North Dakota și Nebraska) unde există o regiune cu relief intens degradat care poartă acest nume. Sin. *pămînturi rele.* [*badlands, mauvaises terres*/*Badlands*/*badlands*/*бедленд, неудобные земли, дурные ~*]

150 **Bahada** Cîmpie de acumulare formată pe fundul depresiunilor din regiunile aride și semiaride, la partea inferioară a pedimentului, descrisă pentru prima dată în S.U.A. **B.** este acea parte a unei astfel de cîmpii de acumulare care rămîne totdeauna zvîntată, neacoperită de lacuri temporare. Sin. *bajada.* [*bahada, champ d'épandage, plaine de remblaiement*/*Aufschwemmugsebene, Bahada, Fanglomeratkegel*/*bahada, compound alluvial fan, piedmont alluvial plain, aggraded basin-plain*/*бахада*]

151 **Bajada** v. **Bahada**

152 **Baltă** a) Zonă largă de luncă inundabilă, cu numeroase lacuri (dintre care unele sînt temporare), cu gîrle, japșe și cursuri părăsite (ex. Balta Brăilei, Balta Ialomiței); b) Lac de dimensiuni mici, cu caracter temporar. [a) *plaine inondable*/*Hochflutbett*/*flood plain meadow*/—/; b) *étang*/*Teich*/*pool*/ —]

153 **Banc** Zonă mai ridicată din albia rîurilor și de pe fundul bazinelor marine sau lacustre (situată, de obicei, în sectorul zonei de șelf). **B.** se formează prin acumularea nisipului *(B. de nisip)*, pietrișului *(B. de pietriș)*, cochiliilor *(B. de cochilii)* sau a recifilor coraligeni *(B. de recifi)*. După locul unde se dezvoltă, se deosebesc următoarele tipuri: *B. fluvial, B. lacustru, B. marin, B. oceanic.* [*banc*/*Bank*/*bank*/*банка, отмель*]

154 **Banc de cochilii** v. **Banc**

155 **Banc fluvial** v. **Banc**

156 **Banc lacustru** v. **Banc**

157 **Banc marin** v. **Banc**

158 **Banc de nisip** v. **Banc**

159 **Banc oceanic** v. **Banc**

160 **Banc de pietriș** v. **Banc**

161 **Banc de recifi** v. **Banc**

162 **Banchetă litorală** Treaptă îngustă de abraziune, formată la piciorul unei faleze. [*banquette, trottoir*|*Gesteinsleiste, Brandungsplatte*|*rock bench, wave-cut bench*|*бенч*]

163 **Banchiză** Cîmp de gheață marină rezultat din unirea unor sloiuri *(floe)*, care, uneori, sînt presate lateral formînd hummock-uri ce dau aspect învălurat suprafeței gheții. Unele dintre sloiurile componente au o vechime de mai mulți ani. Sin. *pack*. [*banquise, pack*|*Packeis*|*pack ice*|*банкиз*]

164 **Baraj** Obstacol dispus transversal pe firul unei văi. **B** se poate forma prin acumularea materialului morenaic *(B. morenaic)*, prin acumularea și consolidarea lavelor *(B. vulcanic)*, în urma unor procese de alunecare *(B. de alunecare)*, prin acumularea unei mase importante de gheață *(B. glaciar)* sau poate fi construit de către om *(B. artificial)*. În spatele **B.** se acumulează apă, formîndu-se lacuri de baraj. [*barrage*|*Damm, Wall, Taldamm, Talriegel*|*dam, wall*|*плотина*]

165 **Baraj de alunecare** v. **Baraj**

166 **Baraj artificial** v. **Baraj**

167 **Baraj glaciar** v. **Baraj**

168 **Baraj morenaic** v. **Baraj**

169 **Baraj vulcanic** v. **Baraj**

170 **Bară fluvio-maritimă** Val de aluviuni submers, format în zona de vărsare a rîului în mare și orientat, de regulă, paralel cu țărmul. La formarea sa participă, în afară de rîu, acțiunea valurilor și a curenților litorali. [*barre sous-marine*|*Sandbarre, Sandriff*|*bar, barrier bar*|*бар приустьевый*]

171 **Bară maritimă** Val submers de sedimente (de regulă nisip, mai rar pietriș sau cochilii), format pe șelf sub acțiunea valurilor și a curenților litorali, de obicei în fața golfurilor. [*barre maritime*|*Barre*|*barrier beach, offshore bar, bar beach, cuspate bar*|*бар береговой, береговой подводный бар*]

172 **Barcană** Dună de nisip în formă de semilună, orientată cu partea convexă în direcția din care bate vîntul. **B** are un profil asimetric, flancul convex fiind domol, iar cel concav, abrupt. Sin. *dună în semicerc.* [*barkhane, dune en croissant* | *Barkhan, Sicheldüne* | *barchan, barchandune, crescent dune* | *бархан*]

173 **Barieră coraligenă** v. **Recif**

174 **Barieră de gheață** v. **Faleză de gheață**

175 **Barrancos** Ravine care fragmentează radiar flancurile conurilor vulcanice alcătuite din produse de extruziune slab cimentate. Termen de origine spaniolă, descris pentru prima dată în insulele Canare. **B.** se formează datorită acțiunii combinate a torenților de lavă, a apelor curgătoare și chiar a avalanșelor de nisip sau blocuri vulcanice. [*barrancos* | *Barrancos* | *barranco* | *барранкос*]

176 **Batimetrie** Ramură a hidrometriei care se ocupă cu măsurarea adîncimii apei din mări, lacuri și rîuri. [*bathymétrie* | *Bathimetrie* | *bathymetry* | *батиметрия*]

177 **Batolit** Corp intrusiv, de mari dimensiuni, format prin răcirea și consolidarea magmei în interiorul scoarței terestre. Prin procesele de eroziune ulterioare, **B.** poate fi scos la zi total sau parțial. [*batholithe* | *Batholith* | *batholith* | *батолит*]

178 **Bazalt** Rocă vulcanică bazică, de culoare închisă (cenușiu-negru). Este rezistentă la eroziune și are proprietatea de a se desface în coloane prismatice care dau pereți verticali cu aspect caracteristic [*basalte* | *Basalt* | *basalt* | *базальт*]

179 **Bază de denudație** v. **Nivel de bază**

180 **Bază de eroziune** v. **Nivel de bază**

181 **Bazin de acumulare** Zonă depresionară, acoperită cu apă sau uscată, în care se acumulează depozite detritice, produse de precipitare sau resturi organice. [*bassin d'accumulation* | — | — | —]

182 **Bazin de firn** v. **Cîmp de firn**

183 **Bazin fluviatil** v. **Bazin hidrografic**

184 **Bazin hidrografic** Teritoriul de pe suprafața căruia își colectează apele un rîu. Sin. *bazin fluviatil.* [*bassin hydrographique, ~ fluvial, ~ versant, impluvium, aire de drainage, ~ d'alimentation* | *Flußgebiet, Stromgebiet*, *Flußbecken, Strombecken* | *hydrographical basin, river ~*, *catchment area, drainage ~* | *речной бассейн, водосборный ~*]

154 **Banc de cochilii** v. **Banc**

155 **Banc fluvial** v. **Banc**

156 **Banc lacustru** v. **Banc**

157 **Banc marin** v. **Banc**

158 **Banc de nisip** v. **Banc**

159 **Banc oceanic** v. **Banc**

160 **Banc de pietriș** v. **Banc**

161 **Banc de recifi** v. **Banc**

162 **Banchetă litorală** Treaptă îngustă de abraziune, formată la piciorul unei faleze. [*banquette, trottoir/Gesteinsleiste, Brandungsplatte/rock bench, wave-cut bench/бенч*]

163 **Banchiză** Cîmp de gheață marină rezultat din unirea unor sloiuri *(floe)*, care, uneori, sînt presate lateral formînd hummock-uri ce dau aspect învălurat suprafeței gheții. Unele dintre sloiurile componente au o vechime de mai mulți ani. Sin. *pack*. [*banquise, pack/Packeis/pack ice/банкиз*]

164 **Baraj** Obstacol dispus transversal pe firul unei văi. **B** se poate forma prin acumularea materialului morenaic *(B. morenaic)*, prin acumularea și consolidarea lavelor *(B. vulcanic)*, în urma unor procese de alunecare *(B. de alunecare)*, prin acumularea unei mase importante de gheață *(B. glaciar)* sau poate fi construit de către om *(B. artificial)*. În spatele **B**. se acumulează apă, formîndu-se lacuri de baraj. [*barrage/Damm, Wall, Taldamm, Talriegel/dam, wall/плотина*]

165 **Baraj de alunecare** v. **Baraj**

166 **Baraj artificial** v. **Baraj**

167 **Baraj glaciar** v. **Baraj**

168 **Baraj morenaic** v. **Baraj**

169 **Baraj vulcanic** v. **Baraj**

170 **Bară fluvio-maritimă** Val de aluviuni submers, format în zona de vărsare a rîului în mare și orientat, de regulă, paralel cu țărmul. La formarea sa participă, în afară de rîu, acțiunea valurilor și a curenților litorali. [*barre sous-marine/Sandbarre, Sandriff/bar, barrier bar/бар приустьевый*]

171 **Bară maritimă** Val submers de sedimente (de regulă nisip, mai rar pietriș sau cochilii), format pe șelf sub acțiunea valurilor și a curenților litorali, de obicei în fața golfurilor. [*barre maritime/Barre/barrier beach, offshore bar, bar beach, cuspate bar/бар береговой, береговой подводный бар*]

172 **Barcană** Dună de nisip în formă de semilună, orientată cu partea convexă în direcția din care bate vîntul. **B** are un profil asimetric, flancul convex fiind domol, iar cel concav, abrupt. Sin. *dună în semicerc.* [*barkhane, dune en croissant / Barkhan, Sicheldüne / barchan, barchandune, crescent dune / бархан*]

173 **Barieră coraligenă** v. **Recif**

174 **Barieră de gheață** v. **Faleză de gheață**

175 **Barrancos** Ravine care fragmentează radiar flancurile conurilor vulcanice alcătuite din produse de extruziune slab cimentate. Termen de origine spaniolă, descris pentru prima dată în insulele Canare. **B.** se formează datorită acțiunii combinate a torenților de lavă, a apelor curgătoare și chiar a avalanșelor de nisip sau blocuri vulcanice. [*barrancos / Barrancos / barranco / барранкос*]

176 **Batimetrie** Ramură a hidrometriei care se ocupă cu măsurarea adîncimii apei din mări, lacuri și rîuri. [*bathymétrie / Bathimetrie / bathymetry / батиметрия*]

177 **Batolit** Corp intrusiv, de mari dimensiuni, format prin răcirea și consolidarea magmei în interiorul scoarței terestre. Prin procesele de eroziune ulterioare, **B.** poate fi scos la zi total sau parțial. [*batholithe / Batholith / batholith / батолит*]

178 **Bazalt** Rocă vulcanică bazică, de culoare închisă (cenușiu-negru). Este rezistentă la eroziune și are proprietatea de a se desface în coloane prismatice care dau pereți verticali cu aspect caracteristic [*basalte / Basalt / basalt / базальт*]

179 **Bază de denudație** v. **Nivel de bază**

180 **Bază de eroziune** v. **Nivel de bază**

181 **Bazin de acumulare** Zonă depresionară, acoperită cu apă sau uscată, în care se acumulează depozite detritice, produse de precipitare sau resturi organice. [*bassin d'accumulation* / — / — / —]

182 **Bazin de firn** v. **Cîmp de firn**

183 **Bazin fluviatil** v. **Bazin hidrografic**

184 **Bazin hidrografic** Teritoriul de pe suprafața căruia își colectează apele un rîu. Sin. *bazin fluviatil.* [*bassin hydrographique, ~ fluvial, ~ versant, impluvium, aire de drainage, ~ d'alimentation / Flußgebiet, Stromgebiet/, Flußbecken, Strombecken / hydrographical basin, river ~/, catchment area, drainage ~ / речной бассейн, водосборный ~*]

185 **Bazin lacustru** Depresiune ocupată de apele unui lac. [*bassin lacustre /Seebecken /lake basin /озёрный бассейн*]

186 **Bazin marin** Zonă depresionară a scoarței terestre ocupată de apele unei mări. [*bassin marin /Seebecken /sea basin / морский бассейн*]

187 **Bazin oceanic** Regiune depresionară a scoarței terestre de mari proporții în care se află o mare cantitate a apelor învelișului hidrosferic. [*bassin océanique, cuvette ~ /Ozeanbecken /ocean basin /океанический бассейн*]

188 **Bazin de recepție** Parte componentă a unui organism torențial. **B.r.** este reprezentat prin teritoriul, de obicei în formă de pîlnie secționată longitudinal, de pe suprafața căruia își colectează apele un torent. [*bassin de réception /Sammelbecken /catchment basin, headwater ~, reception ~ /водосборная воронка*]

189 **Bazin terminal** Depresiune formată la capătul inferior al unei văi glaciare ocupată adeseori de un lac. **B.t.** este închis spre aval de morena frontală. (ex. marile lacuri din nordul Italiei: Maggiore, Como, Garda etc.). [*bassin terminal / Zungenbecken /terminal basin /конечный бассейн*]

190 **Belciug** v. **Meandru părăsit**

191 **Bifurcare fluvială** a) Despărțirea unui rîu în două brațe care pot să se reunească sau să se îndrepte indepedent spre același colector; b) Locul de separare a unui curs de apă în două sau mai multe brațe Sin. *ceatal.* [*bifurcation, diramation, divarication /Bifurkation, Gabelung /divarication, forking, splitting /бифуркация рек*]

192 **Bîtcă** Proeminență rotunjită, de dimensiuni reduse, situată pe culmile interfluviale sau pe versanți. Sin. *gîlmă.*

193 **Bloc de rocă** Fragment de rocă coerentă, nerulat, a cărui lungime depășește 20 cm. [*bloc /Block /block /валун*]

194 **Bloc continental** Sector al scoarței terestre, de mari dimensiuni, înconjurat de depresiuni oceanice sau de depresiuni marine de mare adîncime. Partea periferică a **B.c.** este îndeobște submersă, delimitarea față de bazinele oceanice sau marine făcîndu-se prin povîrnișul continental. [*bloc continental, masse ~ /kontinentaler Block, ~ Masse /continental block /континентальный блок*]

195 **Bloc eratic** Fragment de rocă dură de mare volum, transportat de ghețari la mari distanțe și depus în regiuni cu altă constituție petrografică. În Cîmpia germano-poloneză există numeroase blocuri eratice, alcătuite din granit,

aduse de ghețarii continentali pleistoceni din regiunile feno-scandice. [*bloc erratique /erratischer Block, Findling / erratic, erratic block, ~ boulder, glacial erratic, ice-rafted boulder /эрратический валун*]

196 **Bloc cu fațete** v. **Windkanter**

197 **Bloc glisant** Fragment de rocă, de mari dimensiuni, care se deplasează lent și intermitent pe versanții montani. Deplasarea este mai activă în timpul dezghețului sau a supraumezirii solului. Sin. *piatră glisantă*. [*bloc glissant, roche ~, pierre ~ /Schuttkriechen /rock creep, talus ~ /скользящий блок*]

198 **Bloc oscilant** v. **Piatră oscilantă** .

199 **Blocdiagramă** Reprezentare grafică tridimensională, în perspectivă, a unei porțiuni din scoarța terestră, în care sînt redate atît principalele trăsături caracteristice ale reliefului cît și structura geologică. **B.** ilustrează sugestiv raporturile dintre structura geologică și relief. [*bloc-diagramme / Blockdiagramm /block diagram, schema block /блокдиаграмма*]

200 **Bolovan** Fragment mare de rocă rotunjit prin acțiunea rîurilor sau valurilor. [*grosse pierre, bloc /gerölltes Steinblock / boulder, block / глыба*]

201 **Bolson** Depresiune tectonică din regiunile deșertice ale S.U.A. și Mexicului, cu conturul aproximativ rotund, cu fundul acoperit de o cuvertură de acumulare detritică și mărginită de un abrupt stîncos, la picioarele căruia există o suprafață de racord de tipul pedimentului. [*bolson /Bolson /bolson /больсон*]

202 **Bombă vulcanică** Fragment fusiform de lavă consolidată prin proiectare în atmosferă în timpul erupțiilor vulcanice violente. **B.v.** are formă specifică de sîmbure — mult bombat la mijloc și răsucit la cele două capete — datorită mișcării de rotație pe care o suferă în timpul răcirii sale în atmosferă. [*bombe volcanique /vulkanische Bombe /volcanic bomb /вулканическая бомба*]

203 **Braț anastomozat** v. **Braț de rîu** [*bras anastomosé, ~ réticulé /verwilderter Arm /braided channel, anastomosed ~ reticulated ~ / —*]

204 **Braț fluvial** v. **Braț de rîu**

205 **Braț mort** v. **Albie părăsită** [*bras mort, lit ~ /Altwasser / dead channel / —*]

206 **Braț părăsit** v. **Albie părăsită**

207 **Braț de rîu** Albie secundară, care se desprinde din albia principală a unui rîu și pe care se scurge o cantitate mai mică de apă. **B.r.** se poate vărsa independent în alt rîu, lac, mare etc. sau poate reveni la cursul principal, în care caz se numește braț anastomozat. Sin. *braț fluvial.* [*branche, bras de rivière, ~ défluent, rameau* |*Flußarm, Flußzweig* |*river branch, ~ channel* |*рукав*]

208 **Brazdă de alunecare** v. **Alunecare superficială**

209 **Brazde de pietre** Benzi (fîșii) paralele între ele, constituite din pietre colțuroase. Sînt caracteristice zonei periglaciare, unde formează cîmpuri întinse. [*bandes de pierres* |*Steinband, Steinstreifen* |*stone stripes, ~ strips, ~ strings* |*каменные борозды*]

210 **Brînă** v. **Poliță**

211 **Butonieră** Depresiune excavată în zona centrală (axială) a unui dom sau a unui brahianticlinal larg, mărginită de cueste situate față în față și închisă, de obicei, la un capăt în formă de potcoavă. [*boutonnière, „bray“* |*Antiklinalbecken* | *„weald“* |*бутонерка*]

212 **Buzunar de dezagregare** v. **Alveolă de dezagregare**

213 **Buzunar periglaciar** Microrelief de forma unui buzunar, creat prin procese periglaciare în masa unei roci sedimentare neconsolidate și umplut, ulterior, cu material de altă factură. Acest material se diferențiază față de roca în în care este inclus prin componență mineralogică și granulometrie. Sin. *pungă periglaciară* [*poche de cryoturbation* |*Taschenboden* | — |*перигляциальные карманы*]

C

214 **Cala** Termen spaniol desemnînd un golf mic format prin înecarea ravenelor sau văilor torențiale, dar mai ales a dolinelor. Țărmurile de submersie în lungul cărora abundă astfel de golfuri se numesc *țărmuri cu cala*. [*cala, calanque*/ *Cala* /*cala* / —]

215 **Calcar** Rocă alcătuită, în cea mai mare parte, din carbonat de calciu. Proprietatea **C**. de a se dizolva în apa care conține CO_2 determină apariția unor forme de relief specific (relief carstic). [*calcaire* /*Kalkstein* /*limestone* /*известняк*]

216 **Caldeiră** v. **Calderă**

217 **Calderă** Crater vulcanic de mari dimensiuni, mai mult sau mai puțin circular, cu pereții abrupți, format prin proiectarea în aer a unei mase importante de rocă în timpul exploziilor *(C. de explozie)* sau prin prăbușirea părții superioare a conului vulcanic *(C. de prăbușire)*.
În acest din urmă caz, fenomenul se produce datorită formării unui gol în interiorul vulcanului prin eliminarea lavelor în timpul erupțiilor sau prin răcirea și contractarea acestora. În unele cazuri mai rare, **C**. se formează prin eroziune *(C. de eroziune)* și anume, partea superioară a unui barrancos pătrunde prin eroziune regresivă în interiorul craterului pe care îl drenează și îl lărgește, mărindu-i considerabil diametrul. Sin. *caldeiră*. [*caldeira* /*Caldera, Riesenkrater* /*caldera* /*кальдера*]

218 **Calderă de eroziune** v. **Calderă** [*caldeira d'érosion* /*Erosionskaldera* /*erosion caldera* /*эрозионная кальдера*]

219 **Calderă de explozie** v. **Calderă** [*caldeira d'explosion* / *Explosionskaldera* /*explosion caldera* /*кальдера взрыва*]

220 **Calderă de prăbușire** v. **Calderă** [*caldera d'effondrement* / *Einbruchskaldera* /*collapse caldera* /*провальная кальдера*]

221 **Caldere îmbucate** O serie de caldere circumscrise. [*caldeira emboîtée* /*eingeschachtelte Kaldera* /*nested calderas* /*вложенные кальдеры*]

222 **Calotă glaciară** Masă enormă de gheață care acoperă ca o saltea unele regiuni de uscat din zonele polare. Cea mai mare **C**.g. actuală este situată în regiunea antarctică unde acoperă o suprafață de 13 000 000 km^2. În regiunea arctică cea mai mare **C**.g. se află în Groenlanda și acoperă o suprafață de 1 726 000 km^2. În timpul glaciațiilor pleistocene, **C**.g. au acoperit jumătatea nordică a continentelor Europa, Asia și America de Nord, în urma retragerii cărora a rămas un relief specific. Sin. *ghețar regional (continental)*, *inlandsis*. [*calotte glaciaire*|*Eiskalotte*|*ice cap*, ~ *sheet* |*ледниковая калота*]

223 **Canal** Formă antropică de relief negativ îngustă și lungă, construită în scopuri hidrotehnice: irigații, asanări, alimentări cu apă, centrale hidroelectrice etc. [*chenal* |*Kanal* | *channel* |*канал*]

224 **Canal lateral** Canal săpat pe versant, în lungul văii, de către apa care curge pe flancul unui ghețar de vale. [— |— |*lateral channel*, *marginal* ~ |*маргинальный канал*]

225 **Canal de maree** Canal modelat în grindurile litorale sub acțiunea mareelor. [*chenal de marée* | *Gezeitenrinne* |*tidal channel*, ~ *inlet* |*приливо-отливной канал*]

226 **Canal de scurgere** Parte componentă a unui organism torențial. Are forma unui jgheab îngust și adînc, prin care se scurge, într-un șuvoi unic, apa colectată în bazinul de recepție al torentului. [*canal d'écoulement* |*Abflußkanal*, *Ablaufkanal*, *Abzugskanal* |— |*канал стока*]

227 **Canal de valuri** Canal care traversează un banc de nisip sau este situat între două bancuri de nisip și prin care se scurg apele rezultate din spargerea valurilor. [— |— |*swash channel*, ~ *way* |*волновой канал*]

228 **Canion** Termen de origine spaniolă, desemnînd o vale adîncă și îngustă, cu versanții foarte puternic înclinați, de obicei verticali sau în trepte. **C**. se formează în regiunile alcătuite din roci dure și cu structură tabulară. **C**. se întîlnesc, de asemenea, în regiunile constituite din loess sau depozite loessoide. [*cañon* |*Cañon*, *Canyon* |*cañon*, *canyon* |*каньон*]

229 **Canion submarin** Vale submarină care secționează șelful și taluzul continental, avînd adesea aspect de canion. [*cañon sous-marin* |*submariner Canyon* |*submarine canyon* | *подводный каньон*]

230 **Cap** Proeminență continentală; porțiune de uscat care înaintează în mare. [*cap* |*Kap* |*cape*, *head*, *headland*, *point* |*мыс*]

231 **Capacitatea rîului** Cantitatea totală de material ce poate fi transportat de un rîu în unitatea de timp. [*capacité*/—/*stream capacity*/—]

232 **Captare prin alipire** v. **Captare laterală**

233 **Captare prin deversare** Formă specifică de captare în cadrul căreia apele unui lac sînt captate de un rîu care îl interceptează într-un punct oarecare, provocînd debordarea spontană a apelor acestuia prin punctul respectiv. **C.d.** se poate produce fie prin ridicarea nivelului apei din lac fie prin străpungerea cumpenei de apă datorită eroziunii regresive sau laterale a unui rîu vecin. **C.d.** este o captare pasivă. [*capture par déversement*/—/*spontaneous capture*/—]

234 **Captare fluvială** Proces de deturnare naturală a cursului unui rîu către un rîu vecin. [*capture*/*Anzapfung, Ablenkung, Flußanzapfung*/*river capture, ~ piracy, stream capture, ~ robbing, behead*/*речной перехват*]

235 **Captare frontală** Captare fluvială în cadrul căreia rîul care efectuează captarea înaintează, prin eroziune regresivă, din partea opusă rîului care este captat. Cele două rîuri sînt dispuse „cap la cap". Sin. *captare prin încălecare*.

236 **Captare iminentă** Captare care este pe punctul de a se realiza. (ex. captarea Siretului la Bucecea de către un afluent al Sitnei).

237 **Captare prin încălecare** v. **Captare frontală**

238 **Captare laterală** Captare fluvială în cadrul căreia rîul captator pătrunde aproximativ perpendicular pe direcția rîului captat, interceptîndu-l într-un punct oarecare de pe traseu. O formă specială de **C.l.** este *captarea prin alipire*. [*capture latérale*/*seitige Anzapfung*/*planation stream piracy*/—]

239 **Captare subterană** Captarea unui rîu de suprafață de către un rîu subteran. [*dérivation souterraine*/*unterirdische Anzapfung*/*subterranean stream piracy*/*подземный перехват реки*]

240 **Carieră** Formă de relief antropic creată prin exploatarea la zi a diferitelor substanțe minerale utile. [*carrière*/*Karriere*/*quarry*/*карьер*]

241 **Carst** Totalitatea proceselor de dizolvare a rocilor solubile (în special calcare) de către apele care curg la suprafață sau în interiorul lor, cît și a formelor de relief create prin astfel de procese la suprafață sau în adîncime. Termenul provine de la regiunea Karst din Iugoslavia. [*karst*/*Karst*/*carst, karst*/*карст*]

242 **Carst acoperit** Relief carstic format sub o cuvertură de roci insolubile și permeabile. [*karst couvert*|*bedeckter Karst*|*covered karst*|*покрытый карст*]

243 **Carst nud** Carst liber, descoperit. [*karst nu*|*nackter Karst*|*naked karst*|*обнаженный карст, голый ~*]

244 **Carst orientat** Carst în cadrul căruia orientarea diverselor forme și formațiuni este determinată de direcția fisurilor, planurilor de stratificație, liniilor de dizlocație etc., care impun de la început anumite trasee apei de ploaie sau celei rezultate din topirea zăpezii. [*karst dirigé*|*gerichteter Karst*|*directed karst*|*направленный карст, ориентированный ~*]

245 **Carst de profunzime** v. **Endocarst**

246 **Carst superficial** v. **Exocarst**

247 **Carstificare** Proces complex de dizolvare a rocilor solubile (în special calcare), de transport (în soluție sau mecanic) și depunere sau precipitare a produselor de către apele de circulație superficială sau subterană. La acestea se mai adaugă și alte procese geomorfologice (surpări, prăbușiri). **C.** determină apariția reliefului carstic. [*karstification*|*Verkarstung, Karstbildung*|*karstification*|*карстификация*[

248 **Carstologie** Ramură a științei care se ocupă cu studiul complex al carstului. [*karstologie*|*Karstologie*|*karstology*|*карстология, карстоведение*]

249 **Cartare geom[illegible]fologică** Reprezentarea pe hartă a formelor de relief și a proceselor geomorfologice după observațiile directe din teren. [*levé géomorphologique*|*geomorphologische Kartierung*|*geomorphological mapping*|*геоморфологическое картирование*]

250 **Cartografie geomorfologică** Ramură a cartografiei care se ocupă cu reprezentarea reliefului pe hărți. [*cartographie géomorphologique*|*geomorphologische Kartierung*|*geomorphological mapping*|*геоморфологическая картография*]

251 **Cartografiere geomorfologică** Întocmirea hărților geomorfologice pe baza observațiilor directe din teren și a datelor prelucrate după hărți topografice, aerofotograme și alte surse. Rezultatul final al **C.g.** este harta geomorfologică. [—|—|*geomorphological mapping*|*геоморфологическое картографирование*]

252 **Cascadă** Cădere verticală de apă ce se produce în punctul unde albia unui rîu prezintă o denivelare bruscă. Prin analogie, deplasarea verticală a gheții care provine dintr-un ghețar suspendat este denumită *C. de gheață*, iar curgerea

pe un plan vertical sau puternic înclinat a lavei (de obicei prin debordarea acesteia după umplerea craterului) este denumită *C. de lavă.* Sin. *săritoare.* [*cascade, chute d'eau* | *Wasserfall* | *waterfall, fall, chute, cascade* | *водопад*]

253 **Cascadă de gheaţă** v. **Cascadă** [*cascade de glace* | *Eisfall* | *ice cascade* | *ледопад*]

254 **Cascadă de lavă** v. **Cascadă** [*cascade de lave* | *Lavafall* | — | *лавопад*]

255 **Catacombă** Galerie subterană în formă de culoar lung şi îngust, formată pe cale naturală sau artificială. [*catacombe* | *Katakombe* | *catacomb* | *катакомба*]

256 **Cataracte** Succesiune de praguri care apar transversal în albia unui rîu datorită schimbărilor de facies, cu trecere de la o zonă de roci dure la o altă zonă cu roci friabile. În sectoarele de vale cu **C.** viteza apei creşte, dînd naştere la repezişuri sau succesiuni de mici cascade. Uneori noţiunea de **C.** este folosită în sensul de cascadă de mari proporţii, cu debitul deosebit de mare şi înălţime considerabilă, adesea căzînd în trepte. Sin. *gherdap.* [*cataracte* | *Katarakte* | *cataract* | *катаракты*]

257 **Catastrofism** Teorie idealistă emisă în 1812 de către paleontologul francez Georges Cuvier, conform căreia în evoluţia Pămîntului s-au produs, periodic, unele evenimente catastrofale, bruşte şi violente, care au modificat radical peisajul. Ulterior ea a fost înlocuită cu teoria evoluţionistă. [*catastrophism* | *Katastrophentheorie* | *catastrophism* | *катастрофизм*]

258 **Catenă** Lanţ de munţi cutaţi.

259 **Cavernă** v. **Peşteră** [*caverne* | *Höhle, Höhlung* | *cave, cavern* | *каверна*]

260 **Cazane** Marmite de mari dimensiuni din Defileul Dunării.

261 **Cădere de pietre** Căderea liberă a fragmentelor de rocă de diverse dimensiuni, care se desprind dintr-o cornişă, de pe un versant vertical sau dintr-o surplombă. [*chute de pierres, pluie de pierres* | *Felssturz, Steinschlag* | *debris fall, falling-stones, rockfall* | *камнепад*]

262 **Căldare glaciară** v. **Circ glaciar**

263 **Căpăţînă de zahăr** Formă simplă de relief, cu aspect conic, rezultată din modelarea specifică a rocilor granitice în condiţii de climă tropicală, cu alternanţă de anotimpuri umede şi uscate. [*pain de sucre* | *Zuckerhut* | *sugar loaf* | *сахарная голова*]

264 **Cărări de vite** Microrelief în formă de trepte mici, late de cîteva zeci de centimetri, modelate pe versanții pe care circulă frecvent turmele de animale. [*sentiers de vaches, pieds de ~, sentiers de moutons*|*Schafstiege*|*pasture tracks, ~ walks, sheep-tracks*|—]

265 **Ceatal** v. **Bifurcare fluviatilă**

266 **Cenușă vulcanică** Produs de extruziune constituit din particule pelitice și psamitice, caracteristic pentru erupțiile de lave acide. **C.v.** se depune în zona de erupție, dar poate ajunge și la mari distanțe prin transport eolian sau remaniere fluviatilă. Prin cimentarea **C.v.** iau naștere tufurile vulcanice. [*cendre volcanique*|*vulkanische Asche*|*volcanic ash*|*вулканический пепел*]

267 **Cerc de pietre** Acumulări circulare de blocuri colțuroase caracteristice regiunilor periglaciare, luînd naștere prin sortare, în urma dezghețului sezonier al stratului de la suprafața merzlotei. Sin. *inel de pietre*. [*cercle de pierres*|*Steinringboden, Steinring*|*stone ring, ~ circle, sorted ~*|*каменное кольцо, венец*]

268 **Chei** Sector de vale îngustă și adîncă, cu pereții verticali sau aproape verticali, săpat în roci dure. Cele mai frecvente apar în regiunile cu roci calcaroase. [*gorge*|*Klamm Schlucht, Tobel*|*gorge*|*ущелие*]

269 **Ciclu arid** v. **Ciclu eolian**

270 **Ciclu carstic** Totatalitatea proceselor geomorfologice și a formelor de relief prin care trece o regiune carstică, de la apariția primelor lapiezuri și mici avenuri pînă la dispariția ultimilor martori carstici (humuri) și consumarea masei calcaroase. [*cycle karstique*|*Karstzyklus*|*karst cycle*|*карстовый цикл*]

271 **Ciclu de denudație** v. **Ciclu de eroziune**

272 **Ciclu deșertic** v. **Ciclu eolian**

273 **Ciclu eolian** Totalitatea proceselor geomorfologice și a formelor de relief ce se succed în timp într-o regiune care evoluează sub un climat deșertic, cu tendința generală de nivelare a suprafeței terestre sub acțiunea dominantă a vîntului Sin. *ciclu arid, ciclu deșertic*. [*cycle aride*|*arider Zyklus*|*arid cycle*|*эоловый цикл, аридный ~, пустынный ~*]

274 **Ciclu de eroziune** Categorie geomorfologică introdusă de geograful american W. M. Davis în 1909, prin care se înțelege totalitatea proceselor geomorfologice și a formelor de relief ce se succed în timp, într-o regiune care evoluează

de la un stadiu de mare fragmentare a reliefului (de obicei, regiuni montane) la un stadiu de slabă fragmentare a reliefului, cu forme estompate. Rezultatul final al unui **C**.e. este *peneplena*. Conform teoriei lui W.M. Davis asupra **C**.e., aceste procese se produc în condiţii de calm tectonic. În cadrul fiecărui **C**.e. se pot distinge trei stadii de evoluţie: stadiul de tinereţe, stadiul de maturitate şi stadiul de bătrîneţe, acesta din urmă confundîndu-se, în final, cu peneplena. Sin *ciclu de denudaţie, ciclu geografic, ciclu geomorfologic, ciclu morfologic*. [*cycle d'érosion, ~ géographique* | *Erosionszyklus, Abtragungszyklus* | *cycle of erosion, ~ of denudation* | *цикл эрозии*]

275 **Ciclu geografic** v. **Ciclu de eroziune**

276 **Ciclu geomorfologic** v. **Ciclu de eroziune**

277 **Ciclu glaciar** Evoluţia reliefului, conform teoriei ciclului de eroziune, prin acţiunea gheţarilor. [— | — | *glacial cycle* | *гляциальный цикл, ледниковый ~*]

278 **Ciclu marin** Succesiune de procese geomorfologice şi forme de relief prin care trece zona litorală, în condiţiile menţinerii aceluiaşi nivel marin, pînă la realizarea profilului de echilibru al ţărmului. [*cycle littoral, ~ marin* | *mariner Zyklus* | *marine cycle, shore ~* | *морской цикл*]

279 **Ciclu morfologic** v. **Ciclu de eroziune**

280 **Ciclu normal de eroziune** Ciclu de eroziune care se desfăşoară sub acţiunea apelor de suprafaţă într-o regiune exoreică. [*cycle d'érosion normale* | *normaler Erosionszyklus* | *normal cycle of erosion, fluvial geomorphic cycle* | *нормальный цикл, водно-эрозионный ~*]

281 **Cinerit** Rocă vulcanică piroclastică, cimentată, formată din material fin (psamitic și pelitic) provenit din pulverizarea și consolidarea lavelor în timpul erupțiilor violente (explozive) și care se depun sub formă de strate mai aproape sau mai departe de locul erupției, în funcție de mărimea granulelor, forța exploziei și viteza curenților atmosferici. [*cinérite* | *Aschentuff* | *cinerite, ash tuff* | *цинерит, вулканический ~*]

282 **Circ de alunecare** v. **Amfiteatru de alunecare**

283 **Circ glaciar** Depresiune circulară formată prin eroziunea gheţarilor montani la obîrşia văilor glaciare sau pe versanţii acestora. **C**.g. este străjuit din trei părţi de pereţi stîncoşi abrupţi, adesea verticali şi închis parţial spre aval (în direcţia evacuării gheţii din circ) de un prag,

relativ scund, numit *zăvor*. În regiunile montane înalte, cu glaciație puternică, la obîrșia văilor principale se formează complexe de **C**.g. separate între ele prin creste secundare mici. Sin. *căldare glaciară, kar.* [*cirque glaciaire* | *Kar* | *glacial cirque* | *цирк, кар*]

284 **Ciupercă eoliană** v. **Babă**

285 **Cîmp** Porțiune de teren netedă, limitată la suprafața unui spațiu interfluvial din regiunile de cîmpie. [*champ* | *Feld* | *field* | *плакор*]

286 **Cîmp de blocuri** Suprafață întinsă, relativ plană, acoperită cu blocuri colțuroase rezultate în urma proceselor criogene. Sin. *mare de pietre, haos de pietre.* [*champ de blocs* | *Felsenmeer, Blockmeer, Blockpackung* | *block field, stone ~, block waste, felsenmeer* | *каменное море*]

287 **Cîmp de dune** Suprafață de teren slab fragmentată, acoperită cu dune de diverse tipuri. Sin. *erg, kum.* [*champ de dunes, erg* | *Dünenfeld, Erg* | *dune field, erg* | *эрг, кум*]

288 **Cîmp de firn** Zonă de la obîrșia ghețarilor unde are loc acumularea firnului. Sin. *bazin de firn.* [*névé* | *Firnfeld* | *firn field, ~ basin* | *фирновое поле*]

289 **Cîmp de lapiezuri** Suprafață calcaroasă degajată pe care s-a format o rețea deasă de lapiezuri. Sin. *lapiaz.* [*champ de lapiés* | *Karrenfeld* | *karren field* | *карровое поле*]

290 **Cîmp de lavă** Suprafața netedă de teren, de mici dimensiuni, acoperită cu lavă [*champ de lave* | *Lavafeld* | *lava field* | *лавовое поле*]

291 **Cîmpie** Categorie de macrorelief caracterizată, în general, prin înălțime mică și suprafață relativ plană. **C**. se suprapun vechilor scuturi continentale rigide, cu slabe deformări tectonice, prin opoziție cu regiunile montane care corespund zonelor de geosinclinal, cu mobilitate tectonică accentuată, ceea ce explică relieful accidentat al acestora. **C**. se diferențiază și se clasifică după cîteva criterii de bază. După geneză se deosebesc: *C. de acumulare, C. sculpturale* și *C. structurale*; după poziția altitudinală: *C. abisale, C. joase, C. înalte*; după forma generală a suprafeței: *C. orizontale, C. înclinate (monoclinale), C. concave* și *C. convexe*, iar după modul de fragmentare: *C. plane (netede), C. în trepte (terasate), C. colinare* și *C. deluroase* [*plaine* | *Ebene* | *plain, plaine* | *равнина*]

292 **Cîmpie abisală** Zonă aproape plată situată pe fundul adinc al mărilor sau oceanelor. [*plaine abyssale|Tiefsee-Ebene|abyssal plain, deep-sea ~|абиссальная равнина*]

293 **Cîmpie de abraziune** Suprafață de teren netedă modelată prin eroziune marină. **C.a.** se întinde în lungul țărmului pe o zonă a cărei lățime este determinată de înălțimea valurilor, de amplitudinea mareelor și de stabilitatea nivelului mării sau uscatului. [*plaine d'abrasion|Abrasionsebene|plain of marine abrasion, ~ erosion, wave-cut plain|абразионная равнина*]

294 **Cîmpie de acumulare** Cîmpie formată prin procese de acumulare, în opoziție cu cîmpia sculpturală (cîmpia de eroziune sau denudație). În funcție de agentul care produce acumularea se deosebesc următoarele tipuri: *C. a. eoliană, C. a. glaciară (morenaică), C. a. vulcanică, C. a. lacustră (lacustră), C. a. fluvială (aluvială)* și *C. a. marină.* Cînd are loc acțiunea combinată a unora dintre agenții de mai sus se formează cîmpii de acumulare complexă, de exemplu *C. a. fluvio-maritimă (deltaică), C. a. fluvio-lacustră, C. a. fluvio-glaciară, C. a glacio-maritimă,* și *C. a. glacio-lacustră* [*plaine d'accumulation|Aufschüttungesbene|plain of accumulation|аккумулятивная равнина*]

295 **Cîmpie de acumulare eoliană** v. **Cîmpie de acumulare** [*plaine d'accumulation éolienne|äolische Aufschüttungsebene|plain of eolation|эоловая равнина*]

296 **Cîmpie de acumulare fluvială** v. **Cîmpie de acumulare** [*plaine alluviale|fluviatile Ebene|alluvial plain, ~ flat, river plain|аллювиальная равнина*]

297 **Cîmpie de acumulare fluvio-glaciară** v. **Cîmpie fluvio-glaciară**

298 **Cîmpie de acumulare fluvio-lacustră** v. **Cîmpie de acumulare**

299 **Cîmpie de acumulare fluvio-maritimă** v. **Cîmpie deltaică**

300 **Cîmpie de acumulare glaciară** v. **Cîmpie de acumulare** [*plaine d'accumulation glaciaire|glaziale Aufschüttungsebene|plain of glacial accumulation|ледниковая моренная равнина*]

301 **Cîmpie de acumulare glacio-lacustră** v. **Cîmpie de acumulare**

302 **Cîmpie de acumulare glacio-maritimă** v. **Cîmpie de acumulare**

303 **Cîmpie de acumulare lacustră** v. **Cîmpie de acumulare** [*plaine d'accumulation lacustre|limnische Aufschüttungsebene|lacustrine plain|озёрная аккумулятивная равнина*]

304 **Cîmpie de acumulare marină** v. **Cîmpie de acumulare** [*plaine maritime*|*marine Aufschüttungsebene*|*coastal plain*|*морская аккумулятивная равнина*]

305 **Cîmpie de acumulare vulcanică** Cîmpie formată prin acumularea produselor rezultate din erupțiile vulcanice(lave consolidate, bombe, lapili și cenușă vulcanică). A nu se confunda cu cîmpia de lavă, care este constituită, numai din pînze de lavă consolidată (trappuri). Sin ***cîmpie vulcanică*** [*plaine d'accumulation volcanique*|*vulkanische Aufschüttungsebene*|*volcanic plain*|*вулканическая аккумулятивная равнина*]

306 **Cîmpie aluvială** v. **Cîmpie de acumulare** [*plaine alluviale*|*alluviale Ebene*|*alluvial plain, ~ flat, river plain*|*аллювиальная равнина*]

307 **Cîmpie colinară** v. **Cîmpie** [—|—|—|*увалистая равнина*]

308 **Cîmpie concavă** v. **Cîmpie** [—|—|—|*вогнутая равнина*]

309 **Cîmpie convexă** v. **Cîmpie** [—|—|—|*выпуклая равнина*]

310 **Cîmpie deltaică** Cîmpie rezultată din zvîntarea naturală a uneia sau mai multor delte reunite între ele. Apariția **C.d.** este legată de coborîrea nivelului mării sau de ridicarea epirogenetică a uscatului. Sin. *cîmpie fluvio-maritimă* [*plaine deltaïque*|*Delta-Ebene*|*delta plain*|*дельтовая равнина*]

311 **Cîmpie deluroasă**. v. **Cîmpie** [—|—|—|*холмистая равнина*]

312 **Cîmpie de denudație** v. **Cîmpie sculpturală** [*pénéplaine*|*Denudationsfläche*|*peneplain*|*денудационная равнина*]

313 **Cîmpie de eroziune** v. **Cîmpie sculpturală** [*plaine d'érosion*|*Abtragungsebene*|*plain of erosion*|*эрозионная равнина*]

314 **Cîmpie de eroziune glaciară** v. **Cîmpie sculpturală**

315 **Cîmpie fluvio-glaciară** Cîmpie formată la periferia calotelor glaciare sub acțiunea apelor de topire care circulă pe sub masa de gheață sau la periferia acesteia, antrenînd o parte din depozitele morenaice ca și unele materiale rezultate din eroziunea fluviatilă propriu-zisă, pentru a le depune sub forma unor imense conuri de dejecție mult aplatisate. Sin. ***(z)sandre*** [*plaine alluviale pro-glaciaire*|*glaziofluviatile Ebene, fluvioglaziale Ebene, Sandr-Ebene*|*glaciofluviatile plain, frontal ~, outwash ~, outwash apron*|*флювиогляциальная равнина, зандровая ~*]

316 **Cîmpie glaciară** Suprafață întinsă de teren, cu fragmentare redusă, formată prin acțiunea combinată a proceselor de

exarație și acumulare glaciară. [*plaine glaciaire* /*glaziale-Ebene* /*glacial plain* /*ледниковая равнина*]

317 **Cîmpie înaltă** Cîmpie situată pe fundul unei depresiuni înalte, cu fragmentare slabă. Spre deosebire de platourile înalte, care domină regiunile înconjurătoare, **C.î.** este dominată de lanțuri montane periferice. [*haute plaine* /*Hochebene* /*high plain* /*высокая равнина*]

318 **Cîmpie înclinată** v. **Cîmpie** [— /— /— /*наклонная равнина*]

319 **Cîmpie joasă** Cîmpie situată la mică altitudine deasupra nivelului mării. În general **C.j.** au sub 200 m altitudine, dar pot depăși uneori această limită. [*basse plaine* /*Tiefebene* /*low plain* /*низменость, низменная равнина*]

320 **Cîmpie lacustră** v. **Cîmpie de acumulare**

321 **Cîmpie de lavă** Cîmpie constituită din pînze de lave bazice care au viteză mare de curgere și acopăr mari suprafețe. [*plaine de lave* /*Lavaebene* /*lava plain* /—]

322 **Cîmpie litorală** Cîmpie formată de-a lungul țărmurilor, în general prin procese de acumulare fluviatilă și marină, dar și cu participarea abraziunii. A nu se confunda cu cîmpia de șelf. [*plaine (d'accumulation) littorale* /*Strandebene* /*beach plain, strand* ~ /*береговая равнина*]

323 **Cîmpie maritimă** v. **Cîmpie de șelf**

324 **Cîmpie monoclinală** v. **Cîmpie** [— /— /— /*наклонная равнина*]

325 **Cîmpie monogenetică** Cîmpie la formarea căreia participă un singur proces geomorfologic (eroziune, acumulare) sau un singur agent morfogenetic (rîuri, ghețari, vînt etc.). [— /— /— /*моногенная равнина*]

326 **Cîmpie morenaică** v. **Cîmpie de acumulare**

327 **Cîmpie netedă** v. **Cîmpie** [— /*Flachebene* /— /*ровная низменость*]

328 **Cîmpie de nivel de bază** Cîmpia joasă (aluvială — după Emm. de Martonne), a cărei altitudine nu mai poate coborî prin procese de denudație. [*plaine de niveau de base* /— /*base-lavel plain, panplain, panplane* /—]

329 **Cîmpie orizontală** v. **Cîmpie** [*plaine horizontale* /— /— /*горизонтальная равнина*]

330 **Cîmpie piemontană** Cîmpie formată prin procese complexe de acumulare și, în mod deosebit, prin alăturarea și suprapunerea conurilor de dejecție ce se etalează în zona de tranziție de la o regiune înaltă la o regiune joasă. Ca geneză, orice **C.p.** este un piemont de acumulare, dar nu orice pie-

mont de acumulare este şi o **C.p.**, deoarece unele piemonturi de acumulare sînt insuficient dezvoltate pentru a forma o **C.p.** [*plaine de piémont*|*Bergfußebene*|*piedmont plain, piedmont alluvial* ~|*предгорная равнина*]

331 **Cîmpie plană** v. **Cîmpie** [—|*Flachland*|—|*плоская равнина*]

332 **Cîmpie poligenetică** Cîmpie formată în urma acţiunii unor procese geomorfologice complexe, cu participarea a doi sau mai mulţi agenţi morfogenetici. [—|—|—|*полигенная равнина*]

333 **Cîmpie primordială** Cîmpie de acumulare sau de eroziune care intră într-o fază — respectiv într-o nouă fază — de evoluţie, conform teoriei ciclice a lui W. M. Davis [—|*Primärrumpf*|*primary peneplain*|*первичная равнина*]

334 **Cîmpie ravinată** Cîmpie puternic fragmentată printr-un sistem complex de văi primitive, adînci şi înguste, create prin acţiunea eroziunii liniare asupra unor roci friabile. [*plaine ravinée*|*zerklüftete Ebene*|*dissected plain, cut* ~|*рассечённая равнина*]

335 **Cîmpie sculpturală** Cîmpie formată prin procese complexe şi îndelungate de nivelare a unei regiuni iniţial puternic fragmentată, chiar muntoasă, cu participarea eroziunii rîurilor *(C. de eroziune)*, gheţii *(C. de eroziune glaciară)*, valurilor *(C. de abraziune)* şi a proceselor gravitaţionale de versant. **C.s.** se confundă în cele din urmă cu peneplena. Sin. *cîmpie de denudaţie, cîmpie de eroziune.* [*pénéplaine*|*Fastebene, Rumpffläche, Denudationsfläche*|*peneplain*|*скульптурная равнина, остаточная* ~, *предельная* ~, *денудационная* ~]

336 **Cîmpie de soclu** Cîmpie de eroziune formată pe roci cristaline, vechi, de regulă precambriene. [—|—|*oldland*|*цокольная равнина*]

337 **Cîmpie de tip strandflät** Termen norvegian care desemnează o cîmpie litorală formată prin abraziune la poala unei regiuni montane. Ea este modelată în roci dure cristaline şi apare uşor vălurită cu numeroase stînci mai proeminente. Suprafaţa sa se continuă şi sub nivelul mării, deasupra căruia rămîn emerse o puzderie de insuliţe [—|—|*strandflät*|—]

338 **Cîmpie structurală** Cîmpie dezvoltată pe suprafaţa unui strat de rocă mai dură, cu poziţie orizontală sau slab înclinată [*surface structurale*|—|*structural plain, stratum* ~, *stripped* ~|*пластовая равнина*]

339. **Cîmpie de șelf** Porțiune dintr-o cîmpie maritimă netedă, formată printr-un proces de sedimentare marină uniformă și exondată ca urmare a coborîrii nivelului mării sau a ridicării zonei de litoral. Cîmpia Pericaspică este o **C.ș.** A nu se confunda cu cîmpia litorală. Sin. *cîmpie maritimă*, [*plaine côtière*|*Küstenebene*|*coastal plain* |*шельфовая равнина*]

340 **Cîmpie terasată** v. **Cîmpie**

341 **Cîmpie vulcanică** v. **Cîmpie de acumulare vulcanică**

342 **Clastocarst** procese și forme de relief asemănătoare celor carstice, dezvoltate pe argilă, loess, depozite loessoide, roci vulcanice (tufuri, aglomerate), gresii și conglomerate. În general, **C.** ia naștere prin solvirea substanțelor solubile care se găsesc dispersate în aceste roci sub formă de liant sau ca pelicule ce îmbracă fracțiunile care alcătuiesc roca respectivă. Sin. *similicarst, pseudocarst, marnocarst.* [— |— | — |*кластокарст*]

343 **Clisură** Sector de vale îngustă în Defileul Dunării

344 **Coastă** Sectorul de uscat din vecinătatea imediată a litoralului. Termenul este uneori folosit și cu sensul de cuestă. [*côte* |*Küste, Gestade* |*coast* |*побережие*]

345 **Cocoloș** Bulgăre rotund format din roci argiloase pe suprafața căruia s-au încrustat fragmente de alte roci. **C.** iau naștere prin acțiunea torenților în timpul viiturilor și sînt rostogoliți pînă în zona conului de dejecție. [*motte, grumeau* | *Erdballen, Klumpen* |*clot, mud-ball* | *глыба, катун*]

346 **Coeficient de aplatizare** v. **Indice de aplatizare**

347 **Coeficient de rotunjire** v. **Indice de rotunjire**

348 **Colină** Formă specifică de deal mai scund, lung și îngust, cu versanții în general puternic înclinați, culmea fiind slab ondulată și înclinată în sensul de curgere a rîurilor ce o încadrează. [*colline* |*Hügel* |*colline* |*увал*]

349 **Colmatare** Proces de umplere a unui bazin oceanic, marin, lacustru sau a albiei unui rîu prin sedimentare și, respectiv, prin aluvionare. [*colmatage, comblement* |*Ausfüllung* |*colmatage*|*кольматаж*]

350 **Coloană carstică** Microrelief endocarstic rezultat din unirea unei stalactite cu o stalagmită. **C .c.** are forma a două conuri unite prin vîrful lor, conul inferior avînd baza mai largă față de cel superior. [*colonne* |*Säule* |*column, stalacto-stalagmite*|*колонна, столб*]

351 **Coloane prismatice** Microrelief caracteristic pentru abrupturile formate din bazalte, loess etc. **C.p.** apar datorită proprietății acestor roci de a se desface după planuri verticale. Fragmente din aceste coloane se acumulează la baza abruptului și, în cazul bazaltelor, formează haosuri de blocuri. [*piliers, pinacles* |*Pfeiler* |*colonnades, pillars, pinnacles* |*призматические колонны*]

352 **Colț de stîncă** Stîncă ascuțită, de dimensiuni reduse, frecvent întîlnită pe crestele alpine unde formează adesea serii numeroase (ex. Colții Morarului din Munții Bucegi). [*chicot* |*Felszahn* |— |*пик*]

353 **Coluviu** a) Depozit de material detritic acumulat la baza versanților, prin participarea tuturor factorilor de modelare a acestora (spălare, șiroire, procese gravitaționale etc.). Prin formarea **C.** rezultă un microrelief care contribuie la atenuarea înclinării versantului și estomparea contactului acestuia cu șesul văii sau podul unei terase; b) Într-o altă accepțiune, **C.** este numai acel depozit de la baza versanților, care se formează prin acumularea materialelor fine, antrenate de pe versant prin procese de spălare sau șiroire. Sin. *depozit coluvial.* [*matériaux colluviaux* |*Kolluvium* |*colluvium* |*колювий*]

354 **Combe** Termen de origine celtică atribuit unei depresiuni alungite, deschisă la un capăt, dezvoltată în axul unui anticlinal din regiunile cutate în cute simple. Formă caracteristică reliefului jurasian. [*combe* |— |*combe, coombe* |—]

355 **Competență** Particularitate a unui agent morfogenetic (rîu, vînt, ghețar), care se exprimă prin diametrul celui mai mare fragment de rocă pe care îl poate transporta agentul respectiv [*compétence* |*Kompetenz* |*competence, competency* |*компетентность*]

356 **Con de alunecare** Microrelief format la partea terminală a unui torent de noroi, prin acumularea materialului alunecat, sub forma unui evantai asemănător cu conul de dejecție al torenților. [*cône de glissement* |— |— |*конус оползня*]

357 **Con de avalanșă** Microrelief de acumulare format prin aglomerarea zăpezii și a fragmentelor de rocă transportate de la baza versantului, de obicei la capătul inferior al unui culoar de avalanșă, sub forma unui con sau a unei pîlnii secționate. [*cône d'avalanche* |*Lawinenkegel* |*avalanche con* |*конус лавины*]

358 **Con de dejecție** Microrelief de acumulare prezentînd o formă semiconică, rezultată în urma depunerii materialului aluvionar transportat de un torent sau de un rîu, în punctele unde acestea înregistrează o micșorare tranșantă a pantei (șesul unei alte văi, pod de terasă etc.). **C.d.** poate fi alcătuit din fragmente de roci cu dimensiuni foarte variate — de la materiale pelitice, la blocuri cu diametrul de peste 1 m. Materialul constituent are o dispoziție specifică: particulele cele mai grosiere în vîrful conului, iar cele mai fine în fruntea sa. **C.d.** este parte componentă a torentului (organismului torențial). Sin. *agestru* [*cône de déjection, ~ torrentiel* | *Schwemmkegel, Streungskegel* | *alluvial cone, ~ fan, cone of dejection, dejection cone, debris ~, cone of detritus, dry delta* | *конус выноса*]

359 **Con de dejecție suspendat** Con de dejecție care a fost secționat de torentul sau rîul ce l-a creat, ca urmare a coborîrii nivelului de bază al acestora, și apare suspendat față de noul con de dejecție. Adesea acest tip de con are fruntea erodată, creîndu-se astfel un abrupt liniar sau festonat [— | — | *hanging alluvial fan* | *подвешенный конус выноса*]

360 **Con de gheizer** Con de dimensiuni mici, asemănător unui con vulcanic, format în punctul de erupție a gheizerilor, prin precipitarea diverselor substanțe existente în apa acestora, în special a silicei. [— | — | *geyser cone, ~ mound* | *конус гейзера*]

361 **Con de grohotiș** Formă de relief cu aspect de evantai, creată prin acumularea materialului grosier și colțuros la baza versanților, în fața jgheaburilor de rostogolire. Dispoziția materialului detritic dintr-un **C.g.** se face începînd cu fragmentele cele mai fine și sfîrșind cu cele mai mari, care se opresc la periferia conului. [*cône d'éboulis* | *Schuttkegel, Schuttfächer* | *talus cone* | *конус осыпи*]

362 **Con de lacrimi batavice** Microrelief de acumulare, de dimensiuni mici, format din picături de lavă consolidată ce se depun în jurul punctelor de erupție situate de-a lungul liniilor de efuziune a vulcanilor liniari. [*cône de jaillissement* | *Spitzkegel* | *spatter cone* | —]

363 **Con de lavă** Con vulcanic constituit numai din lavă consolidată. **C.l.** se formează, de obicei, în cazul erupțiilor bazice și capătă formă specifică de con-scut (vulcan de tip hawaiian). [*cône de lave, volcan hawaïen* | *Lavavulkane* | *lava cone, ~ dome* | *лавовый конус*]

364 **Con proluvial** Con de dejecţie alcătuit din material grosier, ce apare la gura torenţilor în punctele unde aceştia debuşează în văi cu panta mai mică sau la gura ravenelor. [*cône rocheux* |*Felskegel* |*debris-cone, rock-cone* |*пролювиальный конус*]

365 **Con-scut** v. **Vulcan tip hawaiian**

366 **Con vulcanic** Formă de relief de acumulare vulcanică cu aspect de con. [*cône volcanique, cône d'éruption* |*Vulkankegel* |*volcanic cone, cone of eruption* |*вулканический конус*]

367 **Con vulcanic adventiv** Con vulcanic secundar, de dimensiuni mai mici, care apare pe flancurile unui con vulcanic mai vechi datorită erupţiei lavelor care se infiltrează lateral faţă de coşul principal al vulcanului. Sin. *con vulcanic lateral, con vulcanic parazitar*. [*cône adventif, ~ parasite* |*parasitischer Kegel, parasitär-Kegel* |*adventive cone, lateral ~, parasitic ~* |*паразитический конус*]

368 **Con vulcanic îmbucat** Con vulcanic secundar, format cu prilejul unei noi erupţii în craterul, de mari dimensiuni, al unui alt vulcan mai vechi. [*cône emboîté* |— |*nested cone* |*вложенный вулканический конус*]

369 **Con vulcanic lateral** v. **Con vulcanic adventiv**

370 **Con vulcanic parazitar** v. **Con vulcanic adventiv**

371 **Confluenţă** Procesul de întîlnire a două cursuri de apă sau a doi gheţari de vale. Termenul este folosit adesea pentru a desemna locul unde se produce acest proces. Ant. *difluenţă*. [*confluence* |*Konfluenz, Zusammenfluß* |*confluence* |*слияние*]

372 **Confluenţă discordantă** Confluenţă în cadrul căreia valea rîului afluent este suspendată faţă de valea rîului colector. **C.d.** este caracteristică pentru văile glaciare şi se realizează, de obicei, prin cascade. [*confluence discordante* |*ungleichsohlige Mündung* |*discordant jonction* |*несогласное слияние*]

373 **Congelifracţie** v. **Gelifracţie** [*congélifraction* |*Frostsprengung* |*congelifraction* |*конгелифракция*]

374 **Congeliturbaţie** v. **Crioturbaţie** [*turbation périglaciaire* |— |*congeliturbation, frost churning* |—]

375 **Conglomerat** Rocă sedimentară care provine din cimentarea naturală a prundişurilor. [*conglomérat* | *Konglomerat* |*conglomerate* |*конгломерат*]

376 **Constanta lui Atterberg** v. **Limită de lichiditate**

377 **Continent** Suprafață de uscat de mari dimensiuni, delimitată total sau aproape total prin întinderi de ape oceanice sau marine [*continent |Kontinent |continent |материк*]

378 **Contrapantă** Porțiune dintr-o vale sau versant cu înclinare inversă față de înclinarea generală a văii, respectiv versantului. [*contre-pente |widersinnige Gefälle |back slope, reverse slope |обратный уклон*]

379 **Convergență morfologică** Particularitatea unor agenți geomorfologici diferiți de a crea forme de relief asemănătoare. Spre exemplu, o mică depresiune poate fi creată fie prin tasare, fie prin deflație sau prin topirea unui nucleu de gheață subteran etc. [*convergence morphologique |morphologische Konvergenz |morphological convergence |конвергенция форм рельефа*]

380 **Convergența teraselor** Tendința de înmănunchere a teraselor spre un anumit punct de pe traseul văii. **C.t.** se datorește apariției mișcărilor epirogenetice diferențiate. [*convergence des terrasses |Terrassenkonvergenz |convergence of terraces |конвергенция террасы*]

381 **Copirșae** v. **Monticuli de alunecare**

382 **Coraziune** Acțiunea mecanică de roadere, de șlefuire a rocilor prin intermediul particulelor de roci dure, antrenate în mișcare de vînt, apă și gheață. Cel mai frecvent **C.** se referă la eroziunea exercitată de către particulele de nisip spulberate de vînt în regiunile aride, adică la eroziunea eoliană. [*corrasion, érosion mécanique |Korrasion |corrasion |корразия*]

383 **Cordilieră** Termen de origine spaniolă, folosit în trecut pentru a desemna o barieră, un lanț montan submers, care separă în unități distincte bazinul de sedimentare al unui geosinclinal. În prezent, acest termen este folosit pentru lanțurile de munți ridicate posterior cutării și care, în linii generale, intersectează oblic direcția cutărilor. În sens mai larg, prin **C.** se înțelege un complex de lanțuri montane cu lungime foarte mare. [*cordillière |Kordillere |cordillera |кордильера*]

384 **Cordon litoral** Bară maritimă sau fluvio-maritimă, parțial emersă. **C.l.** poate fi legat de țărm. *(C. l. sprijinit)* sau nu *(C. l. liber)*. Sin. *perisip*. [*cordon littoral |Strandwall, Nehrung |nehrung |береговый вал*]

385 **Cordon litoral liber** v. **Cordon litoral** [*cordon libre |freier Strandwall |offshore bar |—*]

386 **Cordon litoral sprijinit** v. **Cordon litoral** [*cordon appuyé* | *angelehnte Nehrung* | *headland bar* | *коса*]

387 **Coridor carstic** Galerie subterană de origine carstică ce face legătura între două porțiuni mai largi și mai înalte ale unei peșteri. [*corridor karstique* | *Korridor* | *corridor, aisle* | *карстовый коридор*]

388 **Cornet** Martor de eroziune mai mult sau mai puțin conic, ce se ridică deasupra unei suprafețe de eroziune netedă sau slab ondulată. Termen originar din Podișul Mehedinți introdus în geomorfologie de Emm. de Martonne. [*cornet* | *Resthügel, Restberg* | *monadnock* | *останец*]

389 **Cornișă** Partea superioară, ieșită în afară, proeminentă, a unui versant sau a unui perete stîncos. Termenul este folosit adesea și pentru abruptul ce se formează în zona de desprindere a unei alunecări. Rar se întîmplă însă ca la partea superioară a acestor abrupturi să se formeze o cornișă, așa încît, în acest caz, termenul este întrebuințat incorect. [*corniche, encorbellement* | *Überhang* | *cornice* | *карниз*]

390 **Cornișă de zăpadă** Zăpadă viscolită și depusă sub formă de streașină la partea superioară a unui versant abrupt, a unor pereți stîncoși sau chiar pe acoperișul diverselor construcții. [*corniche de neige* | *Wächte* | *snow cornice, ~ patch* | *снежный карниз*]

391 **Coroziune** În sens geomorfologic, prin **C.** se înțelege procesul de distrugere a rocilor sub acțiunea unor agenți chimici. **C.** are rolul primordial în formarea reliefului carstic. Sin. *eroziune chimică*. [*corrosion, érosion chimique* | *Korrosion* | *corrosion* | *коррозия*]

392 **Corpul alunecării** Masă de material deluvial și de roci antrenate în mișcare pe versant prin alunecare. [*masse de glissement, corps du ~* | *Rutschmasse* | *body of the slide* | *тело оползня*]

393 **Coș vulcanic** Parte componentă a aparatului vulcanic; canalul vertical situat în axul conului vulcanic prin care iese lava la suprafață. [*cheminée, diatrème* | *Schlot, Schlotgang, Diatrem* | *chimney, pipe* | *жерло вулкана*]

394 **Cot de captare** Traseu caracteristic, cu schimbarea bruscă a direcției unei văi complexe formată prin captare fluviatilă. Orientarea văii unui rîu captat nu concordă cu orientarea văii rîului captator (cu excepția captărilor frontale) și astfel, după efectuarea captării, prin sudarea văii rîului captat la valea celui captator, se formează **C.c.** [*coude de capture* | *Anzapfungsknie* | *elbow of capture* | *поворот перехвата, изгиб ~*]

395 **Crater** Parte componentă a aparatului vulcanic reprezentată printr-o depresiune, de regulă circulară, situată la partea superioară a conului vulcanic. [*cratère* |*Krater* |*crater* |*кратер*]

396 **Crater adventiv** Crater secundar format pe partea laterală a conului vulcanic. Sin. *crater parazitar*. [*cratère adventif* |*Adventivkrater* |*adventive crater, lateral crater* |*паразитический кратер*]

397 **Crater meteoritic** Depresiune circulară formată prin impactul meteoriţilor cu scoarţa terestră. [*cratère météorique* |*Meteoritekrater* |*meteoric crater, meteor* ~ |*метеоритовый кратер*]

398 **Crater parazitar** v. **Crater adventiv**

399 **Cratogen** v. **Platformă** [*craton* |*Kraton, Kratogen* |*craton, continental nuclei, kratogen* |*кратоген*]

400 **Crăpături** Microrelief specific rocilor şi solurilor care sînt supuse unei importante variaţii a conţinutului în apă, alternanţei îngheţului şi dezgheţului sau tensiunilor laterale, care îndepărtează, unul faţă de altul, pereţii fisurilor. În funcţie de agentul principal care determină apariţia **C.**, acestea pot fi *C. de uscare, C. de îngheţ, C. de desprindere (gravitaţionale), C. seismice.* [*fissures* |*Risse* |*cracks* |*трещины*]

401 **Crăpături de desprindere** v. **Crăpături**

402 **Crăpături de îngheţ** v. **Crăpături**

403 **Crăpături seismice** v. **Crăpături**

404 **Crăpături de uscare** v. **Crăpături**

405 **Creastă** Culme îngustă de colină, deal sau munte, formată prin intersecţia versanţilor relativ abrupţi. [*crête* |*Kamm* |*crest, ridge* |*гребень*]

406 **Creastă alpină** Creastă montană îngustă şi dantelată (în formă de lamă de ferăstrău), străjuită de versanţi abrupţi, modelaţi prin acţiunea de eroziune a gheţarilor montani. Sin. *custură*. [*arête, crête dentelée* |*Zackengrat* |*arete, comb-like ridge, serrate* ~ |*альпийский гребень*]

407 **Creastă prelitorală** Creastă nisipoasă formată în lungul ţărmului prin acţiunea valurilor care se rostogolesc, se sparg şi sapă un şanţ care detaşează **C. p.** de restul uscatului. (*crête pré-litorale* |*Barre. Sandriff* |*longshore bar, submarine* ~ |*прибрежный бар*]

408 **Creep** Proces de versant care constă în deplasarea lentă a particulelor ce alcătuiesc depozitele deluviale, către partea inferioară a acestuia, prin mişcări imperceptibile direct.

În cadrul **C.** nu se constată o deplasare în masă a materialului de cuvertură de pe versant, ci o mişcare mai mult sau mai puţin independentă a fiecărei particule în parte, o rearanjare a acestora, determinată de acţiunea a diverşi factori secundari ca: schimbarea volumului prin modificarea conţinutului în apă sau a îngheţului şi dezgheţului, tensionările provocate de creşterea rădăcinilor, acţiunea animalelor etc. [*creep, creeping, reptation* /*Gekriech, Bodenschub* /*creep, creeping, soil creep* /—]

409 **Crevasă** Crăpătură în masa de gheaţă a gheţarilor montani sau de calotă [*crevasse* /*Gletscherspalte* /*crevasse* /*ледниковая трещина*]

410 **Criocarst** v. **Termocarst** [*cryokarst* /— /— /—]

411 **Crioplanaţie** v. **Altiplanaţie** [*cryoplanation* /*Kryoplanation* / cryoplanation /—]

412 **Criosferă** Înveliş discontinuu al suprafeţei terestre, situat în zona de interferenţă a atmosferei, hidrosferei şi litosferei, caracterizat prin prezenţa gheţii sau a posibilităţilor de formare a acesteia. [*croysphère* /— /*cryosphere* /*криосфера*]

413 **Crioturbaţie** Deranjament al solului, al stratelor de roci mobile sau slab consolidate sub acţiunea îngheţului. **C.** apar sub formă de cute mici, involuţii, buzunare etc. Sin. *congeliturbaţie.* [*cryoturbation* /*Kryoturbation* /*cryoturbation, congeliturbation, frost churning* /*мерзлотные пертурбации*]

414 **Criptodepresiune** Depresiune din interiorul continentelor al cărei fund este situat sub nivelul Oceanului Planetar şi este acoperită cu apă pînă la un nivel mai ridicat decît cel al mărilor. Cuvetele lacurilor Garda, Ladoga, Baikal etc. sînt **C.**, dar cele ocupate de Marea Moartă sau Marea Caspică nu sînt **C.**, deoarece nivelul apelor acestora este sub nivelul general al mărilor. [*crypto dépression* /*Kryptodepression* /*cryptodepression* /*криптодепрессия*]

415 **Criptolapiezuri** v. **Lapiezuri acoperite**

416 **Croşet** v. **Săgeată litorală recurbată**

417 **Crov** Microrelief de forma unei depresiuni circulare sau uşor alungite format prin tasare sufozională pe suprafaţa cîmpiilor constituite din roci detritice (de regulă loess sau depozite loessoide). Sin. *găvan* [— /— /— /*блюдца, степная ~, западина*]

418 **Crustă calcaroasă** v. **Crustă de deşert.**

419 **Crustă de deşert** Strat de precipitare format la suprafaţa terenurilor constituite din roci detritice mobile, în condiţii

de deşert sau, mai rar, de semideşert. Datorită circulaţiei intense ascendente a apei sînt antrenate către suprafaţă diverse substanţe care, acumulîndu-se prin evaporarea apei, formează o crustă caracteristică. După compoziţia crustei deosebim: *C. calcaroasă*, *C. silicioasă*, *C. feruginoasă* etc. [*croûte désertique*/*Wüstenkruste* /*desert crust* | *пустынная корка*]

420 **Crustă feruginoasă** v. **Crustă de deşert** [*croûte ferrugineuse*] *Eisenkruste* /*ferricrust* /*железистая корка*]

421 **Crustă silicioasă** v. **Crustă de deşert** [*croûte siliceuse* /*Kieselkruste* /*silcrust* /*кремнеземная корка*]

422 **Cuaternar** Ultima perioadă geologică din istoria Pămîntului, care a început cu aproximativ 1 000 000 de ani în urmă şi continuă şi în zilele noastre. După unii geologi, durata **C.** depăşeşte 1 000 000 de ani. Începutul **C.** este marcat de o răcire bruscă a climei şi o recrudescenţă a glaciaţiei, care a cuprins nordul continentelor Europa, America de Nord şi Asia. Glaciaţia este criteriul de bază pentru separarea, în cadrul **C.**, a două subdiviziuni: pleistocen (cu glaciaţii) şi holocen (fără glaciaţii) Sin. *antropogen*. [*Quaternaire* /*Quartär* /*Quaternary* /*четвертичный период, антропогеновый ~ , антропоген*]

423 **Cuestă** Formă de relief specifică pentru regiunile cu structură monoclinală, reprezentată printr-un abrupt ce retează capetele de strat şi care apare orientat invers faţă de înclinarea stratelor. Formarea **C.** este condiţionată de prezenţa unei artere hidrografice ortoclinale şi a unor intercalaţii de strate constituite din roci mai dure faţă de ansamblul rocilor care alcătuiesc regiunea respectivă. Termen de origine spaniolă. [*cuesta* /*Schichtstufe*, *Landstufe*, *Cuesta* /*cuesta* / *куэста*]

424 **Culme** Partea superioară, alungită şi relativ îngustă, a unei coline, deal sau munte.

425 **Culoar de avalanşă** Jgheab îngust schiţat în zona versanţilor abrupţi ai munţilor înalţi, format sub acţiunea exercitată de căderea avalanşelor de zăpadă. Sin. *jgheab de avalanşă*. [*couloir d'avalanche* /*Lawinengang*, *Lawinenzug*, *Sturzbahn* /*avalanche couloir*, *~ track*, *~ scar* /—]

426 **Cumpăna apelor** Linie care delimitează bazinele hidrografice a două rîuri vecine. De la această linie, apele de suprafaţă se dirijează în sensuri opuse. [*ligne de partage (-des eaux)* / *Wasserscheide* /*divide*, *watershed*, *water-parting* /*водораздел*]

427 **Curbă batimetrică** v. **Izobată** [*courbe bathymétrique/batimetrische Kurve/bathymetric curve/батиметрическая кривая*]

428 **Curbă hipsografică** Curbă construită într-un sistem de două coordonate, una redînd altitudinea și adîncimea reliefului, iar alta suprafața Pămîntului în procente. **C.h.** permite determinarea raportului dintre relieful pozitiv și cel negativ al scoarței terestre, ca și determinarea procentului deținut de suprafețe cuprinse între altitudini sau adîncimi date. Sin. *curbă hipsometrică.* [*courbe hypsographique/hypsographische Kurve/hypsographic curve/гипсографическая кривая*]

429 **Curbă hipsometrică** v. **Curbă hipsografică** [*courbe hypsométrique/hypsometrische Kurve/hypsometric curve/гипсометрическая кривая*]

430 **Curbă de nivel** v. **Izohipsă** [*courbe de niveau/Höhenlinie, Niveaulinie/contour-line/изогипса*]

431 **Curgere de gloduri** v. **Alunecare curgătoare**

432 **Curgere de lavă** v. **Torent de lavă**

433 **Curgere de noroi** v. **Alunecare curgătoare**

434 **Curmătură** v. **Șa**

435 **Custură** v. **Creastă alpină**

436 **Cută** Îndoitură a stratelor care alcătuiesc scoarța terestră. După forma și raporturile dintre ele se deosebesc: *C. simple, C. solzi, C. diapire, C. încălecate, C. deversate* etc. [*pli/Falte/fold/складка*]

437 **Cutremur de pămînt** Mișcare bruscă a scoarței terestre datorită unui dezechilibru fizic produs în interiorul ei, cu efecte importante asupra reliefului. **C.p** pot provoca alunecări de teren, prăbușiri, crăpături, falii cu decroșări etc. Sin. *seism.* [*tremblement de terre, séisme/Erdbeben/earthquake/землетрясение*]

438 **Cuvetă** Depresiune ocupată, în general, cu apă sau umplută cu sedimente posterioare apariției sale ca formă de relief negativă și care sînt dispuse în strate ușor înclinate către centrul ei. [*cuvette, bassin/Becken/cuvette, basin/ванна*]

439 **Cuvetă de subsăpare** Microdepresiune creată prin subsăparea efectuată de ghețari pe fundul văilor glaciare sau pe cîmpiile de eroziune glaciară. [*cuvette de surcreusement/—/—/—*]

d

---

440 **Deal** Formă pozitivă de relief cu înălțimi de ordinul a cîteva sute de metri, caracterizată printr-o masivitate pronunțată. **D.** rezultă în urma unor procese de eroziune (ex. dealurile din Moldova) sau de acumulare (ex. dealurile morenaice). [*coteau, colline |Hügel |hill |холм*]

441 **Debit solid** Cantitatea de material solid transportat de un curs de apă în unitatea de timp (kg /s; t /an) în suspensie, prin tîrîre pe fundul albiei sau prin salturi. [*débit solide, charge ~ |Schuttfracht, Schuttlast |solid discharge, ~ load |твёрдый сток*]

442 **Debleu** Microformă negativă de relief antropic, sub forma unui șanț de mari dimensiuni, necesar construirii căilor de comunicații (șosele, căi ferate, canale navigabile). [*déblai |— |— |выемка*]

443 **Declivitate** Înclinarea versanților exprimată în grade; panta unui versant. [*déclivité, inclinaison |Neigung |declivity |крутизна склона*]

444 **Defileu** Sector de vale îngustă, încadrat între două sectoare mai largi. [*défilé |Schlucht, Engpaß, Engtal |defile |теснина*]

445 **Defileu de captare** Defileu creat în amonte de punctul de captare, prin adîncirea văii captate în concordanță cu noul nivel de bază, mai coborît, al rîului captator. [*défilé de capture | — |defile of piracy |врез изгиба перехвата*]

446 **Deflație** Acțiunea de spulberare, de către vînt, a materialului detritic fin. **D.** este unul dintre procesele geomorfologice de bază pentru modelarea reliefului din regiunile aride și semiaride, dar este prezentă și în celelalte regiuni ale globului. Cercetările au dovedit că la o viteză de numai 5 m /s vîntul este capabil să antreneze granule de nisip cu diametrul de 0,2 mm. [*déflation, ablation éolienne |Deflation, Ausblasung, Abblasung, Abhebung, Windablation |deflation |дефляция, выдувание*]

447 **Deglaciație** Retragerea ghețarilor de diverse tipuri, ca urmare a modificării condițiilor climatice generale; eliberarea unei suprafețe acoperită pînă atunci de gheață; înlocuirea unei perioade glaciare printr-o perioadă interglaciară sau postglaciară [*déglaciation* / — /*deglaciation, recession* / —]

448 **Degradarea terenurilor** a) Scoaterea unei regiuni, total sau parțial, din circuitul economic prin diverse procese geomorfologice (eroziuni, alunecări, aluvionări etc.); b) Reducerea treptată a înălțimii reliefului prin acțiunea distructivă exercitată de agenți geomorfologici externi. [*dégradation* /*Degradation* /*degradation* /*деградация, размыв, размывание*]

449 **Deltă** Relief de acumulare, reprezentat printr-un ansamblu de grinduri, canale și depresiuni umplute cu apă, ce ia naștere și avansează la gura marilor fluvii, acolo unde aluviunile transportate de acestea nu sînt spălate de maree, curenți litorali sau valuri, ci se depun. **D.** este o cîmpie de acumulare recentă și actuală, în formă specifică de triunghi. Prin analogie morfologică sînt numite delte și alte forme de relief cu geneză diferită (ex. *D. de furtună, D. de lavă* etc.) [*delta* /*Delta* /*delta* /*дельта*]

450 **Deltă digitiformă** Deltă ce ia naștere în condițiile existenței unui rîu cu mai multe guri de vărsare și a unei aluvionări deosebit de intense. Astfel, fiecare braț își creează un sistem de grinduri longitudinale ca niște degete, iar spațiile dintre ele rămîn ca golfuri. Exemplu tipic de **D.d.** este delta fluviului Mississippi. [*delta digité, ~ en patte d'oie* /*Fingerdelta, fingerförmiges Delta* /*bird-foot delta, digitate ~, levee ~, lobate ~* /*пальцеобразная дельта*]

451 **Deltă de furtună** Microrelief cu aspect de deltă, format îndeobște în spatele barierelor de corali din lungul țărmurilor sau în lagunele coraligene, prin acumulări datorate valurilor de furtună excepțional de mari, care depășesc aceste bariere, apa lor prelingîndu-se pe partea opusă vîntului (partea internă). [*delta de tempête* /*Sturmdelta* /*hurricane delta, storm ~, wave ~* / —]

452 **Deltă interioară** Denumire impropriu folosită pentru o regiune de acumulare ce apare în partea terminală a unui rîu care își pierde treptat apele, prin evaporare sau infiltrare, în condițiile unui climat arid. [*delta intérieur* /*Binnendelta* /*indelta, inner delta, interior ~* /*внутреная дельта*]

453 **Deltă de lavă** Microrelief cu aspect de deltă ce ia naștere în zona de vărsare a unui torent de lavă într-un lac sau

mare. Este larg răspîndită în insulele Hawaii. [*delta de lave* |*Lavadelta* |*lava delta* |*лавовая дельта*]

454 **Deltă mareică** Microrelief asemănător unei delte format la unul dintre capetele canalelor de maree prin depunerea materialului detritic transportat de curenții de maree. [*delta de marée* |*Gezeitendelta* |*tidal delta* |*приливо-отливная дельта*]

455 **Deltă proglaciară** Deltă, în general de mici dimensiuni, formată de apele rezultate din topirea ghețarilor, în zona în care acestea debușează în lacurile glaciare. [*delta pro-glaciaire* |*glaziale Delta, glazigene ~* |*proglacial delta* |*предледниковая дельта*]

456 **Deluviu** Material detritic rezultat în urma proceselor de dezagregare, alterare sau dizlocare a rocilor datorită gravitației. Acest material se poate afla fie în mișcare, fie în echilibru temporar pe versanți. [— |*Gehängeschutt* |*deluvium* |*делювий*]

457 **Denivelare** Diferența locală de altitudine dintre două puncte de pe suprafața scoarței terestre. [*dénivellation* |— | |—]

458 **Densitatea fragmentării reliefului** Densitatea fragmentări reliefului este condiționată de prezența alternativă a văilor și interfluviilor. Ea se poate calcula atît prin metoda profilelor, aplicînd formula $\alpha m = \frac{D}{M + n}$, în care D = lungimea totală a profilelor, M = numărul total al inflexiunilor din lungul profilelor, n = numărul profilelor luate în considerație, cît și prin raportul dintre lungimea văilor (L) și suprafață (S), în care caz $\alpha m = \frac{L}{S}$. Sin. *ritmul fragmentării reliefului, fragmentarea orizontală.* [*densité de l'entaillement* | *Zerschneidungsdichte, Zertalungsdichte* |*drainage density, stream frequency* |*частота расчленения рельефа*]

459 **Denudație** Totalitatea proceselor de desprindere, de dizlocare a particulelor sau a maselor de roci ce alcătuiesc scoarța terestră și de transportare a acestora prin intermediul diverșilor agenți (apă, gheață, vînt) sau prin autodeplasare gravitațională către zonele de acumulare. Termen folosit pentru prima dată de Ch. Lyell în 1833. Adesea, **D**. i se dă un sens restrîns, înțelegîndu-se numai procesele care participă la înlăturarea scoarței de alterare, la decopertarea rocilor *in situ* [*dénudation* |*Denudation, Abtragung, Entblössung* |*denudation* |*денудация*]

460 **Deplasări în masă** Deplasarea unor mase de roci mobile sau a unor pachete de roci dizlocate de pe versanţi, sub acţiunea directă a gravitaţiei. **D.m.** sînt favorizate de numeroşi factori secundari, cum ar fi înclinarea versanţilor, coerenţa rocilor, circulaţia şi abundenţa apei subterane, cutremurele de pămînt etc. Sin. *deplasări de teren, porniturі.* [*mouvement en masse, transport en* ~ |*Massentransport, Massenbewegung* |*mass movement,* ~ *transport,* ~ *wasting* |*массовое перемещение пород*]

461 **Deplasări de teren** v. **Deplasări în masă**

462 **Depozit aluvial** v. **Aluviuni**

463 **Depozit coluvial** v. **Coluviu**

464 **Depozit corelativ** Rocă sedimentară depusă în bazinele de acumulare de la periferia unei regiuni înalte sau din cuprinsul acesteia. **D.c.** servesc la stabilirea diverselor etape de evoluţie a reliefului, prin corelarea caracterelor şi vîrstei lor cu unele trăsături specifice reliefului din regiunea de provenienţă a materialului constitutiv. [*dépôt corrélatif* |*korrelative Ablagerung* |*correlative deposit* |*коррелятивные отложения*]

465 **Depozit fluviatil** v. **Aluviuni**

466 **Depozit fluvio-glaciar** Depozit constituit, în principal, din nisip şi bolovăniş, creat de apele rezultate din topirea gheţarilor, prin remanierea materialului morenaic. [*dépôt fluvio-glaciaire, dépôt pro-glaciaire* |*fluvioglaziale (glazifluviale) Ablagerung* |*fluvio-glacial deposit, glaciofluviatile* ~, *outwash* ~ |*флювиогляциальные отложения, водно-ледниковые* ~]

467 **Depozit glaciar** Depozit ce ia naştere prin acumularea materialului transportat de gheţari. **D.g.** are o componenţă neomogenă, fiind alcătuit din fragmente de dimensiuni variabile (de la particule argiloase pînă la blocuri cu diametru de peste 1 m), care se prezintă fie diseminate în cantităţi reduse fie aglomerate sub forma unor valuri cu aspecte diferite (morenă). [*dépôt glaciaire* |*glaziale Ablagerung, Gletscherschutt* |*glacial drift,* ~ *debris,* ~ *deposit* |*ледниковые отложения*]

468 **Depozit loessoid** Rocă neconsolidată, asemănătoare loessului, dar cu o componenţă granulometrică mai grosieră. [*loessoïdes* |*Lehm* |*loess-like* |*лёссовидный осадок*]

469 **Depozit niveo-eolian** Depozit format din materiale fine care rămîn pe loc după topirea amestecului de zăpadă şi

praf acumulat eolian. [*dépôt nivéo-éolien* | — | *niveo-eolian deposit, niveo-aeolian* ~, *niv-eolian* ~ | *снежно-эоловый осадок*]

470 **Depozit de terasă** Materialul de acumulare (aproape exclusiv aluvionar) care intră în componența unei terase. [*dépot de terrasse* | *Terrassenablagerung, Terrassenbedeckung* | *terrace deposit,* ~ *cover* | *террасовый осадок*]

471 **Depresiune** Sector al scoarței terestre, de dimensiuni variabile, caracterizat printr-o altitudine inferioară față de regiunile înconjurătoare. După geneză se deosebesc: *D. de baraj vulcanic, D. carstice, D. de deflație, D. de eroziune, D. structurale, D. de tasare, D. tectonice, D. tectono-vulcanice* etc., iar după poziția geografică: *D. abisale, D. intermontane, D. intramontane, D. intracolinare* și *D. periferice (D. de contact)* etc. [*dépression* | *Depression, Senke, Vertiefung* | *depression* | *депрессия, впадина, котловина*]

472 **Depresiune abisală** v. **Groapă abisală** [*dépression abyssale* | *Tiefsenke* | *deep, abyssal zone,* ~ *floor* | *абиссальная депрессия*]

473 **Depresiune de baraj vulcanic** Depresiune formată prin apariția unui lanț vulcanic, în preajma unui alt lanț montan, închizînd astfel o zonă mai joasă cu caracter depresionar. [*dépression de barrage volcanique* | *Depression durch Vulkanische Abdämmung* | *volcanic-dammed depression* | *котловина вулканической запруды*]

474 **Depresiune carstică** Depresiune ce ia naștere în urma proceselor de carstificare din regiunile calcaroase (ex. poliile). [*dépression karstique* | *Karstdepression, Karstsenke* | *karst depression* | *карстовая котловина*]

475 **Depresiune de contact** v. **Depresiune periferică**

476 **Depresiune de deflație** Depresiune formată în regiunile aride și semiaride, mai ales pe interfluviile plate, prin spulberarea materialelor mobile de către vînt. O varietate a **D.d.** sînt *depresiunile interdunare.* [*cuvette de déflation* | *Deflationskessel, Windmulde* | *blowout, deflation basin* | *котловина выдувания, эоловая впадина*]

477 **Depresiune de eroziune** Depresiune formată într-o regiune constituită din roci friabile, în care eroziunea acționează mai rapid decît în regiunile înconjurătoare, în care predomină roci mai dure și care dau forme de relief mai înalte [*dépression d'érosion* | *Erosionssenke, Erosionsbecken* | *erosion depression* | *эрозионая котловина*]

478 **Depresiune interdunară** v. **Depresiune de deflație**

479 **Depresiune intermontană** Depresiune situată între lanţuri montane de sine stătătoare (ex. Depresiunea Panonică, Depresiunea Transilvaniei etc.). [*dépression intermontagneuse, bassin d'entremonts*|*intermontanes Becken, Intermontansenke*|*intermontane depression, ~ basin*|*межгорная котловина, межгорный прогиб*]

480 **Depresiune intracolinară** Depresiune situată în cadrul unei regiuni de dealuri. [*dépression intercollinnaire*|—|—|*внутриуваловая депрессия*]

481 **Depresiune intramontană** Depresiune situată între culmile sau masivele montane constituente ale unui lanţ sau regiune montană unitară (ex. Depresiunea Petroşani, Depresiunea Dornelor, Depresiunea Brad etc.). [*bassin intramontagneux*|*intramontanes Becken*|*intramount basin, intramontane ~*|*межгорная котловина*]

482 **Depresiune ortoclinală** v. **Depresiune subsecventă**

483 **Depresiune periferică** Depresiune creată în rocile mai puţin rezistente de la marginea unui masiv montan. **D.p.** apar cel mai frecvent la periferia masivelor vechi, care sînt de regulă constituite din roci dure şi înconjurate de o zonă sedimentară cu roci mai puţin rezistente la eroziune. Sin. *depresiune de contact* [*dépression périphérique*|*peripherische Senke*|*inner vale, ~ lowland*|*периферическая депрессия*]

484 **Depresiune structurală** Depresiune de origine tectonică în cadrul căreia stratele înclină către centrul său. Fundul **D.s.** este concav, reprezentînd o suprafaţă structurală cu cădere centripetă (ex. Bazinul Parisian). [*dépression structurale, bassin structural*|*Structursenke*|*structural basin*|—]

485 **Depresiune subsecventă** Depresiune ce se dezvoltă la baza unei cueste, de regulă în lungul unei văi subsecvente. Sin. *depresiune ortoclinală*. [*dépression subséquente, ~ orthoclinale*|*subsequente Senke, ~ Depression*|*subsequent depression*|*субсеквентная депрессия*]

486 **Depresiune de tasare** Depresiune formată în regiunile acoperite cu loess, depozite loessoide sau alte roci în care se produc procese de sufoziune ce favorizează tasarea [*dépression de tassement*|*Nachsackungsdepression, Nachsackungssenke*|*down-sagging depression, down-settling ~*|*просадочная котловина*]

487 **Depresiune tectonică** Depresiune care ia naştere datorită unor mişcări tectonice. [*dépression tectonique*|*tektonische Senke*|*tectonic basin*|*тектоническая депрессия*]

488 **Depresiune vulcano-tectonică** Depresiune formată prin coborîrea unei porţiuni din suprafaţa terestră datorită eliminării unei mari cantităţi de lavă din interiorul scoarţei. [*dépression volcano-tectonique* |*vulkanotektonische Depression, vulkanotektonische Senke* |*volcano-tectonic depression* |*тектоно-вулканическая депрессия*]

489 **Deriva continentelor** Teorie privind evoluţia configuraţiei scoarţei terestre, potrivit căreia continentele au fost grupate iniţial într-un singur bloc, Pangea, ce plutea pe un singur ocean. Din acest bloc sialic, care plutea pe o masă simatică, s-au desprins ulterior fragmente de diverse dimensiuni, migrînd în direcţii diferite şi dînd naştere continentelor actuale. Bazele acestei teorii au fost puse în 1912 de către A. Wegener. Sin. *drift continental*. [*dérive des continents* |*Kontinentalverschiebung, Kontinentaldrift* |*continental drift* |*перемещения мятериков*]

490 **Descompunerea rocilor** v. **Alterare**

491 **Descuamare** Proces fizic de desprindere succesivă a stratelor superficiale ale unei roci sub acţiunea unor agenţi geomorfologici, între care un rol important revine variaţiilor de temperatură. Sin. *exfoliere*. [*desquamation, exfoliation* |*Abblätterung, Aufblätterung, Abschuppung, Desquamation* |*desquamation, exfoliation* |*десквамация, шелушение*]

492 **Descuamare sferoidală** Desprinderea unor lamele concentrice de rocă, de pe suprafaţa blocurilor de stîncă sferoidale, prin procese de alterare şi dezagregare. [*desquamation sphéroïdale, exfoliation ∼* |*—* |*onion weathering, spheroidal ∼* |*сфероидальное шелушение*]

493 **Destrucţie** Totalitatea proceselor geomorfologice, generate de agenţii interni sau externi, care contribuie la reducerea altitudinii reliefului. [*destruction* |*Destruktion* |*destruction* |*деструкция*]

494 **Deşert** Regiune specifică zonelor cu climat arid, în care precipitaţiile sînt inferioare evaporaţiei potenţiale, lipsită de vegetaţie şi de scurgere superficială permanentă, evoluţia reliefului avînd loc sub influenţa directă a factorilor climatici. **D**. ocupă în prezent circa 20% din suprafaţa Pămîntului. În funcţie de condiţiile termice, importanţa şi distribuţia pe anotimpuri a precipitaţiilor se identifică: *deşerturi tropicale, subtropicale, temperate, reci, litorale şi de altitudine*. [*désert* |*Wüste* |*desert* |*пустынь*]

495 **Detersie** Acțiune de roadere, de șlefuire a scoarței terestre exercitată de ghețari. [*polissage glaciaire, détersion* /*Detersion, Glättung, Schleifung* /*glacial polishing, ~ detersion* /*детерсия*]

496 **Detracție** Proces de dizlocare a blocurilor de rocă sub acțiunea ghețarilor. [*arrachement* /*Ausschürfen, Detraktion* /*plucking, quarrying* /*детракция*]

497 **Detritus** Material granular neconsolidat cu particule de diametru variabil, de la ordinul milimetrilor pînă la cel mult 1—2 cm, rezultat în urma proceselor de dezagregare. [*débris, détritus, materiel détritique* /*Detritus, Verwitterungsschutt, Verwitterungstrümmer* /*detrital material, detritus, debris waste* /*детритус, детрит*]

498 **Dezagregare** Proces fizic de distrugere a rocilor prin fragmentarea acestora în particule de diverse dimensiuni sub acțiunea variațiilor mari de temperatură, a înghețului și dezghețului, a acțiunii plantelor etc. [*désagregation* /*Verwitterung, physikalische ~, physischer Abbau, mechanische Verwitterung* /*mechanical weathering, physical ~* /*физическое выветривание*]

499 **Diastrofism** a) Teorie din sfera teoriilor mobiliste, care atribuie geneza unor fenomene de eroziune și a formelor rezultate unor deformări lente ale scoarței terestre; este explicată astfel etajarea teraselor fluviatile. **D.** se opune atît fixismului, cît și catastrofismului; b) Vezi *mișcări tectonice*. [*diastrophisme* /*Diastrophism, strophische Bewegungen* /*diastrophism* /*диастрофизм*]

500 **Difluență** Desfacerea unui curs de apă în două brațe care se varsă independent în același colector sau în colectori diferiți. Uneori, termenul este folosit pentru desemnarea locului unde se produce acest proces. Ant. *confluență*. [*diffluence* /*Diffluenz* /*diffluence* /*бифуркация*]

501 **Difluență glaciară** Despărțirea unui ghețar în două brațe ce înaintează în aval, de o parte și de alta a unui interfluviu.

502 **Diluviu** Termen utilizat în literatura mai veche pentru a desemna pleistocenul sau depozitele de vîrstă pleistocenă. [— /*Diluvium* /*diluvium* /*дилювий*]

503 **Disecare** Acțiunea de fragmentare a unei suprafețe relativ plane (cîmpie, platou etc.) prin ravinare sau o rețea densă de văi. [— /*Zerschneidung, Zertalung* /*dissection* /*расчленение*]

504 **Dislocație** Deranjarea stratelor scoarței terestre prin cutare (*D. plicative*) sau prin deplasări de-a lungul liniilor de falie

(D. disjunctive). [*dislocation* | *Dislokation* | *dislocation* | *дислокация*]

505 **Dislocaţie disjunctivă** v. **Dislocaţie**

506 **Dislocaţie plicativă** v. **Dislocaţie**

507 **District geomorfologic** Unitate taxonomică utilizată în cadrul regionării geomorfologice a unui teritoriu, delimitată după criterii morfosculpturale. Sin. *raion geomorfologic.* [*district géomorphologique* | *geomorphologischer Distrikt* | *geomorphological district* | *геоморфологический раион*]

508 **Divagare** Deplasarea laterală sau pendularea albiei minore în cadrul şesului aluvial. [*divagation* | *Schwingung* | *divagation*] *блуждание*]

509 **Divergenţa teraselor** Tendinţa de distanţare reciprocă şi progresivă a teraselor fluviale, în plan vertical, către un punct oarecare de pe traseul văii. **D.t.** este cauzată de mişcările tectonice diferenţiate de-a lungul văii, de mişcările eustatice negative, ca şi de modificările climatice care pot interveni în timpul formării diferitelor nivele de terasă [*divergence des terrasses* | *Terrassendivergenz* | *divergence of terraces* | *дивергенция meppac*]

510 **Doab** Formă caracteristică de interfluviu îngust şi lung, cu aspect de colină, situat între două rîuri paralele. **D.** sînt caracteristice pentru regiunile piemontane adînc disecate, fiind descrise pentru prima dată în nordul Indiei. Sin. *riedel.* [*doab* | *Riedel* | *doab* | *доаб*]

511 **Dolină** Microdepresiune carstică, adesea cu aspect de pîlnie, formată aproape exclusiv prin procesele de dizolvare a calcarului. [*doline* | *Doline* | *cockpit dolina, doline* | *долина*]

512 **Dolină de dezgheţ** Microrelief termocarstic, cu aspect de dolină. [*doline de dégel, cavité de fusion, entonnoir de fusion* | — | *thermokarst hollow* | *долина оттаивания, ледяной стакан*]

513 **Dolină de prăbuşire** Formă particulară de dolină la crearea căreia contribuie, în principal, procesele de prăbuşire. [*doline d'effondrement* | *Einsturzdoline* | *collapse sink* | *провальная воронка*]

514 **Dom** Cupolă de strate sedimentare formată printr-o boltire uşoară, astfel că flancurile, care au cădere centrifugă, sînt slab înclinate. Relaţia dintre lungimea şi lăţimea structurii este de aproximativ 1 : 1. [*dôme* | *Dom, Kuppel* | *dome* | *купол*]

515 **Dom de gheaţă** Movilă de gheaţă care se formează în regiunile cu climat rece prin îngheţarea apei care iese la suprafaţă. [*dôme de glace* | *Aufeishügel, Quelleiskuppe* | *naled* | *наледь*]

516 **Draperii carstice** Concrețiuni, cu aspect de pînză în falduri, care iau naștere prin depunerea calcitului în dreptul unor crăpături din plafoanele peșterilor. [*draperies* | *Gehänge* | *drapery, drip curtain* | *карстовые завесы*]

517 **Dreikanter** v. **Windkanter**

518 **Drift continental** v. **Deriva continentelor**

519 **Drumlin** Termen irlandez desemnînd coline morenaice de formă alungită, cu lungimi de cîteva zeci pînă la cîteva sute de metri și înălțimi de 5 la 40 m. Axa mare a **D**. este orientată în sensul mișcării gheții din calota glaciară. **D** reprezintă îngroșări locale ale morenei de fund, datorate unor încărcături excedentare de material morenaic abandonate de ghețar. **D**. pot fi constituite exclusiv din material morenaic, dar pot avea și un nucleu stîncos, în loc. **D**. se grupează, adesea, formînd „cîmpuri" de drumlinuri, orientate după o direcție dominantă riguroasă. [*drumlin* | *Drumlin, Drum, Schildberg, Rücken-berg* | *drumlin, drum, mamillary hills* | *друмлин*]

520 **Dună** Formă de relief pozitivă, creată prin „troienirea" nisipurilor libere sub acțiunea vîntului. **D**. sînt caracteristice pentru regiunile aride și semiaride, dar apar și în celelalte regiuni ale globului, acolo unde există nisipuri neconsolidate. **D**. au înălțimi variabile, de la cîțiva metri la cîteva zeci de metri; în mod excepțional, ele depășesc 100 m. După gradul de fixare se cunosc: *D. mobile* și *D. fixate (stabilizate)*. După orientarea **D**. față de direcția vîntului, se disting: *D. transversale* (cele mai frecvente) și *D. longitudinale*. Cele transversale au profilul asimetric: versantul dinspre vînt este lin, iar cel din partea opusă vîntului este abrupt. Forma **D**. este foarte variată. Din acest punct de vedere se deosebesc: *D. în semicerc (barcană)*, *D. conică*, *D. greblă*, *D. ovală*, *D. scut*, *D. parabolică* etc. După poziția geografică se cunosc: *D. continentale*, *D. litorale* și *D. fluviale*. [*dune* | *Düne* | *dune* | *дюна*]

521 **Dună conică** v. **Dună**

522 **Dună continentală** Dună modelată în cîmpurile de nisipuri libere, vechi sau noi, din regiunile aride ale interiorului continentelor. În majoritatea cazurilor, aceste nisipuri sînt de origine fluviatilă și reprezintă vestigii ale unor condiții climatice mai umede din trecut. [*dune continentale, ~ intérieure* | *Binnenlanddüne, Binnendüne, Kontinentaldüne, Inendüne* | *inland dune, continental ~* | *материковая дюна*]

523 **Dună fixată** Dună ale cărei nisipuri au fost imobilizate prin solificare sau prin plantații. [*dune fixée, ~ stationnaire, ~ morte, ~ stabilisée*|*befestigte Düne, festliegende ~, stillstehende ~, tote ~*|*established dune, fixed ~, stabilized ~, anchored ~, stationary ~*| *закреплёная дюна*]

524 **Dună fluvială** Dună modelată în nisipurile aluviale din șesurile marilor rîuri sau de pe podurile teraselor. [—|—|—| *прирусловая дюна, речная ~*]

525 **Dună litorală** Dună formată prin remanierea eoliană a nisipului de plajă din zona litorală. **D.l.** sînt, în general, transversale. [*dune littorale, ~ côtière*|*Küstendüne, Stranddüne*|*coastal dune, littoral ~, shore ~*| *береговая дюна*]

526 **Dună longitudinală** v. **Dună** [*dune longitudinale*|*Längsdüne Strichdüne*|*linear dune, longitudinal ~, seif ~*| *продольная дюна*]

527 **Dună mobilă** Dună ale cărei nisipuri sînt neconsolidate și sînt spulberate de pe versantul lin, depunîndu-se pe versantul abrupt. În felul acesta **D.** se deplasează pe direcția vîntului, dar cu viteze neînsemnate. [*dune mobile, ~ mouvante, ~ migrante, ~ vive*|*Wanderdüne*|*travelling dune, migratory ~, wandering ~*| *блуждающая дюна, движущяся ~, незакреплённая ~*]

528 **Dună-greblă** v. **Dună**

529 **Dună ovală** v. **Dună**

530 **Dună parabolică** Dună în formă de semicerc, asemănătoare cu barcana, față de care se deosebește prin aceea că este orientată cu flancul convex în partea opusă vîntului. [*dune parabolique*|*Parabeldüne*|*parabolic dune, upsiloidal ~*| *параболическая дюна*]

531 **Dună-scut** v. **Dună** [*dune en forme de bouclier*|*schildförmige Düne*|*shield-shaped dune*| *циркульная дюна*]

532 **Dună în semicerc** v. **Barcană**

533 **Dună transversală** v. **Dună** [*dune transversale*|*Querdüne, Transversaldüne*|*transverse dune*| *поперечная дюна*]

534 **Dyke** Termen englez desemnînd o formă de relief cu aspect de zid, creată prin dezvelirea unei intruziuni lamelare rezistente, pusă în evidență prin eroziune diferențială. [*dyke*|*Quergang*|*dike, dyke, dyke wall*| *дайка, дейка*]

e

535 **Echidistanță** Distanța pe verticală dintre două planuri orizontale succesive cu care se intersectează suprafața reliefului pentru a se obține curbele de nivel, cu ajutorul cărora este reprezentat relieful pe hărți. [*équidistance* / *Äquidistanz, Höhenlinienabstand* /*equidistance* / *горизонтальное сечение, равное расбаяние*]

536 **Echilibru morfoclimatic** v. **Adaptare morfoclimatică**

537 **Echilibru geomorfologic** Noțiune davisiană corespunzînd stadiului de maturitate avansată a reliefului, caracterizat prin foarte lente modificări ale profilului talvegurilor și versanților [*équilibre géomorphologique* — /— /—]

538 **Echiplanație** v. **Altiplanație**

539 **Efuziune** v. **Erupție vulcanică** [*effusion* /*Effusion* /*effusion*/ *эффузия*]

540 **Elevație periglaciară** Proces geomorfologic caracteristic regiunilor reci cu îngheț peren, care constă în împingerea de jos în sus a blocurilor de rocă împlîntate în solurile supraumezite, datorită presiunilor cauzate de îngheț, orientîndu-le cu axa mare pe verticală. Sin. *ridicarea pietrelor.* [*poussée verticale de gel, soulévement gélival* /*Frosthebung* / *frost heaving* / *выморожживание, морозное пучение*]

541 **Elipsoid de referință** Formă geometrică convențională, cea mai apropiată de geoid, utilizată ca suprafață de referință pentru măsurătorile geodezice și topografice. [*ellipsoïde de référence* /*Referenzellipsoid* /*ellipsoid of reference* / *эллипсоид раздвоения*]

542 **Eluviu** Material detritic neconsolidat, rezultat din alterarea și dezagregarea rocilor și rămas nederanjat pe locul de formare *(in situ)*. Pe suprafețele orizontale sau slab înclinate, **E.** prezintă grosimi mari și o stabilitate îndelungată, constituindu-se ca scoarță de alterare prin diferențiere verticală. [*éluvium* /*Eluvium* /*eluvium* / *элювий*]

543 **Emersiune** v. **Exondare**

544 **Emisar** a) Rîu prin intermediul căruia este scursă apa dintr-un lac; b) Limbă de gheață scursă dintr-o calotă glaciară sau dintr-un ghețar de platou. [a) *émissaire* | *Ausfluß* | *effluent, lake outlet* | *стокозера* |; b) *émissaire* | *effluent, icestrōm, brae* | — | —]

545 **Endocarst** Totalitatea proceselor și formelor carstice dezvoltate în interiorul masivelor calcaroase. Sin. *carst de profunzime*. Ant. *exocarst*. [*karst profond, ~ sousjacent* | *tiefer Karst, unterirdischer ~* | *deep karst, underlying ~* | *глубокий карст*]

546 **Endoreie** v. **Regiune endoreică**

547 **Energia reliefului** Diferența de înălțime dintre două puncte vecine de altitudine maximă și altitudine minimă. Sin. *adîncimea fragmentării reliefului, amplitudinea reliefului, fragmentarea verticală a reliefului*. [*vigueur du relief, altitude relative* | *Reliefenergie* | *relative altitude, relief index, ~ intensity, amount of local relief* | *энергия рельефа*]

548 **Epiciclu** Ciclu de eroziune întrerupt înainte de a se fi realizat complet. [*épicycle, subcycle* | *Teilzyklus* | *epicycle* | *эпицикл*]

549 **Epigeneză (Epigenie)** Fenomen ce caracterizează acele văi care se dezvoltă la început în roci moi, apoi, pe măsură ce se adîncesc, descoperă formațiuni mai dure, structuri mai complexe și lacune stratigrafice pe care le secționează. Sin. *supraimpunere*. [*épigénie* | *Epigenese* | *epigenesis* | *эпигенез*]

550 **Epirogeneză** v. **Mișcări epirogenetice**

551 **Eră geotectonică** v. **Orogeneză**

552 **Erg** v. **Cîmp de dune**

553 **Eroziune** Proces geomorfologic de modelare a scoarței terestre prin dizlocarea particulelor de sol sau de rocă, de către agenții externi (ape curgătoare, ghețari, vînt, apa mării), parțial prin solvirea unor componente solubile. În sens mai restrîns, **E**. se referă numai la acțiunea sculpturală a apelor curgătoare. Uneori, **E**. capătă o accepțiune mult mai largă înglobînd și transportul materialului dizlocat. [*érosion* | *Erosion* |, *erosion* | *эрозия*]

554 **Eroziune accelerată** Eroziune intensificată datorită intervenției omului care, prin anumite acțiuni (despădurire, pășunat excesiv, arat irațional etc.), poate deranja echilibrul natural. Sin. *eroziune antropică*. [*érosion accélérée* | *beschleunigte Erosion* | *accelerated erosion* | *ускорённая эрозия*]

555 **Eroziune în adîncime** v. **Eroziune liniară** [*érosion verticale, ~ en profondeur* | *Tiefenerosion* | *vertical cutting, ~ erosion* | *глубинная эрозия, донная ~*]

556 **Eroziune antropică** v. **Eroziune accelerată**

557 **Eroziune areolară** Proces care constă în îndepărtarea (spălarea) particulelor fine de sol sau rocă prin acțiunea apei care se scurge laminar pe versant. Sin. *eroziune în suprafață, eroziune laminară, eroziune superficială*. [*érosion superficielle, ~ en nappe, ~ en surface, ~ aréolaire* | *areale Abtragung, Flächenspülung, Flächenerosion* | *sheet erosion, sheet-flow ~, superficial ~, surface ~, areal ~* | *плоскостная эрозия*]

558 **Eroziune chimică** v. **Coroziune**

559 **Eroziune diferențială** Eroziune care pune în evidență, proprietățile diferite ale rocilor dintr-o anumită regiune și, în special, rezistența mai mare sau mai mică a acestora la acțiunea agenților externi. Sin. *eroziune selectivă*. [*érosion différentielle* | *selektive Erosion* | *differential erosion* | *дифференциальная эрозия, избирательная ~*]

560 **Eroziune eoliană** v. **Coraziune** [*érosion éolienne* | *äolische Erosion, Winderosion* | *wind erosion* | *эоловая эрозия, ветровая ~*]

561 **Eroziune fluviatilă** Eroziune exercitată de către apa rîurilor. [*érosion fluviale* | *Flußerosion, fluviatile Erosion* | *river erosion, stream ~* | *речная эрозия, размыв*]

562 **Eroziune de fund** v. **Eroziune liniară**

563 **Eroziune glaciară** Eroziune exercitată de către ghețarii montani sau ghețarii de calotă. Sin. *exarație*. [*érosion glaciaire* | *Gletschererosion, Glazialerosion* | *glacial erosion* | *ледниковая эрозия*]

564 **Eroziune laminară** v. **Eroziune areolară**

565 **Eroziune laterală** v. **Eroziune liniară** [*érosion latérale* | *Lateralerosion, Seitenerosion, seitliche Erosion* | *lateral erosion, ~ cutting* | *боковая эрозия*]

566 **Eroziune liniară** Eroziune exercitată de apele curgătoare în cadrul albiei minore și de apele care se scurg temporar pe fundul ogașelor, rigolelor, ravenelor și torenților. **E.l.** acționează atît asupra fundului albiei sau canalului de scurgere al torenților adîncindu-le *(E. de fund, în adîncime)*, cît și asupra malurilor lărgindu-le *(E. laterală)*. [*érosion linéaire* | *Linearerosion* | *linear erosion* | *линейная эрозия*]

567 **Eroziune moderată** v. **Eroziune normală**

568 **Eroziune nivală** Eroziune exercitată de zăpadă, care se deplasează lent (alunecare de zăpadă) sau rapid (avalanșă). [*érosion nivale*/*schnee-Erosion, Nivation*/*snow patch erosion, nivation*/*нивальная эрозия*]

569 **Eroziune normală** Termen folosit în sensuri foarte variate Inițial a fost introdus de W. M. Davis, în 1909, pentru a defini eroziunea fluviatilă. Ulterior, a fost restrîns la eroziunea rîurilor cu ieșire la mare (la regiunile exoreice). În prezent este folosit pentru eroziunea ce se desfășoară în condiții naturale, netulburate de acțiunea omului. Sin. *eroziune moderată*. Ant. *eroziune accelerată*. [*érosion normale*/*Normalerosion*/*normal erosion*/*нормальная эрозия*]

570 **Eroziune regresivă** Eroziune care se propagă din aval spre amonte cu tendința de a reduce, treptat, înclinarea talvegului și de a realiza profilul de echilibru. [*érosion régressive, ~ rétrograde, ~ remontante*/*rückschreitende Erosion, rückgreifende ~, rückläufige ~*/*head erosion, headward ~, regressive ~*/*регрессивная эрозия, отступающая ~*]

571 **Eroziune selectivă** v. **Eroziune diferențială** [*érosion sélective*/*selektive Erosion*/*selective erosion*/*избирательная эрозия*]

572 **Eroziunea solului** Procesul de îndepărtare a orizonturilor superioare de sol, sau înlăturarea în întregime a acestuia prin acțiunea agenților externi. [*érosion du sol*/*Bodenerosion, Bodenzerstörung*/*soil erosion*/*почвенная эрозия*]

573 **Eroziune subaeriană** Eroziune ce se desfășoară pe suprafața uscatului. [*érosion subaérienne*/*außenbürtige Erosion*/*subaerial erosion*/*субаеральная эрозия*]

574 **Eroziune superficială** v. **Eroziune areolară**

575 **Eroziune în suprafață** v. **Eroziune areolară**

576 **Erupție vulcanică** Totalitatea fenomenelor naturale legate de apariția la suprafața scoarței terestre a topiturilor magmatice. În cazurile în care componența chimică a magmei este bazică, erupțiile sînt liniștite și lavele fluide se împrăștie pe suprafețe mari. În cazul magmelor acide, viscoase și bogate în gaze **E.v.** sînt violente; lava este expulzată în amestec cu gaze, cenușă și fragmente de roci (piroclastite) construind aparate vulcanice complexe și de mare înălțime. Sin. *efuziune, extruziune*. [*éruption volcanique*/*Eruption, Vulkanausbruch*/*volcanic eruption, irruption, outbreak, outburst*/*вулканическое извержение, эрупция*]

577 **Esker** Termen islandez desemnînd o formă sinuoasă, îngustă, de acumulare fluvio-glaciară, cu aspectul unui ram-

bleu de cale ferată, cu versanţi între 5 şi 20°, cu înălţimi de 10–50 m şi lungimi de pînă la cîţiva kilometri. Orientarea **E**. corespunde sensului deplasării gheţarilor. Ele sînt alcătuite din nisipuri şi argile cu blocuri, din pietrişuri stratificate şi bine rulate. De Geer (1897) consideră că E. au fost formate de către apele provenite din topirea gheţarului şi care circulau prin tuneluri, prin crăpături în gheaţă sau în lungul marginii gheţii. Sin. *ås, os, harju*. [*esker, ös* | *Esker, Os, Wallberg, Kiesrücken* | *esker, escar, eschar* | *эскер, оз, сельг*]

578 **Estavelă** Orificiu carstic care funcţionează alternativ şi ca ponor şi ca izvor. E. este în legătură cu o zonă de alimentare situată la un nivel superior şi care îşi descarcă apele printr-un canal legat de E., situat sub nivelul acesteia. Cînd apele provenite din bazinul de alimentare depăşesc debitul posibil de evacuare prin canalul de descărcare **E**. funcţionează ca izvor carstic, prin care urcă la zi surplusul de ape. Cînd alimentarea este mai slabă şi apele se elimină integral, **E**. funcţionează ca ponor. În cazurile în care E. este situată într-o depresiune închisă, în perioadele cînd funcţionează ca izvor, poate da naştere unui lac carstic temporar. [*estavelle* | *Estavelle, Stauquelle, Speilloch* | *estavel* | *эставелла*]

579 **Estran** v. **Zonă tidală**

580 **Estuar** Porţiune terminală a albiei unui curs mai important de apă ce se varsă într-o zonă cu maree puternice, care produc lărgirea şi adîncirea albiei minore, prin spălarea continuă a aluviunilor [*estuaire* | *Ästuar, Ästuarium* | *estuary* | *эстуарий*]

581 **Eugeosinclinal** Fosă ortogeosinclinală cu poziţie internă (situată mai departe de craton) unde se manifestă erupţii de lave ofiolitice. [*eugéosynclinal* | *Eugeosynclinale* | *eugeosynclinal* | *эвгеосинклиналь*]

582 **Eustatism** v. **Mişcări eustatice** [*eustatisme* | *Eustatism* | *eustatism* | *эвстатизм*]

583 **Evorsiune** Eroziune exercitată de apele curgătoare prin intermediul vîrtejurilor şi al pietrelor antrenate de acestea, în punctele unde profilul longitudinal prezintă rupturi de pantă. Prin **E**. se formează nişe şi gropi circulare (marmite, cazane), care se adîncesc adesea cu mult sub nivelul general al albiei. [*érosion tourbillonnaire* | *Evorsion, Ausstrudelung* | *evorsion, pot hole excavation* | *эворзия*]

584 **Exaraţie** v. **Eroziune glaciară** [*exaration* /*Exaration* /*exaration* /*экзарация*]

585 **Exfoliere** v. **Descuamare** [*exfoliation* /*Exfoliation* /*exfoliation* /*расслоение*]

586 **Exhumare** Dezvelirea, scoaterea la zi, a unor forme de relief mai vechi, de sub o cuvertură de roci mai noi care sînt îndepărtate prin eroziune. [*exhumation* /*Ausgrabung* /*exhumation* /*отпрепарирование*]

587 **Exocarst** Totalitatea proceselor şi formelor carstice existente pe suprafaţa rocilor carstificabile. Sin. *carst superficial*. Ant. *endocarst* [*karst superficiel, ~ imparfait, ~ partiel* /*seichter Karst* /*shallow karst* /*поверхностный карст*]

588 **Exondare** Ieşirea de sub apele mării a unor sectoare ale scoarţei terestre, fie prin retragerea apelor (eustatism negativ), fie prin ridicarea scoarţei (epirogeneză pozitivă). Sin. *emersiune*. [*éxondation, émersion* /*Emersion, Trockenlegung* /*emergence, exundation* /*эммерсия*]

589 **Exsudare** Proces complex care constă în ridicarea soluţiilor de săruri (prin capilaritate) şi depunerea apoi (prin evaporare) a sărurilor la suprafaţa deşerturilor sau a altor regiuni cu climat arid. [*exsudation, exudation* /*Exsudation, Ausscheidung*/*Ausschwitzung* /*exsudation, exudation* /*эксcудация*]

590 **Extruziune** v. **Erupţie vulcanică** [*extrusion* /*Extrusion* /*extrusion* /*экструзия*]

f

591 **Facies** petrografic Totalitatea particularităților petrografice care caracterizează un depozit geologic și reflectă condițiile de geneză ale acestuia. [*faciès pétrographique*/*petrographische Fazies*/*petrographic facies*/*фация*]

592 **Factor antropic** v. **Factor geomorfologic** [*facteur anthropiqu*/*anthropischer Faktor*/*anthropic agent*/*антропический фактор*]

593 **Factor endogen** v. **Factor geomorfologic** [*facteur endogène*/*endogener Faktor, innenbürtiger ~*/*endogenetic force, endogenic ~, endogenous agent, ~ force*/*эндогенный фактор*]

594 **Factor exogen** v. **Factor geomorfologic** [*facteur exogène*/*außenbürtiger Faktor, exogener ~*/*exogenic agent, exogenous ~, subaerial force*/*экзогенный фактор*]

595 **Factor extern** v. **Factor geomorfologic**

596 **Factor geomorfologic** Factor genetic al reliefului din interacțiunea cărora rezultă configurația scoarței terestre. **F.g.** naturali pot avea originea în forțele interne ale Pămîntului *(F. endogeni, F. interni)* sau în învelișurile externe ale acestuia *(F. exogeni, F. externi)*. Aceste două categorii de factori se pot manifesta activ în cadrul procesului morfogenetic *(agenți geomorfologici)* sau pot fi pasivi ca, de exemplu, constituția petrografică și structura. Omul, prin activitatea sa, se manifestă adesea ca un important factor geomorfologic *(F. antropic)*. [*facteur géomorphologique*/*geomorphologischer Faktor*/—/*геоморфологический фактор*]

597 **Factor intern** v. **Factor geomorfologic**

598 **Faguri** Microrelief caracteristic pentru pereții stîncoși în care aflorează roci sedimentare slab cimentate și, în general, cu granulație grosieră. **F.** se formează prin acțiunea combinată a dezagregării, coraziunii și a impactului pluvial. [*nids d'abeilles*/*Gitterskulptur, Wabenskulptur*/*honeycomb structure*/*соты*]

599 **Faleză** Abrupt format prin acțiunea de eroziune a valurilor de-a lungul țărmurilor lacustre, marine și oceanice. [*falaise*/

Kliff, Küstenkliff | beach scarp, wave-cut ~, sea cliff | клифф, береговой уступ, ~ обрыв]

600 **Faleză activă** v. **Faleză vie**

601 **Faleză falsă** Abrupt format în fruntea unui corp de alunecare de la baza unei faleze. [*falaise fausse, ~ d'éboulement | Unterkliff, Sekundärkliff | undercliff | псевдо-клифф*]

602 **Faleză de gheață** Faleză dezvoltată în zona terminală a ghețarilor de calotă ajunși la țărm și din care se rup icebergurile. Sin. *barieră de gheață*. [*falaise de glace, barrière de ~ | Eiskliff | ice cliff, ~ barrier, ~ front, ~ wall | ледяной клифф, ~ барьер*]

603 **Faleză moartă** Faleză care a ieșit din sfera de acțiune a valurilor, fie prin retragerea apelor (datorită scăderii nivevelului acestora sau înălțării epirogenetice a uscatului), fie printr-o evoluție îndelungată, care determină reculul falezei pînă la un punct unde acțiunea modelatoare a valurilor încetează [*falaise morte, ~ ancienne | toter Kliff, verlassener ~, Ruhekliff |, abandoned cliff, ancient ~ | отмерший клифф, покинутый ~*]

604 **Faleză plonjantă** Faleză cu baza submersă, datorită fie ridicării nivelului apelor, fie coborîrii uscatului, într-un ritm suficient de intens pentru a nu se mai putea forma plaja de la picioarele falezei. [*falaise plongeante | untertauchender Kliff | plunging cliff | частично затоплённый клифф*]

605 **Faleză vie** Faleză care se găsește în sfera de acțiune a valurilor. Sin. *faleză activă*.

606 **Falie** Ruptură a scoarței tereste de-a lungul căreia compartimentele opuse suferă o deplasare diferențiată, paralelă cu suprafața de ruptură. Uneori **F**. se înscriu în relief prin denivelări [*faille | Bruch, Sprung, Verwerfung | fault | сброс, взброс*]

607 **Făgaș** v. **Ogaș**

608 **Feidj** Termen arab desemnînd o depresiune alungită, modelată prin acțiunea vîntului între dune și avînd forma unui culoar cu fundul acoperit de o cuvertură de nisip. [*feidj | — | dune valley, feidsh | —*]

609 **Fereastră carstică** Deschidere formată prin prăbușirea masei de calcar de deasupra unei galerii subterane, cu care ocazie poate deveni vizibil un curs de apă subteran. [*fenêtre karstique | Karstenfenster | karst fenster, ~ window | карстовое окно*]

610 **Fereastră tectonică** Porțiune din suprafața terestră în cadrul căreia relieful este modelat în roci tinere, dezvelite prin eroziune de sub rocile mai vechi din cuprinsul unei pînze de șariaj. Astfel, **F.** apare înconjurată de formațiunile geologice neconsumate ale pînzei respective. [*fenêtre, ~ tectonique |Fenster, geologisches ~, tektonisches ~ |„fenster", inlier, geological window, tectonic ~|тектоническое окно*]

611 **Fierbători** v. **Vulcan noroios**

612 **Fiord** Termen de origine norvegiană desemnînd un golf sau o strîmtoare îngustă, care reprezintă o veche vale glaciară invadată de apele mării. F. sînt străjuite de versanți stîncoși abrupți și sînt închise la capătul dinspre larg printr-un prag submers. F. sînt caracteristice pentru țărmul vestic al Peninsulei Scandinave, unde depășesc 150 km lungime și 1 000 m adîncime. [*fjord |Fjord |fiord fjord |фиорд*]

613 **Firidă** v. **Nișă**

614 **Firn** Zăpadă care se păstrează de la an la an, modificată prin topire și recristalizare parțială, grăunțoasă și tasată (compactizată). Prin evoluție mai îndelungată **F.** devine gheață de ghețar. Sin. *névé.* [*névé |Firn |firn |фирн*]

615 **Fisuri** v. **Crăpături**

616 **Fjäll** v. **Fjell**

617 **Fjärd** Termen suedez atribuit unui golf sau canal îngust, ultimul situat între două insule din vecinătatea țărmului sau între o insulă și țărm, orientat aproximativ perpendicular față de linia țărmului, reprezentînd o veche vale glaciară cu adîncime foarte mică (cu versanții abia schițați) și care a fost invadată de apa mării. [*fjärd |Fjärd |fjärd, fiard |фьерд*]

618 **Fjell** Termen norvegian atribuit unui masiv montan care se termină la partea superioară cu o suprafață netezită prin procese de eroziune și acumulare glaciară, situată deasupra limitei pădurilor. Sin. *fjäll.* [*fjell, fjäll |Fjell, Fjäll |fjell, fjäll |фьельд*]

619 **Fliș** Formațiune geosinclinală sinparoxismală cu grosime mare, caracterizată, din punct de vedere facial, prin alternanța repetată de depozite pelitice și psamitice și prezența unei anumite asociații de structuri sedimentare (sedimentare gradată, mecanoglife etc. [*flysch |Flysch |flysch |флиш*]

620 **Floe** Gheață care acoperă parțial mările nordice, plutind în sloiuri de circa 1 m grosime. [*floe, glaçon |Eisscholle, Scholle |floe, ice floe, ~ float |плавучая льдина, ~ лёд*]

621 **Förde** Termen german desemnînd un golf sau un canal situat între două insule din apropierea țărmului, sau între țărm și o insulă. **F.** reprezintă vechi văi modelate de cursurile de apă infraglaciare, care au fost acoperite de apa mării după retragerea ghețarilor [*förd*|*Förde*|*förd*|—]

622 **Forland** v. **Vorland**

623 **Flux** v. **Maree** [*montée, flux, flot, flux montante*|*Flut, Steigen*|*flood-tide, rising tide*|*прилив*]

624 **Forme de relief** Aspecte particulare ale reliefului scoarței terestre, care se deosebesc între ele prin condiții de geneză, trăsături morfologice și dimensiuni proprii. După caracteristicile lor morfometrice, **F.r.** sînt împărțite în *majore* și *minore*, în *pozitive* și *negative*. [*formes du terrain, ~ du relief*|*Landformen, Reliefformen, Oberflächenformen*|*landforms, relief features*|*формы рельефа*]

625 **Forme majore de relief** v. **Forme de relief** [*formes majeures du relief*|*Großlandformen*|*major landforms*|*мегарельеф*]

626 **Forme minore de relief** v. **Forme de relief** [*formes mineures du relief*|*Kleinlandformen*|*small landforms*|*микрорельеф*]

627 **Forme negative de relief** v. **Forme de relief** [*formes négatives du relief*|*Höhlformen*|*negative landforms*|*отрицательные формы рельефа*]

628 **Forme pozitive de relief** v. **Forme de relief** [*Formes positives du relief*|*Vollformen*|*positive landforms*|*положительные формы рельефа*]

629 **Fosă abisală** v. **Groapă abisală** [*fossé abyssal*|—|—|—]

630 **Fragmentarea orizontală a reliefului** v. **Densitatea fragmentării reliefului**

631 **Fragmentarea verticală a reliefului** v. **Energia reliefului**

632 **Frana** Alunecare în formă de cuib [*frana*|—|—|—]

633 **Franjuri periglaciare** Structură periglaciară cu aspect franjurat, formată prin umplerea golurilor create de penele de gheață cu materiale diferențiate față de cele ce alcătuiesc terenul în care sînt implîntate. [*dépot de coins de glace*|*aufgefüllte Eiskeilspalten*|*fossil ice wedges*|—]

634 **Fruntea alunecării** Element morfologic reprezentat printr-un abrupt, de regulă în formă de semicerc sau festonat, care mărginește corpul alunecării în partea sa frontală (din direcția în care acesta înaintează) [*front, bout*|—|*toe*|*фронтальная часть оползня*]

635 **Fruntea terasei** Abruptul prin care terasa domină albia majoră sau podul terasei inferioare pe care se sprijină. F.t. este o suprafață înclinată, pînă la verticală, care face racordul între muchia terasei și baza acesteia. [*talus de terrasse*|*Terrassenhang, Terrassenlehne*|*scarp of terrace*|*уступ террасы*]

636 **Fugitură (de teren)** v. **Alunecare de teren**

637 **Fuldj** Termen arab pentru o depresiune asimetrică de dimensiuni mici, formată între dunele parabolice sau între barcane. [*fuldj*|*Fuldj*|*fuldj*|*фульджи*]

g

638 **Galerie** a) Formă de relief carstic reprezentată printr-o cavitate subterană, relativ îngustă și alungită, aproape sau chiar orizontală, săpată prin coroziune și eroziune mecanică în lungul fisurilor, al planurilor de stratificație, al diaclazelor sau al faliilor; b) Formă de relief antropic rezultată în urma lucrărilor miniere sau de prospecțiuni; c) Microformă de relief biogen creată de animalele tericole. [a) *galerie*|*Galerie, Stollen*|*gallery, passage*|*галерея;* b) *galerie*|*Stollen, Strecke, Tunnelfährte*|*gallery*|*штольня, штрек;* c) *terrier*|*Höhle, Loch*|*boring, burrow, terrier*|*логовище, нора*]

639 **Galet** Fragment de rocă mai dură, cu formă ovală sau rotunjită, ale cărui colțuri au fost tocite datorită acțiunii apei curgătoare sau a valurilor. Ca dimensiuni, **G.** se situează între prundiș și bolovani (2–20 cm). [*galet*|*Gerölle, Rollkiesel, Schotter, Strandgerölle, Strandkiesel*|*beach pebble, cobble, pebble, shingle*|*галет, галька*]

640 **Gassi** Termen arab desemnînd un culoar săpat de vînt între dune, prin deflație și coraziune, făcînd să apară la zi substratul mai dur al nisipului mobil. [*couloir interdunaire*|*Gassi, Dünental, Windgasse*|*dune-valley, passage-way*|*лунка*]

641 **Găvan** v. **Crov**

642 **Geanticlinal** Porțiune a scoarței terestre dintr-o regiune de geosinclinal, care a suferit o înălțare lentă și îndelungată căpătînd aspectul unei boltiri, pe care sedimentele au grosimi mai mici decît în regiunile învecinate. [*géanticlinal*|*Geantiklinale, Geoantiklinale*|*geanticline*|*геоантиклиналь*]

643 **Gelifracte** Blocuri de diverse mărimi și forme, provenite din dezagregarea rocilor prin alternarea repetată a fenomenelor de îngheț și dezgheț. [*gélifracts*|*Frostsprengungsschutt*|*frost-shattered blocks, cryogenic stone eluvium*|—]

644 **Gelifracție** Dezagregarea rocilor sub acțiunea repetată alternantă a înghețului și dezghețului. În acest proces un rol important revine apei pătrunsă în fisurile rocilor și care, prin îngheț, își mărește volumul, exercitînd presiuni mari

asupra pereților fisurilor. Sin. *congelifracție*. [*gélifraction, congélifraction, cryoclastisme, éclatement* |*Frostsprengung, Frostverwitterung*|*frost-shattering, gelifraction, congelifraction, frost riving, ~ splitting, ~ wedging, ~ weathering* |*морозное выветривание*]

645 **Gelivație** Acțiune exercitată de alternanța îngheț-dezgheț asupra rocilor și formelor de relief. [*gélivation, action du gel* | *Frostwirkung* |*frost-work* |*морозное выветривание*]

646 **Generație de alunecări** Alunecări de aceeași vîrstă. [*génération de glissement* |*Abrutschunggeneration* |— |*поколения оползней*]

647 **Generație de văi** Grup de văi de aceeași vîrstă încrustate în aceeași suprafață de nivelare sau primordială, ori modelate de afluenți de același ordin ai unui rîu principal. [*génération de vallées* |*Tälergeneration* |*generation of valleys* | *поколения долин*]

648 **Geocriologie** Disciplină științifică care se ocupă cu studiul proceselor fizice (geologice, geomorfologice și hidrogeologice) legate de acțiunea înghețului și dezghețului în regiunile cu îngheț peren sau periodic, cu particularitățile solurilor și rocilor corespunzătoare, cît și cu repartiția lor teritorială. [*géocryologie, cryopédologie* |*Kryopedologie* |*cryopedology* |*геокриология, мерзлотоведение*]

649 **Geocronologie** Parte a geologiei care se ocupă cu determinarea vîrstei rocilor, stratelor, proceselor și fenomenelor terestre din trecut, a formelor de relief și chiar a Pămîntului ca planetă. Pe baza marilor discordanțe stratigrafice și a evoluției viețuitoarelor s-a elaborat o *scară cronologică relativă*, împărțind trecutul geologic al Pămîntului în ere, perioade și epoci, iar pe baza metodelor radioactive s-a elaborat o *scară cronologică absolută*. [*géochronologie* |*Geochronologie, Erdzeitmessung* |*geochronologie, geochrony* | *геохронология*]

650 **Geodepresiune** Depresiune tectonică primară, așa cum a rezultat ea din mișcările scoarței terestre. Formă opusă geotumorii. [*géodepression* |*Geodepression* |*geodepression* |*геодепрессия*]

651 **Geografie fizică** Ramură a geografiei care se ocupă cu studiul elementelor ce alcătuiesc învelișul geografic (aer, apă, uscat, plante, animale) în interdependența și condiționarea lor reciprocă. [*géographie physique* |*physische Geographie* | *physical geography* |*физическая география*]

652 **Geoid** Corp geometric care reprezintă forma teoretică a Pămîntului rezultată din prelungirea suprafeței Oceanului Planetar pe sub continente. Cînd apele sînt în perfect echilibru suprafața **G.** este, în fiecare punct al său, perpendiculară pe direcția forței gravitaționale. **G.** se apropie foarte mult de un elipsoid de rotație. Suprafața **G.** este considerată suprafață de referință pentru lucrările de nivelment. [*géoïd* |*Geoid* |*geoid* |*геоид*]

653 **Geomorfologie** Disciplină care se ocupă cu studiul reliefului scoarței terestre, ca parte componentă a învelișului geografic, și al proceselor morfogenetice. **G.** studiază aspectul formelor de relief, originea și evoluția lor, precum și modul lor de asociere și de răspîndire spațială. **G.** este o ramură a geografiei fizice dar are legături strînse și cu alte științe și în special cu geologia. După modul cum abordează studiul reliefului și după atenția pe care o acordă unor categorii de forme, procese sau factori care influențează formarea reliefului, se deosebesc ramuri ale **G.** ca: *G. generală, G. planetară, G. regională G. structurală (tectonică), G. climatică (sculpturală).* Sin. *morfologie terestră.* [*géomorphologie, morphologie terrestre, morphologie* |*Geomorphologie, Morphologie der Erdoberfläche* |*geomorphology, geomorphy, physiography* |*геоморфология, морфология суши*]

654 **Geomorfologie aplicată** Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul reliefului în vederea proiectării și organizării unor activități economico-sociale. [*géomorphologie appliquée* |*angewandte Geomorphologie* |*applied geomorphology* |*прикладная геоморфология*]

655 **Geomorfologie climatică** Ramură a geomorfologiei care studiază influența condițiilor climatice asupra proceselor geomorfologice și formele de relief specifice diferitelor tipuri de climă. Sin. *G. sculpturală.* [*morphologie climatique* |*Klimageomorphologie, Klimamorphologie* |*climatic geomorphology* |*климатическая геоморфология*]

656 **Geomorfologie dinamică** Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul proceselor geomorfologice și al dinamicii (transformărilor) reliefului. [*géomorphologie dynamique* |*dynamische Geomorphologie* |*dynamical geomorphology* |*динамическая геоморфология*]

657 **Geomorfologie generală** Ramură a geomorfologiei care studiază legile generale ale formării și evoluției reliefului, ale proceselor geomorfologice și ale formelor pe care acestea le generează. [*géomorphologie générale* |*allgemeine Geomorphologie* |*general geomorphology* |*общая геоморфология*]

658 **Geomorfologie regională** Ramură a geomorfologiei care studiază relieful și procesele geomorfologice dintr-o regiune concretă a suprafeței terestre. [*géomorphologie régionale/regionale Geomorphologie, Geomorphologie der Regionen/regional geomorphology/региональная геоморфология*]

659 **Geomorfologie sculpturală** v. **Geomorfologie climatică**

660 **Geomorfologie structurală** Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul formelor de relief ale căror caracteristici sînt determinate, în primul rînd, de factorii geologici, (structură, alcătuire petrografică și mișcări ale scoarței) Sin. *geomorfologie tectonică* [*morphologie structurale/strukturelle Geomorphologie/rock controlled geomorphology/структурная геоморфология*]

661 **Geomorfologie tectonică** v. **Geomorfologie structurală**

662 **Geosferă** Înveliș al Pămîntului rezultat din diferențierea, în primul rînd gravitațională, a materiei terestre. Geomorfologia își concentrează atenția asupra **G.** solide — scoarța terestră — al cărei relief îl studiază. [*géosphère/Geosphäre/geosphere/геосфера*]

663 **Geosinclinal** Element structural major al scoarței terestre reprezentat printr-o depresiune alungită, caracterizată printr-o mare mobilitate în care se acumulează pachete de sedimente cu grosimi de mai mulți kilometri și care sînt apoi cutate și înălțate sub formă de munți. Existența unei zone mai puțin scufundate (rid) în lungul **G.** îl împarte pe acesta în două părți: *miogeosinclinalul* (depresiunea externă) și *eugeosinclinalul* (depresiunea internă). Regiunile de **G.** exondate sînt caracterizate printr-un relief accentuat și puternic fragmentat datorită intensității mari a proceselor geomorfologice. [*géosynclinal/Geosynklinal/geosyncline, geosynclinal/геосинклиналь*]

664 **Geotectonică** v. **Tectonică** [*géotectonique/Geotektonik/geotectonic/геотектоника*]

665 **Geotectură** Formă majoră a reliefului terestru, ale cărei caracteristici de bază sînt determinate de procesele endogene. În această categorie pot fi incluse continentele, bazinele oceanice și marine, sistemele muntoase, regiunile de cîmpie. Sin. *morfotectură* [—/—/—/*геотектура*]

666 **Geotumoare** Proeminență de mari dimensiuni a scoarței terestre rezultată printr-o puternică mișcare de înălțare. Pe flancurile **G.** se pot produce cutări și șariaje ale sedimentelor. [*géotumeur/Geotumor/geotumor/геотумор*]

667 **Gheață de firn** Gheață albă, poroasă și grăunțoasă care provine din firn prin compactizare parțială și eliminarea

unei părți din bulele de aer. [*glace de névé / Firneis / firn ice / фирновый лёд*]

668 **Gheață fosilă** Gheață formată în timpul glaciațiunii pleistocene și păstrată pînă astăzi în regiunile reci. [*glace fossile / fossiles Eis, Steineis / fossil ice / ископаемый лёд*]

669 **Gheață de ghețar** Gheață compactă și cristalină care formează masa ghețarilor, provenind din compactizarea și recristalizarea firnului. [*glace de glacier / Gletschereis / glacial ice, glacier ~ / глетчерный лёд*]

670 **Gheață marină** Gheață formată prin înghețarea apei de mare, în contrast cu gheața aisbergurilor care se formează pe uscat. După caracteristicile pe care le are, **G.m.** poartă diverse denumiri (banchiză, floe, pack). [*glace de mer / Meereis / sea ice / морской лёд*]

671 **Gheață moartă** a) Blocuri de gheață rămase dintr-un ghețar și care au fost acoperite cu material morenaic. Prin topirea lor, materialul de deasupra se tasează, formîndu-se depresiuni mici, caracteristice, numite *solle*; b) Fragmente de gheață desprinse de masa ghețarului și rămase pe loc, topindu-se lent. [*glace morte / Toteis / dead ice / мёртвый лёд*]

672 **Gheizer** Izvor termal intermitent din regiunile vulcanice care aruncă apă și vapori la mare înălțime, datorită presiunii vaporilor. Întrucît apa este puternic mineralizată, din ea precipită minerale silicioase, care creează un microrelief de acumulare caracteristic. [*geyser / Geiser, Geysir / geyser / гейзер*]

673 **Gherdap** v. **Cataractă**

674 **Ghețar** Masă de gheață compactă rezultată din acumularea zăpezii care, prin tasare, topire parțială și îngheț, se transformă în zăpadă grăunțoasă (firn) și apoi în gheață compactă. Se formează în zonele polare în munții înalți deasupra limitei zăpezilor perpetui și, uneori, în peșteri. După locul de formare **G.** se împart în G. *continentali (regionali)* sau *de calotă* și G. *montani (locali)* care se subîmpart în G. *de circ*, G. *de vale*, G. *de platou* etc. Sub acțiunea forței gravitaționale **G.** alunecă lent pe substratul solid (scoarța terestră), efectuînd o acțiune geomorfologică complexă, caracterizată prin sculptarea scoarței (eroziune glaciară, exarație), transportul și depunerea materialelor morenaice. Aceasta duce la formarea unui tip genetic de relief: relieful glaciar. [*glacier / Gletscher / glacier, gletscher / ледник, глетчер*]

658 **Geomorfologie regională** Ramură a geomorfologiei care studiază relieful şi procesele geomorfologice dintr-o regiune concretă a suprafeţei terestre. [*géomorphologie régionale* | *regionale Geomorphologie, Geomorphologie der Regionen* | *regional geomorphology* | *региональная геоморфология*]

659 **Geomorfologie sculpturală** v. **Geomorfologie climatică**

660 **Geomorfologie structurală** Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul formelor de relief ale căror caracteristici sînt determinate, în primul rînd, de factorii geologici, (structură, alcătuire petrografică şi mişcări ale scoarţei) Sin. *geomorfologie tectonică* [*morphologie structurale* | *strukturelle Geomorphologie* | *rock controlled geomorphology* | *структурная геоморфология*]

661 **Geomorfologie tectonică** v. **Geomorfologie structurală**

662 **Geosferă** Înveliş al Pămîntului rezultat din diferenţierea, în primul rînd gravitaţională, a materiei terestre. Geomorfologia îşi concentrează atenţia asupra **G**. solide — scoarţa terestră — al cărei relief îl studiază. [*géosphère* | *Geosphäre* | *geosphere* | *геосфера*]

663 **Geosinclinal** Element structural major al scoarţei terestre reprezentat printr-o depresiune alungită, caracterizată printr-o mare mobilitate în care se acumulează pachete de sedimente cu grosimi de mai mulţi kilometri şi care sînt apoi cutate şi înălţate sub formă de munţi. Existenţa unei zone mai puţin scufundate (rid) în lungul **G**. îl împarte pe acesta în două părţi: *miogeosinclinalul* (depresiunea externă) şi *eugeosinclinalul* (depresiunea internă). Regiunile de **G**. exondate sînt caracterizate printr-un relief accentuat şi puternic fragmentat datorită intensităţii mari a proceselor geomorfologice. [*géosynclinal* | *Geosynklinal* | *geosyncline, geosynclinal* | *геосинклиналь*]

664 **Geotectonică** v. **Tectonică** [*géotectonique* | *Geotektonik* | *geotectonic* | *геотектоника*]

665 **Geotectură** Formă majoră a reliefului terestru, ale cărei caracteristici de bază sînt determinate de procesele endogene. În această categorie pot fi incluse continentele, bazinele oceanice şi marine, sistemele muntoase, regiunile de cîmpie. Sin. *morfotectură* [— | — | — | *геотектура*]

666 **Geotumoare** Proeminenţă de mari dimensiuni a scoarţei terestre rezultată printr-o puternică mişcare de înălţare. Pe flancurile **G**. se pot produce cutări şi şariaje ale sedimentelor. [*géotumeur* | *Geotumor* | *geotumor* | *геотумор*]

667 **Gheaţă de firn** Gheaţă albă, poroasă şi grăunţoasă care provine din firn prin compactizare parţială şi eliminarea

unei părți din bulele de aer. [*glace de névé* |*Firneis* |*firn ice* | *фирновый лёд*]

668 **Gheață fosilă** Gheață formată în timpul glaciațiunii pleistocene și păstrată pînă astăzi în regiunile reci. [*glace fossile* | *fossiles Eis*, *Steineis* |*fossil ice* |*ископаемый лёд*]

669 **Gheață de ghețar** Gheață compactă și cristalină care formează masa ghețarilor, provenind din compactizarea și recristalizarea firnului. [*glace de glacier* |*Gletschereis* |*glacial ice*, *glacier* ~ |*глетчерный лёд*]

670 **Gheață marină** Gheață formată prin înghețarea apei de mare, în contrast cu gheața aisbergurilor care se formează pe uscat. După caracteristicile pe care le are, **G.m.** poartă diverse denumiri (banchiză, floe, pack). [*glace de mer* | *Meereis* |*sea ice* |*морской лёд*]

671 **Gheață moartă** a) Blocuri de gheață rămase dintr-un ghețar și care au fost acoperite cu material morenaic. Prin topirea lor, materialul de deasupra se tasează, formîndu-se depresiuni mici, caracteristice, numite *solle*; b) Fragmente de gheață desprinse de masa ghețarului și rămase pe loc, topindu-se lent. [*glace morte* | *Toteis* |*dead ice* |*мёртвый лёд*]

672 **Gheizer** Izvor termal intermitent din regiunile vulcanice care aruncă apă și vapori la mare înălțime, datorită presiunii vaporilor. Întrucît apa este puternic mineralizată, din ea precipită minerale silicioase, care creează un microrelief de acumulare caracteristic. [*geyser* |*Geiser*, *Geysir* |. *geyser* |*гейзер*]

673 **Gherdap** v. **Cataractă**

674 **Ghețar** Masă de gheață compactă rezultată din acumularea zăpezii care, prin tasare, topire parțială și îngheț, se transformă în zăpadă grăunțoasă (firn) și apoi în gheață compactă. Se formează în zonele polare în munții înalți deasupra limitei zăpezilor perpetui și, uneori, în peșteri. După locul de formare **G.** se împart în *G. continentali (regionali)* sau *de calotă* și *G. montani (locali)* care se subîmpart în *G. de circ*, *G. de vale*, *G. de platou* etc. Sub acțiunea forței gravitaționale **G.** alunecă lent pe substratul solid (scoarța terestră), efectuînd o acțiune geomorfologică complexă, caracterizată prin sculptarea scoarței (eroziune glaciară, exarație), transportul și depunerea materialelor morenaice. Aceasta duce la formarea unui tip genetic de relief: relieful glaciar. [*glacier* |*Gletscher* |*glacier*, *gletcher* | *ледник*, *глетчер*]

675 **Gheţar de circ** v. **Gheţar de tip pirenean** [*glacier de cirque* | *Kargletscher* | *corrie glacier, cirque-glacier* | *каровый ледник*]

676 **Gheţar continental** v. **Calotă glaciară** [*glacier continental, ~ de type groenlandais* | *Inlandeis, Kontinentalgletscher* | *continental glacier* | *материковый ледник, покровный ~*]

677 **Gheţar difluent** Gheţar compus din două limbi de gheaţă care sînt alimentate dintr-un singur cîmp de firn şi coboară pe versanţii opuşi ai unei culmi. [*glacier diffluent* | *Jochgletscher* | *diffluent glacier, twinned glaciers* | *дифлюентный ледник, перемётный ~*]

678 **Gheţar local** v. **Gheţar montan**

679 **Gheţar montan** Masă de gheaţă ce se formează în regiunile muntoase a căror altitudine depăşeşte limita zăpezilor persistente. Datorită suprafeţei reduse pe care o ocupă, **G.m** se mai numesc şi *gheţari locali*. [*glacier de montagne* | *Gebirgsgletscher* | *mountain glacier, highland ~* | *горный ледник, локальный ~*]

680. **Gheţar mort** Gheţar ce a încetat să mai fie alimentat şi să se mai deplaseze. Sin. *gheţar stagnant*. [*glacier mort, ~ sénile* | *toter Gletscher* | *dead glacier, stagnant~* | *мёртвый ледник*]

681 **Gheţar de piemont** v. **Gheţar de tip alaskian** [*glacier de piémont* | *Vorlandgletscher* | *piedmont glacier* | *ледник предгорного типа*]

682 **Gheţar de platou** Tip de gheţar care se instalează în regiunile înalte ale platourilor montane avînd forma unei carapace de gheaţă acoperită cu firn în partea centrală. Se întîlneşte în Peninsula Scandinavă şi în Alaska. [*glacier de plateau* | *Plateaugletscher, Hochland-Gletscher* | *plateau glacier* | *ледник плоских вершин*]

683 **Gheţar polar** Gheţar situat în regiunile polare şi la care temperatura gheţii este mult sub punctul de topire, cel puţin în regiunea de alimentare. [*glacier polaire* | *hochpolarer Gletscher* | *polar glacier* | *полярный ледник*]

684 **Gheţar regenerat** Gheţar care se reface la baza cascadelor de gheaţă situate deasupra limitei zăpezilor persistente prin topirea paţială şi reîngheţul fragmentelor de gheaţă şi a zăpezilor din avalanşe. [*glacier régénéré* | *regenerierter Gletscher* | *regenerated glacier, recemented ~, reconstructed ~* | *возрождённый ледник, регенерированный ~*]

685 **Gheţar regional** v. **Calotă glaciară**

686 **Gheţar stagnant** v. **Gheţar mort**

687 **Gheţar de tip alaskian** Masă de gheaţă de mari dimensiuni formată la poalele unei regiuni montane prin unirea a doi sau mai mulţi gheţari de vale care coboară din munţi. Este tipic gheţarul Malaspina din Alaska. Sin. *gheţar de piemont.* [*glacier alaskien, ~ de type alaskien, ~ de piémont* | *Vorlandgletscher* | *piedmont glacier* | *ледник типа маласпина*]

688 **Gheţar de tip alpin** Gheţar montan din a cărui lentilă, existentă într-un circ glaciar, se prelungeşte o limbă de gheaţă în lungul văii. În unele cazuri, gheţarii din văile secundare conflueazǎ cu cel din valea principală. Sin. *gheţar de vale.* [*glacier de type alpin, glacier de type normal, glacier de vallée simple* | *Hochgebirgs-Gletscher alpiner typ* | *Alpine-type glacier* | *альпийский ледник, ледник альпийского типа*]

689 **Gheţar de tip himalayan** Gheţar de vale hipertrofiat constituind sisteme în care limba gheţarului principal capătă lungimi de mai multe zeci de kilometri şi grosimi de sute de metri (ex. gheţarul Fedcenko din Pamir, care are 71,2 km lungime, pînă la 3 100 m lăţime şi peste 500 m grosime. [*glacier de type himalayen, glacier composé* | *Himalayatalgletscher* | *trunk glacier, dendritic ~* | *ледник долиный сложный, ледник древовидный, полисинтетический ледник*]

690 **Gheţar de tip norvegian** Gheţar reprezentat printr-un cîmp de firn sau platoşă de gheaţă *(icefjeld)* situat pe un platou întins din care coboară, în direcţii diferite, mici limbi de gheaţă *(icestrom).* [*glacier de type norvégien* | *Eiskappe* | *ice cap* | *ледник скандинавского типа, норвежский тип ледников, ледяная шапка*]

691 **Gheţar de tip pirenean** Gheţar lentiliform ce se formează din zăpada acumulată la obîrşia văilor sau pe porţiunile slab înclinate ale versanţilor, deasupra limitei zăpezilor persistente. Acţiunea lentilelor de gheaţă duce la formarea circurilor glaciare şi a morenelor de circ. Sin. *gheţar de circ.* [*glacier pyrénéen, ~ suspendu* | *Hängegletscher, Gehängegletscher* | *hanging glacier* | *висячий ледник*]

692 **Gheţar transfluent** Limbă de gheţar care trece peste o înşeuare în cazul în care masa gheţarului prezintă grosimi mari [*glacier transfluent* | *Eisstromnetz* | *transsection glacier, transfluent ~* | *трансфлуентный ледник, сквозный ~*]

693 **Gheţar de vale** Gheţar montan la care alimentarea abundentă face ca gheaţa să se scurgă din circ în lungul văii sub forma unei limbi de gheaţă. În curgerea sa, limba de gheaţă modelează o vale glaciară. **G.v.** pot fi subîmpărţiţi în:

G. de tip alpin şi *G. de tip himalayan.* [*glacier de vallée* | *Talgletscher* | *valley glacier* | *долинный ледник*]

694 **Ghirlandă de insule** v. **Arc insular**

695 **Ghirlandă de pietre** Val de sfărîmături şi blocuri de rocă netriate şi care prezintă contur festonat, datorită antrenării în mişcare de către solifluctiune. [*guirlande de pierres* | *Steingirlanden* | *stone garlands, ~ festons, ~ arcs* | *каменные гирлянды*]

696 **Ghourd** Vîrf piramidal care se înalță pe creasta dunei longitudinale în punctul în care se inserează un braț lateral oblic. Prezența **G.** imprimă crestei dunei un profil în dinți de ferăstrău. [*ghourd* | — | — | —]

697 **Gilgai** Muşuroaie înierbate dispuse geometric şi care apar după uscarea mlaştinilor din estuarele colmatate. În perioadele de uscăciune, sedimentele se contractă şi apar crăpături în care pătrunde material ce se dilată cînd se umezeşte, ducînd la formarea muşuroaielor. [*gilgaī, motturcaux* | *Musterböden* | *gilgai* | *кочки*]

698 **Gipfelflur** Vîrfuri şi creste muntoase situate la altitudini aproape egale, marcînd nivelul superior de denudație. Utilizat pentru prima dată în 1919, de Albrecht Penck. [*Gipfelflur, plafond, niveau de crêtes* | *Gipfelflur* | *summit level, gipfelflur, peak plain, summit ~* | *уровень вершин*]

699 **Gips** Rocă de precipitație chimică formată din sulfat de calciu hidratat. Fiind solubil, **G.** favorizează manifestarea proceselor carstice, dar cu forme de dimensiuni reduse. [*gypse* | *Gips, Gipsgestein* | *gypsum* | *гипс*]

700 **Gîlmă** v. **Bîtcă**

701 **Gîrlă** Braț mic de rîu, care în unele cazuri are scurgere temporară. [*ruisseau, bras de rivière* | *Bach* | *brook, baskwater* | *гирло*]

702 **Glaciarizație** Procesul de extindere a ghețarilor ca urmare a unei alimentări abundente. [*glaciérization* | — | *glacierization* | —]

703 **Glaciație** Procesul complex de apariție şi de existență a ghețarilor într-o anumită epocă geologică. Perioadele de extindere a ghețarilor sînt numite *perioade glaciare*, iar cele de retragere, *perioade interglaciare*. Fazele minore de avansare şi de retragere a gheții sînt cunoscute sub numele de *stadii* şi respectiv *interstadii*. Se recunoaşte existența unei glaciațiuni *montane* sau *alpine* şi a uneia

continentale. [*glaciation* | *Vergletscherung* | *glaciation* | *оледенение*]

704 **Glaciodislocaţie** Deranjamentul rocilor din poziţia iniţială datorită presiunii exercitate de masa gheţarului în mişcarea sa. De obicei, sînt afectate numai depozitele superficiale şi aceasta se exprimă în relief prin învălurări uşoare. Sin. *glaciotectonică, pseudotectonică.* [*pseudotectonique* | *Eistektonik* | — | *гляциодислокация*]

705 **Glacioeustatism** Schimbarea nivelului Oceanului Planetar datorită formării sau topirii gheţarilor. Blocarea apei în calotele de gheaţă provoacă scăderea nivelului oceanului [*mişcări eustatice negative*), iar topirea lor duce la creşterea nivelului oceanului *(mişcări eustatice pozitive).* Cei 29 100 000 km³ de apă rezultată din topirea gheţarilor actuali ar provoca o creştere a nivelului Oceanului Planetar cu aproximativ 80 m. Pe de altă parte, se presupune că în timpul extensiunii maxime a glaciaţiei cuaternare, nivelul Oceanului Planetar se afla cu 145 m sub nivelul actual. [*oscillation glacio-eustatique, fluctuation glacio-eustatique* | *Glazialeustasie, glazialeustatische Niveauschwankung* | *glacioeustatism, glacioeustasy* | *гляциоевстатисм*]

706 **Glacioizostazie** Mişcări izostatice, verticale, determinate de formarea sau topirea marilor calote glaciare. Prin greutatea lor, acestea provoacă scufundarea regiunii pe care o ocupă şi care se ridică apoi datorită faptului că devine mai uşoară cînd gheaţa se topeşte. Înălţarea glacioizostatică a scuturilor canadian şi scandinav este cel mai bun exemplu glacioisostatic. [*isostasie glaciaire, glacio-isostasie, mouvement glacio-isostatique* | *Glazialisostasie, Eis-Isostasie* | *glacial isostasy* | *гляциоизостазия*]

707 **Glaciologie** Studiul tuturor formelor sub care se prezintă gheaţa în natură, al împrejurărilor în care apare, ca şi al acţiunii gheţii asupra solurilor sau reliefului. [*glaciologie* | *Glaziologie, Gletscherkunde* | *glaciology* | *гляциология*]

708 **Glaciotectonică** v. **Glaciodislocaţie** [*glacitectonique* | *Glazialtektonik, glazigene Tektonik* | *glaciotectonic* | *гляциотектоника*]

709 **Glacis** Formă de relief aproape netedă şi uşor înclinată care mărgineşte un versant de munte, deal, cuestă etc. După origine, se disting: *G. de eroziune* şi *G. de acumulare (G. proluvial, G. aluvial, G. coluvial* etc.) [*glacis* | *Glacis* | *glacis* | *шлейф*]

710 **Glacis de acumulare** Glacis format prin acumularea materialului la baza unui versant sau la contactul a două regiuni cu altitudini diferite. După natura procesului de acumulare

s-ar putea deosebi: *glacisuri aluviale, proluviale, coluviale* și *mixte.* [*glacis d'accumulation, piemont alluvial/Bergfußebene/alluvial apron/аккумулятивный шлейф*]

711 **Glacis aluvial** Glacis de acumulare alcătuit din aluviunile depuse de rîuri la ieșirea din munți sau la contactul a două regiuni diferențiate altitudinal. [*glacis alluvial*/—/*piedmont alluvial plain, mountain apron/аллювиальный шлейф*]

712 **Glacis coluvial** Glacis format prin depunerea, la baza versantului, a materialului fin provenit din eroziunea superficială. Se caracterizează, de obicei, printr-o înclinare slabă și o relativă stabilitate, nefiind afectat de procese geomorfologice actuale intense [—/—/—/*делювиальный шлейф*]

713 **Glacis de eroziune** Glacis format prin procese de eroziune în roci friabile la periferia unor regiuni cu relief mai înalt. [*glacis d'érosion/Abtragungschleife*/—/—]

714 **Glacis proluvial** Glacis format prin îngemănarea conurilor de dejecție, fiind alcătuit din material grosier și slab rulat. [*glacis alluvial*/—/*alluvial bench/пролювиальный шлейф*]

715 **Glimee** v. **Alunecare de teren**

716 **Glint** Denivelare care marchează contactul dintre un scut și o platformă bietajată (ex. **G.** care se întinde între golful Finic și lacul Ladoga marcînd o denivelare de 25–60 m. [*glint/Glint/glint/глинт*]

717 **Gliptogeneză** Totalitatea proceselor sculpturale exercitate asupra scoarței terestre de către agenții externi. [*glyptogenèse/Glyptogenese/gliptogenesis/глиптогенез*]

718 **Gloduri** v. **Ochiuri glodoase**

719 **Gnamma** Adîncitură mică, de obicei circulară, formată prin dezagregarea mai intensă a granitului acolo unde apa stagnează sub forma unor mici bălți. [*gnamma, vasque*/—/*gnamma*/—]

720 **Gnais** Rocă metamorfică care provine din transformarea rocilor sedimentare sau granitice și se comportă față de agenții externi la fel cu granitul, de care, de altfel, se deosebește doar prin structura sa șistoasă. [*gneiss/Gneiss/gneiss/гнейс*]

721 **Gobi** Compartiment endoreic individualizat prin culmi muntoase joase în cuprinsul unor mari depresiuni numite *tala.* Prin extensie, podișul din R. P. Mongolă a fost numit Podișul Gobi. [*gobi*/—/ *gobi/гоби*]

722 **Golf** Porţiune de ocean, mare sau lac care pătrunde înspre uscat provocînd o inflexiune a liniei ţărmului. [*golfe, baie*/*Golf, Bunsen, Bucht, Bai*/*gulf, bay*/*гольф, бухта, залив, губа*]

723 **Gonflare** Umflarea unor minerale şi roci atunci cînd se îmbibă cu apă. Aceasta poate provoca apariţia unor denivelări ale suprafeţei terenului, care pot produce deteriorarea căilor de comunicaţii, a clădirilor şi diferitelor instalaţii. Rocile argiloase bogate în montmorillonit sînt supuse unor gonflări intense. [*gonflement*/*Anschwellung*/*swelling*/*вспучивание, набухание, разбухание*]

724 **Gorgan** v. **Movilă**

725 **Gour** Termen francez corespunzînd unei microdepresiuni adînci de ordinul zecilor de centimetri, creată pe planşeul peşterilor prin apariţia unor creste concreţionare din calcar. Crestele care închid **G.** sînt sinuoase şi cu profil transversal asimetric. [*gour*/*Sinterbecken, Sinterschale*/*runstone, pool*/—]

726 **Goze** Acumulări de nisip care prezintă un microrelief neregulat caracterizat prin prezenţa a numeroase movile formate în jurul tufelor şi boschetelor de plante. [*goze*/—/*goz*/—]

727 **Graben** Depresiune alungită rezultată din scufundarea unei porţiuni a scoarţei terestre delimitată de falii. [*graben, fossé d'effondrement, ~ tectonique*/*Graben, Grabenbruch, Bruchsenke*/*graben, fault trough, down ~, rift ~, rift block valley*/*грабен, сбросовая впадина, тектоническая~*]

728 **Granit** Rocă intruzivă acidă cu structură grăunţoasă, la care toate mineralele constitutive (cuarţ, feldspaţi, mică) sînt cristalizate. Datorită acestui fapt **G.** se dezagregă uşor, dînd naştere arenei granitice şi unui relief haotic de blocuri rotunjite, uneori sferice. De obicei, pe masivele granitice se mulează forme de relief greoaie. [*granite*/*Granit*/*granite*/*гранит*]

729 **Granulometrie** a) Operaţie de determinare a mărimii (calibrului) particulelor constitutive ale rocilor detritice şi a frecvenţei granulelor cu anumite dimensiuni. Separarea granulelor după mărime se face prin metoda cernerii, metoda pipetării, metoda areometrică etc.) ;.b) Alcătuirea granulometrică a rocilor şi depozitelor *(granulozitatea)*. [*granulométrie*/*Kornverteilung, Korngrößenklassierung*/*grain-size analysis, grain-size distribution, grains sizing, gradation*/*гранулометрия*]

730 **Gravitaţie terestră** Atracţie exercitată de Pămînt asupra tuturor corpurilor din sfera sa de influenţă. Ea apare ca o rezultantă a forţei de atracţie ce se exercită între Pămînt şi un obiect oarecare (conform legii atracţiei universale

$F = \frac{m_1 \cdot m_2}{d^2}$ (m_1, m_2 = masa celor două corpuri, d = distanţa dintre ele) şi a forţei centrifuge care se datoreşte rotaţiei Pămîntului în jurul axei polilor ($Z = \omega^2 R \cos^2 \Phi$ unde ω = viteza unghiulară de rotaţie a Pămîntului R = raza Pămîntului, Φ = latitudinea) De aceea **G.** are valoarea maximă la poli şi minimă la ecuator. **G.** constituie una dintre principalele surse energetice ale proceselor geomorfologice, încît o categorie dintre acestea poartă chiar denumirea de procese gravitaţionale. **G.** acţionează şi în cazul altor procese geomorfologice, căci ea contribuie la mişcarea apelor curgătoare, a gheţarilor, a unor curenţi marini, determină sedimentarea şi unele mişcări de scufundare a scoarţei terestre etc. [*gravité, pesanteur* | *Schwerkraft, Schwere* | *gravity* | *гравитация, сила тяжести*]

731 **Grădişte** v. **Popină**

732 **Gresie** Rocă sedimentară detritică provenită din cimentarea nisipurilor, duritatea sa fiind determinată de natura liantului (silicios, calcaros, argilos, feruginos). Fiind stratificată, **G.** prilejuieşte apariţia de suprafeţe structurale, cornişe, creste lamelare sau zimţate, în funcţie de poziţia stratelor. **G.** masive dau naştere unor culmi greoaie ai căror versanţi sînt acoperiţi cu *grohotişuri*. [*grès* | *Sandstein* | *sandstone* | *песчаник*]

733 **Grèzes litées** Termen francez desemnînd depozite alcătuite din fragmente de rocă rezultate din gelifracţie şi din material mai fin în care se observă o stratificaţie paralelă cu înclinarea versanţilor. În secţiune apar alternanţe de strate constituite din material grosier şi strate de material fin. Asemenea depozite se formează în climat periglaciar. [*grèzes litées, éboulis ordonnés, éboulis stratifiés* | — | *stratified slope deposits* | *ритмично-слоистые осадки склона*]

734 **Grind** Relief de acumulare de formă alungită creat prin acţiunea apelor fluviatile sau marine. După origine **G.** se împart în *G. fluviatile*, *G. maritime* şi *G. fluvio-maritime* [*levée* | *Wall* | *levee* | *вал*]

735 **Grind fluviatil** Grind format din aluviuni depuse de o parte şi de alta a albiei minore în timpul revărsărilor, ca urmare a scăderii accentuate a vitezei de curgere a apei. În felul acesta, de ambele părţi ale albiei minore se creează, **G.** de forma unor diguri naturale care se înalţă deasupra albiei majore. [*levée de rive, ~ naturelle, bourrelet de rive* | *natürlicher Damm, Uferwall, Uferdamm* | *levee, natural ~* | *прирусловый вал, береговая дамба, естественная ~*]

736 **Grind fluvio-maritim** Grind format prin acţiunea combinată a mării şi a fluviului în regiunea de vărsare a acestuia. [*bourrelet fluvio-maritime* | — | — | *речно-морской вал*]

737 **Grind maritim** v. **Grind**

738 **Groapă abisală** Depresiune alungită şi îngustă, cu versanţii foarte puternic înclinaţi, cu adîncimi peste 6000. Sin. *fosă (depresiune) abisală*. [*ravin abyssal, fosse abyssale* | *abyssische Rinne, Tiefseegraben, Tiefseerinne, Tiefseetrog* | *trench, abysmal* ~ | *абиссальная котловина, желоба, пучина, абиссальная океаническая котловина*]

739 **Grohotiş** Acumulare de fragmente colţuroase de roci, cu dimensiuni diferite şi provenite din dezagregare. După aspectul depozitului se pot deosebi conuri şi pînze de grohotiş. [*éboulis, talus d'éboulis, blocaille, pierraille* | *Felsschutt, Schutthalde, Trümerschutt* | *rubble, slide rock* | *осыпь, каменистая* ~]

740. **Grotă** v. **Peşteră** [*grotte* | *Grotte* | *grotto* | *грот*]

741 **Grotă glaciară** Cavitate modelată în gheaţă de către apele infraglaciare şi care se deschide la partea terminală a gheţarului. [*grotte glaciaire* | *Eisgrotte* | *glacier gate* | *ледниковый грот*]

742 **Grotă litorală** Gol subteran săpat de valuri în rocile mai moi de la baza falezei. [*grotte littorale* | *Brandungshöhle, Grotte* | *sea-cave, sea-cavern* | *абразионный грот*]

743 **Grui** Interfluviu de confluenţă care coboară domol, fiind adesea terasat. [*interfluve de confluence* | — | — | —]

744 **Gruieţi** v. **Monticuli de alunecare**

745 **Grus granitic** Material detritic neconsolidat, rezultat din dezagregarea rocilor granitice. Sin. *arenă granitică*. [*arène granitique* | *Grus* | *grus, natural gravee* | *дресва, дресвяник*]

746 **Gura văii** Capătul dinspre aval al văii, cel dinspre vărsarea rîului. [*embouchure* | *Talausgang, Talmündung* | *mouth, embouchure* | *устье, речное* ~]

747 **Guyot** Formă de relief submarin cu aspectul unui trunchi de con. Ar reprezenta o veche insulă care s-a scufundat în urma mişcărilor oscilatorii negative. Eroziunea subaeriană şi, mai ales, abraziunea au nivelat partea superioară, dînd o suprafaţă aproape plană. [*guyot* | *Guyot* | *guyot, tablemount* | *хаиот, гаиот*]

h

---

748 **Haldă** Formă pozitivă de relief antropic rezultată din depozitarea materialului steril provenit din lucrările miniere, prepararea mecanică a cărbunilor, minereurilor etc. Poate avea aspect de movilă, terasă, con, piramidă etc. [*terril* |*Halde* |*spoil bank* |*террикон*]

749 **Halocarst** Carst dezvoltat pe sare. [*halokarst* |*Halokarst* |*halokarst* |*галокарст, соляной карст*]

750 **Hamada** Termen arab desemnînd un podiș modelat în formațiuni sedimentare dure, cu structură tabulară sau ușor înclinată, situat în zonele intertropicale, de pe care vîntul a spulberat nisipul și praful, rămînînd în loc blocuri de dezagregare de diferite mărimi. [*hammada, désert rocheux* |*Felsenwüste, Hammada, Schuttwüste, Steinwüste* |*hammada, rocky desert* |*гаммада, хамада*]

751 **Haos de pietre** v. **Cîmp de blocuri** [*chaos de blocs* |*Blockmeer, Felsenmeer* |*block field* |*каменное море, ~ росыпь*]

752 **Hartă geomorfologică** Hartă care reprezintă caracteristicile calitative și cantitative ale reliefului. După conținut se disting *H. g. speciale* (care reprezintă numai anumite caracteristici ale reliefului) și *H. g. generale* (care caută să redea cît mai multe aspecte ale reliefului). [*carte géomorphologique, ~ morphologique* |*geomorphologische Karte, morphologische ~* |*geomorphological map* |*геоморфологическая карта*]

753 **Hartă hipsografică** v. **Hartă morfografică** [*carte hypsographique* |*hypsographische Karte* |*hypsographic map, hypsographical ~* |*гипсографическая карта*]

754 **Hartă hipsometrică** Hartă geomorfologică specială care redă altitudinea reliefului cu ajutorul izohipselor, cotelor și tentelor de culoare. [*carte hypsométrique* |*hypsometrische Karte* |*hypsometrical map* |*гипсометрическая карта*]

755 **Hartă morfocronologică** Hartă geomorfologică specială care reprezintă vîrsta reliefului. [*carte morphochronologique* |*morphochronologische Karte* |*morphochronological map* |*карта возраста рельефа*]

756 **Hartă morfodinamică** Hartă geomorfologică specială care reprezintă sensul și intensitatea evoluției reliefului. [*carte morphodynamique* |*morphodynamische Karte* | *morphodynamical map* | *морфодинамическая карта*]

757 **Hartă morfogenetică** Hartă care reprezintă geneza formelor și a tipurilor de relief. [*carte morphogénétique* |*morphogenetische Karte* |*morphogenetical map* |*карта генетических форм рельефа*]

758 **Hartă morfografică** Hartă geomorfologică specială pe care este reprezentat aspectul exterior al reliefului cu ajutorul curbelor de nivel, hașurilor, în perspectivă sau prin modele stereoscopice. Sin. *hartă hipsografică*, *hartă orografică*. [*carte morphographique* |*morphographische Karte* |*morphographical map* |*морфографическая карта*]

759 **Hartă morfometrică** Hartă geomorfologică specială care, cu ajutorul indicilor, izoliniilor și culorilor, redă caracteristicile cantitative ale reliefului ca: altitudinea, densitatea fragmentării, adîncimea fragmentării reliefului și panta lui. [*carte morphométrique* |*morphometrische Karte* |*morphometrical map* |*морфометрическая карта*]

760 **Hartă orografică** v. **Hartă morfografică** [*carte orographique*| *orographische Karte* |*physiographic map* |*орографическая карта*]

761 **Hartă în relief** Reprezentare tridimensională a reliefului cu ajutorul unor mulaje masive sau al unor foi din material plastic presate în matrițe care reprezintă relieful redus la scară. [*carte en relief*| *Reliefkarte* |*relief map*|*рельефная карта*]

762 **Helictite** Concrețiuni calcaroase în formă de spirală care se formează pe tavanul, pereții și pardoseala peșterilor, ramificîndu-se în toate direcțiile. [*helictites*| — |*helictites, erratic stalactites* | —]

763 **Hidrolacolit** Formă pozitivă de relief, rotundă sau ovală, cu înălțimi pînă la 40—50 m, care are în substrat o lentilă de gheață acoperită cu material mineral peste care se află, uneori, un strat de turbă. **H.** apar în regiunile periglaciare datorită presiunii exercitate de apa subterană care îngheață. În urma topirii nucleului de gheață se formează o mică depresiune înconjurată de un val de material care a fost împins lateral de gheață sau s-a deplasat prin solifluxiune pe flancurile **H.** Sin. *pingo*. [*hydrolaccolite, pingo* |*Hydrolakkolith* |*hydrolaccolith, pingo, frost mound* |*гидролакколит*]

764 **Hinterland** Regiune relativ rigidă din punct de vedere tectonic, situată în spatele unui geosinclinal pe care îl

împinge către forland. [*arrière-pays* |*Hinterland, Rückland* | *hinterland, back land* |*хинтерланд*]

765 **Hionosferă** Strat constitutiv al troposferei în care temperaturile se mențin, în general, negative, iar umiditatea mare favorizează ninsorile. Limita inferioară a acestui strat se situează la altitudini mai mari în zona caldă (4000—6000 m) și coboară treptat spre poli pînă la 50—100 m sau mai jos. Poate fi considerată ca un etaj morfoclimatic distinct. Intersecția limitei inferioare a **H**. cu suprafața terestră constituie limita zăpezilor perpetue. [— |— |— |*хионосфера*]

766 **Hipsografie** a) Parte a geomorfologiei care se ocupă cu descrierea reliefului, îndeosebi sub aspectul altitudinii; b) Totalitatea formelor de relief dintr-o regiune dată, analizate și caracterizate după altitudine. Sin. *orografie*. [*hypsographie* |*Hypsographie* |*hypsography* |*гипсография*]

767 **Hipsometrie** a) Parte a geomorfologiei care se referă la măsurarea altitudinii diverselor puncte de pe suprafața uscatului; b) Totalitatea elementelor care redau, pe o hartă, altitudinea reliefului. Sin. *altimetrie, orometrie*. [*hypsométrie, altimétrie* |*Höhenmessung, Hypsometrie* |*hypsometry* | *гипсометрия*]

768 **Hîrtop** Formă negativă de relief, cu aspect de amfiteatru, situat în cadrul unui versant sau la obîrșia unei văi torențiale. La modelarea **H**. participă procese geomorfologice complexe. După procesul predominant, se pot deosebi *H. de alunecare* și *H. de eroziune*. [— |— |— |*вертеб*]

769 **Hîrtop de alunecare** v. **Hîrtop**

770 **Hîrtop de eroziune** v. **Hîrtop**

771 **Hogback** Termen de origină engleză atribuit unei forme de relief structural reprezentată printr-un versant abrupt care retează în cap strate de roci a căror înclinare depășește 25°. **H**. se întîlnesc în regiunile cu structuri cutate, acolo unde procesele de versant sînt intense, datorită pantei mari. În cazul unor roci dure, puternic înclinate, **H**. ia aspectul unei creste. [*crête monoclinale, échine, hogback, hog'back* | *Schichtrippe, Grat, Ziegenrücken* |*hogback, hog-back, hog's back* |*моноклинальный гребень*]

772 **Holm** Deal izolat de formă rotundă sau ovală, cu vîrf mai mult sau mai puțin rotunjit. [— |— |— |*холм*]

773 **Holoage** v. **Monticuli de alunecare**

774 **Holocarst** Carst complet dezvoltat, avînd reprezentate toate formele superficiale și subterane. Este caracteristic

regiunilor în care calcarele au grosimi mari şi apar la zi, iar climatul este umed şi temperat. Sin. *carst dinaric*. [*holokarst, karst complet, ~ parfait* | *Holokarst, Ganzkarst* | *holokarst* | *голокаcрm*]

775 **Holocen** Subdiviziune a cuaternarului care durează de la retragerea calotelor glaciare şi pînă în prezent. De aceea i se mai spune şi *postglaciar*. Durata **H**. se apreciază la aproximativ 10 000 de ani. În timpul **H**. s-au produs oscilaţii climatice, şi implicit schimbări în desfăşurarea proceselor geomorfologice. Sin. *aluviu*. [*Holocène* | *Holozän, Postglazialzeit* | *Holocene, Recent* | *голоцен*]

776 **Horjuri** Denumire utilizată în Munţii Făgăraş pentru grohotişuri.

777 **Horn** Vîrf piramidal în munţii înalţi din care pleacă radiar creste alpine separate între ele prin circuri şi văi glaciare (ex. vîrful Matterhorn din Alpii Elveţiei). Sin. *Karling* [*horn, aiguille glaciaire, pyramide* | *Horn. Piramide, Karling* | *glacial horn, pyramidal peak, monument* | *карлинг*]

778 **Horn carstic** Gol subteran de origine carstică şi care se prezintă ca un coş (ogeac) ce se continuă în sus, vertical sau oblic, plecînd din tavanul unei peşteri. [*cheminée karstique* | *Kamine, Schlot* | *chimney* | —]

779 **Horn de sufoziune** v. **Aven sufozional**

780 **Hornitos** Termen spaniol corespunzînd unor cavităţi de cîţiva metri cubi formate de vaporii şi gazele din lave şi cărora la suprafaţă le corespund umflături sub forma unor conuri sau movile. [*hornitos, conelets de lave* | *Hornitos, Tropfenkegel* | *hornitos, driblet cone, ~ spire* | *горнито*]

781 **Horst** Compartiment al scoarţei terestre înălţat deasupra regiunilor învecinate faţă de care este separat prin falii. Ant. *graben*. [*horst* | *Horst* | *horst, rift-block mountain* | *горсm*]

782 **Hrubă sufozională** Gol subteran de forma unei galerii de mici dimensiuni creat prin sufoziune în roci friabile (în special în cele loessice sau loessoide).

783 **Hum** Martor carstic sub formă de bloc izolat rămas din masa calcarului. Existenţa **H**. marchează ultimul stadiu al ciclului carstic. [*hum, piton karstique* | *Hum, Karstinselberg* | *hum, cockpit, pepino, pepino hill, haystack, mogotes* | *хум*]

784 **Hummock** Blocuri de gheaţă dispuse haotic şi care se înalţă peste suprafaţa pack-ului. Apar datorită presiunii

laterale mari pe linia de contact dintre floe [*hummock* /*Hummock* /*hummock* /*торосистый лёд, торос*]

785 **Hunie** Organism torenţial incomplet, care, formîndu-se pe un versant puternic înclinat şi scurt, nu are decît un mic bazin de recepţie şi con de dejecţie, lipsindu-i canalul de scurgere. Termen geografic popular românesc, introdus în literatura de specialitate de G. Vâlsan.

i

786 **Iceberg** v. **Aisberg** [*iceberg*/*Eisberg*/*iceberg, ice moutain*/*айсберг, ледяная гора*]

787 **Icefjeld** v. **Ghețar de tip norvegian**

788 **Icestrom** v. **Ghețar de tip norvegian**

789 **Iluviere** Proces de acumulare într-un orizont al solului (de regulă în **B**) a materialului spălat și dizolvat din orizonturile superioare. [*illuviation*/*Einschwemmung, Einschlämmung*/*illuviation*/*процесс иллювирования*]

790 **Imersiune** Scufundare sub apă a unei porțiuni de uscat din zona litorală. Sin. *submersiune*. [*immersion, ennoyage*/*Immersion*/*immersion*/*иммерсия*]

791 **Impermeabilitatea rocilor** Proprietate a rocilor de a nu lăsa să treacă apa prin ele. Sînt impermeabile rocile masive dar și rocile cu pori foarte fini, umpluți deja cu apă, așa cum se întîmplă cu argilele și marnele. **I.r.** mărește scurgerea superficială a apelor care modelează intens relieful. [*imperméabilité des roches*/*Wasserundurchlässigkeit, Impermeabilität*/*impermeability, imperviousness*/*непроницаемость, водонепроницаемость породы*]

792 **Indice de aplatizare** Valoare care exprimă gradul de aplatizare a fragmentelor de rocă dură. **I.a.** se calculează după formula propusă de A. Cailleux: $I_a = \frac{L + l}{2e}$ (L = lungimea particulei, l = lățimea, e = grosimea). Pentru particulele sferice, valoarea **I.a.** este 1 și ea crește pe măsură ce particula este mai plată. Sin. *coeficient de aplatizare*. [*indice d'aplatissement*/*Abplattungsindex*/*platness index*/*коэффициент уплощенности*]

793 **Indice de rotunjire** Valoare care exprimă gradul de rotunjire a fragmentelor de rocă prin tocirea colțurilor prin diverse procese geomorfologice. Acest indice poate fi calculat după formula propusă de A. Cailleux: $I_r = 2r/L$, unde L = lungimea particulei; r = cea mai mică rază de curbură a suprafeței particulei în planul Ll (l = lățimea particulei). Pentru particulele sferice valoarea **I.r.** este 1 și ea scade

pe măsură ce particula prezintă muchii sau vîrfuri mai ascuţite. Sin. *coeficient de rotunjire.* [*indice d'émoussé*/*Zurundungsindex*/*roundness index, attrition* ~/— /*коэффициент округленности*]

794 **Inel de pietre** v. **Cerc de pietre**

795 **Infiltraţie** Fenomen de pătrundere şi de curgere a unui fluid printr-un material poros. **I.** apei în sol sau în roci, sub influenţa forţei gravitaţionale, a forţelor capilare şi a presiunii hidrostatice, prezintă o deosebită importanţă pentru geomorfologie. Apa dizolvă în drumul ei o serie de substanţe sau antrenează în mişcarea sa unele particule fine. Prin lărgirea porilor şi a fisurilor se poate produce tasarea solului sau a rocilor, fenomen care generează apariţia unor forme negative de relief de tipul crovurilor, dolinelor etc. [*infiltration*/*Infiltration*/*infiltration*/*инфильтрация*]

796 **Ingresiune** Înaintarea apelor marine pe gurile văilor, ca urmare a creşterii nivelului marin sau a mişcărilor oscilatorii negative ale uscatului. **I.** dă naştere unor golfuri înguste şi alungite de tipul fiordurilor şi riasurilor. [*ingression*/*Ingression, Eingriff*/*ingression*/*ингрессия*]

797 **Inlandsis** v. **Calotă glaciară** [*inlandsis*/*Inlandsis, Binneneis*/*inlandice*/*ледяной щит*]

798 **Inselberg** Munte rămas izolat dintr-un masiv muntos care a fost denundat în condiţiile unui climat arid. De aceea **I.** este îngropat, parţial, sub materialul rezultat din dezagregare şi care nu a putut fi îndepărtat din lipsa apei ca agent de transport. **I.** reprezintă un martor de denudaţie. [*inselberg*/*Inselberg*/*inselberg, lost moutain*/*гора-свидетель, островная гора*]

799 **Insulă** Porţiune de uscat înconjurată din toate părţile de apă. **I.** au dimensiuni foarte diferite. Ele pot apărea fie în apropierea blocurilor continentale, cu care au făcut odinioară corp comun, fie la mare distanţă de ţărm, reprezentînd construcţii vulcanice sau coraligene. După origine şi poziţie se pot deosebi: *I. continentale, I. oceanice, I. vulcanice, I. coraligene* etc. [*île*/*Insel*/*island, isle*/*остров*]

800 **Insulă ancorată** Insulă legată printr-un tombolo de uscat sau de o altă insulă. [*île rattachée*/*angegliederte Insel*/*tied island, attached* ~/*приключенный остров*]

801 **Insulă continentală** Insulă situată în regiunea şelfului făcînd parte din blocul continental. *Ant. insulă oceanică.* [*île continentale*/*Kontinentalinsel*/*continental island*/*материковый остров*]

802 **Insulă coraligenă** Insulă formată în mările calde prin dezvoltarea coloniilor de corali, avînd ca suport creste muntoase sau aparate vulcanice submerse. De obicei **I.c.** au dimensiuni mici și un relief foarte șters. [*atoll, île corallienne/Koralleninsel/atoll, coral island/корраловый остров*]

803 **Insulă oceanică** Insulă situată în largul oceanului, în afara platformei continentale, ridicîndu-se direct de pe fundul adînc al bazinului oceanic. Ant. *insulă continentală*. [*île océanique/ozeanische Insel/oceanic island, midoceanic ~/океанический остров, самостоятельный*]

804 **Insulă vulcanică** Insulă formată prin acumulări de lavă rezultate în urma erupțiilor vulcanice submarine. Unele **I.v.** reprezinte conuri vulcanice care se înalță deasupra apei; altele reprezintă platouri vulcanice. [*île volcanique/vulkanische Insel/volcanic island/вулканический остров*]

805 **Interfluviu** a) Regiunea cuprinsă între talvegurile a două văi vecine; b) Regiunea care se întinde între două văi vecine, începînd de la limita superioară a versanților acelor văi. Mărimea interfluviilor este variabilă, lungimea lor depinde de lungimea rîurilor vecine, iar lățimea de distanța dintre cele două văi. Forma interfluviilor este și ea diferită. În regiunile de cîmpie, **I.** au altitudine mică, sînt netede și poartă denumirea de *cîmpuri*. În regiunile de podiș, **I.** pot avea formă de platou (pod), deal, colină, iar în regiunile montane de creste înguste, culmi domoale sau platforme de eroziune ușor vălurite sau netede. În regiunile piemontane, **I.** apar ca niște culmi prelungi, paralele între ele, cunoscute sub numele de *doaburi* sau *riedel*. [*interfluve/Riedel/interfluve, intervale, interstream area/междуречие*]

806 **Interglaciar** v. **Glaciație** [*époque interglaciaire/Interglazial/interglacial/межледниковый период*]

807 **Interstadiu glaciar** v. **Glaciație** [*interstade, époque interstadiaire/Interstadialzeit/interstadial, interstadial epoch/межстадиальный период*]

808 **Intruziune** Masă de magmă pătrunsă în partea superioară a scoarței terestre, unde se răcește și se consolidează. După formă, **I.** poartă denumirea de *lacolit, batolit, filon, sill, dyke* etc. Prin denudație **I.** pot fi scoase la zi și se impun în relief cu forme specifice. [*intrusion/Intrusion/intrusion/интрузия*]

809 **Inundație** Fenomen de acoperire a unui teren de către apele revărsate dintr-un rîu sau scurse de pe un versant. Pe terenul inundat se depun aluviuni datorită scăderii vitezei apei, în unele locuri se produc eroziuni, iar în altele apar

tasări în urma stagnării apei. [*inondation*/*Inundation, Überschwemmung*/*inondation*/*затопление, наводение, обводение*]

810 **Inversiune de relief** Stadiu avansat de evoluție a reliefului cînd formele inițiale pozitive devin negative și invers. De obicei **I.r.** apare ca o neadaptare la structură. **I.r.** pot apărea în regiunile cutate, în cadrul reliefului vulcanic sau al reliefului fluviatil etc. [*inversion du relief*/*Reliefumkehr, Inversion, Reliefinversion*/*inversion of relief, inverted relief*/*инверсия рельефа, обращение ~*]

811 **Inversiunea reliefului fluviatil** Denudarea versanților unei văi în așa fel încît terasele ajung să constituie punctele cele mai înalte ale reliefului. Asemenea situații se întîlnesc în regiunile alcătuite din roci moi, care sînt denudate mai ușor decît aluviunile teraselor (la Iași, terasa de 160–170 m a Bahluiului domină relieful sculptural al Cîmpiei Moldovei). [*inversion du relief alluvial*/*Inversion des fluviatilen Reliefs*/*inversion of the alluvial relief*/*инверсия флювиального рельефа*]

812 **Inversiunea reliefului regiunilor cutate** Tip de relief ce rezultă atunci cînd eroziunea diferențială distruge anticlinalele cărora li se suprapun văi sau depresiuni, în timp ce sinclinalelor le corespund forme pozitive de relief. [*inversion du relief plissé*/*Reliefumkehr*/*inversion of relief*/*инверсия рельефа, ~ рельефа складчатой область*]

813 **Inversiunea reliefului vulcanic** Relief vulcanic la care eroziunea diferențială a distrus vechile forme pozitive, alcătuite din material piroclastic mai friabil, și a scos în evidență umplutura coșului vulcanic și unele intruziuni. Umplutura coșului vulcanic apare ca un stîlp sau obelisc, iar dycke-urile, filoanele, sill-urile apar ca niște creste, ziduri, sau colonade. [*inversion du relief volcanique*/*Inversion des vulkanischen Reliefs*/*inverted relief*/*инверсия вулканического рельефа*]

814 **Involuție** Ondulație a unor strate subțiri de sedimente sau roci detritice care apar sub influența acțiunii înghețului. Unele forme de **I.** sînt numite și plicații. [*involutions*/*Brodelböden, Verknetungen*/*involutions, plications*/—]

815 **Ipoteze geotectonice** Ipoteze care caută să explice cauzele și mecanismul mișcărilor orogenetice. Majoritatea ipotezelor emise au la bază energia termică internă, care este considerată fie reziduală (plecînd de la ideea stării inițiale incandescente a Pămîntului), fie ca rezultată din dezintegrarea radioactivă. Unele ipoteze acordă un rol important, sau chiar determinant, forței gravitaționale. Nici una dintre ipotezele emise

pînă acum nu reuşeşte însă să explice mulţumitor aspectele atît de complexe ale mişcărilor orogenetice. Dintre principalele **I.g.** amintim: *I. contracţiei* (Elie de Beaumont, 1829), *I. pulsaţiilor* (Bucher), *I. izostaziei* (J. Pratt şi Airy, 1869), *I. geosinclinalelor* (M. Read, 1886), *I. cutării gravitaţionale* (Schardt, 1893), *I. curenţilor subcrustali* (O. Ampherer, 1906), *I. radiomigraţionistă* (V. V. Belousov şi V. E. Hain în 1942), *I. translaţiei continentelor* (F. Taylor 1910, A. Wegener, 1912), *ipoteza tectonicii în plăci*, *ipotezele ondulaţiilor*, *plutonică* etc. Unele dintre aceste ipoteze au fost reluate şi dezvoltate ulterior de către alţi cercetători care le-au pus de acord cu noile date geofizice. [*hypothèses tectoniques* |*geotektonische Hypothesen* |*geotectonic hypothesis* |*геотектонические гипотезы*]

816 **Istm** Fîşie îngustă de uscat mărginită de ape şi care uneşte între ele două regiuni de uscat mai întinse (două continente sau o peninsulă de un continent). [*isthme* |*Isthmus, Landenge, Hals* |*isthmus, neck* |*перешеек*]

817 **Izoanabază** Linie care uneşte punctele în care scoarţa terestră are aceeaşi viteză de înălţare. Ant. *izocatabază*. [*isanabase* |*Isanabase* |*isoanabase, isobase* |*изоанабаза, изобаза*]

818 **Izobată** Linie care uneşte punctele cu aceeaşi adîncime a bazinelor acvatice, redînd astfel aspectul reliefului submers. Sin. *curbă batimetrică*. [*isobathe* |*Isobathe* |*isobath* |*изобата, гидроизобата*]

819 **Izocatabază** Linie care uneşte punctele cu aceeaşi viteză de coborîre a scoarţei terestre, Ant. *izoanabază*. [*isocatabase* |*Isokatabase* |*isokatabase* |*изокатабаза*]

820 **Izohipsă** Linie care uneşte punctele cu aceeaşi altitudine. **I.** ajută la reprezentarea reliefului pe hărţi. Sin. *curbă de nivel*. [*isohypse, courbe de niveau* |*Isohypse, Höhenlinie* |*contour-line* |*изогипса, горизонталь*]

821 **Izostazie** Principiu potrivit căruia se stabileşte un echilibru relativ între poziţia pe verticală a unui bloc din scoarţa terestră şi greutatea lui. Ipoteza *I.* pleacă de la ideea că blocurile solide care alcătuiesc scoarţa sînt împlîntate în magmă, plutind pe aceasta. Orice creştere a greutăţii unui astfel de bloc ar duce la o mişcare de scufundare a lui şi orice scădere de greutate s-ar solda cu o înălţare, producîndu-se astfel mişcări izostatice. [*isostasie* |*Isostasie* |*isostasy* |*изостазия*]

822 **Izvor** Punctul de ivire naturală la suprafaţa uscatului a apei dintr-un strat acvifer. Uneori, în jurul **I.** se formează o *nişă de izvor*. [*source* |*Quelle* |*spring* |*источник, родник*]

î·j·k

823 **Îmbătrînirea reliefului** Atenuarea contrastelor de altitudine și a înclinării versanților sub acțiunea factorilor externi care au tendința de a nivela relieful. [*vieillissement du relief / Veraltung des Reliefs / — / дряхлость рельефа, одряхление* ~]

824 **Înălțime** a) Formă de relief care se înalță deasupra regiunii înconjurătoare; b) Altitudine. [a) *éminence / Anhöhe / eminence / возвышенность*; b) *altitude, hauteur / Höhe / height / высота*]

825 **Încărcătura rîului** Totalitatea materialului transportat de apele curgătoare în suspensie, prin tîrîre, rostogolire sau în soluție. Sin. *sarcina rîului*. [*charge de la rivière / Schuttlast / load of a river / нагрузка реки*]

826 **Încovoierea capetelor de strat** Îndoirea capetelor unor strate care apar pe versanți, datorită deplasării gravitaționale a materialului deluvial. [*inflexion des têtes de couches, fauchage ~, crochet ~ / Hackenwerfen der Schichtköpfe, Hakenschlagen / outcrop bending, ~ curvature / изгиб голов слоев*]

827 **Îndoirea capetelor de strat** v. **Încovoierea capetelor de strat**

828 **Îngheț** Proces de transformare a apei din stare lichidă sau de vapori în stare solidă (gheață), cînd temperatura coboară sub 0°C. Prin **Î.** apa care pătrunde în porii și fisurile rocilor își mărește volumul determinînd dezagregarea acestora. [*gel / Gefrieren, Frost / frost, freeze, freezing / замерзание*]

829 **Îngheț peren** Persistența înghețului în partea superficială a scoarței terestre sau numai în sol. **Î.p.** apare frecvent în zona polară și subpolară. [*gel pérenne, ~ permanent / ständiger Frost, Dauerfrost / permafrost / вечная мерзлота*]

830 **Îngheț sezonier** Înghețul stratului superficial de sol în anotimpul rece. Vara acest strat se dezgheață în întregime. [*gel saisonnier / — / — / сезонная мерзлота*]

831 **Înșeuare** v. **Șa** [*ensellement, point bas, col, selle / Einsattellung, Sattel / col, saddle, wind gap, gap / седловина*]

832 **Întinerirea reliefului** Accentuarea contrastelor de altitudine și a înclinării versanților ca urmare a intensificării eroziunii și adîncirii văilor datorită înălțării scoarței sau a modificărilor climatice. [*rajeunissement du relief*|*Verjüngung des Reliefs*|*rejuvenation of relief*|*омоложение рельефа*]

j

833 **Jama** Puț carstic sau aven de mari dimensiuni. [*jama, yama, mardelle*|*Karstschlot, Jama*|*jama, yama*|*естественная шахта, карстовая полость*]

834 **Japșă** Depresiune din delta și lunca Dunării, umplută cu apă doar în timpul revărsărilor și svîntată în restul anului.

835 **Jgheab de avalanșă** v. **Culoar de avalanșă**

836 **Jgheab de rostogolire** Jgheab format prin rostogolirea blocurilor pe versanții puternic înclinați. [*chemin d'éboulement, glissoir*|*Sturzbahn, Gleitbahn*|*landslide track*|*путь скольжения, ~ обвала*]

k

837 **Kamă** Termen derivat din cuvîntul scoțian *kame*, reprezentînd o formă pozitivă de relief, alungită și plată la partea superioară, care a luat naștere la marginea unui ghețar stagnant. Este formată din nisip și prundiș tocit. Originea **K.** nu este prea clară, dar are un pronunțat caracter fluvio-glaciar. [*kame*|*Kame, Geröllhügel*|*kame*|*кам*]

838 **Kar** v. **Circ glaciar** [*kar*|*Kar*|*kar*|*кар*]

839 **Karling** v. **Horn** [*karling*|*Karling*|*karling*|*карлинг*]

840 **Karren** v. **Lapiezuri** [*lapiés*|*Karren*|*karren*|*карры*]

841 **Kevir** Pustiu argilos sărat, din regiunile premontane din Iran, reprezentînd fundul unei depresiuni de tip playa. [*kévir*|—|*kewire*|—]

842 **Klippă** Bloc de rocă de mari dimensiuni, izolat, deosebit de rocile din jur și reprezentînd un rest dintr-o pînză de șariaj (*K. tectonică*) sau provenind prin alunecări subacvatice (*K. sedimentară*). [*klippe*|*Klippe, Deckklippe*|*klippe, nappe-outlier*|*клиппе, останец тектонического покрова*]

843 **Kum** v. **Cîmp de dune** [*kum*|—|*kum*|*кум*]

l

844 **Lac** Masă de apă stătătoare acumulată într-un bazin lacustru. Caracteristicile fizice și chimice ale apei **L.** ca și caracteristicile morfometrice ale cuvetei **L.** sînt foarte diferite. În funcție de geneza cuvetei, a apei lacustre, de proprietățile fizice și chimice ale acesteia, L. se pot clasifica în numeroase tipuri. Prin sedimentare și abraziune, **L.** pot contribui la modificarea reliefului, creînd forme caracteristice de relief lacustru. [*lac* /*See* /*lake* /*озеро*]

845 **Lac de lavă** Masă de lavă fluidă, de obicei bazaltică, ce se află într-un crater vulcanic (ex. L. Nyiragongo din Republica Zair). [*lac de lave* /*Lavasee, Feuersee* / *lava lake* /*лавовое озеро*]

846 **Lac de pustiu** Crustă strălucitoare de culoare neagră sau roșietică, formată din oxizi de mangan și fier în condițiile climatului deșertic. Ea acoperă rocile cu un strat gros de cîțiva milimetri. Aceste false lacuri apar datorită evaporării soluțiilor mineralizate care circulă capilar prin roci. Sin. *patină deșertică*. [*vernis désertique* /*Wüstenlack* /*desert lacquer, ~ varnisch* /*пустынный загар*]

847 **Lacolit** Masă de roci intrusive de formă lenticulară, intercalată între stratele scoarței terestre. **L.** este legat cu rezervorul magmatic prin stîlpi de roci intruzive consolidate în fisurile prin care a urcat magma. Stratele de roci de deasupra **L.** au fost boltite de presiunea magmei și această boltire se exprimă uneori și în relief. Cînd este dezgolit prin denudație **L.** formează culmi greoaie. [*laccolithe* /*Lakkolith* /*laccolith, laccolite* /*лакколит*]

848 **Lacrimi batavice** Picături de lavă consolidate în aer în timpul erupțiilor vulcanice. [— /*Spritzer* /*driblet, spatter* /—]

849 **Lagon** Ochi de mare puțin adîncă cuprins în interiorul unui recif inelar (atol). [*lagon* /*Lagune* /*lagoon, coral-reef lagoon* /, *лагуна*]

850 **Lagună** Bazin acvatic separat aproape complet de mare prin cordoane litorale sau bariere de corali care închid

vechi golfuri [*lagune, étang littoral* |*Lagune, Haff, Strandsee* | *lagoon, pond, sound* |*лагуна*]

851 **Lahar** Termen indonezian desemnînd o curgere noroioasă care apare în cazul unor erupții vulcanice însoțite de ploi abundente, cînd apa înmoaie piroclastitele și acestea curg pe flancul conului vulcanic. Prin întărirea materialului, care conține și fragmente grosiere, se formează aglomerate a căror suprafață este ondulată sau prezintă numeroși monticuli. [*lahar* |*Lahar, Schlammstrom* |*lahar, volcanic mudflow* |*грязевый вулканический поток*]

852 **Landșaft** 1. În sens larg – peisaj. 2. În sens restrîns: *a)* unitate taxonomică în cadrul regionării geografice a teritoriului); *b)* categorie tipologică a geografiei regionale. [*paysage* |*Landschaft* |*landscape* |*ландшафт*]

853 **Landșaft geomorfologic** v. **Peisaj geomorfologic**

854 **Lanț muntos** Relief muntos cu structură complexă, alcătuit din culmi, masive și depresiuni intramontane, care se aliniază pe o anumită direcție pe distanțe mari. [*chaîne de montagnes* |*Gebirgskette* |*mountain chain,~range* |*горная цепь*]

855 **Lanț vulcanic** Aliniament de vulcani ale căror conuri înalte formează un lanț muntos. [*chaîne volcanique* |*vulkanische Gebirgskette* |*volcanic chain, ~ belt* |*вулканическая цепь, вулканический хребет*]

856 **Lapiaz** v. **Cîmp de lapiezuri**

857 **Lapiezuri** Microforme de relief carstic cu aspect de șănțulețe sau găuri create prin coroziune și, parțial, prin eroziune în rocile carstificabile (calcar, sare, gips). **L.** pot fi *nude* sau *acoperite*. Sin. *karren* [*lapiès, rascles, clapiers* |*Karren, Schratten* |*lapies, lapiez, clints, karren, grikes* |*лапье, карры*]

858 **Lapiezuri acoperite** Lapiezuri care nu apar la zi, fiind acoperite de cuvertura de sol. Sin. *criptolapiezuri*. [*lapiès sous-cutanés* |*subkutane Karren* |*subcutaneous lapies* |*покрытые карры*]

859 **Lapiezuri curbilinii** v. **Lapiezuri meandrate**

860 **Lapiezuri de fisuri** Lapiezuri formate prin lărgirea unor fisuri prin care circulă apa. În funcție de rețeaua de fisuri, asemenea lapiezuri pot fi *meandrate* (curbilinii), *rectilinii* sau pot apărea cu aspect *tubular* la întretăierea fisurilor [*lapiès de diaclases* |*Kluftkarren* | — |*трещинные карры*]

861 **Lapiezuri litorale** Lapiezuri modelate pe litoralul calcaros prin coroziune și abraziune. [*lapiès littoraux* |*Litoralkarren,*

Küstenkarren, Brandungskarren | — |*береговые карры, абразионные* ~ *,прибойные* ~]

862 **Lapiezuri meandrate** Lapiezuri cu formă sinuoasă care apar pe suprafețe ușor înclinate, unde șuvițele de apă meandrează. **L.m.** pot apărea și prin lărgirea unui sistem de fisuri. Sin. *lapiezuri curbilinii*. [*lapiès à méandres* |*Mäanderkarren* | — |*меандрирующие карры*]

863 **Lapiezuri nude** Lapiezuri care apar la zi pe suprafața rocii carstificabile. [*lapiès nus* |*nackte Karren* |*bare lapies* |*свободные карры*]

864 **Lapiezuri rectilinii** Lapiezuri sub forma unor şănțulețe paralele, orientate după linia de cea mai mare pantă și în lungul căreia s-au scurs șuvițele de apă dizolvînd și erodînd roca carstificabilă. [*lapiès à cannelures* |*Rillenkarren* |*rock-rills* |*желобковые карры*]

865 **Lapiezuri-șanțuri** Lapiezuri adînci, cu pereți abrupți, orientate după linia de cea mai mare pantă, uneori cu traseu sinuos. Apar în regiunile cu precipitații foarte bogate. [*lapiès à rigoles* |*Rinnenkarren* | — |*канавкообразные карры*]

866 **Lapiezuri tubulare** Găuri cu contur, în general, elipsoidal sau circular, cu diametre de cîteva zeci de centimetri și adîncimi ceva mai mari. Se formează prin lărgirea fisurilor mai ales la intersecția acestora. [*lapiès à puits* |*Lockkarren, Rundkarren, Kluftröhren, Karrenbrunnen* |*lapie-wells* |*округлые карры*]

867 **Lapili** Fragmente de lavă întărită, proiectate în atmosferă în timpul erupțiilor vulcanice și acumulate în apropierea craterului. **L.** au dimensiuni cuprinse, după unele clasificări, între 2 mm și 50 mm. [*lapilli* |*Lapilli, Rapilli* |*lapilli, lava pellets* |*лапилли*]

868 **Laterit** Depozit rezidual, de culoare roșietică, format prin alterarea anumitor roci în condițiile unui climat cald și umed. În componența **L.** predomină hidroxizii de aluminiu și de fier, care îi dau culoarea caracteristică și o mare duritate [*latérite* |*Laterit* |*laterite* |*латерит*]

869 **Lavă** Magmă ieșită la zi în timpul erupțiilor vulcanice și degazeificată parțial. Prin consolidare, **L.** formează roci efuzive, ca: andezitul, bazaltul, dacitul etc. Corpurile de **L.** întărită intră în alcătuirea conurilor vulcanice și cînd sînt dezgolite de eroziune formează suprafețe structurale. **L.** bazaltice, mai fluide, se revarsă pe întinderi mari formînd platouri bazaltice. Curgerile de **L.** pot bara unele văi, ducînd la apariția de lacuri. Fluiditatea **L.** este în funcție de chi-

mismul lor: cele mai fluide sînt **L.** bazice, iar cele mai vîscoase sînt cele acide. Fluiditatea **L.** influențează modul de desfășurare a erupției vulcanice, precum și aspectul reliefului vulcanic rezultat. [*lave |Lava |lava |лава*]

870 **Lavă cordată** Rocă efuzivă pe a cărei suprafață apare un microrelief sub forma unor ridicături paralele, care au aspectul unor funii groase. [*lave cordée, lave en bourrelets |Stricklava, Wulstenlava, Seillava |corded lava, ~ pahoehoe, ropy lava |волнистая лава*]

871 **Lavă festonată** Curgere de lavă pe a cărei suprafață apar mici neregularități, de forma unor festoane, a căror convexitate este orientată în sensul deplasării lavei. [— |— |*festoned pahoehoe |фестончатая лава*]

872 **Lavă încrețită** Lavă întărită pe a cărei suprafață apar neregularități sub forma de încrețituri cu aspectul unor intestine [*lave froncée, ~ en tripes |Gekröselava |corrugated lava, entrail ~ |кишкообразная лава*]

873 **Lavă noroioasă** Material piroclastic înmuiat cu apă avînd aspectul unei mase de noroi, care poate curge pe flancurile conului vulcanic sub formă de *lahar*. [*lave boueuse |Schlammlava |mud lava |грязевая лава*]

874 **Lavă scoriacee** Lavă întărită pe a cărei suprafață apar blocuri cu aspect buretos din cauza golurilor date de bulele de gaze. [*lave scoriacée |Brockenlava |crumpled lava |глыбовая лава*]

875 **Lavină** v. **Avalanșă**

876 **Legea Baer-Babinet** Lege conform căreia, din cauza abaterii rîurilor sub influența forței Coriolis, acestea ar trebui să aibă malul drept mai abrupt în emisfera nordică și pe cel stîng în emisfera sudică. În realitate sînt alți factori mai importanți care influențează deplasarea laterală a rîurilor și morfologia albiei (structura geologică, mișcările neotectonice, confluențele, meandrarea etc.). [*loi de Baër* |— |*Baer-Babinet law |закон Баэра-Бабинэ*]

877 **Lehm** Rocă sedimentară detritică neconsolidată, rezultată din transformarea depozitelor loessoide prin dizolvarea carbonatului de calciu de către apele de infiltrație. [*lehm |Lehm |loam |суглинок*]

878 **Levigarea solului** Proces de spălare a substanțelor solubile și a particulelor fine din sol de către apa de infiltrație care le transportă spre adîncime. [*lessivage du sol, lavage ~ | Auswaschung, Auslaugung |leaching |выщелачивание почвы*]

879 **Lido** Cordon litoral de nisip sau mîl construit de curentul litoral şi care separă o lagună de restul mării. De obicei este vorba de cordoane litorale care nu sînt legate de ţărm. [*lido* /*Lido, Nehrung* /*lido, barrier beach* /*лидо*]

880 **Liman** Gura unei văi inundată de ape ca urmare a ridicării nivelului marin [*L. maritim*] sau datorită barării văii unui afluent de către grindul rîului colector [*L. fluviatil*). [*liman* /*Liman* /*liman* /*лиман*]

881 **Liman fluviatil** v. **Liman** [*Liman fluviatil* /*Flußliman* /— /*речной лиман*]

882 **Liman maritim** v. **Liman** [*liman* /*Liman* /*liman* /*морской лиман*]

883 **Limbă de alunecare** Corp de alunecare de formă alungită care coboară pe versant, căpătînd aspect asemănător cu limba unui gheţar. Este caracteristică alunecărilor curgătoare [— /— /— /*язык оползня*]

884 **Limbă de gheaţă** v. **Gheţar de vale** [*langue de glace, ~ glaciaire* /*Gletscherzunge* /*glacier tongue, ice ~* /*ледниковый язык*]

885 **Limita apelor** v. **Linie de ţărm** [*ligne des plus basses mers* /— /*shore line* /—]

886 **Limita climatică a zăpezilor perpetue** Linie ce delimitează partea inferioară a etajului climatic în care sînt condiţii favorabile pentru formarea zăpezilor perpetue. Această limită nu urmăreşte toate neregularităţile limitei orografice a zăpezilor perpetue, ci are un mers mai uniform pe verticală. [*ligne climatique des neiges, ligne régionale ~* /*klimatische Schneegrenze* /*climatic snow-line* /*климатическая снеговая граница*]

887 **Limită de lichiditate** Limita conţinutului în apă, care, odată depăşită, roca se comportă ca un lichid. Sin. *prag de lichiditate, constanta lui Atterberg*. [*limite de liquidité* /*Fließgrenze* /*liquid limit* /*верхняя граница пластичность*]

888 **Limita orografică a zăpezilor perpetue** Linie care uneşte partea inferioară a tuturor peticelor sau cîmpurilor de zăpezi perpetue. Cum menţinerea acestora depinde şi de condiţiile de relief, această limită are un mers neuniform, urcînd şi coborînd pe distanţe mici. [*ligne orographique de neiges* /*orographische Schneegrenze* /*orografic snow-line* /*орографическая снеговая граница*]

889 **Limită de plasticitate** Limita conţinutului în apă al unei roci, care fiind depăşită, roca devine plastică. Se exprimă în procente de apă în raport cu greutatea rocii uscate. Sin.

prag de lichiditate. [*limite de plasticité*|*Plastizitätgrenze*|*plastic limit*|*граница пластичность*]

890 **Limita uscatului** v. **Linie de țărm** [*ligne des plus hautes mers*| — |*coast line*| —]

891 **Limita zăpezilor perene** v. **Limita zăpezilor perpetue**

892 **Limita zăpezilor perpetue** Linie situată la intersecția suprafeței terestre cu nivelul inferior al hionosferei. Deasupra acestei limite temperaturile fiind negative, zăpada nu reușește să se topească în întregime, menținîndu-se de la un an la altul. Această limită este influențată de latitudine, de orientarea reliefului față de vînturi, de expoziția versanților, de dinamica generală a atmosferei etc. Sin. *limita zăpezilor perene, limita zăpezilor veșnice.* [*ligne de neiges,- limite des* ~ |*Schneelinie, Schneegrenze*|*snow-line, snow-limit*|*снеговая граница,* ~ *линия, линия вечных снегов*]

893 **Limita zăpezilor veșnice** v. **Limita zăpezilor perpetue**

894 **Linie de cea mai mare pantă** Linie orientată perpendicular pe curbele de nivel și, indicînd direcția în care panta are valoarea maximă. [*ligne de la plus grande pente*|*wahre Fallinie,* ~ *Einfallinie*|*true dip line*|*линия наибольшего уклона*]

895 **Linie de creastă** Linie care unește punctele cele mai înalte din lungul unei creste. [*ligne de faîte,* ~ *de crête*|*Kammlinie, Firstlinie, Traufe*|*crest line*|*гребневая линия хребта*]

896 **Linie de falie** Intersecția dintre un plan de falie și suprafața topografică. Uneori, **L.f.** este materializată prin instalarea, în lungul ei, a unor văi sau a unor denivelări. [*ligne de faille*|*Bruchlinie*|*fault line*|*сбросовая линия*]

897 **Linie de țărm** Linie de-a lungul căreia se face contactul dintre suprafața acvatică (marină sau lacustră) și suprafața uscatului din jur. Poziția acestei linii se modifică în funcție de variația nivelului apei. Cele mai mari variații se înregistrează pe țărmurile joase afectate de maree puternice. De aceea, în unele regiuni, se distinge o **L.ț.** în timpul celui mai coborît nivel al apelor sau *limita apelor*, și o **L.ț.** la apele cele mai înalte, care formează *limita uscatului*. Între aceste două limite se întinde zona tidală acoperită periodic de apă. [*ligne de rivage, trait de côte*|*Strandlinie, Küstenlinie*|*strand line, shore,* ~ *coast,* ~ |*береговая линия*]

898 **Litogeneză** Ansamblul proceselor de formare a sedimentelor, a rocilor sedimentare în general. [*lithogénèse*|*Lithogenese*|*lithogenesis*|*литогенезис*]

899 **Litologie** Ramură a geologiei care se ocupă cu studiul rocilor. Uneori termenul este utilizat pentru a indica alcătuirea petrografică a unei regiuni. Sin. *petrografie*. [*lithologie* | *Petrographie, Lithologie* | *lithology* | *литология*]

900 **Litoral** Zonă de-a lungul liniei de țărm în cadrul căreia relieful poartă amprenta proceselor geomorfologice litorale. În cuprinsul **L.** se pot deosebi trei părți distincte: o porțiune care rămîne permanent uscată și este reprezentată prin *faleze* (în cazul țărmurilor joase această porțiune lipsește); o fîșie acoperită periodic de ape *(zonă tidală, estran)* și o porțiune care rămîne permanent submersă, apa avînd adîncimi mici, și unde se manifestă mai ales procesele de transport și de sedimentare. Cele trei porțiuni sînt separate între ele prin limita apelor și limita uscatului. [*littoral, zone littorale* | *Litoral, Litoralzone, Küstenzone* | *littoral, ~ zone, sea margin, coast* | *литораль, берег, береговая зона*]

901 **Litosferă** Termen cu înțelesuri diferite. Sensul cel mai general este cel de înveliș solid al Pămîntului. În prezent, această noțiune tinde să fie înlocuită cu cea de scoarță terestră. [*lithosphère* | *Lithosphäre* | *lithosphere* | *литосфера*]

902 **Lobul meandrului** Porțiune de albie majoră, luncă sau terasă cuprinsă în bucla unui meandru. [*lobe du méandre* | *Mäanderzunge, Mäanderlobus* | *meander core, ~ lobe, flood plain lobe* | —]

903 **Loess** Rocă sedimentară predominant siltitică, depusă în cuaternar, alcătuită din particule fine de cuarț la care se adaugă particule calcaroase. Are culoare galbenă, este permeabilă și favorizează formarea pereților abrupți, de pe care se desprind coloane prismatice. Apele de infiltrație provoacă în **L.** sufoziunea, care duce la tasare și formarea crovurilor și a unor forme pseudocarstice. [*loess* | *Löß* | *loess* | *лёсс*]

904 **Loessoid** v. **Depozit loessoid**

905 **Luncă** Fund de vale cu relief puțin accentuat, reprezentat prin albia majoră, terase joase neinundabile și popine. [*plaine alluviale, ~ d'inondation* | *Aue, Flußaue* | *valley flat, flood plain, river flat* | *пойма, луг*]

906 **Lupă de alunecare** Corp de alunecare cu aspect lentiliform și cu dimensiuni reduse. [*loupe de glissement* | — | — | —]

907 **Lut** Rocă sedimentară alcătuită din granule cu diametrul de 0,02—0,002 mm. După granulometria sa se situează între nisipurile fine și argile. [*limon* | *Silt* | *silt* | *суглинок*]

m

908 **Maar** Depresiune relativ rotundă, asemănătoare unui crater și cu dimensiuni relativ mici. Uneori, ea este mărginită de un val alcătuit din tufuri vulcanice sau din material care nu este de origine magmatică. Aceste depresiuni s-au format datorită unor explozii vulcanice care nu au fost întovărășite de erupții de lavă, ci s-au limitat la erupția de gaze. De aceea sînt considerate forme primitive de vulcanism. Adeseori, în aceste depresiuni se formează lacuri. Termenul a fost folosit inițial pentru lacurile statornicite în craterele din ținutul muntos Eifel (R. F. Germania). [*maare* | *Maar* | *maar, explosion pit, crater ring* | *маар*]

909 **Macrorelief** Formele majore ale reliefului unei regiuni, reprezentate prin culmi muntoase, podișuri, cîmpii etc. Trăsăturile **M**. sînt determinate atît de acțiunea agenților interni, cît și de a celor externi. Ant. *microrelief*. [*macrorelief* | — | — | *макрорельеф*]

910 **Magmă** Materie fluidă din interiorul Pămîntului, formată din topituri de silicați în care intră și substanțe volatile. Supusă la presiuni mari, **M**. străpunge scoarța terestră în punctele ei mai slabe, producînd erupții vulcanice. Ajunsă la suprafață, **M**. pierde substanțele volatile, transformîndu-se în lavă. În cazul în care nu reușește să iasă la zi, **M**. se consolidezaă în interiorul scoarței formînd mase de roci intrusive. [*magma* | *Magma* | *magma* | *магма*]

911 **Mal** Margine de înclinări și înălțimi variate a albiei minore a unui rîu. Acolo unde albia minoră prezintă sinuozități și meandre, malul concav este abrupt, datorită eroziunii laterale la care este supus, în timp ce malul convex are o înclinare slabă, datorită depunerii aluviunilor care pot forma *renii*. [*berge, rive* | *Ufer* | *bank* | *берег, обрыв*]

912 **Mal concav** (abrupt) v. **Mal** [*rive concave, ~ extérieur, berge haute* | *Prallhang, Prallufer, konkaves Ufer* | *meander scar, undercut slope, concave bank, cut ~* | *вогнутый берег*]

913 **Mal convex** (domol) v. **Mal** [*rive convexe* | *Gleithang, konvexes Ufer* | *convex bank, inner ~, slip-off slope* | *выпуклый берег*]

914 **Manta** Înveliș intern al Pămîntului cuprins între suprafața de discontinuitate Mohorocičić (20—80 km adîncime) și suprafața Wiechert-Gutenberg (2900 km adîncime). **M.** este alcătuită din roci ultrabazice în a căror componență intră minerale din seria olivină-spinel. Important este faptul că, cel puțin parțial, această materie este topită, prilejuind procesele și fenomenele magmatice și vulcanice care influențează structura și relieful scoarței terestre. Totodată, mișcările oscilatorii și cele orogenetice tind a fi explicate, tot mai mult, prin acțiunea curenților magmatici. [*manteau* | *Mantel* | *mantle* | *мантия*, *оболочка*]

915 **Mare** Parte a hidrosferei reprezentată printr-o masă de apă acumulată într-un bazin marin. Caracteristicile fizice și chimice ale apei marine sînt foarte variate, în funcție de forma și întinderea bazinului, de zona climatică în care este situată **M.**, de gradul de comunicație cu Oceanul Planetar, de caracteristicile rîurilor și fluviilor care se varsă în **M.**, etc. Apa marină exercită o acțiune geomorfologică complexă (de abraziune, transport și depunere) contribuind la modificarea reliefului, îndeosebi în zona litorală. **M.** pot fi clasificate după poziția lor în raport cu continentele și oceanele, după geneză, după gradul de comunicare cu oceanul, după unitatea structurală în care se situează etc. [*mer* | *Meer*, *See* | *sea* | *море*]

916 **Mare de pietre** v. **Cîmp de blocuri** [*chaos de blocs*, *champ de ~*, *mer de rochers* | *Blockmeer*, *Felsenmeer* | *block mere*, *~ field*, *~ waste*, *stone field* | *каменное море*]

917 **Maree** Oscilație periodică a nivelului oceanului și al mărilor deschise, în raport cu o poziție medie, datorită acțiunii combinate a forței de atracție a Pămîntului, Lunei și Soarelui și a forței centrifuge născută din rotația Pămîntului. Perioada de oscilație are o durată aproximativă de 12^h25^m. **M.** se manifestă sub forma unor alternanțe de creșteri ale nivelului mării, cînd apa înaintează asupra uscatului *(flux)*, și scăderi ale nivelului mării, cînd apele se retrag *(reflux)*. În unele strîmtori, fluxul și refluxul se manifestă ca niște curenți marini puternici. Prin mișcările mareice apa marină acționează intens asupra reliefului din zona litoralului. [*marées* | *Gezeiten*, *Tieden* | *tides* | *приливы и отливы*]

918 **Margine continentală** v. **Soclu continental** [*marge continentale* | *Kontinentalrand* | *continental margin* | *подводная окраина материков*]

919 **Marmită** Scobitură circulară sau ovală săpată în roci dure (în special în calcare) de vîrtejurile de apă care antrenează în mişcare şi fragmente de roci. **M.** apar în sectoarele în care albia rîurilor prezintă repezişuri şi cascade. În urma adîncirii văii, unele **M.** secţionate rămîn suspendate pe versanţi. [*marmite de géants, mouille, cuve* |*Strudeltopf, Strudelkessel, Brandungstopf, Riesentopf, Felskessel, Riesenkessel* | *giant's kettle, pot-hole, kettle hole, erosion hollow, water sink* |*исполинов котёл, эворзионный* ~]

920 **Marnă** Rocă sedimentară pelitică alcătuită, în proporţii variabile, din minerale argiloase, din carbonat de calciu (25–75%), adesea şi din schelete de organisme calcaroase şi material detritic mai grosier. Prezenţa carbonatului de calciu şi a unor săruri mai solubile favorizează apariţia, pe **M.**, a unor microforme de relief carstic (marnocarst, pseudocarst, clastocarst). În stare umedă, **M.** devine impermeabilă şi plastică, favorizînd apariţia alunecărilor de teren. [*marne* |*Mergel* |*marl* |*мергель*]

921 **Marnocarst** v. **Clastocarst**

922 **Marsch** Termen de origine germană desemnînd o porţiune de cîmpie litorală, mlăştinoasă sau lacustră, supusă acţiunii mareelor şi acoperită, cel puţin parţial, cu vegetaţie higrofilă. Prin îndiguire şi drenare, **M.** sînt transformate în poldere. [*marais littoral,* ~ *maritime* |*Marsch, Marschland*| *marsch, marsh, tidal marsh* |*марши*]

923 **Martor de cuestă** Formă de relief cu aspect de deal, măgură sau mesa, rămasă în urma retragerii unor cueste sau a marginilor abrupte ale unor platforme structurale. [*avant-butte* | *Vorberg, Auslieger* |*outlier, island mesa* |*куэстовый щит*]

924 **Martor de eroziune** Formă pozitivă de relief care se înalţă deasupra regiunii înconjurătoare. **M.e.** pot avea dimensiuni foarte diferite şi reprezintă resturi ale unor forme de relief mai vechi care au fost distruse, în parte, de eroziune şi denudaţie. După caracteristicile lor, între **M.e.** se pot deosebi: *monadnock-uri, inselberguri, martori de cueste, popine*. [*butte-témoin, témoin d'érosion, relief résiduel* |*Auslieger, Restberg, Zeugenberg* |*outlier* |*останец*]

925 **Masă glaciară** Bloc de rocă rămas suspendat deasupra unei coloane de gheaţă pe care o protejează de razele solare, în timp ce masa gheţarului din jur se topeşte mai mult. [*table de glacier* |*Eistisch, Gletschertisch* |*glacier table, ice* ~ |*ледниковый стол*]

926 **Masiv median** Masiv cristalin vechi prins între munți de cutare mai recentă. În timpul acestei cutări **M.m.** poate suferi unele mișcări pe verticală. [*massif intermédiaire/Zwischengebirge/intermediary massif, median mass, ~ area/межгорный массив*]

927 **Masiv muntos** Grup de munți cu trăsături morfologice proprii și cu structură geologică unitară. Față de restul sistemului muntos din care face parte, **M.m.** este separat prin văi și înșeuări accentuate. [*massif/Gebirgsmasse, Gebirgsstock, Gebirgsklotz, Massiv/massive, massif/горный массив*]

928 **Masiv vechi** Fragment de soclu continental vechi care a fost netezit anterior, dar pe care mișcările mai noi ale scoarței l-au reînălțat. [*massif ancien/Altland/oldland/древний массив*]

929 **Matcă** v. **Albie minoră**

930 **Material morenaic** Material detritic format din fragmente colțuroase de dimensiuni foarte variate. Acest material provine din eroziunea exercitată de ghețar și din dezagregarea de pe versanți. **M.m.** intră în alcătuirea morenelor. [*matériel morainique/Moränenstoff/morainic material/моренный материал*]

931 **Materiale piroclastice** v. **Piroclastite** [*matériaux pyroclastiques/pyroclastische Materiale/pyroclastic material/пирокластические продукты*]

932 **Măgură** Formă pozitivă de relief, adesea aproape conică, ce se înalță izolată deasupra reliefului înconjurător. [*bosse, monceau/Kuppe/knob, knoll, hummock/холмик, бугор*]

933 **Meandru** Sinuozitate accentuată a unui rîu care apare, de obicei, în sectoarele în care panta este redusă. Inerția și forța centrifugă împing firul apei spre malul concav care, mai puternic erodat, devine abrupt, în timp ce pe malul convex se depun aluviuni, formîndu-se *renii*. Porțiunea de teren cuprinsă în bucla meandrului poartă numele de *lob*, iar legătura cu restul luncii sau terasei se face prin *peduncul*. **M.** se clasifică după forma și stadiul lor de evoluție. [*méandre/Mäander/meander/меандр, излучина*]

934 **Meandru adîncit** Meandru a cărui albie minoră s-a adîncit în roca de bază, ca urmare a creșterii puterii de eroziune a rîului. Sin. *meandru încătușat*. [*méandre encaissé/eingesenkter Mäander, eingeschnittener ~, Zwangsmäander/incised meander, entrenched ~, enclosed ~/врезанный меандр*]

935 **Meandru compus** Meandru de mari dimensiuni pe a cărui buclă apar sinuozități secundare, ca niște meandre mai

mici. [*méandre composé/zusammengesetzter Mäander/compound meander/сложный меандр*]

936 **Meandru divagant** Tip de meandru caracteristic văilor cu lunci largi. Datorită eroziunii exercitată asupra malurilor concave, întregul sistem de meandre se deplasează spre aval. Sin. *meandru liber, meandru rătăcitor.* [*méandre divagant, ~ de plaine alluviale/Talbodenmäander, Wiesenmäander/divagating meander/блуждающий меандр, пойменный ~*]

937 **Meandru încătușat** v. **Meandru adîncit**

938 **Meandru liber** v. **Meandru divagant** [*méandre libre/freier Mäander/free meander/свободный меандр*]

939 **Meandru părăsit** Buclă a unui meandru prin care nu mai curge rîul în urma rectificării cursului său prin străpungerea pedunculului. **M.p.** rămîn ca niște bălți sau lacuri în formă de potcoavă care, cu timpul, se colmatează. Sin. *belciug, meandru rectificat.* [*méandre abandonné, ~ recoupé, ~ délaissé/abgeschnittener Mäander, verlassener ~, Altwasser/abandoned meander, cut-off ~, deserted loap, ox-bow lake/старица, старопечие*]

940 **Meandru rătăcitor** v. **Meandru divagant**

941 **Meandru rectificat** v. **Meandru părăsit**

942 **Meandru de vale** Sinuozitate, buclă, pe care o face nu numai albia minoră ci și versanții văii, cel puțin de la un anumit nivel în jos. Pe malul convex, versantul înaintează ca un pinten de meandru, care are adesea mai multe nivele de terase, iar pe malul concav versantul este puternic înclinat, căpătînd uneori aspectul de amfiteatru. [*méandre de vallée/Erosionsmäander, Talmäander/valley meander/долинный меандр*]

943 **Megarelief** Forme de relief de ordinul I care sînt reprezentate prin continente și bazine oceanice. [— /— /— /*мегарельеф*]

944 **Melcosopocinik** Termen de origine rusă atribuit unui tip de relief reprezentat printr-o asociație de muncei și dealuri rotunjite, cu altitudini între 300 și 500 m, deasupra cărora, pe alocuri, urcă martori de eroziune. Este un relief îmbătrînit care tinde spre nivelare, caracteristic zonei centrale a R. S. S. Kazahă. [— /— / *hills of circumdenudation/мелкосопочник*]

945 **Merocarst** Carst dezvoltat parțial, sau incomplet, limitat numai la unele forme subterane, cele de suprafață lipsind aproape complet. [illegible]acteristic începutului unei evo-

luții carstice sau, cel mai adesea, regiunilor unde calcarele au un facies marnos, cretos, puțin favorabil carstificării. [*mérokarst* |*Halbkarst* |*merokarst* |*закрытый карст*]

946 **Merzlota** v. **Pergelisol**

947 **Mesa** Fragment rămas dintr-un platou structural (de obicei bazaltic) care apare ca un mic pod ce domină regiunea din jur. [*mesa* |*Mesa*, *Tafelberg* |*mesa* |*меса*, *меза*]

948 **Meteorizație** Totalitatea transformărilor fizice și chimice pe care le suferă rocile la suprafața scoarței sub acțiunea forțelor exogene. În cadrul **M.** se disting: dezagregarea și alterarea, care duc la formarea scoarței de alterare. [*processus météoriques* |*Verwitterung* |*weathering* |*выветривание*]

949 **Mezorelief** Forme de relief de dimensiuni nu prea mari care se datoresc, de obicei, acțiunii agenților externi. Așa sînt văile, unele depresiuni, deltele, dealurile etc.[— |— |— |*мезорельеф*]

950 **Microrelief** Forme de relief de dimensiuni mici cum sînt: *movilele*, *mușuroaiele*, *ogașele*, *crovurile* etc. Omul creează numeroase forme de microrelief antropic (ramblee, halde, gropi, movile etc.). Ant. *macrorelief*. [*microrelief* |*Mikrorelief*, *Kleinformen* | — |*микрорельеф*]

951 **Migrarea dunelor** Proces de deplasare lentă a dunelor în sensul circulației vînturilor dominante. Deplasarea se datorește spulberării nisipului de pe versantul expus vîntului și depunerii lui pe versantul opus. [*migration des dunes*, *mouvement* ~ |*Dünenwanderung Migration der Dünes* |*migration of dunes* |*миграция дюн*]

952 **Mineral greu** Mineral eliberat dintr-o rocă endogenă (un silicat complex, cel mai adesea), a cărui densitate este mai mare decît cea a bromoformului (2,95). Identificarea în laborator a **M.g.** dintr-o rocă sedimentară (așa numita metodă a **M.g.**) îngăduie cunoașterea originii materialelor detritice și a condițiilor bioclimatice ale eroziunii corelate. [*minéral lourd* |*Schwermineral* |*heavy mineral* |*тяжёлый минерал*]

953 **Miodobore** v. **Toltre**

954 **Miogeosinclinal** Fosa externă a unei depresiuni geosinclinale situată lîngă craton, unde nu există manifestări vulcanice ofiolitice. Este separată de partea internă (eugeosinclinal) printr-o zonă mai puțin scufundată, care este și ea acoperită de ape sau este uscată. [*miogéosynclinal* |*Miogeosynklinal* |*miogeosyncline* |*миогеосинкльналь*]

955 **Mişcări batigenetice** Termen propus de H. şi G. Termier pentru a indica mişcarea de scufundare a fundului bazinelor oceanice şi marine. Ant. *mişcări epirogenetice.* [*mouvements bathygénétiques* | *negative Bewegungen* | *negative movements* | *отрицательные движения*]

956 **Mişcări diastrofice** v. **Mişcări tectonice** [*mouvements distrophiques* | *diastrophische Bewegungen* | *diastrophic movements* | *диастрофические движения*]

957 **Mişcări epirogenetice** Mişcări de înălţare lentă a scoarţei terestre, care provoacă retragerea apelor şi extinderea suprafeţei continentelor. Termenul a fost utilizat şi cu un sens mai larg pentru a indica mişcările oscilatorii ale scoarţei. De aceea a apărut necesitatea de a se vorbi de **M.e.** pozitive, pentru a desemna mişcările de înălţare, şi de **M.e.** negative, pentru a indica coborîrea. Adoptarea termenului de *mişcări batigenetice*, pentru mişcările de coborîre, permite să se menţină termenul de **M.e.** în sens restrîns şi care corespunde etimologiei cuvîntului. Sin. *epirogeneză.* [*mouvements épéirogéniques* | *epirogenetische Bewegungen* | *epeirogenetic movements* | *эпейрогенические, движения, колебательные движения земной коры*]

958 **Mişcări eustatice** Mişcări de ridicare sau de coborîre a nivelului Oceanului Planetar. După cauzele care le produc distingem: (*a*) *mişcări hidrocratice* care se datoresc modificării volumului de apă, mai ales ca urmare a formării sau topirii gheţarilor şi (*b*) *mişcări geocratice*, cauzate de modificarea capacităţii depresiunilor marine şi oceanice, ca urmare a unor mişcări ale scoarţei sau a colmatării. **M.e.** negative, (de coborîre a nivelului mării) provoacă regresiuni marine, exondarea unei părţi din platforma continentală, adîncirea văilor şi formarea teraselor fluviatile eustatice. **M.e.** pozitive (de înălţare a nivelului mării) provoacă transgresiuni marine, inundarea unor văi cu formarea de golfuri de tip ria, fiord sau liman şi provoacă aluvionarea şi colmatarea văilor. Sin. *eustatism.* [*mouvements eustatiques* | *eustatische Bewegungen, ~ Meeresspiegelschwankungen* | *eustatic movements, ~ changes in sea level* | *эвстатические движения, ~ колебания уровня мирового океана*]

959 **Mişcări geocratice** v. **Mişcări eustatice** [*mouvements goécratiques, eustatisme de déformation, ~ diastrophique* | *geokratische Bewegungen* | *geocratic Earth-mouvements, diastrophic eustatism* | *геократические движения*]

960 **Mişcări hidrocratice** v. **Mişcări eustatice** [*oscillations glacio-eustatiques, fluctuations ~* | *glazial-eustatische Niveau-*

schwankungen / hydrocratic Earth-movements, glacio-eustatic fluctuations of the sea level, glacioeustatism / гидрократические движения]

961 **Mişcări izostatice** Mişcări pe verticală ale anumitor compartimente ale scoarţei terestre care au ca urmare menţinerea stării de echilibru izostatic. Unele blocuri ale scoarţei a căror greutate scade, datorită eroziunii puternice sau a degajării lor de sub calotele de gheaţă, se înalţă, iar alte blocuri, îngreuiate prin acumularea de sedimente sau prin instalarea calotelor glaciare, se scufundă. [*mouvements isostatiques / isostatische Bewegungen / isostatic movements / изостатические движения*]

962 **Mişcări neotectonice** Mişcări tectonice mai recente decît ultimele cutări care au afectat o regiune oarecare. Unii autori consideră ca neotectonice doar mişcările pliocene şi cuaternare; alţii consideră neotectonice numai mişcările actuale ale scoarţei terestre, atît din regiunile de geosinclinal cît şi din cele de platformă. [*mouvements néotectoniques, tectonique récente active / rezente Krustenbewegungen junge ~ / neotectonics, recent tectonics, neotectonical movements / неотеконические движения*]

963 **Mişcări oscilatorii** Mişcări de înălţare sau scufundare lentă a unor porţiuni din scoarţa terestră, de natură izostatică sau determinate de curenţii magmatici subcrustali. Pentru mişcările de înălţare (pozitive) se utilizează termenul de *mişcări epirogenetice*, iar pentru cele de scufundare (negative) a fost introdus termenul de *mişcări batigenetice*. [— / — / — / *вековые колебания земной коры, колебательные движения земной коры, эпейрогенические движения*]

964 **Mişcări orogenetice** Mişcări de cutare şi de înălţare a scoarţei terestre, în urma cărora se formează relieful muntos. [*mouvements orogéniques / orogenetische Bewegungen, gebirgsbildene ~ / orogenic movements / орогенические движения, горообразовательные ~*]

965 **Mişcări seismice** Mişcări ondulatorii pe care le suferă scoarţa terestră şi în parte şi apa în timpul cutremurelor de pămînt. Undele longitudinale afectează atît scoarţa solidă cît şi mediile fluide, iar undele transversale şi cele superficiale afectează numai scoarţa. [*mouvements séismiques / seismische Bewegungen / seismic movements / сейсмические движения*]

966 **Mişcări strofice** v. **Mişcări tectonice** [— / *strophische Bewegungen* / — / *строфические движения*]

967 **Mişcări tectonice (strofice)** Mişcări ale scoarţei terestre care duc la cutarea, fragmentarea, înălţarea, coborîrea sau deplasarea orizontală a unor compartimente ale scoarţei terestre. [*mouvements tectoniques |tektonische Bewegungen, Krustenbewegungen |tectonic movements |тектонические движения*]

968 **Moară glaciară** Puţ aproape vertical prin care se rostogolesc apele de topire de pe suprafaţa unui gheţar. [*moulin de glacier |Gletschermühle |glacial mill, glacier ~, ~ well |ледяная мельница*]

969 **Mofete** Emanaţie de CO_2 care apare în faza finală a activităţii vulcanice, degajîndu-se la temperatura obişnuită. Apele subterane dizolvă CO_2 din **M.**, transformîndu-le în ape bicarbonatate care intensifică dizolvarea calcarelor şi depun travertin în jurul izvoarelor. [*mofettes |Mofetten |mofettes |мофетты*]

970 **Mogote** Termen spaniol, desemnînd un hum de mari dimensiuni, cu pereţi verticali şi creştetul plat, caracteristic carstului din regiunile tropicale (de ex. în Podişul Pinar del Rio din vestul Cubei. [*mogote, karst à pitons |Kegelkarst, Turmkarst |mogotes, conekarst, haystack, pepino hill |—*]

971 **Molasă** Formaţiune orogenică post-paroxismală constituită dintr-o stivă foarte groasă de roci detritice. Depozitele de molasă reprezintă faza tîrzie de evoluţie a geosinclinalului, repauzînd discordant pe depozitele de fliş. [*molasse |Molasse |molasse | — моласса*]

972 **Molisol** Strat de sol sau roci care se dezgheaţă în timpul verii la partea superioară a stratelor subiacente care rămîn permanent îngheţate (pergelisol). Datorită impermeabilităţii stratului îngheţat de sub el, stratul dezgheţat se îmbibă cu apă devenind plastic şi favorizează producerea solifluxiunilor, chiar pe terenuri cu înclinare foarte mică. Sin. *strat activ.* Ant. *pergelisol, permafrost.* [*mollisol, zone active, couche ~ |Mollisol, Auftauboden, Fließschicht |active layer, mollisol |деятельный слой*]

973 **Monadnock** Martor de eroziune sub forma unui munte izolat, care se înalţă deasupra unui relief peneplenizat. Duritatea mai mare a rocilor din care este format sau poziţia sa i-au permis să reziste mai bine. De aceea se disting *M. de poziţie* şi *M. de rezistenţă.* Termenul s-a generalizat de la Mount Monadnock din statul New Hampshire (S.U.A.) format pe această cale. [*monadnock, relief résiduel |Monadnock, Restberg, Resthügel |monadnock, erosional residual mountain, residual mountain, ~ hill |монаднок*]

schwankungen |hydrocratic Earth-movements, glacio-eustatic fluctuations of the sea level, glacioeustatism |гидрократические движения]

961 **Mişcări izostatice** Mişcări pe verticală ale anumitor compartimente ale scoarţei terestre care au ca urmare menţinerea stării de echilibru izostatic. Unele blocuri ale scoarţei a căror greutate scade, datorită eroziunii puternice sau a degajării lor de sub calotele de gheaţă, se înalţă, iar alte blocuri, îngreuiate prin acumularea de sedimente sau prin instalarea calotelor glaciare, se scufundă. [*mouvements isostatiques |isostatische Bewegungen |isostatic movements |изостатические движения*]

962 **Mişcări neotectonice** Mişcări tectonice mai recente decît ultimele cutări care au afectat o regiune oarecare. Unii autori consideră ca neotectonice doar mişcările pliocene şi cuaternare; alţii consideră neotectonice numai mişcările actuale ale scoarţei terestre, atît din regiunile de geosinclinal cît şi din cele de platformă. [*mouvements néotectoniques, tectonique récente active |rezente Krustenbewegungen junge ~ |neotectonics, recent tectonics, neotectonical movements |неотеконические движения*]

963 **Mişcări oscilatorii** Mişcări de înălţare sau scufundare lentă a unor porţiuni din scoarţa terestră, de natură izostatică sau determinate de curenţii magmatici subcrustali. Pentru mişcările de înălţare (pozitive) se utilizează termenul de *mişcări epirogenetice*, iar pentru cele de scufundare (negative) a fost introdus termenul de *mişcări batigenetice*. [— |— |— |*вековые колебания земной коры, колебательные движения земной коры, эпейрогенические движения*]

964 **Mişcări orogenetice** Mişcări de cutare şi de înălţare a scoarţei terestre, în urma cărora se formează relieful muntos. [*mouvements orogéniques |orogenetische Bewegungen, gebirgsbildene ~ |orogenic movements |орогенические движения, горообразовательные ~*]

965 **Mişcări seismice** Mişcări ondulatorii pe care le suferă scoarţa terestră şi în parte şi apa în timpul cutremurelor de pămînt. Undele longitudinale afectează atît scoarţa solidă cît şi mediile fluide, iar undele transversale şi cele superficiale afectează numai scoarţa. [*mouvements séismiques |seismische Bewegungen |seismic movements |сейсмические движения*]

966 **Mişcări strofice** v. **Mişcări tectonice** [— |*strophische Bewegungen* |— |*строфические движения*]

967 **Mişcări tectonice (strofice)** Mişcări ale scoarţei terestre care duc la cutarea, fragmentarea, înălţarea, coborîrea sau deplasarea orizontală a unor compartimente ale scoarţei terestre. [*mouvements tectoniques* |*tektonische Bewegungen*, *Krustenbewegungen* |*tectonic movements* |*тектонические движения*]

968 **Moară glaciară** Puţ aproape vertical prin care se rostogolesc apele de topire de pe suprafaţa unui gheţar. [*moulin de glacier* |*Gletschermühle* |*glacial mill, glacier ∼, ∼ well* |*ледяная мельница*]

969 **Mofete** Emanaţie de CO_2 care apare în faza finală a activităţii vulcanice, degajîndu-se la temperatura obişnuită. Apele subterane dizolvă CO_2 din **M.**, transformîndu-le în ape bicarbonatate care intensifică dizolvarea calcarelor şi depun travertin în jurul izvoarelor. [*mofettes* |*Mofetten* |*mofettes* |*мофетты*]

970 **Mogote** Termen spaniol, desemnînd un hum de mari dimensiuni, cu pereţi verticali şi creştetul plat, caracteristic carstului din regiunile tropicale (de ex. în Podişul Pinar del Rio din vestul Cubei. [*mogote, karst à pitons* |*Kegelkarst, Turmkarst* |*mogotes, conekarst, haystack, pepino hill* |—]

971 **Molasă** Formaţiune orogenică post-paroxismală constituită dintr-o stivă foarte groasă de roci detritice. Depozitele de molasă reprezintă faza tîrzie de evoluţie a geosinclinalului, repauzînd discordant pe depozitele de fliş. [*molasse* |*Molasse* |*molasse* | — *молacca*]

972 **Molisol** Strat de sol sau roci care se dezgheaţă în timpul verii la partea superioară a stratelor subiacente care rămîn permanent îngheţate (pergelisol). Datorită impermeabilităţii stratului îngheţat de sub el, stratul dezgheţat se îmbibă cu apă devenind plastic şi favorizează producerea solifluxiunilor, chiar pe terenuri cu înclinare foarte mică. Sin. *strat activ*. Ant. *pergelisol, permafrost*. [*mollisol, zone active, couche ∼* |*Mollisol, Auftauboden, Fließschicht* |*active layer, mollisol* |*деятельный слой*]

973 **Monadnock** Martor de eroziune sub forma unui munte izolat, care se înalţă deasupra unui relief peneplenizat. Duritatea mai mare a rocilor din care este format sau poziţia sa i-au permis să reziste mai bine. De aceea se disting *M. de poziţie* şi *M. de rezistenţă*. Termenul s-a generalizat de la Mount Monadnock din statul New Hampshire (S.U.A.) format pe această cale. [*monadnock, relief résiduel* |*Monadnock, Restberg, Resthügel* |*monadnock, erosional residual mountain, residual mountain, ∼ hill* |*монаднок*]

974 **Monadnock de poziție** Monadnock situat pe cumpăna de ape și care nu a fost încă atacat de eroziune. [*monadnock de position* | *Fernling* | *watershed monadnock, mosore* | —]

975 **Monadnock de rezistență** Monadnock alcătuit din roci mai dure și care a rezistat mai bine eroziunii și denudației decît regiunea din jur. [*monadnock de résistance* | *Härtling* | *strong monadnock, ~ residual hill* | *твердыш*]

976 **Monoclin** Tip de structură, caracterizat prin înclinarea stratelor de roci într-o singură direcție. [*structure monoclinale* | *monoklinale Struktur, Monokline* | *monocline, homocline, homoclinal structure* | *моноклиналь, гомоклиналь, моноклинальная структура*]

977 **Mont** Formă de relief jurasian reprezentată printr-o culme muntoasă care se suprapune unui anticlinal, reprezentînd un caz tipic de relief conform prin adaptare la structură. [*mont* | — | — | —]

978 **Monticuli de alunecare** Microforme de relief cu aspect de movile care apar pe suprafața corpurilor de alunecare. Sin. *gruieți, holoage, țiglae, copîrșaie*. [*monticules de glissement* | — | *monticles, mounds* | —]

979 **Morenă** Masă de material detritic transportat de ghețari și depus acolo unde se topește gheața. **M.** se clasifică după poziția lor în cadrul ghețarului și după existența ori absența deplasării materialului de către ghețar. Se disting astfel: *M. de suprafață (laterale* sau *mediane), M. interne, M. de fund, M. terminale, M. marginale, M. mobile, M. depuse* etc. [*moraine* | *Moräne* | *moraine* | *морена*]

980 **Morenă de ablațiune** Morenă formată prin depunerea materialului de pe suprafața gheții în urma topirii ghețarului stagnant. [*moraine d'ablation* | *Ablationsmoräne* | *ablation moraine, superglacial till* | *абляционная морена*]

981 **Morenă de avalanșă** Acumulare de material sub forma unui val morenaic produsă de avalanșa care, în drumul ei, antrenează în mișcare și fragmente de rocă. [*moraine d'avalanche* | *Lawinenmoräne* | *avalanche moraine* | *лавинная морена*]

982 **Morenă depusă** Morenă formată prin depunerea materialului transportat de ghețar în urma topirii acestuia. Sin. *morenă fixată* [*moraine déposée* | *Stopelmoräne* | *deposited moraine* | *стационарная морена*]

983 **Morenă fixată** v. **Morenă depusă**

984 **Morenă frontală** Morenă formată la periferia calotelor glaciare (sau la capătul ghețarilor de vale) prin topirea gheții și depunerea pe loc a materialului transportat de gheața în mișcare. Sin. *morenă marginală.* [*moraine frontale* | *Stirnmoräne* | *frontal moraine* | *фронтальная морена*]

985 **Morenă de fund** Materialul morenaic antrenat în mișcare la baza ghețarului și rămas pe loc după topirea gheții. Materialul acestei morene provine prin exarație și, în parte, prin deplasarea spre baza ghețarului a unor fragmente din **M.** interne sau de suprafață. [*moraine inférieure, ~ de fond* | *Grundmoräne, Untermoräne* | *ground moraine, bottom ~* | *донная морена, основная ~, поддонная ~*]

986 **Morenă internă** Material morenaic încorporat în masa ghețarului, ca urmare a afundării în gheață a unor fragmente de rocă din **M.** de suprafață. [*moraine interne* | *Innenmoräne* | *englacial moraine* | *внутренная морена*]

987 **Morenă de împingere** Val de material neconsolidat, împins de ghețar în înaintarea sa și căpătînd astfel aspect de **M.** frontală. [*moraine de cisaillement, ~ de poussée, crête de poussée* | *Stauchmoräne, Schubmoräne* | *ice-pushed ridge, ice-push moraine* | *напорная торена, напорная конечная ~*]

988 **Morenă laterală** Morenă situată pe flancul limbii ghețarului sau al văii glaciare. Este alcătuită din materialul provenit din dezagregarea rocilor de pe versanți și rostogolit pe limba de gheață [*moraine latérale, ~ d'éboulis* | *Seitenmoräne, Randmoräne* | *lateral moraine, flanking ~, valley-side ~* | *боковая морена, береговая ~*]

989 **Morenă marginală v. Morenă frontală** [*moraine marginale* | — | *marginal moraine, peripheral ~* | *краевая морена*]

990 **Morenă mediană** Morenă de suprafață situată în zona axului longitudinal al limbii unui ghețar. Provine din morenele laterale ale ghețarilor care, după confluența lor, formează o limbă de gheață unică. [*moraine médiane* | *Mittelmoräne* | *medial moraine* | *средняя морена*]

991 **Morenă mobilă** Morenă care se deplasează odată cu ghețarul (pe suprafața acestuia, în interior sau la baza sa) [*moraine mouvante* | *Wandermoräne* | *moving moraine, carried ~, moraine in transit* | *движущаяся морена*]

992 **Morenă de nunatak** Material detritic rezultat din dezagregarea rocilor care alcătuiesc nunatak-urile și care se acumulează pe suprafața gheții înconjurătoare. [— | — | *nunatak moraine* | —]

993 **Morenă recesională** Morenă marginală care s-a format în locul în care, în retragerea sa, marginea ghețarului a stagnat un timp. [*moraine de retraite* | *Rückzugmoräne* | *recessional moraine, retreatal* ~ | *стадиальная морена*]

994 **Morenă stadială** Morenă terminală care marchează extinderea maximă a ghețarului într-o perioadă stadială. [*moraine stadiaire* | *Stadialmoräne* | *stadial moraine* | *стадиальная морена*]

995 **Morenă de suprafață** Morenă situată pe suprafața ghețarului. După poziția lor, **M**.s. pot fi împărțite în: *M. laterale, M. mediane* și *M. de nunatak*. [*moraine superficielle* | *Oberflächenmoräne, Obermoräne* | *surface moraine* | *поверхностная морена*]

996 **Morenă terminală** Morenă formată la capătul inferior al unui ghețar de vale prin depunerea intregului material transportat pînă acolo. **M**.t. are forma unei potcoave cu convexitatea spre aval. Flancul concav este puternic înclinat formînd un amfiteatru morenaic; flancul convex este domol. [*moraine terminale* | *Endmoräne, Stirnmoräne* | *terminal moraine, end* ~, *head-valley* ~ | *конечная морена*]

997 **Morfogeneză** a) Proces complex de formare și modelare a reliefului; b) Ramură a geomorfologiei care se ocupă cu studiul formării și evoluției reliefului. [*morphogénie, morphogenèse, géomorphogenèse* | *Geomorphogenese, Geomorphogenie* | *morphogeny, morphogenesis, geomorphogeny* | *морфогенез*]

998 **Morfografie** Parte descriptivă a geomorfologiei care se ocupă cu descrierea și clasificarea formelor de relief după aspectul lor exterior. [*géomorphographie* | *Geomorphographie* | *geomorphography* | *морфография*]

999 **Morfologie terestră** v. **Geomorfologie** [*morphologie terrestre* | *Morphologie der Erdoberfläche* | *morphology* | *морфология суши*]

1000 **Morfometrie** a) Parte a geomorfologiei care se ocupă cu caracterizarea cantitativă a formelor de relief prin dimensiunile reale sau cu ajutorul unor indici ca: altitudinea medie, adîncimea medie, panta medie, energia reliefului, densitatea și adîncimea fragmentării etc.; b) Analiza cantitativă a caracteristicilor particulelor unor sedimente și depozite în vederea reconstituirii unor aspecte ale proceselor geomorfologice din trecut. [*morphométrie* | *Morphometrie* | *morphometry* | *морфометрия*]

1001 **Morfoscopie** Studiul formei, al aspectului suprafeței granulelor care alcătuiesc rocile și depozitele detritice, în vederea reconstituirii unor trăsături ale vechilor procese geomorfologice. [*morphoscopie* | *Morphoskopie* | *morphoscopy* | —]

1002 **Morfosculptură** Aspectele reliefului şi formele create de procesele exogene, în special de cele sculpturale. [— | — | — | *морфоскульптура*]

1003 **Morfostructură** Aspectele reliefului şi formele determinate de influenţa structurii geologice şi ale mişcărilor scoarţei. [— | — | — | *морфоструктура*]

1004 **Morfotectură** v. **Geotectură** [— | — | — | *морфотектура*]

1005 **Movilă** Formă pozitivă de relief, de regulă de origine antropică, de mici dimensiuni, şi cu aspect de calotă sferică. **M.** sînt frecvente în regiunile de cîmpie şi de dealuri, unde au fost construite ca semne de hotar, morminte sau puncte de observaţie. Sin. *gorgan, tumul.* [*tertre* | *Hügel* | *terp, mound* | *курган*]

1006 **Muchea terasei** Linia de racord între podul şi fruntea terasei. [*bord de la terrasse* | *Terrassenkante* | *edge of terrace* | *бровка террасы*]

1007 **Muncel** (pl. **muncei**) Munte cu altitudine mică. Sin. *munţi joşi.*

1008 **Munte** Formă pozitivă de relief care poate avea înfăţişări foarte variate. Este caracterizată prin altitudine absolută mare, de obicei peste 800 m, şi îndeosebi printr-o mare energie a reliefului. După modul în care s-au format **M.** se pot clasifica în: *M. tectonici* (de încreţire sau de faliere), *M. vulcanici* şi *M. de eroziune.* [*montagne* | *Gebirge, Berg* | *mount, mountain* | *гора*]

1009 **Munţi de acumulare** v. **Munţi vulcanici**

1010 **Munţi-bloc** Munţi formaţi prin fracturarea puternică a scoarţei terestre şi înălţarea diferenţială a blocurilor rezultate. [*montagnes-blocs* | *Blockgebirge, Schollengebirge, Bruchschollengebirge, Bruchgebirge* | *block mountains, fault-block* ~ | *глыбовые горы, сбросовые* ~]

1011 **Munţi de eroziune** Porţiune dintr-un podiş înălţat care, disecată prin eroziune, prezintă un relief foarte accidentat, asemănător celui montan. [*montagnes d'érosion* | *Erosionsgebirge, Abtragungsgebirge, Denudationsgebirge* | *erosion mountains, pseudomountains, mountains of denudation* | *эрозионные горы*]

1012 **Munţi înalţi** Munţi a căror altitudine depăşeşte, în general, 2500 m. [*hautes montagnes* | *Hochgebirge* | *high mountains, Alpine* ~ | *высокие горы*]

1013 **Munți de încrețire** Munți tectonici formați prin acțiunea mișcărilor de cutare și de înălțare a scoarței terestre. Au caracteristic faptul că, în cuprinsul lor, stratele de roci sînt cutate. **M.î.** apar de obicei, sub forma unor lanțuri muntoase. [*montagnes de plissement* |*Faltengebirge* |*folded mountains, fold* ~ |*складчатые горы*]

1014 **Munți întineriți** Munți care, după un îndelung proces de denudație, au fost afectați de noi mișcări de înălțare. Aceasta a dus la o reactivare a eroziunii cu o creștere considerabilă a energiei de relief, fără a se modifica însă vechile planuri structurale. [— /— |*rejuvenated mountains* |*омоложенные горы*]

1015 **Munți joși** Munți a căror altitudine nu depășește 1000 m. Sin. *muncei.* [*basses montagnes* |*Bergland* |*low mountains* |*низкие горы, низкогорье*]

1016 **Munți mijlocii** Munți a căror altitudine se menține între 1000 și 2500 m. [*moyennes montagnes* |*Mittelgebirge* |*subdued mountains, upland* |*средневысотные горы, среднегорья, среднегорный рельеф*]

1017 **Munți micști** Munți la formarea cărora au participat atît mișcările de cutare, cît și cele de faliere care au determinat înălțarea diferențială a diverselor compartimente. [— /— /*complex mountains* |*складчатосбросовые горы*]

1018 **Munți regenerați** Munți vechi, recutați și reînălțați într-o nouă fază orogenetică. [— /— /— |*возрождённые горы*]

1019 **Munți reziduali** Munți rămași izolați, dominînd regiunea înconjurătoare, care a fost erodată. [*monts résiduels* |*Restberge* |*relict mountains, residual* ~ |*останцовые горы*]

1020 **Munți tabulari** Înălțimi izolate cu vîrfuri plate și netede, care pot reprezenta o suprafață structurală. [*montagnes tabulaires* |*Tafelberge* |*table-mountains* |*столовые горы*]

1021 **Munți tectonici** Munți formați prin mișcări tectonice. Se pot împărți în munți de încrețire, munți-bloc și munți micști. [*montagnes tectoniques* |*tektonische Gebirge* |*tectonic mountains* |*тектонические горы*]

1022 **Munți vulcanici** Munți formați prin acumulare
piroclastic și a lavelor rezultate în urma
Se prezintă sub formă de conuri vul
lanțuri vulcanice. Sin. *munți d*
caniques |*vulkanische Gebi*
кие горы]

1023 **Mușcel** Deal prelun
înclinați în Subca

desfăşoară „Depresiunea celor şapte muşcele". Este de regulă despădurit, fiind acoperit de păşuni, fineţe şi livezi, căpătînd astfel preponderent o accepţiune economică. [*haute colline*/—/—/—]

1024 **Muşuroi** Formă pozitivă de microrelief cu aspect de calotă sferică şi care, în general, este de origine biogenă (ex. **M.** create de cîrtiţe). [*butte*/*Erdhaufen*/*cast, heap*/*кочка*]

1025 **Muşuroaie înierbate** Microrelief sub formă de muşuroaie pe care cresc plante ierboase şi arbuşti mici. Apar frecvent în regiunile cu climat periglaciar, în care alternarea proceselor de îngheţ-dezgheţ provoacă o deplasare verticală diferenţiată a particulelor de rocă, ducînd la crearea muşuroaielor pe care vegetaţia se dezvoltă abundent. **M.î.** apar însă şi sub influenţa circulaţiei animalelor pe terenurile cu păşuni umede unde, prin intersectarea cărărilor, se creează muşuroaie aliniate în reţea. Sin. *thufur*. [*buttes gazonnées, buttes, mottes, thufurs*/*Thufur, Rasenhügel*/*earth hummochs, thufurs*/*задерненные кочки*]

1026 **Mychelite** Microforme endocarstice cu aspect de ciupercă, situate pe planşeul peşterilor. Reprezintă stalagmite care au prinsă, la partea superioară, un fragment dintr-o crustă de calcit, care s-a format la nivelul respectiv peste un strat de aluviuni. Restul crustei şi aluviunile au fost erodate.

n

1027 **Neck** Termen englez desemnînd o formă pozitivă de relief vulcanic cu aspectul unui stîlp. **N.** reprezintă umplutura coşului vulcanic care, datorită durității mai mari, a rezistat mai bine denudației. Prin aceasta **N.** poate fi considerat ca un martor de eroziune reprezentînd totodată şi un caz de inversiune de relief. [*neck, piton, culot/Neck, Turm, Lavapfropf, Pfropfberg/volcanic neck, plug, volcanic ~, pinnacle, tower/некк*]

1028 **Neotectonică** Totalitatea mişcărilor neotectonice. Termen propus de V. A. Obrucev. [*tectonique récente, ~ vivante/Neotektonik, lebendige Tektonik/neotektonics/неотектоника, новейшая тектоника*]

1029 **Netezirea reliefului** v. **Nivelarea reliefului**

1030 **Névé** v. **Firn** [*névé/Firn, Firnschnee/névé, firn/фирн*]

1031 **Nisip** Rocă detritică mobilă alcătuită din particule cu dimensiuni de 0,02–2 mm. Este uşor modelat de acțiunea vîntului, favorizînd apariția unor forme de relief eolian. [*sable/Sand/sand/песок*]

1032 **Nişă** Formă negativă de relief cu aspect de mic amfiteatru. După agentul care le-a generat se pot deosebi: *N. de abraziune, de izvor, de meandru, de nivație, eoliană.* Sin. *firidă.* [*niche, abri-sous-roche/Balme, Halbhöhle, Nische/niche, abri, rock-shelter/ниша, выемка*]

1033 **Nişă de abraziune** Scobitură formată la piciorul falezei de către valuri. [*encoche, entaille/Brandungshöhlkehle, Brandungskehle, Höhlkehle/notch, nip/прибойная ниша, волноприбойная ~*]

1034 **Nişă eoliană** Scobitură de ordinul metrilor creată prin coraziune pe abrupturile în rocă şi, în special, la baza lor. [*niche éolienne/äolische Höhlkehle/–/ниша выдувания, котёл ~*]

1035 **Nişă de izvor** Nişă care se formează în jurul unui izvor prin eroziunea apei. [*niche/Quellnische/spring sapping niche/–*]

1036 **Nişă de meandru** Nişă săpată de rîu în malul concav al unui meandru [—/—/*meander niche, crescentic wall ~, conical wall ~*/—]

1037 **Nişă de nivaţie** Scobitură de forma unui căuş, modelată pe versant de către zăpezi. [*niche de nivation, ~ nivale*/*Nivationsnische, Nivationsmulde, Firnmulde*/*snow niche, nivation hollow, ~ cirque, ~ wall*/*нивационная ниша*]

1038 **Nivaţie** Totalitatea proceselor de modelare a reliefului prin acţiunea zăpezilor şi a firnului. Se formează nişe de nivaţie scochine, potcoave nivale etc. Termen propus de F. E. Mathes în 1899. [*nivation*/*Nivation, Schnee-Erosion*/*nivation, snow-erosion*/*нивация*]

1039 **Nivel de bază** Nivelul reprezentat prin punctul terminal al talvegului din zona de vărsare a unui rîu şi care, prin eroziune regresivă, comandă modelarea profilului longitudinal al rîului respectiv. **N.b.** poate fi reprezentat printr-o mare, un lac sau alt rîu în care se varsă rîul considerat. Se pot deosebi *N.b. local* şi *N. b. general*. Sin. *bază de eroziune, nivel inferior de denudaţie, bază de denudaţie*. [*niveau de base de l'érosion*/*Erosionsbasis*/*base level of erosion*/*уровень базиса эрозии, базис эрозии*]

1040 **Nivel de bază carstic** Nivel dedesubtul căruia, într-o masă de calcare, încetează modelarea acestora prin coroziune şi eroziune. [*niveau de base karstique*/*karstische Erosionsbasis*/*karstic base level of erosion*/*карстовый базис эрозии*]

1041 **Nivel de bază general** Nivelul Oceanului Planetar care serveşte ca nivel de bază tuturor rîurilor ce se varsă direct în ocean, cît şi afluenţilor acestora. [*niveau de base générale, surface de base*/*absolute Denudationsbasis, ~ Erosionsbasis, Denudationsniveau, Erosionsniveau*/*base level of erosion*/*общей базис эрозии, главный ~ .абсолютный ~*]

1042 **Nivel de bază local** Nivel de bază reprezentat printr-o mare interioară, lac sau rîu principal în care se varsă rîul considerat. Şi un prag de roci dure, care comandă acţiunea sectorului de rîu din amonte, poate fi un nivel de bază local [*niveau de base local*/*örtliche Erosionsbasis, lokale ~, lokale Denudationsbasis*/*local base level of erosion*/*местный базис эрозии*]

1043 **Nivel de eroziune** v. **Suprafaţă de eroziune** [*niveau d'érosion*/*Abtragungsniveau, Denudations fläcke*/*erosion level*/*эрозионный уровень*]

1044 **Nivel inferior de denudaţie** v. **Nivel de bază** [—/*unteres Denudationsniveau*/—/*нижний уровень денудации*]

O

1054 **Oază** Porțiune de teren fertilă în cuprinsul unui deșert, unde apa freatică, aflată la mică adîncime, favorizează dezvoltarea vegetației. În **O**. modelarea eoliană a reliefului este mult atenuată. [*oasis* /*Oase* /*oasis* /*оазис*]

1055 **Oază antarctică** Teren neacoperit de gheață în Antarctica (cunoscut sub numele de **O**. Banguer) și unde modelarea reliefului se face subaerian, mai ales sub acțiunea gelivației. [— /— / *oasis* /*антартический оазис*]

1056 **Obcină** Culme muntoasă prelungă, rotunjită, uneori aproape plată cu aspect de pod, cu înălțimi absolute cuprinse între 900 și 1600 m, pe care, din loc în loc, se înalță vîrfuri domoale (ex. Obcinele Bucovinei).

1057 **Obelisc vulcanic** v. **Ac pelean** [*piton, obélisque* /*Obelisk, Turm* /*obelisk, spine, spire, pointed pillar* /*палец*]

1058 **Obîrșia văii** Capătul superior al văii. În funcție de agentul modelator și de constituția geologică, **O.v.** poate avea o morfologie variată. Văile glaciare au obîrșii reprezentate prin circuri glaciare; văile fluviatile din regiunile în care eroziunea este slabă (cîmpii, podișuri, peneplene) au la obîrșie o formă larg evazată și puțin adîncă, cu aspect de amfiteatru; în regiunile cu relief accidentat și eroziune intensă, **O.v.** sînt reprezentate prin rîpi de obîrșie care au versanți puternic înclinați, atacați de procese geomorfologice intense. [*tête de vallée* /*Talanfang, Talbeginn, Quellgebiet* /*valley head, headwater* /*исток*]

1059 **Ocean** Întindere vastă de apă sărată, ca parte a hidrosferei, acumulată într-un bazin delimitat de continente. Fiind cele mai mari mase de apă, **O**. reprezintă un agent geomorfologic care participă intens la modelarea reliefului, în special spre marginile lor, unde apa în mișcare sub formă de valuri, curenți, maree acționează asupra scoarței. [*océan* /*Ozean* /*ocean* /*океан*]

1060 **Oceanul Planetar** Ansamblul oceanelor și mărilor globului terestru, privite ca nivel de referință unitar pentru procesele desfășurate pe uscatul terestru. [*Océan planétaire* /*Weltmeer* /— /*мировой океан*]

O

1054 **Oază** Porțiune de teren fertilă în cuprinsul unui deșert, unde apa freatică, aflată la mică adîncime, favorizează dezvoltarea vegetației. În **O**. modelarea eoliană a reliefului este mult atenuată. [*oasis* /*Oase* /*oasis* /*оазис*]

1055 **Oază antarctică** Teren neacoperit de gheață în Antarctica (cunoscut sub numele de **O**. Banguer) și unde modelarea reliefului se face subaerian, mai ales sub acțiunea gelivației. [— /— / *oasis* /*антартический оазис*]

1056 **Obcină** Culme muntoasă prelungă, rotunjită, uneori aproape plată cu aspect de pod, cu înălțimi absolute cuprinse între 900 și 1600 m, pe care, din loc în loc, se înalță vîrfuri domoale (ex. Obcinele Bucovinei).

1057 **Obelisc vulcanic** v. **Ac pelean** [*piton*, *obélisque* /*Obelisk*, *Turm* /*obelisk*, *spine*, *spire*, *pointed pillar* /*палец*]

1058 **Obîrșia văii** Capătul superior al văii. În funcție de agentul modelator și de constituția geologică, **O.v.** poate avea o morfologie variată. Văile glaciare au obîrșii reprezentate prin circuri glaciare; văile fluviatile din regiunile în care eroziunea este slabă (cîmpii, podișuri, peneplene) au la obîrșie o formă larg evazată și puțin adîncă, cu aspect de amfiteatru; în regiunile cu relief accidentat și eroziune intensă, **O.v.** sînt reprezentate prin rîpi de obîrșie care au versanți puternic înclinați, atacați de procese geomorfologice intense. [*tête de vallée* /*Talanfang*, *Talbeginn*, *Quellgebiet* /*valley head*, *headwater* /*исток*]

1059 **Ocean** Întindere vastă de apă sărată, ca parte a hidrosferei, acumulată într-un bazin delimitat de continente. Fiind cele mai mari mase de apă, **O**. reprezintă un agent geomorfologic care participă intens la modelarea reliefului, în special spre marginile lor, unde apa în mișcare sub formă de valuri, curenți, maree acționează asupra scoarței. [*océan* /*Ozean* /*ocean* /*океан*]

1060 **Oceanul Planetar** Ansamblul oceanelor și mărilor globului terestru, privite ca nivel de referință unitar pentru procesele desfășurate pe uscatul terestru. [*Océan planétaire* /*Weltmeer* /— /*мировой океан*]

p

1074 **Pack** v. **Banchiză** [*pack / Packeis / pack ice / пак, полярный пак*]

1075 **Padină** a) Vale uscată înierbată din relieful carstic; b) microdepresiune în deluviile de alunecare. [*— / — / padiny / западина*]

1076 **Pahoehoe** Termen hawaiian desemnînd curgeri de lavă bazaltică a căror suprafaţă prezintă neregularităţi. Acestea se datoresc atît deformării crustei prin curgere, cît şi acţiunii gazelor care sînt degajate din lavă şi care produc umflături şi rupturi ale crustei. După aspectul suprafeţei, se pot deosebi: lavă cordată, festonată, încreţită, scoriacee etc. [*pahoehoe lava, lave lisse / Stricklava, Fladenlava / pahoehoe lava / лава пехуху, волнистая лава*]

1077 **Paleogeografie** Ramură a geografiei care se ocupă cu studierea evoluţiei învelişului geografic şi cu reconstituirea peisajului geografic din diferitele etape ale istoriei geologice a Pămîntului. [*paléogéographie / Paläogeographie / palaeogeography, paleogeography / палеогеография*]

1078 **Paleogeomorfologie** Parte a paleogeografiei care studiază evoluţia reliefului în trecut, reconstituind configuraţia acestuia şi procesele geomorfologice din diferite perioade geologice. [*paléogéomorphologie, paléomorphologie / Paläogeomorphologie / palaeomorphology, palaeogeomorphology, / палеогеоморфология*]

1079 **Paleomagnetism** Caracteristicile cîmpului magnetic terestru din trecutul geologic. Ele pot fi reconstituite prin cercetări paleomagnetice, cu ajutorul cărora se determină orientarea în roci a unor particule cu proprietăţi magnetice care s-au aranjat după liniile de forţă ale cîmpului magnetic terestru din momentul formării rocilor respective. Ulterior, datorită consolidării rocilor, aceste particule nu şi-au mai putut schimba orientarea. Datele paleomagnetice vin în sprijinul rezolvării unor probleme de geotectonică, cum ar fi deriva continentelor, confirmată pe această cale. [*paléomagnetisme / Paläomagnetismus / palaeomagnetism, paleomagnetism, archeomagnetism / палеомагнетизм*]

1080 **Palinologie** Parte a paleontologiei care se ocupă cu studiul polenului, sporilor şi ale altor resturi vegetale fosilizate pentru a stabili vîrsta depozitelor sau rocilor în care acestea se găsesc, precum şi condiţiile fizico-geografice existente în timpul formării lor. [*palynologie* | *Palynologie* | *palynology* | *палинология*]

1081 **Palisadă** Creastă stîncoasă formată din bolovani, coloane, bare ce se înalţă deasupra terenului înconjurător pe un aliniament. [*palissade* | *Palisade* | *palisade* | *палисад*]

1082 **Palse** Termen de origine finlandeză desemnînd hidrolacoliţi care apar în regiunile cu strat gros de turbă. [*palses* | *Palsen, Palsa, Torfhügeln* | *palsa bogs, palsas* | *торфяные бугры*]

1083 **Pană de gheaţă** Gheaţă formată prin îngheţul apei pătrunsă în fisurile rocilor, în regiunile cu îngheţ peren. **P.g.** au formă conică sau lamelară. Prin presiunea exercitată, datorită creşterii volumului prin îngheţ, ele pot lărgi fisurile provocînd dezagregarea rocilor în care s-au format. După topirea gheţii, fisurile astfel lărgite se umplu cu material transportat din orizontul superficial. Dacă fenomenul se petrece în materiale loessoide, iau naştere astfel *penele de loess*. [*coin de glace, fente de gel* | *Eiskeil* | *ice wedge* | *ледяной клин*]

1084 **Pană de loess** v. **Pană de gheaţă** [*coin de loess, ~ de lehm* | *Lößkeil, Lehmkeil* | *loess wedge* | *лёссовый клин*]

1085 **Panfan** Suprafaţă de nivelare realizată în regiunile aride prin distrugerea tuturor inselberg-urilor şi acoperită cu o cuvertură proluvială rezultată din unirea conurilor de dejecţie. Constituie ultimul stadiu al procesului de nivelare în regiunile aride, fiind o pediplenă perfectă. Termen folosit pentru prima dată de A. C. Lawson în 1915. [*pédiments soudés, ~ coalescents* | *Panfan* | *panfan, desert plain* | —]

1086 **Pantă** Înclinarea unui versant, a unei suprafeţe de teren, a profilului longitudinal al unui talveg. **P.** se exprimă prin valoarea, în grade, a unghiului format de linia considerată şi un plan orizontal. Uneori, această înclinare se exprimă prin *cădere* care indică numărul de metri cu care coboară terenul pe distanţa orizontală de 100 m(%) sau de 1000 m($^{0}/_{00}$) [*pente, inclinaison, déclivité* | *Böschung, Fall, Gefälle* | *slope, declivity, angle of inclinaison* | *уклон*]

1087 **Pantă critică** Valoarea maximă a pantei unui versant la care materialul ce îl alcătuieşte rămîne în repaus. Depăşirea acestei valori duce la deplasarea materialului. Fiecare tip de rocă îşi are panta sa critică. Sin. *unghi de taluz* exprimînd stadiul matur al unui ciclu de eroziune în condițiile unei clime aride. Rezultă din alăturarea pedimentelor care au înlocuit aproape în întregime relieful înalt din care mai rămîn doar unele inselberg-uri ce domină **P.** Termen utilizat pentru prima dată de Maxon și Anderson în 1935. [*pédiplaine* | *Pediplain, verwachsene aride Felsebene* | *pediplain, peneplain of semiarid erosion* | *педиплен*]

1107 **Pedunculul meandrului** Porțiune îngustă de teren care leagă lobul meandrului de restul șesului sau de versant. **P. m.** este distrus uneori de eroziunea laterală, producîndu-se rectificarea cursului apei. [*pédoncule, isthme, col, racine* | *Mäanderhals* | *meander neck* | *шейка излучины, ~ меандровой шпоры*]

1108 **Peisaj geomorfologic** Modul de îmbinare a tuturor formelor de relief și a proceselor geomorfologice dintr-o regiune oarecare, dînd astfel nota specifică reliefului acelei regiuni. În funcție de formele sau procesele predominante, distingem **P.g.** foarte variate, ca cele glaciare, deșertice, montane, de cîmpie, vulcanice etc. Sin. *landsaft geomorfologic* [*paysage morphologique* | *geomorphologische Landschaft* | *morphological landscape* | *геоморфологический ландшафт, морфологический ~*]

1109 **Pelit** Rocă sedimentară alcătuită din particule cu dimensiuni mai mici de 0,02 mm. [*pélite* | *Pelite* | *pelite* | *пелиты*]

1110 **Peneplenă** Suprafață de nivelare avînd forma unei cîmpii joase, ușor ondulate, deasupra căreia pot apărea unii martori de eroziune. Se formează prin lărgirea văilor, micșorarea pantei versanților și scăderea altitudinii relative a interfluviilor, reprezentînd ultimul stadiu al ciclului davisian de evoluție a reliefului. Conceptul de **P.** a fost introdus de W. M. Davis în 1889. [*pénéplaine* | *Peneplain, Fastebene, Endrumpf, Rumpffläche, Endrumpfläche* | *peneplain, peneplane, old plain* | *пенеплен, почти-равнина, предельная равнина*]

1111 **Peneplenă disecată** Peneplenă în care rîurile și-au adîncit văile în condițiile reactivării eroziunii, prin mișcări de înălțare a regiunii respective sau prin coborîrea nivelului de bază. Sin. *peneplenă întinerită.* [*pénéplaine dissequée* | *zerschnittene Fastebene* | *dissected peneplain* | *расчлененный пенеплен*]

1112 **Peneplenă exhumată** Peneplenă care, după ce a fost acoperită cu sedimente, este din nou scoasă la zi prin denudație. [*pénéplaine exhumée* | *abgedeckte Fastebene* | *resurrected peneplain* | *отпрепарированный пенеплен, откопанный ~*]

1123 **Perioadă glaciară** v. **Glaciație** [*période glaciaire* | *Eiszeit, Glazialzeit* | *glacial phase, ~stage* | *ледниковый период*]

1124 **Perioadă interglaciară** v. **Glaciație** [*époque inter-glaciaire* | *Interglazialzeit* | *interglacial period* | *межледниковый период*]

1125 **Perioadă orocratică** Perioadă de paroxism orogenetic (cînd mișcările orogenetice au intensitate și extindere maxime). [*période orocratique, paroxisme orogénétique* | *orokratische Periode* | *orocratic period* | *орократический период*]

1126 **Perioadă pediocratică** Perioadă de relativ calm tectonic între două perioade de paroxism diastrofic. [*période pédiocratique* | *pediokratische Periode* | *pediocratic period* | *педиократический период*]

1127 **Perisip** v. **Cordon litoral** [*cordon littoral, poulier* | *Nehrung, Peressyp* | *bar* | *пересыпь*]

1128 **Perle de cavernă** Mici concrețiuni calcaroase care amintesc de aspectul perlelor și care se găsesc pe planșeul unor peșteri, în mici cavități. [*perle de caverne, dragée* | *Calciterbse, Höhlenperlen* | *cave pearl* | —]

1129 **Perluvii** Depozit de blocuri, bolovani și alte fragmente grosiere care au rămas în loc după spălarea materialului fin cu care erau amestecate inițial. Așa se întîmplă în cazul spălării unor depozite morenaice și a unor aluviuni [— | — | — | *перлювий*]

1130 **Permafrost** Termen propus de S. W. Müller în 1947 v. **Pergelisol** [— | *Permafrost* | *permafrost* | —]

1131 **Permafrost relict** Permafrost format în condiții climatice diferite decît cele actuale, care nu mai favorizează formarea, ci doar menținerea acestui orizont. [— | — | *relict permafrost* | *реликтовая мерзлота*]

1132 **Permafrost uscat** Strat de sol cu temperatură negativă, dar fără gheață datorită lipsei apei. [— | — | *dry permafrost* | *сухая мерзлота*]

1133 **Permanența continentelor și oceanelor** Ipoteză care pledează în favoarea existenței blocurilor continentale și a bazinelor oceanice din cele mai vechi timpuri, probabil de la începuturile formării scoarței terestre. Această ipoteză este astăzi infirmată de cercetările noi, care dovedesc tinerețea bazinelor oceanice și a unor întinse porțiuni de uscat. [*permanence des boucliers continentaux et des océans* | *Permanenz der Kontinente und Ozeane* | *permanence of the continental shields and ocean basins* | *перманентность материков и океанов*]

1134 **Permeabilitate** Proprietatea rocilor poroase de a permite trecerea apei prin porii şi fisurile lor. [*pérméabilité* | *Permeabilität, Durchlässigkeit* | *permeability, perviousness* | *проницаемость, водопроницаемость горных пород*]

1135 **Peşteră** Formă de relief carstic care apare ca un gol subteran de mari dimensiuni, rezultat în urma acţiunii apelor subterane asupra rocilor carstificabile. Aceste goluri se lărgesc pe alocuri formînd săli, iar în alte părţi se îngustează mult formînd coridoare. Unele **P.** sînt străbătute de cursuri de apă sau adăpostesc lacuri subterane. În multe cazuri pereţii **P.** sînt tapisaţi cu formaţiuni concreţionare de tipul stalactitelor, stalagmitelor, draperiilor, vălurilor carstice etc. În unele **P.**, din zăpada pătrunsă prin avenuri se pot forma lentile de gheaţă. **P.** se clasifică după prezenţa sau absenţa apei, după regimul temperaturii (care depinde de orientarea peşterii în plan vertical) etc. Sin. *grotă, cavernă.* [*grotte, caverne* | *Grotte, Höhle, Höhlung* | *cave, grotto* | *пещера, карстовая пещера*]

1136 **Peşteră moartă** Peşteră uscată în care, din lipsa apei, nu se mai manifestă fenomenele de coroziune, eroziune sau depunere. [— *I* — | *dead cave* | *мёртвая пещера*]

1137 **Peşteră vie** Peşteră prin care circulă apa, contribuind la dezvoltarea ei prin coroziune şi eroziune; sînt prezente şi procese de depunere care duc la apariţia de noi formaţiuni concreţionare. [— | — | active cave | —]

1138 **Petrografie** v. **Litologie**

1139 **Piatră oscilantă** Bloc de rocă rezultat prin dezagregare şi care, avînd o formă mai mult sau mai puţin rotunjită la bază, poate fi balansat cu uşurinţă. Sin. *bloc oscilant.* [*pierre branlante* | *schwankender Stein* | *logan stone, logging* ~ *rocking* ~ | *качающийся камень*]

1140 **Piaţă de adunare a apelor** Regiune joasă, adesea afectată de o mişcare de scufundare lentă, în care se adună, unindu-se, mai multe rîuri. Termen folosit pentru prima dată în literatura geografică românească de G. Vâlsan. [*convergence hydrographique, noeud* ~ | — | — | —]

1141 **Picior de munte** Culme muntoasă secundară, scurtă, care coboară domol de pe o culme principală spre fundul unei văi sau depresiuni. [*contrefort, éperon* | *Sporn* | *spur* | *горный отрог*]

1142 **Piemont** Formă de relief cu aspectul unui vast plan înclinat care face racordul între o regiune muntoasă şi regiunile joase din jur. De obicei, se formează prin acumulare, în urma unirii conurilor de dejecţie create de rîuri la ieşirea din munte (**P.** de *acumulare*), dar se pot forma și prin procese sculpturale (**P.** de *eroziune*). [*piémont, piedmont | Bergfußfläche, Piedmont, Vorgebirge | piedmont | предгорная равнина, предгорная аллювиальная ~*]

1143 **Piemont de acumulare** v. **Piemont** [*piémont alluvial | Piedmontebene, Bergfußebene | piedmont alluvial plain, mountain apron | предгорная аллювиальная равнина*]

1144 **Piemont de eroziune** v. **Piemont**

1145 **Pietriș** Depozit constituit din fragmente de roci dure, rotunjite datorită travaliului apelor curgătoare și cu dimensiuni cuprinse între 2–200 mm. Prin cimentare se formează conglomerate. Sin. *prundiș*. [*gravier, cailloutis | Schotter, Kies | gravel | гравий, галечник*]

1146 **Pillow-lava** Structură formată prin separarea lavei în blocuri rotunjite în condiții de consolidare subacvatică. [*lave en coussins | Kissenlava | pillow lava, ellipsoidal basalts | подушечная лава, подущатая ~*]

1147 **Pingo** v. **Hidroacolit** [*pingo | Pingo | pingo | булгунняк*]

1148 **Pinten de meandru** Picior de munte scurt care înaintează în bucla unui meandru de vale [*éperon | Talsporn | meander spur | меандровая шпора*]

1149 **Pipkrake** Ace de gheață de cîțiva centimetri înălțime și care au în vîrf cîte o pietricică pe care au ridicat-o de pe sol prin creșterea lor în înălțime. **P.** contribuie la dislocarea și deplasarea sfărîmăturilor de rocă. [*pipkrake, aiguille de glace, filament de ~, hérisson de ~ | Eisnadel, Kammeis, Haarstein, Nadelstein, Stengelstein | pipkrake, needle ice | ледяный иголк, ~ стебель*]

1150 **Piramidă coafată** Formă pozitivă de microrelief, cu aspect de stîlp piramidal, care are în vîrf un bloc de rocă dură. **P.c.** este alcătuită din material eterogen necimentat, în care predomină fracțiunea fină. Acest material friabil este ușor spălat din jurul piramidei care este protejată de blocul pe care îl poartă în vîrf. Sin. *piramidă de pămînt*. [*cheminée de fée, demoiselle, nonne, pilier de terre | Erdpyramide, Erdpfeiler, Erdsäule | earth pillar, ~ pyramid, hoodoo, demoiselle hill | земляная пирамида*]

1151 **Piramidă de pămînt** v. **Piramidă coafată**

1152 **Piroclastite** Termen general ce se aplică unor roci formate din particule solide de dimensiuni diferite, provenite din erupțiile vulcanice. Particulele reprezintă fragmente de lavă întărită și fragmente din rocile dislocate și sfărîmate în timpul exploziilor vulcanice. După mărimea particulelor se pot deosebi: bombe vulcanice, lapili și cenușă vulcanică, Termenul a fost propus de Grabau în 1924. [*matériaux pyroclastiques/Auswürflinge, pyroklastische Produkte/pyroclasts, pyroclastic rocks, volcanic debris/пирокластические продукты извержения*]

1153 **Pisc** Vîrf ascuțit care se înalță pe o culme sau pe o creastă de munte. [*pic/Spitze, Gipfel/peak, pike/пик*]

1154 **Pîlnie carstică** Dolină care se continuă în jos cu un ponor larg avînd forma unei pîlnii. [*entonnoir karstique, gouffre/Karsttrichter/karstic funnel/карстовая воронка, конусообразная ∼*]

1155 **Pîlnie de sufoziune** Formă negativă de microrelief cu aspect de pîlnie, formată prin sufoziune. [*—/—/—/суффозионная воронка*]

1156 **Pînză de apă freatică** Pînză de apă subterană care se găsește la mică adîncime fiind alimentată din precipitații pe toată întinderea sa. Poate fi interceptată de fîntînile obișnuite. [*nappe phréatique/phreatisches Grundwasser/phreatic water, water table/верховодка*]

1157 **Pînză de apă subterană** Apă subterană care îmbibă porii și fisurile unui strat acvifer. Prin înmuierea unor roci ca argila, marnele, șisturile argiloase dau naștere la alunecări de teren. [*nappe d'eau souterraine/Grundwasser/ground water/грунтовая вода, водоносный слой*]

1158 **Pînză de grohotiș** v. **Grohotiș** [*talus d'éboulis/Schutthalde/talus, ∼ slope/осыпной покров*]

1159 **Pînză de lavă** Strat de rocă vulcanică sau de lavă fluidă, de obicei bazaltică, care acoperă regiuni întinse cu relief șters. [*nappe de lave/Lavadecke, Lavalage, Lavabank/lava sheet/лавовый покров*]

1160 **Pînză de șariaj** Unitatea tectonică rezultată din încălecarea pe distanțe impresionante a unor pachete de roci mai vechi peste altele mai noi. **P.ș.** se formează în timpul mișcărilor orogenetice, cînd, datorită unor împingeri laterale, unele pachete sînt deplasate pe orizontală pe distanțe de zeci de kilometri. [*nappe de charriage/Überschiebungsdecke. Überfaltungsdecke, Schubdecke, Decke/nappe, thrust-sheet/шаряжный покров, тектонический ∼*]

1161 **Plafon** Peretele superior al unei cavități subterane. [*plafod/Dach, Decke, Gewölbe/roof, ceiling/кровля*]

1162 **Plajă** Formă de relief de acumulare litorală cu aspectul unui plan ușor înclinat peste care se rostogolesc valurile. Este alcătuită din nisipuri, dar și din prundișuri în regiunile în care predomină rocile dure. **P.** apar atît pe țărmurile joase cît și pe cele înalte, la baza falezelor. [*plage, grève, estran* |*Strand* | *beach* |*пляж*]

1163 **Plajă anterioară** v. **Plajă umedă**

1164 **Plajă de furtună** Acumulare de material nisipos sau mai grosier clădită de valuri în timpul celor mai puternice furtuni. Apare adesea ca o creastă sau val care domină plaja obișnuită. [„*banc*" |*Strandwall, Rife* |*storm beach* |—]

1165 **Plajă posterioară** v. **Plajă uscată**

1166 **Plajă suspendată** Plajă veche rămasă deasupra nivelului de acțiune a fluxului sau a valurilor datorită înălțării scoarței sau coborîrii eustatice a nivelului mării. [*plage suspendue,~ soulevée* |*gehobener Strand* |*elevated beach, raised ~* |*висячий пляж*]

1167 **Plajă umedă** Porțiune de plajă acoperită de valuri în mod obișnuit. Sin. *plajă anterioară* [*avant-plage, avant-côte* | *Vorstrand* |*offshore* |*мокрый пляж*]

1168 **Plajă uscată** Partea mai înaltă a unei plaje care este afectată de valuri în timpul furtunilor obișnuite. Sin. *plajă posterioară.* [*arrière-plage* |*Hinterstrand* |*dry beach, backshore* |*сухой пляж*]

1169 **Plan de falie** Plan de fractură a scoarței după care vin în contact cele două compartimente vecine care au suferit deplasări. Uneori **P.f.** se reflectă în relief prin abrupturi sau fațete triunghiulare. [*plan de faille* |*Verwerfungsebene, Verwerfungsplane* |*fault plane* |*плоскость сброса*]

1170 **Plan de referință** Plan orizontal față de care se măsoară altitudinea reliefului. De obicei, se consideră ca **P.r.** suprafața marină, față de care se măsoară altitudinea uscatului și adîncimea bazinelor marine și oceanice. Sin. *nivel de referință.* [*niveau de référence* |*Bezugsniveau* |*datum plane, reference ~, datum level* |—]

1171 **Planație** Crearea, prin diverse procese geomorfologice, și cu precădere prin eroziune, a unei suprafețe plane acoperită în același timp de depozite aluviale. Termen introdus de G. K. Gilbert (1877). [*planation* |*Planierung der Erdoberfläche* |*planation* |*планация*]

1172 **Planație laterală** Nivelarea interfluviilor și transformarea lor într-o suprafață paralelă cu profilul longitudinal al rîurilor, prin eroziunea laterală. [*planation latérale* |*Seiten-planierung* |*lateral planation* |—]

1173 **Planeză** Suprafață structurală puternic înclinată situată pe flancul unui con vulcanic alcătuit în special din lave. **P.**

au contur triunghiular cu vîrful spre crater, datorită dispunerii radiare a rețelei de văi care fragmentează aparatul vulcanic. [*planèze, secteur triangulaire*/*Flankendreiecke*/*planeze, triangular sector*/*планез*]

1174 **Planşeu** Planul inferior al unei cavități subterane [*plancher*/*Sohle, Höhlensohle*/*floor*/*подошва*]

1175 **Plasticitatea rocilor** Proprietatea rocilor de a căpăta deformări care se mențin şi după încetarea forțelor ce le-au provocat. Unele roci, ca argilele, marnele, devin foarte plastice în urma umezirii. [*plasticité des roches*/*Plastizität der Gesteine*/*plasticity of rocks*/*пластичность пород*]

1176 **Platformă** Porțiune mai rigidă şi mai stabilă a scoarței terestre, alcătuită dintr-un fundament de roci metamorfice cutate şi din roci magmatice peste care se suprapune, sau nu, o cuvertură de roci sedimentare nederanjate sau slab ondulate sub formă de sineclize şi anteclize. Porțiunile alcătuite numai din fundamentul cristalin care apare la zi sînt numite *scuturi*, iar cele cu cuvertură sedimentară *platforme bietajate* sau, simplu, *platforme*. În opoziție cu regiunile de geosinclinal, cele de **P.** nu suferă decît mişcări oscilatorii lente şi de mică amploare. În unele cazuri, anumite porțiuni de **P**. capătă o mobilitate mai mare, constituind aşa numitele *aulacogene*. **P**. le corespunde, în general, un relief şters de cîmpii şi podişuri. Sin. *cratogen*. [*plate-forme*/*Kratogen, Kraton, Plattform*/*platform*/*платформа*]

1177 **Platformă de abraziune** Suprafață de relief plană, uşor înclinată spre larg şi care a fost modelată prin abraziune. Sin. *suprafață de abraziune*. [*plate-forme d'abrasion*/*Schorre, Abrasionsplattform, Abrasionsplatte, Brandungsplatte, Strandplatte*/*abrasion platform, abraded shelf, wave-cut ~, wave-cut platform, wave ~*/*абразионная платформа*]

1178 **Platformă bietajată** v. **Platformă** [—/—/—/*плита*]

1179 **Platformă continentală** Marginea submersă a continentelor care se înclină uşor de la țărm spre povîrnişul continental, marcată, în general, de izobata de 200 m. Suprafața **P.c.** este destul de netedă, fiind brăzdată în unele locuri de văi submerse. Unele forme pozitive mai înalte de pe **P.c.** ies la zi sub formă de insule continentale. Lățimea **P.c**. poate varia de la cîțiva kilometri pînă la peste 1000 km. Prin abraziune, **P.c**. se lățeşte în dauna uscatului. Sin. *şelf*. [*plate-forme continentale, plateau continental*/*Schelf, Kontinentalschelf, Kontinentaltafel*/*continental shelf, shore platform*/*шельф, материковая отмель*]

1180 **Platformă de eroziune** Treaptă de relief cu suprafață aproape plană reprezentînd un rest dintr-o peneplenă. Sin. *nivel de eroziune, suprafață de eroziune, suprafață de denudație* [*plate-forme d'érosion|Erosionsplatte|erosion platform|эрозионная платформа*]

1181 **Platformă structurală** Suprafață plană de relief, orizontală sau slab inclinată, care se inscrie peste un strat de roci dure, dezgolit prin denudație. Uneori, stratul de roci dure poate fi acoperit de un strat relativ subțire de roci friabile, îndeosebi luturi, în care sînt modelate forme de microrelief, însă aspectul de ansamblu este dat de forma impusă de stratul mai dur. [*plate-forme structurale|Strukturplatte, Schichtplatte, Schichtfläche|structural platform, stratum plain|структурная платформа*]

1182 **Platou** Formă pozitivă de relief cu suprafață plană sau ușor vălurită și care este orizontală sau slab înclinată, fiind mărginită de abrupturi sau de versanți puternic înclinați. După altitudine, se poate vorbi de platouri înalte și de platouri joase. [*plateau|Plateau, Tafelland|plateau, plateau plain|плато*]

1183 **Platou bazaltic** v. **Platou de lavă** [*plateau basaltique|Basaltplateau, Basalttafelland|basalt plateau|базальтовое плато*]

1184 **Platou carstic** Regiune care, în general, este plată și pe care apar numeroase forme carstice. [*plateau karstique|Karstgebiet|karst plain|карстовое плато*]

1185 **Platou interfluvial** Interfluviu larg cu suprafața plană.

1186 **Platou înalt** v. **Platou** [*haut plateau|Hochplateau, Hochfläche|high-plateau|плоскогорье*]

1187 **Platou jos** v. **Platou**

1188 **Platou de lavă** Platou format prin revărsarea de lave bazaltice care, fiind fluide, se scurg la mare distanță de locul erupției dînd un relief plat. Spre deosebire de cîmpiile de lavă, **P.l.** sînt mărginite, în general, de versanți puternic înclinați. Sin. *platou bazaltic.* [*plateau de lave|Lavaplateau, Lavatafel|lava plateau, basalt ~|базальтовое плато*]

1189 **Platou vulcanic** Platou modelat de către agenții externi în materialele provenite din erupțiile vulcanice (lave și piroclastite) [—|—|*volcanic plateau|вулканическое плато*]

1190 **Plaur.** Insulă plutitoare formată din împletirea rădăcinilor și rizomilor de stuf și peste care se depun resturi organice și praf. Adesea este mobilă. [—|—|*plav, reed swamp|сплавина*]

1191 **Playa** Termen spaniol desemnînd partea centrală, plată, a depresiunilor din regiunile aride care este acoperită de apa unor lacuri temporare, în care se depun materiale fine rezultate din formarea pedimentelor (materialul grosier rămînînd pe bajada). În Sahara i se spune *sebka* şi *sebkha*; în Tunisia — *şot*; în Africa de Sud — *pfannen*; în America Latină — *salina* şi *salares*; în Iran — *kevir*: în pen. Arabică — *khabari*; în Asia Centrală — *takir*. [*sebka, sebkha, playa/Playa/playa, pan/плая*]

1192 **Pleistocen** Prima parte a cuaternarului, care, din punct de vedere climatic, s-a caracterizat prin alternarea de perioade reci (glaciare) cu perioade mai calde (interglaciare). Sin. *diluviu*. [*Pléistocène/Eiszeitalter, Pleistozän, Diluvium/Pleistocene, glacial epoch, ice age/плейстоцен, плейстоценовая эпоха*]

1193 **Plicaţii** v. **Involuţii**

1194 **Pluviodenudaţie** Eroziune exercitată de către picăturile de ploaie. [*érosion sous le choc des gouttes de pluie/Tropfenarbeit/raindrop impact/—*]

1195 **Poartă** a) Loc îngust pe traseul unei văi, datorat apariţiei unor roci mai dure; b) Vale largă care taie un lanţ muntos, îngăduind accesul într-o altă regiune; c) Regiune joasă între două lanţuri muntoase [*porte/Pforte/gateway/ворота*]

1196 **Pod natural** Pod format în regiunile carstice reprezentînd o porţiune rămasă din tavanul unei peşteri care, în rest, s-a prăbuşit (ex. **P.n.** de la Ponoare, jud. Mehedinţi). [*pont naturel/Naturbrücke/natural bridge/естественный мост*]

1197 **Podul terasei** Suprafaţa plană şi aproape orizontală a terasei care, spre axul văii, domină fruntea terasei, iar în partea opusă este dominată, la rîndul ei, de restul versantului sau de fruntea unei terase mai înalte. **P.t.** este limitat de muchia şi ţiţina terasei. [*surface de terrasse/Terrassenflur, Terrassenfläche/surface of terrace, top of ~/площадка террасы*]

1198 **Podiş** Formă complexă de relief alcătuită din interfluvii largi, adesea în formă de platou, situate cam la aceeaşi altitudine şi separate între ele prin văi care pot fi adînci. **P.** au întindere mare şi altitudini care, de obicei, depăşesc 200 m. Sînt însă şi podişuri mai joase sau unele foarte înalte. Unele **P.** se suprapun regiunilor de platformă (ex. Podişul Moldovei), altele se situează în regiuni de orogen (ex. Podişul Transilvaniei). În unele cazuri, **P.** fac parte integrantă din lanţurile muntoase, avînd altitudini foarte mari (ex. Podişul Pamir). [*plateau* | *Tafelland, Platte* | *table land* | *плато*]

1199 **Polder** Porţiune de cîmpie maritimă de tip marsch, ciştigată pe seama mării prin lucrări de îndiguire şi de desecare. Termenul apare pentru prima dată în Cîmpia maritimă flamandă în secolul al XII-lea. [*polder, renclôture* | *Polder, Koog* | *polder, dyked marsh, dyked land* | *польдер*]

1200 **Polie** Depresiune carstică închisă, alungită, mărginită de versanţi abrupţi şi avînd fundul plat, tapisat cu o cuvertură aluvionară, situat la nivelul bazei de carstificare. **P.** sînt străbătute de rîuri cu scurgere temporară sau permanentă care adesea se revarsă. Unele **P.** adăpostesc lacuri. **P.** provin prin unirea mai multor uvale sau doline, ori din prăbuşirea tavanului unor peşteri şi sînt axate adesea pe linii de falie. In ierarhia formelor carstice negative, după ponor, dolină şi uvală, **P.** sînt cele mai mari. După origine se pot deosebi: *P. tectonice, de prăbuşire, de îngemănare a uvalelor, complexe* etc. [*poljé* | *Polje* | *polje, polye, interior valley, karst ~* | *полье*]

1201 **Polie complexă** Polie la a cărei formare au participat atît procese exogene, cît şi tectonice. [*poljé d'origine complexe* | — | —]

1202 **Polie de îngemănare a uvalelor** Polie rezultată din evoluţia mai multor uvale învecinate, care ajung să se unească, formînd o singură depresiune de mari proporţii. [— / — / — / [*полье образующиеся путем слияния группы смежных воронок*]

1203 **Polie de prăbuşire** Polie rezultată din prăbuşirea tavanului unei peşteri de mari dimensiuni. [— / *Einsturzpolje* / — / *провальное полье*]

1204 **Polie tectonică** Polie formată prin scufundarea unei porţiuni de scoarţă ca un mic graben sau ca un sinclinal. Apare în regiunile cutate, procesele carstice jucînd un rol secundar în formarea lor. De aceea calcarul se găseşte în substrat nefiind îndepărtat. [*poljé d'origine tectonique* | *tektonische Polje* | *tectonic polje* | *полье тектонического происхождения*]

1205 **Poligoane de pămînt** v. **Soluri poligonale**

1206 **Poligoane de pietre** Acumulări de fragmente colţuroase de roci cu aspectul unor mici valuri cu contur poligonal. Apar în regiunile periglaciare, mai frecvent în cele cu pergelisol sau cu un sezon rece extrem de aspru, unde alternanţa de îngheţ-dezgheţ a provocat deplasări diferenţiale ale particulelor, scoţînd la suprafaţă pe cele mai grosiere şi deplasîndu-le prin triere spre periferia poligoanelor de sol.

Dimensiunile lor variază între cîţiva metri şi mai multe zeci de metri în diametru. Forma poate fi deopotrivă convexă sau concavă. [*polygones de pierres, ~ triés|Steinpolygone, Steinnetzböden|stone polygons, sorted ~|каменные многоугольники, отсортированные сети*]

1207 **Poligoane de uscare** Mici poligoane de sol sau de roci pelitice consolidate, separate printr-o reţea de fisuri care au apărut în urma contracţiei prin uscare a solului sau rocilor. Apar în locurile care au fost inundate temporar. [*polygones de séchage, ~ de dessication, sols cellulaires|Trocknungspolygone|mud crack polygons, mud polygons, fissure ~, cellular soils|трещинно-польгональные образования*]

1208 **Poliţă** Suprafaţă structurală îngustă, suspendată la o anumită înălţime pe un versant abrupt. Sin. *brînă*. [*banquette|Bank, Gesims, Leistte|bench, berm|берма, ступень, уступ*]

1209 **Ponor** Gol carstic sub forma unei fisuri lărgite (verticală sau înclinată), prin care se scurg subteran apele de suprafaţă. Apare pe fundul dolinelor, poliilor, văilor seci. [*ponor ponor-gouffre, chantoir, boi-tout, ouverture béante|Ponor Katavothre|ponor, pit-ponor, katavothron, swallow hole|понор, катавотра*]

1210 **Popină** Martor de eroziune care se ridică deasupra luncii sau a teraselor de luncă. Reprezintă lobul unui meandru rectificat. Sin. *grădişte*. [*éperon sectionné|abgeschnittener Sporn, Umlaufberg|cut-off-lobe|останец обтекания*]

1211 **Porniturі** v. **Deplasări în masă**

1212 **Portal carstic** v. **Arcadă** [*portail karstique, voûte ~|torartige Grotte|cave arch|—*]

1213 **Portal litoral** v. **Arcadă** [*arche, porte|Brandungstor, Felstor|sea arch, natural portal|ворота*]

1214 **Portiţă** Deschidere într-un cordon litoral prin care laguna sau limanul comunică cu largul mării. [*bouche, entrée, grau, pass|Einfahrt, Einlaß, Paß, Tief|gat, gate, inlet|прорыва*]

1215 **Postglaciar** v. **Holocen** [*période postglaciaire|Postglazialzeit|postglacial period|послеледниковая периода, ~ эпоха*]

1216 **Potcoavă nivală** Relief de acumulare periglaciară cu aspect asemănător unui val curbat ca o potcoavă, cu concavitatea spre partea superioară a versantului unde închide o mică depresiune. **P.n.** este alcătuită din blocuri de roci care s-au rostogolit şi au alunecat pe limba de zăpadă care se menţine mai mult timp în spatele ei. [*bourrelet de congère, ~ de pont* *de neige, ~ d'évacuation, fer-à-cheval nival |— |protalus moraine, nivation protalus |вал у подножия снежников*]

1217 **Povîrniş (taluz) continental** Marginea submersă a blocului continental care limitează platforma continentală, avînd o înclinare nu mai mare ca a acesteia. De obicei, această înclinare depăşeşte 7°, dar în unele cazuri poate ajunge şi pînă la 40°. **P.c.** se întinde de la adîncimea de aproximativ 200m, pînă la 3000—4000 m. [*pente continentale, talus continental | Kontinentalabhang, Kontinentalabfall, Kontinentalböschung, Kontinentalhang |continental slope |материковый склон*]

1218 **Pradolină** Vale pleistocenă orientată în lungul marginii calotei glaciare în Cîmpia germano-poloneză. Unele rîuri actuale ca Warte, Vistula etc. urmează parţial traseele unor **P**. Sin. *urstromtal*. [*chenal pro-glaciaire |Eisrandtal, Urstromtal |marginal channel, proglacial ~, pradolina |прадолина*]

1219 **Prag fluviatil** Porţiune mai ridicată de pe fundul albiei minore a unui rîu ce produce scăderea adîncimii apei şi creşterea vitezei ei de curgere. **P.f.** pot apărea datorită durităţii mai mari a anumitor roci sau datorită unor mişcări de înălţare locală a scoarţei. [*haut-fond, maigre, seuil |Furte Schwelle, Untiefe |crossing, riffle, shoal |порог*]

1220 **Prag glaciar** Microrelief specific văilor glaciare, cu aspect de val, în spatele căruia s-a exercitat acţiunea de subsăpare a gheţarului. [*barre glaciaire, seuil rocheux |Felsriegel, Riegel |glacial threshold, rock-bar, riegel |ригель*]

1221 **Prag de lichiditate** v. **Limită de lichiditate**

1222 **Prag de plasticitate** v. **Limită de plasticitate**

1223 **Prag submarin** Formă pozitivă de relief submers care apare ca o porţiune mai ridicată a fundului marin separînd două depresiuni. [*seuil sous-marin |Schwelle |rise, sill, swell |порог*]

1224 **Prăbuşire** Căderea tavanului unei peşteri sau al unui alt gol subteran. [*écroulement, effondrement |Einbruch, Einsturz, Zusammenbruch |caving-in, collapse, falling-in |обвал*]

1225 **Pripai** Fişie de gheaţă prinsă de ţărm şi care nu este mişcată nici de valuri şi nici de maree. [*pied de glace |Eisfuß |ice-foot |припай, береговой лёд*]

1226 **Prival** Formă negativă de relief cu aspect de canal, care face legătura între braţele fluviului şi depresiunile lacustre din luncă şi deltă.

1227 **Procese de acumulare** Procese geomorfologice de depunere a materialelor transportate de agenţii externi sau interni. Prin aceasta ia naştere relieful de acumulare reprezentat prin forme foarte variate ca: dune, conuri de dejecție, cordoane litorale, cîmpii aluviale, conuri vulcanice, etc. După agentul care produce acumularea, se pot deosebi **P.a.** fluviatilă, marină, eoliană, glaciară, lacustră, deluvială, vulcanică etc. [*processus d'accumulation* |*Akkumulationsprozesse* |*accumulation processes* |*аккумулятивные процессы, конструктивные* ~]

1228 **Procese de albie** Procese de eroziune (liniară, laterală, regresivă), transport și aluvionare, care se produc în cuprinsul albiei minore a unui rîu. [— |— |— |*русловые процессы*]

1229 **Procese carstice** Procesele de dizolvare, eroziune și precipitare chimică ce duc la formarea reliefului carstic. [*processus karstiques* |*karstische Prozesse* |*karstic processes* |*карстовые процессы*]

1230 **Procese deluviale** v. **Procese de versant**

1231 **Procese de denudație** Procese care se soldează cu îndepărtarea de material din sol, ajungîndu-se la scoarța de alterare sau la roca vie. [*processus de dénudation* |*Denudatinsprozesse* |*denudation processes* |*денудационные процессы*]

1232 **Procese destructive** Procese geomorfologice în cadrul cărora formele externe sau interne provoacă distrugerea formelor de relief preexistente. [*processus destructeurs* |*zerstörende Vorgänge* |*destructive processes, wasting* ~ |*процессы разрушения*]

1233 **Procese endogene** Procese geomorfologice determinate de acțiunea forțelor interne. În această categorie pot fi incluse procesele legate de mișcările orogenetice, oscilatorii, seismice, sau de vulcanism. În general, **P.e.** sînt acelea care au generat trăsăturile majore ale reliefului terestru (continentele, bazinele marine și oceanice, lanțurile muntoase, etc.). [*processus internes* |*endogene Prozesse,* ~ *Vorgänge, innenbürtigen* ~ |*endogenous processes, hypogene* ~, *internal* ~ |*эндогенные процессы, внутренные* ~]

1234 **Procese eoliene** Procese geomorfologice determinate de acțiunea vîntului. Aceste procese sînt complexe căci sînt caracterizate prin coraziune, deflație și acumulare eoliană, ducînd la apariția unor variate forme de relief eolian ca: dunele, babele, serir-urile etc. [*processus éoliennes* |*äolische Vorgänge* |*aeolian processes* |*эоловые процессы*]

1235 **Procese erozionale** Procese geomorfologice de eroziune exercitate de apă, gheață și aer în mișcare. [*processus d'érosion* |*Erosionsvorgänge* |*processes of erosion, erosion processes* |*эрозионные процессы*]

1236 **Procese exogene** Procese geomorfologice care se produc sub acțiunea forței gravitaționale, și a celor rezultate din energia primită din afara Pămîntului, în special sub formă de radiație solară. În această categorie pot fi înglobate toate procesele fluviatile, marine, lacustre, de versant, eoliene, glaciare, periglaciare, biogene. [*processus externes/exogene Prozesse, außenbürtige Vorgänge/exogenetic processes, exogenous ~, external ~/экзогенные процессы, внешные ~*]

1237 **Procese geomorfologice** Totalitatea proceselor generate de agenții interni sau externi și care conduc la modificarea reliefului terestru. [*processus géomorphologiques/geomorphologische Vorgänge/geomorphic processes/геоморфологические процессы*]

1238 **Procese glaciare** Procese geomorfologice legate de formarea, existența, mișcarea și topirea ghețarilor. Masele de gheață în mișcare exercită o acțiune de roadere a scoarței terestre și de transport a unor mari cantități de fragmente de roci care sînt depozitate acolo unde se topește gheața. **P.g.** se soldează cu apariția formelor de relief glaciar ca: văile glaciare, circurile, morenele etc. [*processus glaciaires/glaziale Vorgänge/glacial processes/гляциальные процессы*]

1239 **Procese gravitaționale** Procese geomorfologice care se produc sub acțiunea directă a forței gravitaționale. Așa sînt prăbușirile, surpările, alunecările de teren, curgerile de noroi, solifluctiunile și creep-ul. [— /— /— /*гравитационные процессы*]

1240 **Procese litorale** Procese geomorfologice specifice zonei litoralului oceanic, marin sau lacustru și care se produc sub acțiunea valurilor, a curenților sau a mareelor. Ele duc la crearea unor forme de relief specifice cum sînt: platformele de abraziune, falezele, plajele, cordoanele litorale etc. [*processus littoraux/Küstenprozesse/shore processes/береговые процессы*]

1241 **Procese orogenetice** Procese complexe generate de acțiunea forțelor endogene și care se soldează cu formarea munților. [*processus orogénétiques/orogene Vorgänge/orogenic processes/горообразовательные процессы*]

1242 **Procese sculpturale** Procese geomorfologice de erodare și de îndepărtare a unor materiale de la suprafața scoarței terestre. Ele se produc prin acțiunea apelor curgătoare, a ghețarilor, a vîntului, a valurilor și a curenților marini sau lacustri, a zăpezilor perene sau sub acțiunea directă a gravitației. Aceste procese duc, de obicei, la apariția unor forme negative de relief. [*processus sculpturaux*|*Shulpturprozesse*|*sculpture processes*|*скульптурные процессы*]

1243 **Procese de versant** Procese geomorfologice care au loc pe versanţi prin acţiunea forţelor exogene. Sînt reprezentate prin eroziune areolară şi liniară, alunecări de teren, curgeri de gloduri, solifluxiuni, surpări, rostogoliri, creep. Intensitatea acestor procese depinde de valoarea pantei, de structura geologică, de condiţiile climatice, de mişcările scoarţei, de învelişul vegetal şi de modul de utilizare a terenului. [*processus de pente*|*Abhangsprozesse, Hangprozesse*|*slope processes*|*склоновые процессы*]

1244 **Profil de echilibru** Profilul longitudinal al unui rîu, a cărui pantă permite ca în fiecare punct rîul să aibă atîta forţă cît îi este necesară pentru a-şi transporta încărcătura fără a produce nici erodarea şi nici aluvionarea albiei. [*profil d'équilibre, ~ régularisé, courbe d'équilibre*|*Ausgleichsprofil, Ausgleichsgefälle, Erosionsterminanta, Gleichgewichtsprofil, Normalgefällskurve*|*profile of equilibrium, graded profile*|*профиль равновесия, кривая ~, нормальный профиль эрозионная терминанта*]

1245 **Profil geomorfologic** Reprezentare grafică a unei secţiuni verticale a reliefului, rezultată dintr-un profil topografic pe care se trece structura geologică şi se delimitează formele sau tipurile de relief, indicîndu-se şi denumirea lor. [*profil géomorphologique, coupe ~*|*morphologisches Profil*|*geomorphic profile*|*геоморфологический профиль*]

1246 **Profil longitudinal** Profil geomorfologic sau topografic la care planul vertical secţionează forma de relief în lungul axei sale mari. În cazul văilor, **P.l.** este orientat în lungul lor şi se realizează unind punctele cele mai joase de pe fundul albiei minore. [*profil longitudinal, ~ en long*|*Längenprofil, Längsprofil, Gefällskurve*|*long profile, longitudinal ~*|*продольный профиль*]

1247 **Profil topografic** Mod de a reda aspectul reliefului printr-o linie rezultată din intersecţia suprafeţei scoarţei terestre cu un plan vertical. [*coupe topographique, profil ~*|*topographisches Profil*|*topographic profile*|*топографический профиль*]

1248 **Profil transversal** Profil construit după o direcţie transversală faţă de axa mare a formei de relief. [*profil transversal, ~ en travers*|*Querprofil*|*transverse-profile, cross ~*|*поперечный профиль, ~ разрез*]

1249 **Progradare (a ţărmului)** Procesul de înaintare a liniei de ţărm spre mare, în special datorită depunerii aluviunilor aduse de rîuri. Se manifestă mai ales prin extinderea deltelor. Noțiune formulată de D. W. Johnson în 1919. Ant. *retrogradarea țărmului*. [*progradation* | *Vorschieben, Vorrüken, Anwachsen* | *shore line progradation, accretion* | —]

1250 **Proluviu** Depozit alcătuit din material grosier, puțin rulat și slab sortat, depus mai ales de torenți la baza versanților sau chiar pe versanți, acolo unde panta scade mult. [— | *Proluvium* | *proluvial* | *пролювий*]

1251 **Promontoriu** Porțiune mică de uscat cu relief înalt care înaintează spre larg pe țărmurile marine, oceanice sau lacustre. [*promontoire, éperon, nez* | *Vorsprünge, Sporn, Vorgebirge* | *headland, foreland, ness, promontory, nore, nose* | *мыс*]

1252 **Provincie geomorfologică** Unitate taxonomică de regionare geomorfologică delimitată după criterii geostructurale și avînd o întindere mare și relief variat. [*province géomorphologique* | — | *geomorphological province, geomorphic* ~ | *геоморфологическая провинция*]

1253 **Prundiș** v. **Pietriș**

1254 **Psamite** Roci detritice alcătuite din particule cu dimensiuni între 0,002 și 2 mm. [*psammites* | *Psammite, kleinklastische Gesteine* | *psammite, psammyte, arenite* | *псаммиты*]

1255 **Psefite** Roci detritice alcătuite din particule cu dimensiuni mai mari de 2 mm. [*pséphites* | *Psephite, grobklastische Gesteine* | *psephite* | *псефиты*]

1256 **Pseudocarst** v. **Clastocarst** [*pseudo-karst* | *Pseudokarst* | — | *псевдокарст, глинистый карст, ложный*~]

1257 **Pseudoterasă** v. **Terasă de denudație** [*pseudo-terrasse* | *Pseudoterasse* | *pseudoterrace* | *ложная терраса*]

1258 **Pseudovulcan** Depresiune de forma unui crater care nu este întovărășită de nici o manifestare vulcanică recentă, fiind produsă prin căderea unui meteorit sau printr-o prăbușire. [*pseudo-volcan* | *Pseudovulkan* | *pseudovolcano* | *псевдовулкан*]

1259 **Puț carstic** v. **Aven** [*puits karstique* | *Karstbrunnen, Karstschacht* | *cockpit, sinkhole, open pit* | *карстовый колодец*]

r

1260 **Ra** v. **Salpausselkä**

1261 **Rabotaj glaciar** Acțiunea de netezire și de șlefuire executată de către ghețari. [*rabotage* |*Abbhobelung* |*glacial planing and polishing* |*ледниковая шлифовка*]

1262 **Racordarea teraselor fluviatile** Acțiune prin care se stabilesc legăturile și raporturile de altitudine, geneză și vîrstă dintre fragmentele de terasă dispuse în lungul unei văi sau al unui sistem de văi. [*corrélation des terrasses* |— |*correlation of terraces* |*корреляция террасы*]

1263 **Radovine** Goluri create în sol și în rocile superficiale ale scoarței, în locul unor rădăcini de arbori și arbuști care au dispărut. Ele sînt umplute adesea cu material alogen — provenit de la suprafață — și sînt deosebit de evidente în abrupturile formate pe seama depozitelor de loess și de roci loessoide.

1264 **Raion geomorfologic** v. **District geomorfologic**

1265 **Raionare geomorfologică** v. **Regionare geomorfologică**

1266 **Rama depresiunii** Versanții, abrupturile și înălțimile situate de jur împrejurul unei suprafețe mai coborîte cu caracter depresionar. [*bord du bassin* |*Beckenrand* |— |*обромнение котловины, ~ депрессия*]

1267 **Rambleiere** Acțiunea de construire a unui rambleu, de înălțare a unor porțiuni mai joase de teren prin depuneri de pămînt adus din altă parte. [*remblaiement* |*Schüttung, Aufschüttung, Auffüllung* |*upbuilding, packing* |*закладка*]

1268 **Rambleu** Formă de relief antropic efectuată în vederea ridicării terenului pe care se construiesc șosele, căi ferate etc. El are aspectul unui mic dig cu înălțimi variabile față de terenul înconjurător. [*remblai* |*Auftrag* |*embankment* |*насыпь*]

1269 **Rampă** Declivitate, exprimată în procente, a unei căi de comunicații terestre, în urcuș. [*rampe* |*Rampe* |*ramp* |*рампа*]

1270 **Rapidă** v. **Repeziș** [*rapide* |*Stromschnell* |*rapid* |—]

1271 **Ravenă** formă de relief cu aspect de șanț, care ia naștere pe suprafețele înclinate, formate din roci friabile, în urma scurgerii torențiale. Convențional, se consideră că **R.** prezintă adîncimi de la 2—3 m pînă la cîteva zeci de metri. Cei mai mulți dintre specialiști definesc **R.** ca pe o formă de eroziune torențială, mai avansată decît ogașul, caracterizată printr-un talveg în care apar mici trepte, repezișuri sau marmite. În interiorul său eroziunea conformă este înlocuită, în mare măsură, de cea regresivă. Sin. *rîpă torențială.* [*ravin, ravine*|*Rachel, Rinne, Runse, Wasserriß*|*gulch, gully, ravine*|*овраг, рытвина*]

1272 **Ravinare** Acțiunea de formare a ravenelor, datorită scurgerilor torențiale; proces de eroziune liniară pe versanți, care are drept consecință apariția ravenelor. [*ravinement*|*Zerschluchtung, Zerrachelung*|*gullying, gully erosion, ravining*|*оврагообразование*]

1273 **Raza Pămîntului** Distanța de la centrul Pămîntului pînă la suprafața sa. Pămîntul fiind un elipsoid are raza polară cu circa 21 km mai mică decît raza ecuatorială. După Krasovski, raza polară este de 6 356 863 m și cea ecuatorială de 6 378 245 m, iar după Hayford raza Pămîntului este de 6 356 912, iar raza ecuatorială de 6 378 388 m. [*rayon de la Terre*|*Radius der Erde*|*Earth radius*|*земной радиус*]

1274 **Readaptare morfoclimatică** Punerea în acord a evoluției reliefului unei regiuni cu noile condiții determinate de schimbările climatice. [*réadaptation morpho-climatique*|*morphoklimatische Wiederanpassung*|—|*морфоклиматическое приспособление*]

1275 **Recesiune glaciară** Retragerea și subțierea ghețarilor, prin ablație, ca urmare a încălzirii climei. Sin. *recul glaciar.* [*retraite des glaciers*|*Rückzug des Gletschers, Zurückweichen des Gletscher*|*glacial recession*|*отступание ледников, отступление* ~]

1276 **Recif** Formă de relief biogen, emersă sau submersă, cu aspect stîncos, constituită din scheletele sau cochiliile unor viețuitoare care trăiesc sub formă de colonii în apele calde ale mărilor și oceanelor. Recifii se formează în apele puțin adînci. Atunci cînd poziția lor altitudinală este deasupra nivelului apei, ori coborîtă la mari adîncimi, înseamnă că scoarța a suferit mișcări tectonice pozitive sau negative, ori s-au produs oscilații mari ale nivelului mării. După forma pe care o au se pot deosebi: *recifi litorali, recifi barieră, recifi inelari (atoli).* [*récif*|*Riff*|*reef*|*риф*]

1277 **Recif barieră** Recif care se prezintă sub forma unor culmi submerse cu lungimi de zeci și sute de kilometri separate de țărm prin zone mai adînci, cu aspect de canale (ex.

„Marea barieră" din nord-estul Australiei, cu o lungime de peste 2000 km). [*récif barrière* |*Wallriff, Barriereriff, Dammriff* |*barrier reef* | *барьерный риф, береговои* ~]

1278 **Recif coraligen** Recif construit de corali. [*récif corallien* |*Korallenriff* |*coral reef* |*корраловый риф*]

1279 **Recif de coastă** v. **Recif litoral**

1280 **Recif inelar** v. **Atol**

1281 **Recif litoral** Recif situat în imediata apropiere a țărmului. Sin. *recif marginal, de coastă.* [*récif frangeant* |*Franzenriff* | *fringing reef* |*краевый риф*]

1282 **Recif marginal** v. **Recif litoral** [*récif côtier* |*Küstenriff, Strandriff* | *onshore reef* |*береговой риф*]

1283 **Rectificarea cursului (albiei) rîului** Îndreptarea cursului (albiei) sinuoase a rîurilor, ca urmare a evoluției normale a meandrelor sau datorită intervenției omului. [*rectification de la rivière* |— |— |—]

1284 **Rectificarea meandrelor** Îndreptarea unor cursuri sinuoase în urma secționării pedunculelor meandrelor divagante. [*recoupement du méandre, sectionnement du* ~ |*Halsabschneidung, Halsabschnürung, Mäanderdurchbruch* |*neck cutoff* | —]

1285 **Recul glaciar** v. **Recesiune glaciară**

1286 **Reculul versanților** v. **Retragerea versanților**

1287 **Reflux** Fază a mareelor caracterizată prin retragerea temporară și periodică a apelor marine și oceanice din zona litorală. Acest proces, împreună cu fluxul, contribuie în mare măsură la modelarea țărmurilor și a platformelor litorale. [*reflux, jusant* |*Ebbe* |*ebb, falling,* ~*tide, outgoing* | *отлив*]

1288 **Reg** Suprafață netedă, caracteristică regiunilor deșertice ale Saharei occidentale, situată în porțiunile mai coborîte ale reliefului și acoperită cu pietrișuri aduse de torenți și cu nisipuri grosiere. sin. *serir* [*reg, désert de pierres* |*Kieswüste, Steinwüste* |*gravel desert, reg* |*рег*]

1289 **Regim de geosinclinal** Ansamblul condițiilor tectonice și structurale ale unităților de geosinclinal, caracterizate printr-o mare mobilitate a scoarței, care determină aspectul și particulatitățile reliefului lor. [*régime de géosynclinal* | — | — |*геосинклинальный режим*]

1290 **Regim de platformă** Totalitatea condițiilor tectonice și structurale ale unităților de platformă caracterizate printr-o mobilitate redusă a scoarței, care determină o anumită scurgerii torențiale. Convențional, se consideră că **R**. prezintă adîncimi de la 2—3 m pînă la cîteva zeci de metri. Cei mai mulți dintre specialiști definesc **R**. ca pe o formă de eroziune torențială, mai avansată decît ogașul, caracterizată printr-un talveg în care apar mici trepte, repezișuri sau marmite. În interiorul său eroziunea conformă este înlocuită, în mare măsură, de cea regresivă. Sin. *rîpă torențială*. [*ravin, ravine*/*Rachel, Rinne, Runse, Wasserriß*/*gulch, gully, ravine*/*овраг, рытвина*]

1272 **Ravinare** Acțiunea de formare a ravenelor, datorită scurgerilor torențiale; proces de eroziune liniară pe versanți, care are drept consecință apariția ravenelor. [*ravinement*/*Zerschluchtung, Zerrachelung*/*gullying, gully erosion, ravining*/*оврагообразование*]

1273 **Raza Pămîntului** Distanța de la centrul Pămîntului pînă la suprafața sa. Pămîntul fiind un elipsoid are raza polară cu circa 21 km mai mică decît raza ecuatorială. După Krasovski, raza polară este de 6 356 863 m și cea ecuatorială de 6 378 245 m, iar după Hayford raza Pămîntului este de 6 356 912, iar raza ecuatorială de 6 378 388 m. [*rayon de la Terre*/*Radius der Erde*/*Earth radius*/*земной радиус*]

1274 **Readaptare morfoclimatică** Punerea în acord a evoluției reliefului unei regiuni cu noile condiții determinate de schimbările climatice. [*réadaptation morpho-climatique*/*morphoklimatische Wiederanpassung*/—/*морфоклиматическое приспособление*]

1275 **Recesiune glaciară** Retragerea și subțierea ghețarilor, prin ablație, ca urmare a încălzirii climei. Sin. *recul glaciar*. [*retraite des glaciers*/*Rückzug des Gletschers, Zurückweichen des Gletscher*/*glacial recession*/*отступание ледников, отступление* ~]

1276 **Recif** Formă de relief biogen, emersă sau submersă, cu aspect stîncos, constituită din scheletele sau cochiliile unor viețuitoare care trăiesc sub formă de colonii în apele calde ale mărilor și oceanelor. Recifii se formează în apele puțin adînci. Atunci cînd poziția lor altitudinală este deasupra nivelului apei, ori coborîtă la mari adîncimi, înseamnă că scoarța a suferit mișcări tectonice pozitive sau negative, ori s-au produs oscilații mari ale nivelului mării. După forma pe care o au se pot deosebi: *recifi litorali, recifi barieră, recifi inelari (atoli)*. [*récif*/*Riff*/*reef*/*риф*]

1277 **Recif barieră** Recif care se prezintă sub forma unor culmi submerse cu lungimi de zeci și sute de kilometri separate de țărm prin zone mai adînci, cu aspect de canale (ex.

„Marea barieră" din nord-estul Australiei, cu o lungime de peste 2000 km). [*récif barrière* | *Wallriff, Barriereriff, Dammriff* | *barrier reef* | *барьерный риф, береговои ~*]

1278 **Recif coraligen** Recif construit de corali. [*récif corallien* | *Korallenriff* | *coral reef* | *корраллoвый риф*]

1279 **Recif de coastă** v. **Recif litoral**

1280 **Recif inelar** v. **Atol**

1281 **Recif litoral** Recif situat în imediata apropiere a țărmului. Sin. *recif marginal, de coastă.* [*récif frangeant* | *Franzenriff* | *fringing reef* | *краевый риф*]

1282 **Recif marginal** v. **Recif litoral** [*récif côtier* | *Küstenriff, Strandriff* | *onshore reef* | *береговой риф*]

1283 **Rectificarea cursului (albiei) rîului** Îndreptarea cursului (albiei) sinuoase a rîurilor, ca urmare a evoluției normale a meandrelor sau datorită intervenției omului. [*rectification de la rivière* | — | — | —]

1284 **Rectificarea meandrelor** Îndreptarea unor cursuri sinuoase în urma secționării pedunculelor meandrelor divagante. [*recoupement du méandre, sectionnement du ~* | *Halsabschneidung, Halsabschnürung, Mäanderdurchbruch* | *neck cutoff* | —]

1285 **Recul glaciar** v. **Recesiune glaciară**

1286 **Reculul versanților** v. **Retragerea versanților**

1287 **Reflux** Fază a mareelor caracterizată prin retragerea temporară și periodică a apelor marine și oceanice din zona litorală. Acest proces, împreună cu fluxul, contribuie în mare măsură la modelarea țărmurilor și a platformelor litorale. [*reflux, jusant* | *Ebbe* | *ebb, falling, ~tide, outgoing* | *отлив*]

1288 **Reg** Suprafață netedă, caracteristică regiunilor deșertice ale Saharei occidentale, situată în porțiunile mai coborîte ale reliefului și acoperită cu pietrișuri aduse de torenți și cu nisipuri grosiere. sin. *serir* [*reg, désert de pierres* | *Kieswüste, Steinwüste* | *gravel desert, reg* | *рег*]

1289 **Regim de geosinclinal** Ansamblul condițiilor tectonice și structurale ale unităților de geosinclinal, caracterizate printr-o mare mobilitate a scoarței, care determină aspectul și particulatitățile reliefului lor. [*régime de géosynclinal* | — | — | *геосинклинальный режим*]

1290 **Regim de platformă** Totalitatea condițiilor tectonice și structurale ale unităților de platformă caracterizate printr-o mobilitate redusă a scoarței, care determină o anumită evoluție și un anumit aspect al reliefului. [*régime de plateforme* | — | — |*платформенный режим*]

1291 **Regionare geomorfologică** Subdivizare geomorfologică a unui teritoriu, în funcție de particularitățile sale geostructurale, morfostructurale și morfosculpturale. Cu această ocazie se pot stabili diferite unități taxonomice: provincii, ținuturi (regiuni), districte (raioane) etc. Sin. ***raionare geomorfologică***. [*division morphologique* |*geomorphologische Rayonnierung* | — |*геоморфологическое районирование*]

1292 **Regiune abisală** Regiune a fundului mărilor și oceanelor corespunzătoare adîncimilor mai mari de 2000 m. Sin. ***zonă abisală***. [*région abyssale* |*abyssische Zone* |*abysmal region, ~ zone* |*абиссальная область*]

1293 **Regiune areică** Regiune (zonă) lipsită de rîuri cu scurgere regulată (ex. deșertul Sahara). [*pays aréique* |*flußloses Gebiet* |*areic zone, riverless ~* |*бессточная область*]

1294 **Regiune aseismică** Regiune a scoarței terestre în care cutremurele se manifestă rar și cu intensitate redusă. Astfel de regiuni corespund vechilor platforme și scuturi de pe glob, cum ar fi: Platforma Rusă, Scutul Canadian etc. [*région aséismique* |*aseismische Region* |*aseismic region* |*асейсмическая область*]

1295 **Regiune batială** Regiune a fundului mării, suprapusă taluzului continental, cu adîncimi cuprinse, aproximativ, între 200 și 2000 m. Sin. ***zonă batială***. [*région bathyale* |*bathyale Zone* |*bathyale zone* |*батиальная область*]

1296 **Regiune endoreică** Regiune drenată de rîuri ce nu au legături cu rețeaua hidrografică tributară oceanelor și mărilor. Astfel de situații se întîlnesc, de obicei, în zonele aride și semiaride unde rîurile se varsă în lacuri fără scurgere, sau se pierd treptat ca urmare a evaporației și infiltrației. Evoluția geomorfologică a regiunilor endoreice nu este influențată de nivelul de bază general, ci de nivelele de bază locale (ex. regiunea lacului Ciad din Africa). [*région endoréique* |*abflußloses Gebiet* |*endoreic region* |*бессточная область*]

1297 **Regiune exoreică** Regiune drenată de rîuri tributare mărilor și oceanelor. [*région exoréique* | — |*exoreic region* | —]

1298 **Regiune geomorfologică.** Importantă unitate taxonomică de regionare geomorfologică, ale cărei limite se stabilesc în funcție de particularitățile morfostructurale ale teritoriului. De exemplu, Carpații Meridionali, Podișul Moldovei, Cîmpia Română, sînt regiuni geomorfologice ale României. Sin. ***ținut geomorfologic***. [— | — | — |*геоморфологическая область*]

1299 **Regiune de geosinclinal** v. **Geosinclinal**

1300 **Regiune neritică** Regiune puţin adîncă a fundului mărilor, situată în apropierea ţărmurilor. Ea se suprapune platformei continentale (şelfului) cu adîncimi pînă la 200 m, reprezentînd o continuare directă a cîmpiilor litorale. Din această cauză se mai foloseşte şi termenul de zonă neritico-litorală. Pe suprafaţa sa au loc cele mai intense procese de sedimentare care contribuie la apariţia formaţiunilor de nisipuri, pietrişuri şi mîluri însoţite de sfărîmături de cochilii sau alte resturi organice. Sin. *zonă neritică*. [*région néritique / neritische Zone / neritic zone / неритовая область*]

1301 **Regiune de platformă** v. **Platformă**

1302 **Regiune seismică** Regiune în care se produc cutremure frecvente şi de mare intensitate. Regiunile seismice se caracterizează, de obicei, prin vulcanism şi mare mobilitate tectonică. Mişcările seismice mai intense influenţează uneori şi evoluţia reliefului din aceste regiuni (ex. **R.s.** mediteraneană, **R.s.** circumpacifică etc.) [*région séismique / seismisches Gebiet / seismic region, ~ zone / сейсмическая область*]

1303 **Regolit** Scoarţă de dezagregare şi alterare care se formează pe versanţii slab înclinaţi. Ea este alcătuită din sfărîmături de roci de dimensiuni diferite amestecate cu materiale fine, care s-au format pe loc. [*régolite / Regolith / regolith, mantle rock / реголит*]

1304 **Regresiune** Retragerea apelor marine (oceanice) de pe o suprafaţă oarecare, condiţionată atît de mişcări epirogenetice pozitive, cît şi de mişcări eustatice negative. În urma acestor retrageri iau naştere cîmpii maritime exondate (emerse), cu suprafeţe uşor înclinate spre mare sau ocean. Cîmpiile formate în urma regresiunilor marine se pot recunoaşte şi după dispoziţia sedimentelor: depozite grosiere peste formaţiuni mai fine. Ant. *transgresiune*. [*régression marine / Regression / regression / регрессия*]

1305 **Regularizarea albiei** Proces natural, sau artificial, de corectare a talvegului şi a malurilor albiilor unor artere hidrografice [*régularisation du lit / Flußregulierung / stream gradation / урегулирование русла*]

1306 **Reîntinerirea reliefului** Creşterea energiei şi a fragmentării reliefului, ca urmare a reactivării factorilor modelatori interni şi externi. În acest caz se poate vorbi şi de un ciclu morfologic. [*rajeunissement du relief / Verjungung des Reliefs / rejuvenation / омоложение рельефа*]

1307 **Relief** Totalitatea formelor suprafeţei terestre sau a unei regiuni oarecare. Noţiunea are o accepţie foarte largă, utilizîndu-se pentru forme cu aspect, dimensiuni și caracteristici dintre cele mai variate — începînd de la cele de talia continentelor și bazinelor oceanice (megarelief), pînă la cele din cuprinsul unui șes, sau al unui versant (microrelief). Relieful major al suprafeței Pămîntului ia naștere în urma interacțiunii factorilor interni și externi, iar trăsăturile sale depind de acțiunea acestor factori și de raporturile în care aceștia se găsesc într-o anumită perioadă. După aspectul, geneza și factorii modelatori, după caracteristicile pe care le prezintă, sau după alte criterii, se pot face diferite clasificări, deosebindu-se, de exemplu, *R. muntos, R. de cîmpie, R. sculptural, R. de acumulare, R. fluviatil, R. glaciar, R. de deșert* etc. [*relief|Relief|relief, landforms|рельеф*]

1308 **Relief de acumulare** Totalitatea formelor de relief dintr-o regiune create în urma proceselor de acumulare. Ținînd seama de natura acumulării putem deosebi: relief de acumulare fluviatilă, marină, glaciară, deluvială, eoliană, biogenă etc. Ant. *relief de eroziune.* [*relief d'accumulation|Akkumulationsrelief|accumulation relief|аккумулятивный рельеф*]

1309 **Relief adaptat la structură** Relief ale cărui forme corespund cu structura geologică, cum ar fi culmi cu structură anticlinală, depresiuni (văi) cu structură sinclinală etc. Sin. *relief conform* [*relief structural|strukturbedingtes Relief|structural relief, structurally-controlled relief|первично-тектонический рельеф*]

1310 **Relief alpin** Relief muntos înalt, caracterizat printr-o structură morfologică complexă și printr-o largă dezvoltare a formelor glaciare. Vîrsta sa este, de obicei, terțiară. [*relief alpin|alpines Relief, Hochgebirgsrelief|Alpine relief, high mountain ~|альпийский рельеф, высокогорный~*]

1311 **Relief alveolar** Microforme de coraziune care se pot vedea pe suprafețele verticale expuse vînturilor ce antrenează numeroase particule solide. Alveolele pot lua naștere însă și ca urmare a acțiunii altor factori modelatori. [*ciselure éolienne|Zieselierung|chiselling|каменная решетка*]

1312 **Relief antropic** Categorie a reliefului biogen creată ca urmare a activității omului asupra scoarței terestre. În această categorie se încadrează, de pildă, haldele, rezultate în urma lucrărilor miniere, digurile, rambleele, debleele etc. Se pot deosebi forme antropice de natură sculpturală sau de acumulare. Sin. *relief antropogen.* [*relief anthropique|anthropisches Relief|anthropic relief|антропогенный рельеф*]

1313 **Relief antropogen** v. **Relief antropic**

1314 **Relief appalașian** Relief de munți vechi, peneplenizați, afectat de mișcări de ridicare, în urma cărora eroziunea acționează selectiv. Porțiunile constituite din roci mai dure se transformă din nou în culmi, iar cele formate din roci friabile permit sculptarea mai ușoară a văilor și a depresiunilor. În felul acesta, odată cu evidențierea particularităților litologice, eroziunea scoate în evidență și structura cutată a regiunii. Din loc în loc, în sectoarele cu roci dure, se mai păstrează unele mărturii din vechea suprafață peneplenizată. Acest relief este caracteristic pentru Munții Appalași din estul Americii de Nord, de unde își trage și numele. [*relief appalachien* / *appalaschisches Relief* / *Appalachian relief, Appalachian topography* / *аппалачиеский тип рельефа*]

1315 **Relief biogen** Relief creat prin acțiunea destructivă și constructivă a viețuitoarelor. De exemplu, recifii coraligeni, „construcțiile" termitelor etc., fac parte din această categorie. [— / — / — / *биогенный рельеф*]

1316 **Relief carstic** Relief care se dezvoltă, în general, pe seama rocilor solubile și, în special, pe seama rocilor calcaroase. Numele său derivă de la regiunea Karst din R. S. F. Iugoslavia, constituită din calcare puternic modelate de coroziune. El înglobează atît forme endocarstice (grote, galerii, stalactite și stalagmite etc.), cît și forme exocarstice (lapiezuri, doline, uvale, polii, hum-uri, turnuri etc.). Un relief asemănător celui dezvoltat pe calcare poate apărea și pe gipsuri, sare (halocarst), loess și alte roci detritice (clastocarst). [*karst, relief karstique* / *Karstrelief* / *karst topography* / *карст, карстовый рельеф*]

1317 **Relief climatic** Relief creat prin acțiunea dominantă a unor elemente climatice: regimul termic și de umiditate, vîntul etc. Distribuția sa pe glob are un caracter zonar, ca și condițiile climatice (ex. relieful eolian din zonele tropicale deșertice, relieful glaciar din zonele polare etc.). [*morphologie climatique* / *klimatische Morphologie* / *climatic morphology* / *климатическая морфология рельефа*]

1318 **Relief conform** v. **Relief adaptat la structură**

1319 **Relief deluvial** Totalitatea formelor care iau naștere în urma proceselor de versant (surpări, alunecări, procese de eroziune areolară și liniară etc.). [— / — / — / *делювиальные формы рельефа*]

1320 **Relief de denudație** Relief creat ca urmare a acțiunii destructive a factorilor externi. El înglobează atît formele sculpturale, cît și pe cele structurale. În același sens se folosește adesea și noțiunea de relief de eroziune. Unii autori consideră că **R.d.** reprezintă doar relieful creat de procesele de transport în masă (deluviale). [*relief de dénudation*|*Abtragungsrelief*|*denudation relief*|*денудационный рельеф*]

1321 **Relief derivat** Relief provenit din transformarea unor forme mai vechi, dar care nu mai seamănă cu acestea. De exemplu, colinele, dealurile și platourile sculpturale din Podișul Moldovei reprezintă un relief derivat din cîmpia maritimă sarmato-pliocenă. [*relief dérivé*|—|—|—]

1322 **Relief eolian** Relief creat datorită acțiunii vîntului, prin coraziune, deflație și acumulare. El este caracteristic pentru regiunile aride și semiaride, dar se poate întîlni și în alte părți ale globului [*relief éolien*|*äolische Formen*|*aeolian relief*|*эоловый рельеф*]

1323 **Relief de eroziune** Noțiunea de relief de eroziune se folosește în două sensuri: a) În sens larg are aceeași accepție ca și relieful de denudație; b) În sens restrîns se referă doar la relieful creat în urma acțiunii destructive (sculpturale) a rîurilor. [*relief d'érosion*|*Erozionsrelief*|*erosion relief*|*эрозионный рельеф*]

1324 **Relief exhumat** Relief vechi care a fost fosilizat sub depozite mai noi și apoi dezgolit datorită acțiunii sculpturale a factorilor externi. [*relief exhumé*|*exhumiertes Relief*|*exhumed topography*|*откопанный рельеф*, *отпрепарированный* ~]

1325 **Relief fluviatil (fluvial)** Totalitatea formelor de eroziune și de acumulare create de către rîuri. [*relief fluvial*|*Fluvialrelief*|*fluviatile relief*|*флювиальный рельеф*]

1326 **Relief fosilizat (îngropat)** Relief care a evoluat normal, subaerian, dar care a fost apoi acoperit de sedimente mai noi, datorită unor transgresiuni marine din diferite perioade geologice. De exemplu, relieful soclului cristalin precambrian din fundamentul Podișului Moldovenesc, fosilizat sub stiva depozitelor ordovician-siluriene, cretacice și neogene. [*relief fossilisé*|*fossilisiertes Relief*|*fossilized relief*|*погребённый рельеф*]

1327 **Relief de geosinclinal** Relief cu aspect predominant muntos, care a luat naștere în timpul ultimei faze de evoluție a unui geosinclinal: macrooscilațiunea. El se caracterizează prin altitudini mari și fragmentare puternică, reflectînd întrutotul mișcările tectonice recente și intense din cuprinsul acestor unități morfostructurale ale scoarței terestre. Ant. *relief de platformă*. [—|—|—|*геосинклинальный рельеф*]

1328 **Relief glaciar** Totalitatea formelor create prin exarație, detracție, detersie și acumulare glaciară. Particularitățile sale sînt condiționate de tipul ghețarilor care i-au dat naștere. Din acest punct de vedere se poate deosebi un relief glaciar creat de ghețarii continentali și un relief glaciar montan. [*relief glaciaire* |*Glazialrelief* |*glacial relief*|*ледниковый рельеф*]

1329 **Relief granitic** Relief petrografic care se dezvoltă pe seama granitelor și a rocilor granitoide. El se caracterizează, în general, prin prezența unor forme masive, cu suprafațe larg boltite, prin văi puține cu versanți convecși, acoperiți cu blocuri de dezagregare și profil longitudinal cu trepte și repezișuri. Particularitățile sale se datoresc atît proprietăților fizice și chimice ale rocilor pe care se formează, cît și condițiilor specifice de modelare. Zonalitatea climatică are o mare influență asupra dezvoltării reliefului granitic. În condițiile climatului tropical, de exemplu, se dezvoltă forme de tipul „căpățînilor de zahăr" și al arenelor granitice, în timp ce climatul rece, periglaciar, favorizează apariția vîrfurilor piramidale, a „acelor", haosurilor de blocuri etc. [*relief granitique* |*granitisches Relief* |*granitic relief* |*гранитный рельеф*]

1330 **Relief îmbătrînit** Relief puțin accidentat, caracterizat prin altitudini reduse, prin energie și fragmentare mică, datorită predominării îndelungate a acțiunii sculpturale a factorilor externi Ant. *relief întinerit* [*relief vieilli* |*veraltetes Relief* |*aged relief*|*дряхлый рельеф, старый* ~]

1331 **Relief îngropat** v. **Relief fosilizat** [*relief enfoui,* ~ *enseveli* |*begrabenes Relief* |*burried relief* |*погребённый рельеф*]

1332 **Relief jurasian** Relief muntos dezvoltat pe o structură în cute simple, cu preponderența formelor adaptate la structură: culmi anticlinale *(monts)* și depresiuni sau văi sinclinale *(vaux)*. Se întîlnesc însă și unele forme de relief neadaptate la structură: văi și depresiuni anticlinale *(combes), văi transversale (cluses) etc.* [*relief jurassien*|*jurassisches Relief*|*Jurassian relief*|*юрский рельеф*]

1333 **Relief lacustru** Relief de abraziune și acumulare creat prin acțiunea apei lacurilor. El se aseamănă, în oarecare măsură, cu cel din zona litorală a mărilor, dar are dimensiuni mult mai reduse. [*relief lacustre* |*lakustrisches Relief* |*lacustrine relief* |*озёрный рельеф*]

1334 **Relief litologic** Totalitatea formelor de relief a căror geneză, evoluție și aspect exterior sînt condiționate predominant de natura rocilor pe care se dezvoltă (ex. relieful carstic, granitic, argilos etc.), Sin. *relief petrografic.* [*relief conditionné par la lithologie* | — | — |*литологический рельеф*]

1335 **Relief marin** Relieful creat prin abraziunea și acumularea marină în zona litorală (faleze, plaje, perisipuri, terase marine etc.) [*relief marin, ~ littoral*|*marines Relief*|*marine relief*|*талассогенный рельеф, рельеф морского происхождения*]

1336 **Relief matur** Relief caracterizat prin culmi rotunjite și văi largi, rezultat în urma sculptării îndelungate a unor regiuni relativ stabile din punct de vedere tectonic. [*topographie mature, relief ~*|*reifes Relief*|*topographic maturity*|*зрелый рельеф*]

1337 **Relief monogenetic** (în sens morfoclimatic). Relief creat într-un singur sistem morfogenetic. De exemplu, în regiunea ecuatorială, în regiunile polare etc., relieful este modelat de către aceiași agenți externi, în aceleași condiții climatice încă din țerțiar. [*relief monogénique*|*monogenes Relief*|*monogenetic relief*|*моногенетический рельеф*]

1338 **Relief morenaic** Relief de acumulare glaciară, obișnuit cu aspect vălurit. El se poate forma atît din depunerile ghețarilor continentali, cît și ale celor de munte. Ținînd seama de caracterul morenelor care i-au dat naștere, se pot deosebi diverse forme de relief morenaic: amfiteatre, drumlinuri, esker, salpausselka etc. [*relief morainique, topographie ~*|*Moränenrelief*|*morainic relief*|*моренный рельеф*]

1339 **Relief periglaciar** Relief format în regiunile reci ale globului (neocupate de ghețari), ca urmare a acțiunii înghețului și dezghețului repetat. Deși după etimologie s-ar părea că este localizat doar în jurul ghețarilor, **R.p.** este mult mai extins, ocupînd aproximativ 1/6 din suprafața uscatului. [*périglaciaire, relief ~*|*Periglazial, Periglazialrelief*|*periglacial, ~ relief*|*перигляциальный рельеф*]

1340 **Relief petrografic** v. **Relief litologic** [*relief pétrographique*|*petrographisches Relief*|*petrographic relief*|*петрографический рельеф*]

1341 **Relief de platformă** Totalitatea formelor de relief create în condițiile unităților geostructurale de platformă. El caracterizează cea mai mare parte a podișurilor și cîmpiilor de pe suprafața globului care au, în mod obișnuit, altitudini reduse (sub 500 m), energie de relief sub 200 m, văi largi cu terase etc. [*relief de plate-forme*|—|—|*платформенный рельеф*]

1342 **Relief policiclic** Relief major în cuprinsul căruia se pot identifica mai multe trepte de nivelare, etajate, formate în condițiile unor înălțări și peneplenizări succesive (cicluri de eroziune). Noțiunea a fost utilizată mai mult în literatura geografică din perioada interbelică şi are la bază concepţia lui W. M. Davis. [*relief polycyclique |polyzyklisches Relief |polycyclic relief |полициклический рельеф*]

1343 **Relief poligenetic** Relief creat în mai multe etape succesive şi în condiţii morfogenetice diferite. De pildă, o mare parte din relieful zonei temperate care poartă amprenta modelării glaciare, periglaciare şi a celei fluviale actuale [*relief polygénique |polygenetisches Relief |polygenetic relief |полигенетический рельеф*]

1344 **Relief primar (primordial)** Relief creat de primul sistem morfogenetic ce a acţionat asupra unui teritoriu. De pildă o mare parte din suprafaţa cîmpiei pliocene din sudul Moldovei are un relief primar ce a luat naştere prin retragerea apelor marine, în timp ce Cîmpia Moldovei (Jijiei) are un relief derivat din cîmpia iniţială. [*relief primitif | Primärrelief, Urrelief|initial relief|первоначальный рельеф, первичный рельеф*]

1345 **Relief relict** Relief creat în alte condiţii morfogenetice, existente în trecut şi care nu s-a adaptat condiţiilor morfogenetice actuale (ex. relieful glaciar din Carpaţi). [*formes héritées, relief relique |vererbte Formen |inherited formes of relief, relics forms, relicts ~ |реликтовый рельеф*]

1346 **Relief rezidual** Resturi dintr-un relief mai vechi, distrus în cea mai mare parte datorită evoluţiei îndelungate (ex. inselbergurile). [*relief résiduel | Restberge |residual relief |остаточные формы рельефа*]

1347 **Relief ruiniform** Relief caracterizat prin prezenţa unor forme proeminente, înconjurate de blocuri de dezagregare, ce lasă impresia unor construcţii ruinate. În această categorie se încadrează unele forme carstice, gresoase, granitice etc. [*relief ruiniforme, rochers ruiniformes |ruinenförmige Felsen, Kastellfelsen |castellated rocks |руинный рельеф*]

1348 **Relief sculptural** Totalitatea formelor de relief dintr-o anumită regiune, care a luat naştere în urma acţiunii destructive a factorilor externi. Intensitatea eroziunii şi caracteristicile reliefului sculptural depind, în mare măsură, de constituţia geologică a terenului. În funcţie de factorul morfogenetic principal se pot deosebi forme şi tipuri de relief sculptural fluvial, relief sculptural glaciar, eolian etc. [*formes sculpturales, ~ de destruction |Skulpturformen, Destruktionsformen | sculptural forms, destructional ~ |скульптурный рельеф*]

1349 **Relief structural** Relief de denudaţie ale cărui trăsături morfologice sînt determinate de particularităţile structurii geologice (ex. un platou a cărui formă este condiţionată de structura tabulară a regiunii, o cuestă etc.). [*relief structural, formes structurales* |*Strukturformen* |*structural landscape, tectosequent* ~, *structural forms, structurally-controlled relief* |*структурный рельеф*.]

1350 **Relief submarin** Totalitatea formelor de relief care se găsesc sub nivelul cel mai coborît al apelor bazinelor marine și oceanice. [*relief sous-marin* |*submarines Relief, untermerisches* ~ |*submarine relief, undersea* ~ |*подводный рельеф*]

1351 **Relief de sufoziune** Relief condiționat de acțiunea apelor de infiltrație și de circulația lor subterană. Datorită acțiunii mecanice a acestor ape, iau naștere mici depresiuni de tasare, surpări de maluri etc. [— |— |— |*суффозионный рельеф*]

1352 **Relief tectonic** Relief creat prin acțiunea predominantă a forțelor tectonice. [*relief tectonique* |*tektonisches Relief* |*tectonic relief* |*тектонический рельеф*]

1353 **Relief tînăr** a) Relief accidentat, cu energie mare și intense procese de modelare; b) Relief creat recent (ex. o cîmpie marină recent exondată, un șes etc.). [*relief dans le stade de jeunesse, relief jeune* |*Relief im Jugendstadium* |*infantile land forms, juvenile relief, topographic youth* |*молодой рельеф, юный* ~]

1354 **Relief vulcanic** a) Forme sculpturale și de acumulare create în urma activității constructive și destructive a vulcanilor (conuri, platouri bazaltice etc.); b) Forme de relief care iau naștere pe seama formațiunilor vulcanice în urma acțiunii factorilor externi (barrancos-uri, planeze, neck-uri, dyke-uri etc.). [*relief volcanique* |*vulkanisches Relief* |*volcanic relief, vulcanic* ~ |*вулканический рельеф*]

1355 **Renie** Mică plajă nisipoasă sau pietroasă, care se formează pe malurile convexe ale rîurilor sinuoase (meandrate) [*croissant* |*Sandzunge, Kieszunge* |*scroll, meander* ~, *flood-plain* ~ |*речной пляж*]

1356 **Reper stabil** Termen folosit de Al. Surell (1841) pentru nivelul de bază.

1357 **Repeziș** a) Porțiune cu pantă accentuată din albia unui rîu, unde apa curge foarte repede. Sin. *rapidă*; b) Povîrniș, suprafață puternic înclinată, abruptă. [a) *rapide, saut* |*Stromschnell, Wildwasser, Laufen* |*rapid* |*быстрина, стремнина, водоскат*; b) *escarpe, escarpement* |*Prallhang, Steilhang, Steilabfall, Fluh* |*scarp, precipice, bluff, cliff* |—]

1358 **Reprezentarea reliefului** Redarea, reproducerea reliefului cu ajutorul hărţilor, profilelor, blocdiagramelor, schiţelor panoramice, aerofotografiilor etc. [*représentation du relief* | *Reliefsdarstellung* | — | *изображение рельефа*]

1359 **Reptaţie** v. **Tîrîre**

1360 **Resurgenţă** Reapariţia la zi unui curs de apă, care pe un sector oarecare a circulat subteran. Termen creat de A. Martel în 1887. [*résurgence* | *Wiederausfluß* | *resurgence* | *выход*]

1361 **Retragerea (reculul) falezei** Proces de evoluţie a falezei datorat acţiunii destructive a valurilor şi a altor agenţi modelatori. [*recul de la falaise* | *Seekliffsrückzug* | *recession of cliff* | *отступание клиффа*]

1362 **Retragerea versanţilor** Retragerea treptată a versanţilor către axul interfluviului, ca urmare a şlefuirii lor continue de către procesele deluviale. În condiţiile climatului arid retragerea aceasta se face fără micşorarea înclinării versanţilor, în timp ce în regiunile umede declivitatea lor se reduce treptat. Sin. *reculul versanţilor*. [*recul des versants* | *Rückzug der Gehänge* | *recession of slopes* | *отступание склонов*]

1363 **Retrogradare (a ţărmului)** Înaintarea spre uscat a liniei de ţărm datorită acţiunii erozive a valurilor. Ant. *progradare*. [*recul du rivage* | *Zurückschiebung des Ufers* | *retrogradation* | *отступание морского берега*]

1364 **Reţea hidrografică** Totalitatea formelor de scurgere liniară a apei care, circumscrise unui bazin hidrografic, contribuie la modelarea reliefului, creînd ogaşe, ravene şi văi fluviale de diferite dimensiuni. [*réseau fluvial, ∼ hydrographique, système fluvial* | *Flußnetz, Stromnetz, Stromsystem* | *stream system, river ∼* | *речная сеть, гидрографическая ∼*]

1365 **Revărsare** Ieşirea apelor rîurilor din cuprinsul albiilor minore şi răspîndirea lor pe suprafaţa luncilor. În timpul revărsărilor au loc procese de formare a grindurilor fluviale şi de aluvionare a şesurilor. [*débordement, crue, inondation* | *Flut, Hochwasser, Uberschwemmung* | *flood, inundation* | *наводнение, затопление, разлив*]

1366 **Reversul cuestei** Suprafaţa opusă frontului cuestei, a cărei înclinare este conformă cu structura geologică şi care are un caracter structural. Iniţial, cuesta a fost definită de W. M. Davis ca o formă asimetrică de relief, ce se dezvoltă pe structurile monoclinale, caracterizată prin frunte şi revers (platou). Astăzi prin cuestă se înţelege structura tabulară a regiunii, o cuestă etc.). [*relief structural, formes structurales*/*Strukturformen*/*structural landscape, tectosequent* ~, *structural forms, structurally-controlled relief*/*структурный рельеф*.]

1350 **Relief submarin** Totalitatea formelor de relief care se găsesc sub nivelul cel mai coborît al apelor bazinelor marine și oceanice. [*relief sous-marin*/*submarines Relief, untermerisches* ~/*submarine relief, undersea* ~/*подводный рельеф*]

1351 **Relief de sufoziune** Relief condiționat de acțiunea apelor de infiltrație și de circulația lor subterană. Datorită acțiunii mecanice a acestor ape, iau naștere mici depresiuni de tasare, surpări de maluri etc. [—/—/—/*суффозионный рельеф*]

1352 **Relief tectonic** Relief creat prin acțiunea predominantă a forțelor tectonice. [*relief tectonique*/*tektonisches Relief*/*tectonic relief*/*тектонический рельеф*]

1353 **Relief tînăr** a) Relief accidentat, cu energie mare și intense procese de modelare; b) Relief creat recent (ex. o cîmpie marină recent exondată, un șes etc.). [*relief dans le stade de jeunesse, relief jeune*/*Relief im Jugendstadium*/*infantile land forms, juvenile relief, topographic youth*/*молодой рельеф, юный* ~]

1354 **Relief vulcanic** a) Forme sculpturale și de acumulare create în urma activității constructive și destructive a vulcanilor (conuri, platouri bazaltice etc.); b) Forme de relief care iau naștere pe seama formațiunilor vulcanice în urma acțiunii factorilor externi (barrancos-uri, planeze, neck-uri, dyke-uri etc.). [*relief volcanique*/*vulkanisches Relief*/*volcanic relief, vulcanic* ~/*вулканический рельеф*]

1355 **Renie** Mică plajă nisipoasă sau pietroasă, care se formează pe malurile convexe ale rîurilor sinuoase (meandrate) [*croissant*/*Sandzunge, Kieszunge*/*scroll, meander* ~, *floodplain* ~/*речной пляж*]

1356 **Reper stabil** Termen folosit de Al. Surell (1841) pentru nivelul de bază.

1357 **Repeziș** a) Porțiune cu pantă accentuată din albia unui rîu, unde apa curge foarte repede. Sin. *rapidă;* b) Povîrniș, suprafață puternic înclinată, abruptă. [a) *rapide, saut*/*Stromschnell, Wildwasser, Laufen*/*rapid*/*быстрина, стремнина, водоскат*; b) *escarpe, escarpement*/*Prallhang, Steilhang, Steilabfall, Fluh*/*scarp, precipice, bluff, cliff*/—]

1358 **Reprezentarea reliefului** Redarea, reproducerea reliefului cu ajutorul hărților, profilelor, blocdiagramelor, schițelor panoramice, aerofotografiilor etc. [*représentation du relief* | *Reliefsdarstellung* | — | *изображение рельефа*]

1359 **Reptație** v. **Tîrîre**

1360 **Resurgență** Reapariția la zi unui curs de apă, care pe un sector oarecare a circulat subteran. Termen creat de A. Martel în 1887. [*résurgence* | *Wiederausfluß* | *resurgence* | *выход*]

1361 **Retragerea (reculul) falezei** Proces de evoluție a falezei datorat acțiunii destructive a valurilor și a altor agenți modelatori. [*recul de la falaise* | *Seekliffsrückzug* | *recession of cliff* | *отступание клиффа*]

1362 **Retragerea versanților** Retragerea treptată a versanților către axul interfluviului, ca urmare a șlefuirii lor continue de către procesele deluviale. În condițiile climatului arid retragerea aceasta se face fără micșorarea înclinării versanților, în timp ce în regiunile umede declivitatea lor se reduce treptat. Sin. *reculul versanților*. [*recul des versants* | *Rückzug der Gehänge* | *recession of slopes* | *отступание склонов*]

1363 **Retrogradare (a țărmului)** Înaintarea spre uscat a liniei de țărm datorită acțiunii erozive a valurilor. Ant. *progradare*. [*recul du rivage* | *Zurückschiebung des Ufers* | *retrogradation* | *отступание морского берега*]

1364 **Rețea hidrografică** Totalitatea formelor de scurgere liniară a apei care, circumscrise unui bazin hidrografic, contribuie la modelarea reliefului, creînd ogașe, ravene și văi fluviale de diferite dimensiuni. [*réseau fluvial*, *~ hydrographique*, *système fluvial* | *Flußnetz*, *Stromnetz*, *Stromsystem* | *stream system*, *river ~* | *речная сеть*, *гидрографическая ~*]

1365 **Revărsare** Ieșirea apelor rîurilor din cuprinsul albiilor minore și răspîndirea lor pe suprafața luncilor. În timpul revărsărilor au loc procese de formare a grindurilor fluviale și de aluvionare a șesurilor. [*débordement*, *crue*, *inondation* | *Flut*, *Hochwasser*, *Uberschwemmung* | *flood*, *inundation* | *наводнение*, *затопление*, *разлив*]

1366 **Reversul cuestei** Suprafața opusă frontului cuestei, a cărei înclinare este conformă cu structura geologică și care are un caracter structural. Inițial, cuesta a fost definită de W. M. Davis ca o formă asimetrică de relief, ce se dezvoltă pe structurile monoclinale, caracterizată prin frunte și revers (platou). Astăzi prin cuestă se înțelege doar abruptul, fără revers. [*revers de cuesta, ~ de côte* | *Rückseite, Stufenlehne, Stufenfläche* | *back slope, outfacing ~ outface, dip-slope* | *тыловая часть куэсты, пологий склон куэсты*]

1367 **Reziduri de deflație** Forme proeminente și blocuri din regiunile aride puse în evidență datorită spulberării dintre ele a materialului mai fin (nisipos). [*résidus de déflation* | *Deflationsrückstand* | *deflation residues* | —]

1368 **Ria** Golf îngust și lung reprezentînd o vale fluviatilă de pe o cîmpie de eroziune invadată de apele mării (submersă). Riasurile sînt caracteristice pentru nord-vestul Franței și al Peninsulei Iberice. Termen propus de F. von Richthofen în 1886. [*ria* | *Ria* | *ria* | *риас*]

1369 **Riedel** v. **Doab**

1370 **Ridicarea pietrelor** v. **Elevație periglaciară**

1371 **Rift** Depresiune tectonică alungită, sub forma unui graben de mari dimensiuni, situată de obicei la partea superioară a dorsalelor muntoase medio-oceanice. Riftul dorsalei atlantice, de pildă, are lărgimi de 25—50 km și adîncimi de 1—3 km. Unii autori consideră că și marele graben est-african ar reprezenta tot o vale-rift. [*rift* | *Rift* | *rift* | *рифт*]

1372 **Rigolă** Șanț mic, cu aspect de brazdă, care se formează pe suprafețele înclinate, datorită scurgerilor temporare de apă. [*rigole* | *Rinne* | *rill, runway, runnel* | *промоина*]

1373 **Rimaye** Termen de origine franceză care se atribuie crăpăturilor situate la contactul dintre masa de gheață (zăpadă) și pereții stîncoși din regiunile muntoase. Formarea acestora se datorește diferențelor termice dintre roci (pereți stîncoși) și gheață [*rimaye* | *Bergschrund* | *bergschrund, schrund-line* | *бергшрунд*]

1374 **Rippelmark** Termen german desemnînd ondulații ale suprafeței unui material granular neconsolidat produse de vînt, curenți acvatici și valuri. **R.** se pot clasifica după forma profilului transversal, forma crestelor, orientarea crestelor față de direcția curentului etc. [*ride de plage, ~ d'oscillation, ~ de courant* | *Rippelmarke, Rippel, Wellenrippel, Schwingungsrippel, Strandrippel* | *ripple-mark, current ripple, sand ~, oscilation ~* | *рябь*]

1375 **Rippelmark de curenți** Rippelmark cu flancurile asimetrice create de curenții de apă pe fundul nisipos al rîurilor, lacurilor și mărilor. [*rideau de courant* | *Strömungsrippel* | *normal ripple, current-ripple* | *рябь течения*]

1376 **Rippelmark eolian** Rippolmark creat de vint pe suprafaţa nisipurilor libere. [*ride éolienne, ride de sable*/*Windrippel*/*wind ripple*/*ветровая рябь, эоловая рябь*]

1377 **Rippelmark de interferenţă** (încrucişat) Rippelmark de formă reticulată datorită acţiunii a doi curenţi cu direcţii perpendiculare. [*ride croisée, ~ en losange*/*rautenformige Rippel*/*interference ripple-mark, rhomboidal ripple-mark*/—]

1378 **Rippelmark simetric** Rippelmark cu profil transversal simetric. [*ride symétrique*/*symmetrisches Rippel*/*symmetrical ripple*/*симметричный знак ряби*]

1379 **Rippelmark de valuri** Rippelmark creat de către valuri [*ride d'oscillation*/*Wellenrippel*/*wave ripple*/*волноприбойный знак ряби*]

1380 **Ritmul fragmentării reliefului** v. **Densitatea fragmentării reliefului**

1381 **Rîpă** Formă de relief abruptă care ia naştere în urma unor surpări, a eroziunii torenţiale accentuate, sau a altor procese de sculptare a scoarţei. Ţinînd seama de geneza, aspectul lor sau de alte caracteristici, se pot deosebi: *R. de desprindere, laterale, de obîrşie, de prăbuşire, torenţiale* etc. [—/—/—/*глубокий овраг, рытвина*]

1382 **Rîpă de desprindere** v. **Abrupt de desprindere** [*niche d'arrachement*/*Abrißnische*/*landslide scarp*/—]

1383 **Rîpă de obîrşie** Extremitatea superioară a unei ravene, sau a altei forme de eroziune, creată în urma unei accentuate eroziuni regresive, a proceselor de surpare etc. [*tête de vallée*/*Talhaupt*/*valley head*/—]

1384 **Rîpă torenţială** v. **Ravenă**

1385 **Rîu** Apă curgătoare care drenează o vale bine individualizată. Important factor modelator al reliefului. [*rivière*/*Fluß, Strom*/*river, stream*/*река*]

1386 **Rîu captat** Rîu sau porţiune de rîu, care în urma unui proces de captare, a trecut de la un bazin hidrografic la altul. [*rivière capturée, ~ détournée*/*angezapfter Fluß, abgelenkter ~, verlegter ~*/*captured river, diverted stream*/*перехваченная река*]

1387 **Rîu captator** Rîu care îşi măreşte bazinul prin captarea unor artere hidrografice aparţinînd altor bazine. [*cours d'eau capteur, pirate, rivière conquérante*/*Ablenker, Räuberfluß*/*diverter, diverting stream, pirate ~, captor ~*/*река перехватчица*]

1388 **Rîu decapitat** Rîu care în urma unui proces de captare a fost deposedat de partea sa din amonte. [*cours d'eau décapité*|*enthaupteter Fluß, gekopfter* ~|*decapitated stream, beheaded* ~|*обезглавленная река*]

1389 **Rîu de gehață** Porțiune dintr-un ghețar continental, care se deplasează pe o anumită direcție, cu viteză mai mare față de restul masei de gheață. (Nu se confundă cu ghețarul de vale.) [*torrent de glace*|*Eisstrom*|*ice stream,* ~*river*|*ледяной поток*]

1390 **Rîu de pietre** Blocuri de dezagregare și grohotișuri dispuse în lungul unor văiugi. Ele sînt deplasate treptat în timpul scurgerilor de apă, în urma înghețului și dezghețului, a antrenării pe versant a maselor de zăpadă etc. Sînt specifice ținuturilor polare și circumpolare cu relief accidentat, dar se întîlnesc și în munții înalți, constituind unul dintre fenomenele periglaciare caracteristice. Sin. *torent de pietre.* [*coulée de pierres, rivière de* ~|*Blockstrom, Steinstrom*|*rock-stream, stone river, block stone stream*|*каменная река*]

1391 **Rîu subteran** Curs de apă din regiuni carstice circulînd în interiorul masei calcaroase. [*rivière souterraine*|*Höhlenfluß, Höhlengerinne, unterirdischer Fluß*|*subterranean river, underground stream,* |*подземная река, подземный поток*]

1392 **Rocă** Agregat monomineral sau polimineral al scoarței terestre. Rocile sînt foarte variate și iau naștere în urma diverselor procese geologice. După geneza lor se pot deosebi: *R. magmatice (intruzive, vulcanice, sau efuzive), R. sedimentare (clastice, biogene, de precipitare), R. metamorfice.* Datorită particularităților pe care le prezintă, rocile se comportă diferit față de agenții modelatori, dînd naștere unor forme caracteristice, care sînt înglobate în categoria reliefului petrografic (litologic). Există astfel relief carstic, gresos, conglomeratic, granitic, argilos, nisipos etc. [*roche, rocher*|*Gestein, Fels*|*rock*|*порода, горная* ~]

1393 **Roches moutonnées** Termen francez atribuit unor stînci rotunjite prin exarație și detersie, situate de obicei în partea superioară a văilor glaciare. Privite de la distanță lasă impresia unor spinări de oi (berbeci); de aici și numele lor. Termen propus de De Saussure la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Sin. *spinări de berbec.* [*roches moutonnées*|*Rundhöcker*|*glaciated knobs, sheepback rocks*|*баранные лбы*]

1394 **Rostogolire** Proces de deplasare rapidă pe versanți a unor fragmente de roci compacte desprinse din partea superioară a acestora ca urmare a alterării rocilor, dezagregării, surpărilor etc. Rostogolirea reprezintă cel mai simplu proces gravitațional. [— /*Felsschlipf*/— /*скатывание*]

1395 **Ruptură de pantă** Modificare bruscă a înclinării unui versant, a unei suprafețe înclinate de relief, a talvegului unui curs de apă. [*rupture de pente, brisure*/*Knick, Gefällsbruch*/*knick, breach of slope*/*излом склона, обрыв* ~, *перелом* ~]

1396 **Rû** Termen francez care se atribuie unui tip de vale consecventă cu flancurile culmilor anticlinale. Astfel de văi sînt caracteristice pentru morfologia jurasiană. [*rû, ru, ruz*/— /— /—]

S

1397 **Salpausselkä** Denumire de origine finlandeză atribuită complexelor morenaice rămase în urma retragerii ultimului ghețar nord-european. Ele se prezintă sub forma unui dublu șir de coline care determină îngustarea văilor ce le străbat și chiar apariția unor praguri și repezișuri de talveg. Sin. *ra*. [*salpausselkä* / — /*salpausselkä* /*салпаусселке*]

1398 **Saltație** Proces de mișcare a particulelor prin salturi. [*saltation, mouvement par bonds* /*Sprungbewegung* /*saltation* / —]

1399 **Saltele granitice** Forme de relief provenite din dezagregarea granitelor. Ele au aspectul unor blocuri plate, cu muchiile rotunjite, care iau naștere datorită unor planuri orizontale de dezagregare. [*granite en forme de matelas* / — / — /*матрацевидная отдельность гранита*]

1400 **Salțe** v. **Ochiuri glodoase**

1401 **Sandre** v. **Cîmpie fluvio-glaciară** [*plaine alluviale pro-glaciaire* /*Sandr, Sander* /*sander, glacial sandr* /*зандр*]

1402 **Sarcina rîului** v. **Încărcătura rîului**

1403 **Săgeată litorală** Formă de acumulare marină care se prezintă ca o limbă de nisip cu un capăt fixat de țărm. **S.l.** ia naștere la adăpostul unor promontorii, a unor insule etc., ca urmare a acțiunii curenților litorali. [*flèche, épi, poulier* /*Haken* /*barrier spit* /*стрелка, береговая стрелка*]

1404 **Săgeată litorală recurbată** Săgeată litorală cu capătul liber întors ca un cîrlig: Sin. *croșet* [*crochet, „crochon"* /*gekrümmter Haken, Widerhaken* /*hooked spit, recurved* ~ /*коса стрелка, скобовидный бар*]

1405 **Sărătură** Suprafață de teren, cu dimensiuni reduse, caracterizată printr-o mare bogăție de săruri care se pun în evidență mai ales în perioadele secetoase ale anului. În timpul ploilor și al perioadelor cu umiditate bogată, aceste suprafețe capătă aspectul unor terenuri mocirloase. În Moldova se atribuie numele de sărături și unor mici ochiuri glodoase care apar pe șesurile unor văi. [— /*Pfanne* /*salt-flat, alkali* ~ /*солонец*]

1406 **Săritoare** v. **Cascadă**

1407 **Scară geocronologică** Succesiunea etapelor de evoluție ale suprafeței Pămîntului, reprezentate prin ere, perioade, epoci, etaje etc. Ea servește pentru încadrarea în timp a diferitelor evenimente geologice, geomorfologice, fizico-geografice etc. Sin. *scară stratigrafică*. [*échelle géochronologique* | — | *geochronological scale* | *геохронологическая шкала*]

1408 **Scara pantelor** Scară grafică cu ajutorul căreia se poate stabili înclinarea suprafeței terenului dintre două curbe de nivel succesive ale hărții topografice. [— | — | — | *шкала заложения, график крутости*]

1409 **Scară stratigrafică v. Scară geocronologică**

1410 **Schiță geomorfologică** Reprezentare schematică a principalelor aspecte ale reliefului dintr-o regiune oarecare. [*esquisse géomorphologique* | *geomorphologisches Schema* | *geomorphic diagram* | *геоморфологический набросок, ~ эскиз, ~ схема*]

1411 **Scoarță de alterare** Partea superioară a litosferei, cu grosimi de la cîțiva metri pînă la 90—100 m, supusă influențelor fizice și chimice ale factorilor externi. Datorită proceselor complexe de dezagregare și alterare, scoarța de alterare capătă proprietăți noi față de rocile pe seama cărora s-a format. Atunci cînd se fac studii de amănunt se folosesc și noțiunile de *scoarță de dezagregare*, rezultată în urma proceselor fizice (mecanice) și *scoarță de alterare*, datorită în primul rînd, proceselor chimice. De cele mai multe ori însă efectele dezagregării și alterării sînt greu de separat. [*couverture de détritus, manteau superficiel de débris* | *Verwitterungskruste, Verwitterungsdecke, Verwitterungsmasse, Schuttdecke* | *mantle-rock, mantle of waste* | *кора выветривания*]

1412 **Scoarța terestră** Partea superioară a învelișului solid al Pămîntului formată din roci sedimentare, granitice și bazaltice, cu grosime variabilă sub oceane și sub continente. Ea este limitată spre interior de discontinuitatea Mohorovičić, sub care urmează mantaua. [*écorce terrestre* | *Erdrinde, Erdkruste* | *Earth's crust* | *земная кора*]

1413 **Scochină** Denumire populară românească atribuită unui șanț nival cu profil asimetric, care ia naștere datorită acțiunii zăpezilor ce se acumulează pe culmi, sub formă de valuri.

1414 **Scorii** Produse vulcanice spongioase cu aspect de zgură. Sînt numite și „zgură vulcanică". [*scories* | *Schlacken* | *scoriaes, scoria, slag* | *вулканические шлаки*]

1415 **Scruntar** Acumulare de nisip și prundiș care corespunde de obicei cu o grădiște. Termenul se folosește însă și pentru unele renii. [*engraisse, croissant*/*vorgeschütteter Strand, Halbmond*/*beach accretion, crescent, scroll*/*останец обтекания*]

1416 **Scurgere** Procesul de deplasare a apei pe pantele reliefului. În funcție de locul și modul în care se produce acest proces putem deosebi: *S. de suprafață, difuză, torențială, fluvială, subterană* etc. [*écoulement*/*Abfluß*/*run-off, flow*/*сток*]

1417 **Scurgere difuză** Deplasarea apei pe versanți, sub forma unei pelicule mai mult sau mai puțin continue, ce are drept efect ablația. [*ruissellement diffus*/—/—/]

1418 **Scurgere fluvială** Procesul de deplasare a apei din albiile rîurilor, care are drept consecință eroziunea, transportul și depunerea de aluviuni. [*écoulement fluvial, drainage* ~/*Abfluß, Entwässerung*/*stream run-off, drainage*/*речной сток*]

1419 **Scurgere subterană** Deplasarea apelor subterane, sub influența forței de gravitație, în lungul fisurilor, grotelor și al celorlalte goluri din interiorul scoarței. [*écoulement souterrain, drainage* ~/*unterirdische Entwässerung, subterane* ~/*groundwater runoff, underground drainage, subterranian* ~/*подземный сток*]

1420 **Scurgere de suprafață** Deplasarea apei pe suprafața scoarței terestre, fie neorganizat (scurgere difuză), fie organizat sub formă de torenți sau rîuri. [*écoulement superficiel, drainage* ~/*Oberflächenentwässerung, subaerische Entwässerung*/*surface-drainage, subaerial* ~/*поверхностный сток*]

1421 **Scurgere torențială** Scurgere intermitentă din cuprinsul ogașelor, ravenelor și torenților, alimentată din ploi sau din topirea zăpezilor. Ea contribuie la formarea microreliefului de eroziune și de acumulare torențială. [*écoulement torrentiel, drainage* ~/*Wildabfluß, Wildentwässerung*/*torrential runoff,* ~ *drainage*/—]

1422 **Scut** Porțiune a scoarței terestre cu regim tectonic de platformă, constituită din roci vechi — precambriene — care apar la zi. Scuturile manifestă o ușoară tendință de ridicare epirogenetică (ex. Scutul baltic, Scutul canadian ș.a.) [*bouclier*/*Schild*/*shield*/*щит*]

1423 **Sebkha** v. **Playa**

1424 **Sediment** Formațiune petrografică ce ia naștere în urma proceselor de depunere mecanică, chimică sau biotică din domeniul marin și lacustru. După locul de depunere și, caracteristicile lor, sedimentele pot fi: abisale, batiale, neritice şi litorale. [*sédiment* | *Ablagerung, Sediment* | *sediment* | *отложение, осадок*]

1425 **Sedimentare** Procesul de formare a sedimentelor. [*sédimentation* | *Sedimentation* | *sedimentation* | *седиментация*]

1426 **Seism** v. **Cutremur de pămînt** [*séisme, tremblement de terre* | *Erdbeben* | *earthquake* | *сейсм*]

1427 **Seracuri** Piramide, turnuri de gheaţă şi proeminenţe rezultate din intersectarea crăpăturilor din cuprinsul gheţarilor. [*séracs* | *Seracs, Eispfeiler* | *seracs, ice pyramids* | *серраки*]

1428 **Serir** v. **Reg** [*serir* | *Sserir* | *serir, gravel desert* | *серир*]

1429 **Sfinţi de gheaţă** Resturi din blocurile de gheaţă sau de zăpadă, cu forme ciudate, care se întîlnesc în regiunile înalte cu climă secetoasă. Aceste forme se datoresc insolaţiei. [*pénitentes* | *Büßerschnee, Penitentes* | *penitent ice, ablation cone, penitent snow* | *кающиеся снега*]

1430 **Sierră** Denumire atribuită în mod obişnuit culmilor montane din Peninsula Iberică şi din ţările Americii Latine. [*sierra, serre* | — | — | *сьерра*]

1431 **Sif** Denumire arabă atribuită crestelor ascuţite ale dunelor, provenite din intersecţia versanţilor expuşi şi adăpostiţi de vînt. Prin extensiune acest termen se foloseşte şi pentru dunele de formă sinusoidală. (Sif = lamă de nisip) [*sif* | — | — | —]

1432 **Sifon** Canal endocarstic de forma unui U întors, prin care sînt drenate apele din grote sau din alte goluri subterane. **S.** asigură funcţionarea izvoarelor intermitente. [*siphon* | *Siphon, Ducker, Heber* | *siphon* | *сифон*]

1433 **Sill** corp vulcanic orizontal ori slab înclinat construit din lave care au pătruns printre formaţiunile sedimentare. Denudaţia îndepărtează adesea depozitele mai puţin rezistente de deasupra, scoţînd **S.** la suprafaţă. În acest caz ele se prezintă ca nişte platouri structurale. [*sill, filon-couche* | *Lagergang, Sill* | *sill* | *силль, пластовая интрузия, ~жила*]

1434 **Simbol geomorfologic** Semn convenţional folosit pentru desemnarea unor procese, forme şi caracteristici geomorfologice. [*signe conventionnel géomorphologique* | *geomorphologische Symbol* | *geomorphic signature* | *геоморфологический условный знак*]

1435 **Sinclinal** Cută cu concavitatea îndreptată în sus, în axa căreia apare stratul cel mai nou. **S.** corespund uneori formelor negative de relief (văi, depresiuni), alteori însă nu se înscriu în morfologia regiunii. Ant. *anticlinal*. [*synclinal* | *Synklinale* | *syncline, synclinal* | *синклиналь*]

1436 **Sinclinal suspendat** Formă pozitivă de relief (culme, vîrf, masiv) cu structură sinclinală. [*synclinal perché* |*hochliegendes Syncklinale* |*upstanding syncline* |*подвешенная синклиналь, висячая*~]

1437 **Sinclinoriu** Grupare de cute sinclinale şi anticlinale secundare care prezintă în ansamblu o structură sinclinală. Ant. *anticlinoriu*. [*synclinorium* |*Synklinorium* |*synclinore, synclinorium* |*синклинории*]

1438 **Sineclizä** Unitate structurală din cuprinsul platformelor bietajate, caracterizată printr-o uşoară structură concavă. **S**. au, de obicei, un contur oval, ocupînd mii de kilometri pătraţi. Ant. *anteclizä*. [*synéclise* |*Syneklise* |*syneclise* |*синеклиза*]

1439 **Sistem de eroziune** Totalitatea proceselor elementare şi complexe de modelare a scoarţei terestre, strîns legate între ele, care acţionează în condiţiile specifice anumitor climate. [*système d'érosion* |—|—|*эрозионая система*]

1440 **Sistem de modelare** v. **Sistem morfogenetic**

1441 **Sistem morfoclimatic** Sistem morfogenetic în cadrul căruia condiţiile climatice determină caracteristica dominantă a tipului de relief. (ex. relieful eolian, relieful glaciar etc.) [*système morphoclimatique*, ~ *climatomorphologique*, *régime morpho-climatique* |*klimamorphologisches Regime*, *klimabedingte Formungsvorgänge*, *System der klimatischen Geomorphologie* |*morphoclimatic system* |*морфоклиматическая система*]

1442 **Sistem morfogenetic** Complex de factori şi procese geomorfologice strîns legate între ele, care creează un anumit tip de relief. (ex. relief vulcanic, relief glaciar etc.). Sin. *sistem de modelare* [*système morphogénetique* |*morphogenetisches System* |*morphogenetic system* |*морфогенетическая система*]

1443 **Sistem muntos** Ansamblu de lanţuri muntoase format în timpul unei ere geotectonice şi care prezintă anumite trăsături comune (ex. sistemul muntos alpin, sistemul munţilor hercinici etc.). [*système montagneux* |*Gebirgssystem* |*mountain system* |*горная система*]

1444 **Skjären (Şer)** Termen care în limba norvegiană desemnează mici insule stîncoase şi morenaice din regiunile de ţărm ale cîmpiilor glaciare submerse. [*skjärs* |*Schären* |*skjärs* |*шхеры*]

1445 **Soclu continental** Parte a continentelor, care se prelungeşte sub nivelul mărilor şi oceanelor, formată din platforma şi povîrnişul continental. Sin. *margine continentală*. [*socle continental* |*Kontinentalsockel* |*continental shelf*, ~ *terrace* |—]

1446 **Soclul platformei** Fundamentul cristalin al unei platforme peste care s-au depus formațiuni sedimentare necutate. [*soubassement, tréfond, socle, infra-structure* | *Unterlage, Untergrund, Sockel* | *undermass, foundation, substructure* | *платформенный цоколь*]

1447 **Soclul terasei** Partea inferioară a unei terase aluvionare, constituită din roci mai vechi, peste care s-au depus depozite fluviatile. [*fond rocheux de la terrasse* | *Terrassensohle, Felsshole einer Terrasse* | *terrace floor, ~ bottom, rock floor of a terrace* | *цоколь террасы*]

1448 **Sohodol** Albie sau vale uscată din regiunile calcaroase, formată în urma pierderii apei în adînc prin fisuri, ponoare etc. Sin. *vale seacă*. [*vallée sèche, vallée morte* | *Trockental* | *dry valley* | *суходол*]

1449 **Sol** Partea superioară, afînată, a litosferei, care se află într-o continuă evoluție sub influența factorilor pedogenetici (climă, vegetație, rocă, ape subterane, relief etc.) fiind caracterizată prin fertilitate. [*sol* | *Boden* | *soil* | *почва*]

1450 **Sol veșnic înghețat** v. **Pergelisol**

1451 **Solifluxiune** Deplasare lentă a părții superficiale a solului înmuiat, dezghețat, pe un substrat înghețat, în condițiile unor pante cu înclinare redusă. S. cele mai caracteristice se produc în regiunile periglaciare și creează mici înväluriri și terasări. [*solifluction, ~ périglaciaire, gélifluxion, congélifluction* | *Bodenflißen, Erdflißen, Solifluktion* | *solifluxion, solifluction, sludging, soilflow* | *солифлюкция*]

1452 **Soll** Termen german folosit pentru o formă negativă de relief, cu aspect de pîlnie, cu diametru pînă la 20—30 m, caracteristică pentru regiunile ce au fost afectate de glaciația continentală. **S.** au luat naștere în urma topirii unor sîmburi de gheață din sol. Sînt caracteristice pentru nordul R. F. Germania și R. D. Germană; uneori adăpostesc lacuri. [*soll, lac morainique* | *Soll* | *kettle hole* | *зёлли*]

1453 **Soluri fosile** Soluri vechi acoperite de depozite mai noi. Pe baza lor se pot stabili, uneori, etapele de evoluție și vîrsta depozitelor respective [*sols fossiles* | *fossiles Boden, begrabenes ~* | *burried soils, fossil ~* | *погребённые почвы*]

1454 **Soluri poligonale** Forme caracteristice regiunilor periglaciare, care se prezintă sub forma unei rețele de crăpături ce închid între ele poligoane cu diametrul pînă la 8—10 m Formarea lor se datorește procesului repetat de îngheț-dezgheț. Uneori crăpăturile sînt umplute cu pietre, creînd inele sau poligoane de pietre. Sin. *poligoane de pămînt, soluri reticulate*. [*sols polygonaux* | *Polygonböden, Karreeböden, Struktur-*

höden |*polygonal soils, frost polygons, structured ground, polygonal markings* |*полигональные грунты, решетчатые почвы*]

1455 **Soluri reticulate** v. **Soluri poligonale** [*sols figurés, ~ structurés, ~ géométriques* |*Strukurböden, Texturböden* |*patterned ground, structured ~* |—]

1456 **Soma** Marginea vechiului crater sub formă circulară ce înconjură conul nou *(monte nuovo)* [*somma, enceinte, vallum* |*Sommawall, Ringwall* |*somma, ring wall* |*сомма*]

1457 **Sortare** Acțiunea unor factori naturali sau artificiali de a selecta și grupa anumite elemente, în mod diferențiat. De exemplu **S.** naturală a aluviunilor în lungul albiilor rîurilor; **S.** granulometrică făcută în laborator etc. Sin. *triere.* [*triage, classement* |*Sortierung* |*sorting* |*сортировка*]

1458 **Spălarea solului** v. **Eroziune areolară**

1459 **Speologie** Știința care se ocupă cu studiul complex al peșterilor. Ea se subdivide în *speologie fizică,* care înglobează cercetări geologice, geomorfologice, hidrologice, microclimatice și *biospeologie,* care se ocupă cu cercetarea organismelor din peșteri. [*spéléologie* |*Speläologie, Höhlenkunde* |*speleology* |*спелеология, пещероведение*]

1460 **Spinări de berbec** v. **Roches moutonnées**

1461 **Spongolite** Forme endocarstice, cu aspect de bureți, care iau naștere pe pardoseala unor peșteri și galerii subterane subfosile, în urma eroziunii selective provocate de noi viituri.

1462 **Stadii de evoluție a reliefului** Plecînd de la ideea că relieful are o evoluție ciclică, geomorfologul american W. M. Davis (1850–1934) considera că în cadrul fiecărui ciclu se pot deosebi trei stadii de evoluție: un stadiu de tinerețe, unul de maturitate și altul de bătrînețe.

Stadiul de tinerețe marchează începutul evoluției descendente a reliefului provenit dintr-o suprafață relativ plană, înălțată. El se caracterizează prin linii îndrăznețe, altitudini mari, energie accentuată, văi înguste și adînci, cu profil longitudinal în trepte, o intensă activitate sculpturală a factorilor modelatori externi, așa cum este cazul în Carpați, Alpi etc.

Stadiul de maturitate marchează o fază mai avansată de evoluție cînd liniile de relief sînt mai rotunjite, mai puțin semețe, versanții mai înclinați, văile evoluate, cu șesuri largi și terase. În acest stadiu munții încep să aibă aspect de dealuri.

Stadiul de bătrînețe reprezintă ultimul stadiu de evoluție. Este vorba de cîmpii sculpturale larg vălurite (peneplene), rezultate din distrugerea aproape completă a munților de altădată. Din acești munți se mai păstrează doar unele resturi sub forma unor martori de eroziune.

Deși concepția lui W. M. Davis nu mai corespunde stadiului actual de dezvoltare a geomorfologiei, noțiunea de *stadiu de evoluție* se mai folosește și astăzi, însă într-o nouă accepție, aceea de aspect general, morfografic, al unei regiuni. [*stades de l'évolution du relief|Stadien|stages|стадии эволюции рельефа*]

1463 **Stadiu de bătrînețe (senilitate)** v. **Stadii de evoluție a reliefului** [*stade de vieillesse, sénilité|Greisenalter|old age|дряхлый возраст рельефа*]

1464 **Stadiu de maturitate** v. **Stadii de evoluție a reliefului** [*stade de maturité|Reifenalter|maturity age|зрелый возраст рельефа*]

1465 **Stadiu de tinerețe** v. **Stadii de evoluție a reliefului** [*stade de jeunesse|Jugendalter|youth age|возраст юность рельефа*]

1466 **Stadiu glaciar** Parte a unei perioade glaciare caracterizată printr-o extindere mai puternică a ghețarilor. Întimpul unei perioade glaciare pot exista mai multe asemenea stadii, condiționate de unele modificări climatice. Ele sînt separate de interstadii (interstadiale). (ex., pe fondul general al glaciației würmiene, Würm I, Würm II, Würm III reprezintă stadii glaciare) [*stade glaciaire, glaciaire|Eiszeit, Glazial|glacial age, ~ stage|стадии оледенения*]

1467 **Stalactită** Formă endocarstică cu aspect de țurțur fixat de tavanul unor peșteri. **S.** se formează prin depunerea carbonatului de calciu din picăturile de apă provenite din infiltrațiile de la suprafață. Există însă și **S.** de gheață, de lavă. [*stalactite|Stalaktit|stalactite|сталактит*]

1468 **Stalagmită** Formă endocarstică cu aspect conic ce se ridică de pe pardoseala peșterilor. **S.** sînt formate din CO_3 Ca pe care îl conțin picăturile de apă ce cad din vîrful stalactitelor. Ele se dezvoltă în sens invers decît stalactitele, ajungînd uneori să se unească cu acestea formînd coloane. În unele peșteri și goluri subterane se pot forma și stalagmite de gheață, de lavă etc. [*stalagmite|Stalagmit|stalagmite|сталагмит*]

1469 **Stîncă** Bloc mare de roci dure, cu pereți abrupți, care se individualizează pregnant față de regiunea în care se găsește. [*roche, rocher|Gestein, Fels|rock, crag|скала*]

1470 **Stîlp** Stîncă înaltă, bine individualizată, a cărei geneză poate fi diferită. [*pilier, pinacle, aiguille*/*Säule, Nadel*/*stack, pillar, chimney-rock*/*столб*]

1471 **Strat** (de roci) Formă sub care se prezintă unele roci sedimentare și metamorfice, cu constituție omogenă, cu întindere mare și o grosime relativ constantă. La partea sa superioară și inferioară se găsesc depozitele altor strate. [*couche, lit, assise*/*Beet, geologische Schicht, Flöz, Lage*/*bed, layer, sheet, stratum*/*слой*]

1472 **Strat activ** v. **Molisol** [*zone active*/*Auftauboden, Auftauzone*/*active layer, ~ permafrost*/*активный слой*]

1473 **Stratificare (stratificație)** Așezarea sub formă de strate a unor roci sedimentare. Ea poate fi orizontală, oblică, încrucișată etc. [*stratification*/*Schichtung*/*bedding, stratification*/*напластование, наслоение, стратификация*]

1474 **Stratificare încrucișată** Așezarea rocilor sub forma unor strate de dimensiuni reduse, cu înclinări diferite, care se întretaie. Este caracteristică deltelor, conurilor de dejecție, dar se întîlnește și în șesuri etc. Sin. *structură încrucișată* [*stratification entrecroisée*/*Kreuzschichtung*/*cross-bedding*/*косослоистость, дельтовая слоистость*]

1475 **Stratovulcan** v. **Vulcan de tip vezuvian** [*strato-volcan, volcan stratifié*/*Stratovulkan, Schichtvulkan*/*strato volcano, stratified ~, bedded ~*/*стратовулкан*]

1476 **Striație glaciară** Zgîrietură pe suprafața unei roci creată de fragmentele dure încorporate în masa ghețarului în mișcare. [*strie glaciaire, rayure, égratignure*/*Ritz, Kritz, Schramme, Gletscherschrammen*/*stria, schrath, glacial groove, glacial striation*/*штриховка ледниковая*]

1477 **Strîmtoare** Loc îngust prin care se trece dintr-un bazin marin sau oceanic în altul [*détroit, bras de mer*/*Meerenge, Meerpforte, Kanal*/*inlet strait, channel*/*пролив*]

1478 **Structură geologică** Modul de așezare a stratelor și a altor corpuri de roci din scoarța terestră și raporturile dintre acestea. Se pot deosebi astfel structuri tabulare, înclinate, cutate, faliate etc. [*structure, disposition des roches*/*Struktur, Anordnung der Gesteine*/*structure, arrangement of rocks*/*геологическая структура*]

1479 **Structură geomorfologică** Modul de dispunere a formelor de relief din cadrul unităților și subunităților geomorfologice. Avînd în vedere structura geomorfologică se pot face unele tipizări și clasificări: de exemplu, clasificarea munților după structura morfologică (dispoziția orografică) în munți cu structură: radiară, transversală, penată, în culise, reticulată, în virgație, paralelă etc. [*structure géomorphologique* | *geomorphologische Anordnung* | *geomorphic structure* | *геоморфологическая структура*]

1480 **Structură încrucișată** v. **Stratificare încrucișată**

1481 **Strungă** Trecătoare îngustă, loc strîmt care favorizează străbaterea unor culmi de munți și dealuri. [*cheminée* | *Kluft, Riss, Schlucht,* | *chasm, cleft* | *ущелье*]

1482 **Subdistrict geomorfologic** v. **Regionare geomorfologică**

1483 **Subdiviziune geomorfologică** Parte obținută în urma subdivizării geomorfologice a unui teritoriu (ex. Carpații Meridionali, Carpații Orientali etc. sînt subdiviziuni de prim ordin ale Carpaților). [*sous-division géomorphologique* | — | — | *геоморфологическое подразделение, ~ единица*]

1484 **Sublitoral** Porțiune a platformei continentale pe care se găsesc vechi forme de relief litoral submerse. [*zone sublittorale* | *sublittorale Zone* | *sublittoral zone* | *прибережие, взморье*]

1485 **Submersiune** v. **Imersiune** [*submersion* | *Untertauchen der Küste* | *submersion, submergence* | *затопление*]

1486 **Subminare** Formarea de nișe la baza unor abrupturi și versanți, care atrag după ele surparea acestora. [*sapement* | *Untergrabung, Unterspülung* | *undercutting* | *подкапывание*]

1487 **Subprovincie geomorfologică** Unitate taxonomică subordonată provinciei geomorfologice. Delimitarea sa se face atît pe baza elementelor tectonice și structurale, cît și după megarelieful din cuprinsul regiunilor (ex. Carpații și Subcarpații sînt considerați subprovincii geomorfologice ale geosinclinalului carpatic).

1488 **Subregiune geomorfologică** Unitate taxonomică subordonată regiunii geomorfologice. Subregiunile se conturează pe fondul general morfostructural, ca urmare a unor particularități morfografice, morfogenetice și morfocronologice (ex. Munții vulcanici, cei cristalino-mezozoici sau munții flișului din cuprinsul Carpaților Orientali sînt considerați subregiuni geomorfologice).

1489 **Subsăpare** Proces de eroziune specific ghețarilor, a cărui intensitate este invers proporțională cu valoarea pantei. Acolo unde panta este mai redusă masa de gheață roade mai puternic, creînd o excavație sub nivelul pantei obișnuite. Fenomene de subsăpare se întîlnesc și în albiile unor ape curgătoare ca urmare a evorsiunii. [*surcreusement* | *Übertiefung* | *overdeepening* | *переуглубление (ледниковое)*]

1470 **Stîlp** Stîncă înaltă, bine individualizată, a cărei geneză poate fi diferită. [*pilier, pinacle, aiguille* | *Säule, Nadel* | *stack, pillar, chimney-rock* | *столб*]

1471 **Strat** (de roci) Formă sub care se prezintă unele roci sedimentare şi metamorfice, cu constituţie omogenă, cu întindere mare şi o grosime relativ constantă. La partea sa superioară şi inferioară se găsesc depozitele altor strate. [*couche, lit, assise* | *Beet, geologische Schicht, Flöz, Lage* | *bed, layer, sheet, stratum* | *слой*]

1472 **Strat activ** v. **Molisol** [*zone active* | *Auftauboden, Auftauzone* | *active layer, ~ permafrost* | *активный слой*]

1473 **Stratificare (stratificaţie)** Aşezarea sub formă de strate a unor roci sedimentare. Ea poate fi orizontală, oblică, încrucişată etc. [*stratification* | *Schichtung* | *bedding, stratification* | *напластование, наслоение, стратификация*]

1474 **Stratificare încrucişată** Aşezarea rocilor sub forma unor strate de dimensiuni reduse, cu înclinări diferite, care se întretaie. Este caracteristică deltelor, conurilor de dejecţie, dar se întîlneşte şi în şesuri etc. Sin. *structură încrucişată* [*stratification entrecroisée* | *Kreuzschichtung* | *cross-bedding* | *косослоистость, дельтовая слоистость*]

1475 **Stratovulcan** v. **Vulcan de tip vezuvian** [*strato-volcan, volcan stratifié* | *Stratovulkan, Schichtvulkan* | *strato volcano, stratified ~, bedded ~* | *стратовулкан*]

1476 **Striaţie glaciară** Zgîrietură pe suprafaţa unei roci creată de fragmentele dure încorporate în masa gheţarului în mişcare. [*strie glaciaire, rayure, égratignure* | *Ritz, Kritz, Schramme, Gletscherschrammen* | *stria, schrath, glacial groove, glacial striation* | *штриховка ледниковая*]

1477 **Strîmtoare** Loc îngust prin care se trece dintr-un bazin marin sau oceanic în altul [*détroit, bras de mer* | *Meerenge, Meerpforte, Kanal* | *inlet strait, channel* | *пролив*]

1478 **Structură geologică** Modul de aşezare a stratelor şi a altor corpuri de roci din scoarţa terestră şi raporturile dintre acestea. Se pot deosebi astfel structuri tabulare, înclinate, cutate, faliate etc. [*structure, disposition des roches* | *Struktur, Anordnung der Gesteine* | *structure, arrangement of rocks* | *геологическая структура*]

1479 **Structură geomorfologică** Modul de dispunere a formelor de relief din cadrul unităţilor şi subunităţilor geomorfologice. Avînd în vedere structura geomorfologică se pot face unele tipizări şi clasificări: de exemplu, clasificarea munţilor după structura morfologică (dispoziţia orografică) în munţi cu structură: radiară, transversală, penată, în culise, reticulată, în virgaţie, paralelă etc. [*structure géomorphologique* / *geomorphologische Anordnung* / *geomorphic structure* / *геоморфологическая структура*]

1480 **Structură încrucişată** v. **Stratificare încrucişată**

1481 **Strungă** Trecătoare îngustă, loc strîmt care favorizează străbaterea unor culmi de munţi şi dealuri. [*cheminée* / *Kluft, Riss, Schlucht,* / *chasm, cleft* / *ущелье*]

1482 **Subdistrict geomorfologic** v. **Regionare geomorfologică**

1483 **Subdiviziune geomorfologică** Parte obţinută în urma subdivizării geomorfologice a unui teritoriu (ex. Carpaţii Meridionali, Carpaţii Orientali etc. sînt subdiviziuni de prim ordin ale Carpaţilor). [*sous-division géomorphologique* / — / — / *геоморфологическое подразделение,* ~ *единица*]

1484 **Sublitoral** Porţiune a platformei continentale pe care se găsesc vechi forme de relief litoral submerse. [*zone sublittorale* / *sublittorale Zone* / *sublittoral zone* / *прибережие, взморье*]

1485 **Submersiune** v. **Imersiune** [*submersion* / *Untertauchen der Küste* / *submersion, submergence* / *затопление*]

1486 **Subminare** Formarea de nişe la baza unor abrupturi şi versanţi, care atrag după ele surparea acestora. [*sapement* / *Untergrabung, Unterspülung* / *undercutting* / *подкапывание*]

1487 **Subprovincie geomorfologică** Unitate taxonomică subordonată provinciei geomorfologice. Delimitarea sa se face atît pe baza elementelor tectonice şi structurale, cît şi după megarelieful din cuprinsul regiunilor (ex. Carpaţii şi Subcarpaţii sînt consideraţi subprovincii geomorfologice ale geosinclinalului carpatic).

1488 **Subregiune geomorfologică** Unitate taxonomică subordonată regiunii geomorfologice. Subregiunile se conturează pe fondul general morfostructural, ca urmare a unor particularităţi morfografice, morfogenetice şi morfocronologice (ex. Munţii vulcanici, cei cristalino-mezozoici sau munţii flişului din cuprinsul Carpaţilor Orientali sînt consideraţi subregiuni geomorfologice).

1489 **Subsăpare** Proces de eroziune specific gheţarilor, a cărui intensitate este invers proporţională cu valoarea pantei. Acolo unde panta este mai redusă masa de gheaţă roade mai puternic, creînd o excavaţie sub nivelul pantei obişnuite. Fenomene de subsăpare se întîlnesc şi în albiile unor ape curgătoare ca urmare a evorsiunii. [*surcreusement* / *Übertiefung* / *overdeepening* / *переуглубление (ледниковое)*]

1490 **Subsidență** Proces de coborire lentă a scoarței din anumite regiuni. Această coborîre este compensată de noi acumulări, încît suprafața terenului, de cele mai multe ori, rămîne la același nivel. Regiunile afectate de acest proces constituie arii de **S.** [*subsidence, abaissement, affaissement* /*Senkung* /*subsidence* /*постепенное опускание*]

1491 **Subsol** Totalitatea rocilor mai vechi care se găsesc sub pătura solului actual și care sînt accesibile lucrărilor de cercetare geologică. [*sous-sol* /*Untergrund* /*subsoil, underground* /*грунт*]

1492 **Substrat** Depozite geologice care se găsesc imediat sub nivelul unei suprafețe oarecare sau sub un alt strat. [*soubassment* /*Untergrund* /*bedrock, subjacent bed, substratum, undermass* /—]

1493 **Subvulcan** Corp de roci intrusive care s-au consolidat în apropierea suprafeței terestre și care ulterior poate fi exhumat datorită denudației. Din această categorie fac parte lacoliții, dyke-urile etc. [*volcan embryonnaire* /*Subvulkan, Vulkanembryon* /*embryonic volcano* /—]

1494 **Sufoziune** Proces de dislocare și indepărtare a unor particule din rocile substratului în care circulă apele subterane. El are drept consecință apariția tasărilor sufozionale. [*soutirage* /— /*pipping* /*суффозия*]

1495 **Suprafață de abraziune** v. **Platformă de abraziune**

1496 **Suprafață de alunecare** Suprafața substratului, formată din roci impermeabile, nederanjate, pe care se deplasează materialul deluvial. Sin. *talpa alunecării, oglinda de alunecare, patul alunecării.* [*surface de glissement* /*Gleitfläche* /*slip plane* /*поверхность скольжения.*]

1497 **Suprafață de aplatizare** v. **Suprafață de nivelare**

1498 **Suprafață de denudație** v. **Suprafață de eroziune** [— /*Abtragungsebene* /*plain of denudation* /*денудационная поверхность*]

1499 **Suprafață de eroziune** Treaptă de relief a cărei geneză se datorește acțiunii sculpturale a agenților externi (ex. suprafața Borăscu, cu altitudine în jur de 2000 m, din munții Godeanu). Sin. *platformă de eroziune, suprafață de denudație, nivel de eroziune.* [*surface d'érosion* /*Erosionsfläche, Rumpffläche* /*erosion surface* /*эрозионная поверхность*]

1500 **Suprafață de eroziune fosilă** Veche suprafață de eroziune acoperită de depozite mai noi. De exemplu, suprafața soclului cristalin precambrian din fundamentul Podișului Moldovenesc acoperită de sedimentele ordovician-siluriene. [*surface d'érosion fossilisée* /*begrabene Abtragungs-*

fläche/fossilized erosion surface, buried erosion ~/погребённая эрозионная поверхность]

1501 **Suprafaţă de nivelare** Porţiune a suprafeţei scoarţei terestre cu relief estompat, diferit ca geneză, care se datoreşte erodării formelor proeminente şi umplerii celor negative. Aceste suprafeţe se pot forma atît în regiunile de orogen, cît şi în cele de platformă. Se pot deosebi suprafeţe de nivelare fluvio-deluvială, glaciară, de abraziune, mixte etc. Sin. *suprafaţă de aplatizare*. [*surface d'aplanissement/Einebrungsfläche, Vererbungsfläche/levelled surface/поверхность выравнивания*]

1502 **Suprafaţă structurală** Formă de relief caracterizată printr-o topografie suprapusă unei suprafeţe de stratificaţie, sau care este determinată de structura geologică. [*surface structurale/Strukturfläche/structural surface/структурная поверхность*]

1503 **Suprafaţă substructurală** Suprafaţă de relief care, în general, se apropie de cea de stratificaţie, iar pe alocuri se suprapune acesteia. [*surface sub-structurale/—/—/субструктурная поверхность*]

1504 **Supraimpunere** v. **Epigeneză** [*surimposition/Epigenese/superposition, superimposition/эпигения, наложение*]

1505 **Supralitoral** Porţiune de uscat din lungul ţărmului, care poartă urmele unei vechi modelări litorale reprezentată prin terase marine, faleze moarte şi alte forme de origine marină. [*—/—/—/приморье*]

1506 **Surpare (de teren)** a) Proces de desprindere şi denivelare a unor pachete de roci de la partea superioară a unor versanţi sau abrupturi; b) Formă de relief denivelată, sub formă de treaptă, care ia naştere în urma procesului de surpare. [*éboulement/Bergsturz, Absturz, Felssturz/landfall, rockfall/обвал*]

Ș

1507 **Șa** Porțiune mai coborîtă a unei culmi muntoase sau deluroase. Trecerea de la sectoarele mai înalte din lungul unei culmi la sectorul mai coborît, care formează șaua propriu-zisă, se face gradat. Sin. *înșeuare*, *curmătură*. [*point bas, selle, ensellment*|*Lücke, Einsattelung, Sattel*|*saddle, gap, sag*|*седловина*]

1508 **Șanț** Formă antropică negativă, lungă, îngustă și puțin adîncă (cu lățimi și adîncimi care rar depășesc 2–3 m). [*fossé, tranchée*|*Schrund, Kluft*|*trench, cleft, gash*|*канава*]

1509 **Șanț litoral** Formă negativă submersă, paralelă cu țărmu și în imediata apropiere a acestuia. Spre larg **Ș.l.** e mărginit, de obicei, de un val de nisip. [*sillon pré-littoral*|*Strandmulde, Strandrinne*|*swale, furrow, „runnel"*|*береговая подводная ложбина*]

1510 **Șariaj** Fenomen geologic caracterizat prin impingerea, pe distanțe de zeci de kilometri, a unor pachete de roci — de obicei mai vechi, peste altele mai noi — datorită mișcărilor orogenice. Astfel de încălecări pe suprafețe mari poartă numele de pînze de șariaj. [*charriage*|*Überschiebung*|*overthrust*|*шарияж, надвиг*]

1511 **Școală geomorfologică** Orientare științifică, curent care a influențat gîndirea geomorfologică dintr-o etapă, sau dintr-un centru oarecare. De pildă, școala geomorfologică americană de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, care a avut ca reprezentant principal pe W. M. Davis. [*école géomorphologique*|*geomorphologische Schule*|*geomorphological school*|*геоморфологическая школа*]

1512 **Șelf continental** v. **Platformă continentală**

1513 **Șelf de gheață** Cîmp de gheață care îmbracă deopotrivă țărmul și zona litorală. Gheața de pe uscat se continuă și deasupra mării pe zeci de kilometri. [— |*Schelfeis*|*shelf-ice*|*шельфовый лёд*]

1514 **Șenal a)** Canal natural sau săpat pe fundul apelor puțin adînci pentru a favoriza trecerea navelor printr-o strîmtoare sau pătrunderea lor în porturi; b) Partea cea mai adîncă, navigabilă, a unui curs de apă. [*chenal*/*Kanal*/*channel*/*фарватер*]

1515 **Şes fluvial** Suprafaţă relativ plană din lungul rîurilor, constituită din aluviuni. [*plaine alluviale*/*Ebene*/ *river plain, valley-plain, valley flat*/*речная пойма*]

1516 **Şiroire** Proces de scurgere liniară a apelor, sub forma unor şuviţe, care exercită şi o eroziune caracteristică. [*ruissellement en filets*/ *Rillenspülung* /*rain-wash* / *струйчатый размыв*]

1517 **Şiroiri** Forme de eroziune liniară provocate de firişoarele de apă ce se scurg pe pante; ogaşe mici. [*cannelure*/*Rinne*/ *groovers*/*водороины*]

1518 **Şist** Denumire generală pentru rocile metamorfice şi sedimentare, care au proprietatea de a se desface uşor în plăci sau în foi cu suprafeţe aproximativ paralele. Prin dezagregare dau naştere la sfărîmături plate de mici dimensiuni. [*schiste*/*Schiefer*/*schist*/*сланец*]

1519 **Şlefuirea pietrelor** Acţiune de eroziune superficială, de netezire a rocilor, exercitată de către factorii externi. După felul agentului care execută modelarea se poate vorbi de o şlefuire eoliană, glaciară, fluvială etc. [*polissage*/*Politur, Glättung*/*polishing*/*шлифовка камней*]

1520 **Şot** Termen arab sub care este desemnată în Africa de Nord aureola de soluri puternic salinizate situată în jurul lacurilor sărate *(sebkha)* din regiunile aride şi semiaride [*chott*/ — /*shott*/*шотты*]

1521 **Ştrand** v. **Plajă** [— /*Strand*/*strand*/*штранд*]

t

1522 **Tafoni (taffoni)** Termen din Corsica atribuit unor scobituri, nișe de deflație și chiar mici grote eoliene, de pînă la cîțiva decimetri adîncime, formate în strînsă legătură și cu textura rocii. Apar frecvent în regiuni cu ciclu alternant umed și uscat, în regiuni litorale, în granite, roci granitoide, roci cristaline sau gresoase, prin dezagregarea acestora, prin coroziune și deflație. Termenul generic a fost introdus în geomorfologie de A. Penck (1894). [*tafoni*/*Bröckellöcher, Felssäcke*/*tafoni*/*тафони*]

1523 **Takîr** Depresiune argiloasă din regiunile aride, care în urma ploilor se umezește puternic, acoperindu-se chiar cu un strat subțire de apă ce se evaporează însă destul de repede. O dată cu evaporarea și uscarea terenului, solul argilos se contractă și crapă, dînd naștere la numeroase plăci poligonale (dale), separate de crăpături cu lărgimi ce pot atinge 20–30 cm. [*takyr*/*Takyr*/*takyr*/*такыр*]

1524 **Tala** Depresiuni închise din Asia centrală, cu întinderi de ordinul zecilor și chiar al sutelor de kilometri, care funcționează ca bazine endoreice. În interiorul lor se individualizează depresiuni mai mici numite *gobi*.

1525 **Talpa alunecării** v. **Suprafață de alunecare**

1526 **Talpa văii** Partea inferioară a albiei majore a unei văi, constituită din roci mai vechi acoperite de aluviuni.

1527 **Taluz** Suprafața laterală, înclinată, a unui debleu sau a unui rambleu. Fruntea înclinată a unei acumulări de detritus de la baza unui abrupt. [*talus*/*Rampe, Lehne*/*talus, scree, ramp*/*откос, покатость*]

1528 **Taluz continental** v. **Povîrniș continental**

1529 **Taluz de falie** v. **Abrupt** [*talus de faille, escarpement de ~*/*Bruchabsturz, Bruchwand, Bruchabhang, Bruchböschung*/*fault-slope, ~ scarp*/*сбросовый обрыв*]

1530 **Taluz recifal** Partea dinspre larg a unui recif, acoperită de sfărîmături recifale ce formează acumulări înclinate. [*talus sous-marin récifal d'éboulis*/*Riffschutthalde*/*reef talus*/*рифовый обрыв*]

1531 **Talveg** Linia care unește punctele cu altitudinea cea mai coborîtă din lungul albiei minore a unui rîu. Ea corespunde, de obicei, cu linia vitezelor maxime ale apei exprimată la suprafață prin creasta rîului. [*talweg* | *Talweg* | *talweg, valley-line* | *тальвег*]

1532 **Tasare** Fenomen caracterizat prin lăsarea ușoară a unor terenuri constituite din roci afînate, poroase (loess, depozite loessoide, aluviuni nisipoase etc.). **T.** se produce ca urmare a micșorării volumului porilor rocii sub presiunea stratelor de deasupra, sau ca urmare a sufoziunii. **T.** generează unele forme negative de relief, cum sînt crovurile, pîlniile de sufoziune etc. [*tassement, affaissement, affaissement par compaction* | *Packung, Sackung, Einsinken, Nachsacken, Verdichtung* | *compaction, down-sagging, settling* | *оседание*]

1533 **Tăpșan** Teren plan, ușor înclinat, care face trecerea între un versant sau un abrupt oarecare și o suprafață plană (un șes, un platou etc.). Aceste forme de relief iau naștere, de obicei, în urma acumulării materialelor provenite din eroziunea versanților sau a sectoarelor mai înalte din imediata apropiere. Există însă și **T.** de eroziune. Noțiunea de **T** are mai mult un conținut morfologic. Ea corespunde, în oarecare măsură, cu cea de glacis și chiar de piemont (tăpșan piemontan). [— | — | — | *площадка*]

1534 **Tectogeneză** Proces de formare a reliefului sau a unor structuri geologice, ca urmare a mișcărilor tectonice. [*tectogenèse* | *Tektogenese, Gefügebildung* | *tectogenesis* | *тектогенез*]

1535 **Tectonică** Ramură a geologiei care se ocupă cu studiul structurilor și mișcărilor scoarței terestre, cu legile de distribuție și dezvoltare a acestora. Datele tectonicii sînt folosite de geomorfologie pentru explicarea unor aspecte ale evoluției reliefului. Sin. *geotectonică*. [*tectonique, géologie structurale* | *Tektonik, tektonische Geologie* | *tectonic geology, structural geology* | *тектоника*]

1536 **Tefrocronologie** Cronologie bazată pe studiul depozitelor vulcanice. Termen propus de geologul islandez S. Thorarinsson în 1944. [*téphrochronologie* | *Tephrochronologie* | *tephrochronology* | *тефрохронология*]

1537 **Teoria contracției** v. **Ipoteze geotectonice** [*théorie de la contraction* | *Kontraktionstheorie, Schrumpfungstheorie* | *contraction theory* | *контракционная теория*]

1538 **Teoria driftului** v. **Deriva continentelor** [*hypothèse de la dérive des continents* | *Theorie der Kontinentalverschiebung* | *theory of continental drift* | *дрифтовая теория*]

1539 **Teorii geotectonice** v. **Ipoteze geotectonice**

1540 **Teoria izostaziei** v. **Izostazie** [*théorie de l'isostasie* | *Theorie der Isostasie* | *isostasy theory, theory of isostasy* | *теория изостазии*]

1541 **Teoria ondulațiilor** v. **Ipoteze geotectonice** [*théorie des ondulations* | *Theorie des Undationen* | *undation theory* | —]

1542 **Teoria plutonică a formării munților** v. **Ipoteze geotectonice** [*théorie plutonique de l'orogenèse* | *Theorie des Plutonisten* | *plutonic theory* | *плутоническая теория горообразования*]

1543 **Teoria pulsațiilor** v. **Ipoteze geotectonice** [*théorie des pulsations* | — | *Earth pulsation theory* | *пульсационная гипотеза*]

1544 **Tephra** Totalitatea produselor solide și lichide de diverse calibre, ejectate de vulcani. [*téphra, produits volcaniques clastiques* | *Tephra, klastische vulkanische Produkte* | *tephra, fragmental volcanic products* | —]

1545 **Terasare** Acțiunea de formare a unor trepte asemănătoare teraselor. Ea poate fi naturală (terasarea unui con de dejecție, a unui piemont etc.) sau antropică (terasare în scopul combaterii eroziunii solului. [— | *Terrassierung, Hangterrassierung* | *terracing* | *террасирование*]

1546 **Terasă** Formă de relief cu aspect de treaptă, situată în lungul văilor fluviatile, în lungul țărmurilor marine și lacustre. Ea provine dintr-o veche albie majoră sau dintr-o platformă de abraziune, ca urmare a adîncirii rîurilor sau a coborîrii nivelului apelor marine și lacustre. După elementul hidrografic care le generează se pot deosebi: *T. fluviatile, T. lacustre, T. marine.* [*terrassse* | *Terrasse* | *terrace* | *терраса*]

1547 **Terasă de abraziune** Terasă marină provenită dintr-o veche suprafață de abraziune. [*terrasse littorale* | *Abrasionsterrasse Küstenterrasse, Brandungsterrasse* | *marine-cut terrace, wave-cut ~, sea ~, raised beach* | *абразионная терраса*]

1548 **Terasă de acumulare** Terasă care a luat naștere prin acțiunea de acumulare fluviatilă. [*terrasse d'acumulation, ~ de remblaiement, ~ construite* | *Akkumulationsterrasse, Aufshüttungsterrasse, Aufschotterungsterrasse* | *build-up-terrace, aggradational ~, constructional ~, drift ~, stream-built ~* | *аккумулятивная терраса*]

1549 **Terasă de acumulare marină** Treaptă de relief formată în urma acțiunii de depunere marină din lungul litoralului. [*terrasse marine construite, ~ d'accumulation marine* | *marine Aufschüttungsterrasse* | *marine-built terrace, wave-built ~* | *морская аккумулятивная терраса*]

1550 **Terasă de altiplanaţie** Treaptă de nivelare formată prin gelifracţie şi solifluxiune în regiunile muntoase cu condiţii periglaciare. Sin. *terasă goleţi*. [*replat de goletz, terrasse de ~ /Solifluktionsrumpffläche /altiplanation terrasse, equiplanation ~ /гольцовая терраса*]

1551 **Terasă aluvială** Terasă modelată în întregime în aluviuni. [*terrasse alluviale /alluviale Terrasse, Schotterrasse /alluvial terrace, fill ~ /аллювиальная терраса*]

1552 **Terasă antropică** v. **Agroterasă** [*terrasse de culture /Anbauterrasse, Kulturterrasse /field terrace /антропогенная терраса*]

1553 **Terasă climatică** Terasă a cărei geneză este determinată de schimbările climatice dintr-o anumită regiune. Climatul se reflectă prin intermediul variaţiilor regimului hidrologic al rîurilor, lacurilor etc. [*terrasse climatique /klimatisch bedingte Terrasse /climatic terrace, climate induced ~ /климатическая терраса*]

1554 **Terasă de cultură** v. **Agroterasă**

1555 **Terasă de denudaţie** Treaptă de relief din cadrul versanţilor care se aseamănă cu terasele fluviatile, dar care are o geneză diferită. Asemenea trepte iau naştere în urma proceselor de modelare a versanţilor prin eroziune selectivă, alunecări în trepte etc. Ele sînt considerate pseudoterase. [*banquette de glissement /Denudationsterrasse /landslip terrace /денудационная терраса*]

1556 **Terasă epiglaciară** Treaptă săpată în gheaţă de către cursurile de apă supraglaciare. [— /— /*epiglacial bench* /—]

1557 **Terasă de eroziune** Terasă al cărei pod şi frunte au fost modelate prin eroziune, fie în roca de bază, fie în aluviuni mai vechi. [*terrasse rocheuse, ~ d'érosion /Erosionsterrase, Felsterrasse /rock terrace, cut ~, stream-cut ~ /эрозионная терраса*]

1558 **Terasă de etiaj** Terasă fluviatilă, mixtă, care are la partea superioară o cuvertură subţire de aluviuni. Cea mai mare parte a frunţii acesteia este sculptată în rocile de bază ale regiunii [— /— /— /*меженная терраса*]

1559 **Terasă eustatică** Terasă a cărei geneză este determinată de variaţiile nivelului general al mărilor şi oceanelor (mişcările eustatice). [*terrasse eustatique /eustatische Terrasse /eustatic terrace /эвстатическая терраса*]

1560 **Terasă fluviatilă** Treaptă de relief din lungul rîurilor, care ia naştere din vechi albii majore, ca urmare a adîncirii arterei hidrografice. [*terrasse fluviale /Flußterrasse, Talter-*

rasse, fluviatile Terrasse|river terrace, fluvial ~, stream ~|речная терраса]

1561 **Terasă fluvio-glaciară** Terasă modelată în depozite glaciare, sau fluvio-glaciare, de către apele provenite din topirea ghețarilor. [*terrasse fluvio-glaciaire|fluvioglaziale Terrasse|fluvio-glacial terrace|флювиогляциальная терраса*]

1562 **Terasă goleți** v. **Terasă de altiplanație** [*replat de goletz, terrasse de goletz|Golez Terrasse|—|гольцовая терраса*]

1563 **Terasă lacustră** v. **Terasă litorală** [*terrasse lacustre|Uferterrasse, Seeterrasse|lake terrace, lacustrine terrace|—*]

1564 **Terasă litorală** Treaptă de relief din zonele litorale, care a luat naștere în urma coborîrii nivelului apelor lacustre, marine sau oceanice. [*terrasse littorale|Strandterrasse, Küstenterrasse|coastal terrace, shore ~|береговая терраса*]

1565 **Terasă locală** Terasă care se formează numai în anumite sectoare ale văilor, ca urmare a secționării unor vetre de iaz, conuri de dejecție, datorită rectificării unor cursuri meandrate sau altor cauze. [*terrasse locale, ~ non-cyclique|Lokalterrasse|local terrace, noncyclic ~|локальная терраса, местная ~*]

1566 **Terasă de luncă** Treaptă cu altitudine redusă (obișnuit sub 10 m), sculptată în aluviunile șesurilor sau creată prin aluvionare în timpul revărsărilor. [—|—|—|*пойменная терраса*]

1567 **Terasă marină** v. **Terasă litorală** [*terrasse marine|Küstenterrasse, Meeresterrasse|marine terrace, raised beach, sea terrace|морская терраса*]

1568 **Terasă de meandru** v. **Terasă locală** [*terrasse de méandre, ~ de concavité de méandre|Mäanderterrasse, Mäanderkerbterrasse|meander-scar-terrace, meander-kerb ~, swing ~|локальная меандровая терраса*]

1569 **Terasă mixtă** Terasă al cărei pod s-a format prin aluvionare, iar fruntea a fost sculptată atît în aluviuni, cît și în roca de bază. Acest tip este larg răspîndit în cursul mijlociu și superior al văilor.

1570 **Terasă monogenetică** Terasă ale cărei aluviuni provin dintr-o singură albie majoră, deci au fost depuse, pe toată suprafața sa, în aceeași perioadă (au aceeași vîrstă). [*terrasse monogénique|—|—|моногенетическая терраса*]

1571 **Terasă monolaterală** Terasă situată pe o singură parte a văii. [*terrasse non-coupée|höhenungleiche Terrasse|unpaired terrace, unmatched ~, alternate ~|—*]

1572 **Terasă de plajă** Treaptă în plajă, corespunzătoare diferitelor nivele marine caracteristice (ex. pentru nivelul valurilor de furtună sau pentru nivelul mareelor înalte etc.). [*terrasse de plage, gradin de ∼* |*Strandterrasse*|*beach terrace, beach berm*|—]

1573 **Terasă planetară** Terasă a cărei formare este condiționată de variația nivelului general al Oceanului Planetar şi care se întîlneşte în majoritatea văilor din marile cîmpii ale globului. **T.p.** este o terasă eustatică. [—|—|—|*планетарная терраса*]

1574 **Terasă poligenetică** Terasă cu suprafață uşor înclinată, formată pe seama unor acumulări depuse în etape diferite. Ea se formează atunci cînd patul unui rîu se deplasează continuu în aceeași direcție, adîncindu-se treptat. Ca urmare a acestui fapt aluviunile, deşi formează o singură pînză, nu mai sînt sincrone, ci s-au depus în etape diferite — cele mai îndepărtate de albia actuală sînt mai vechi şi cu cît ne apropiem de aceasta aluviunile sînt tot mai recente. Aluvionarea, ca şi realizarea podului terasei, s-au făcut în mai multe etape. [*terrasse polygénique, ∼ de glissement latéral*|*Gleithangterrasse*|*polygenetic terrace*|*полигенетическая терраса*]

1575 **Terasă regională** Terasă proprie numai anumitor regiuni ale uscatului, fiind condiționată de mişcările epirogenetice, de variațiile climatice regionale, de prezența unor bazine endoreice etc. Aceasta nu se poate paraleliza cu terasele planetare. [*terrasse régionale*|*regionale Terrasse*|*regional terrace*|*региональная терраса*]

1576 **Terasă în rocă** Terasă care are podul şi fruntea sculptată în rocile din substratul geologic al regiunii, fiind lipsite de aluviuni. Aceste terase cu structură simplă pot fi formate atît în roci dure, compacte, cît şi în unele depozite de acumulare mai vechi (ex. în acumulările piemontane). [*terrasse rocheuse*|*Felsterrase*|*rock-terrace, cut ∼*|*коренная терраса*]

1577 **Terasă structurală** Treaptă de relief de dimensiuni reduse din cadrul versanților sau al altor abrupturi, a cărei suprafață topografică corespunde cu suprafața unui strat de roci dure. Ea se formează prin denudație selectivă şi nu are nimic comun cu terasele propriu-zise; este o pseudoterasă. [*terrasse structurale*|*Schichtterrasse, Hangleiste*|*rock terrace, structural terrace, terrace of differential erosion*|*структурная терраса*]

1578 **Terasă submarină** Treaptă de relief situată sub nivelul șelfului, pe povîrnișul continental sau în zona abisală [*replat sousmarin/Tiefseeterrasse/deep-sea terrace/—*]

1579 **Terasă de versant** Terasă fluviatilă care prin poziția sa aparține versanților văii, deosebindu-se astfel de terasele de luncă. [—/—/—/*надпойменная терраса*]

1580 **Terase bilaterale** Terase care aparțin aceluiași nivel, cu altitudini similare, fiind situate de o parte și alta a unui rîu. [*terrasses couplées, ~ appariées/höhengleiche Terrassen, paarige ~/paired terraces, matched ~, matching ~/—*]

1581 **Terase concordante** Terase paralele cu profilul longitudinal al albiei văii din care fac parte. [*terrasses parallèles, ~ concordantes/parallele Terrassen/parallel terraces/конкордантные террасы*]

1582 **Terase convergente** Terase ale căror altitudini descresc din amonte către aval datorită intervenției unor mișcări tectonice. [*terrasses convergentes/—/—/конвергентные террасы*]

1583 **Terase discordante** Terase ale căror altitudini diferă de la un sector la altul al văii, ca urmare a unor mișcări neotectonice locale. Profilele lor longitudinale nu mai sînt paralele cu cel al albiei actuale și nici paralele între ele. [*terrasses discordantes/—/—/дискордантные террасы*]

1584 **Terase divergente** Sistem de terase fluviatile ale căror altitudini cresc dinspre amonte către aval. În această categorie se încadrează și terasele eustatice. [*terrasses divergentes/—/—дивергентные террасы*]

1585 **Terase în foarfecă** Terase caracteristice unor văi care pătrund în zone de subsidență. Datorită acestei situații, altitudinile teraselor din amonte scade treptat spre zona de subsidență. Terasele mai înalte coboară sub nivelul teraselor mai joase și se încrucișează ca brațele unui foarfece. Unele forfecări se pot realiza și în cazul ridicării unui sector dinspre aval. [*terrasses entrecroisées/gekreuzte Terrassen/intersecting terraces/—*]

1586 **Terase îmbucate** Terase fluviale rezultate din alternanța unor faze de eroziune și de acumulare. Eroziunea nu reușește să secționeze în întregime aluviunile depuse în faza precedentă, încît fiecare cuvertură de aluviuni noi este mai redusă decît precedenta și îmbucată în ea. [*terrasses emboîtées/eingeschaltete Terrassen/inner valley terraces, inset ~, fill-in-fill ~/вложенные террасы*]

1587 **Terase rezemate** Terase formate în timpul unor faze de eroziune, care au alternat cu faze de acumulare. În urma eroziunii, aluviunile mai vechi au fost secționate pe toată grosimea lor. A urmat apoi o nouă aluvionare, care a creat o nouă terasă ce se sprijină pe fruntea celei mai vechi, iar procesul se poate repeta de mai multe ori. [— / — / — / *наложенные террасы, прислоненые* ~]

1588 **Terasete** Mici trepte de relief late de 30—80 cm, care apar pe versanți, paralele cu curbele de nivel. Ele se pot forma în urma unor procese deluviale, periglaciare sau în urma pășunatului. [*terrassettes, banquettes, gradins, degrés* / *Stufen, Leisten, Schafstiege* / *benches, terracettes, lobate soils, berms* / —]

1589 **Teren degradat** Suprafață de pămînt care, datorită proceselor de eroziune, alunecare etc. este scoasă parțial sau total din circuitul economic. [— / — / — / *деградированные земли*]

1590 **Termocarst** Totalitatea proceselor, formelor și microformelor care iau naștere la suprafața calotelor de gheață, a ghețarilor, zăpezilor perene și a terenurilor înghețate (criocarst), în perioadele cu temperaturi mai ridicate ale aerului și care ne amintesc de morfologia carstică. Ca urmare a topirii gheții se pot forma unele lapiezuri, mici depresiuni cu aspect de doline, mici grote etc. [*thermokarst* / *Thermokarst* / *thermokarst* / *термокарст*]

1591 **Terra rossa** Depozit rezidual constituit din hidroxizi de aluminiu și de fier și din minerale argiloase de culoare roșie-brună. Astfel de depozite se formează de obicei în regiunile cu un climat cald și umed datorită alterării calcarelor impure și altor roci. Sînt foarte răspîndite în regiunile tropicale umede și mediteraneene. Sub formă fosilă se întîlnesc și în alte regiuni. [*terra rossa, terre rouge* / *Terra rossa, Roterde* / *terra rossa, red earth* / *терра-росса*]

1592 **Thololite** Formațiuni endocarstice care se prezintă ca niște cupole de piatră agățate de tavanul peșterilor.

1593 **Thufur** v. **Mușuroaie înierbate**

1594 **Tillit** Morenă glaciară de fund, veche, consolidată, constituită din argilă cu blocuri. [*tillite* / *Tillite* / *tillite* / *валунная глина*]

1595 **Tip genetic de relief** Ansamblu de forme de relief rezultat din acțiunea unor procese geomorfologice asemănătoare sau înrudite, care prezintă anumite trăsături caracteristice comune (ex. relieful fluviatil, eolian, glaciar etc.) [— / — / *genetic type of landforms* / *генетический тип рельефа*]

1596 **Tîrîre** Transportul unor particule de către apă, vînt sau alt agent, fără ca acestea să fie ridicate de pe suprafața pe care se sprijină și se deplasează. [*transport par traînage, reptation* |*Gekriech, Kriechen* |*traction, ~ transport*|*волочение*]

1597 **Tjäle** v. **Pergelisol**

1598 **Toltre** Formațiuni de calcare recifale miocene care se prezintă ca niște culmi stîncoase cu altitudini mici. Ele se întîlnesc în R. S. S. Ucraineană (zona subcarpatică), în partea nordică a R. S. S. Moldovenești și în România pe valea Prutului între Ștefănești și Ripiceni. Sin. *miodobore*. [— |— |— |*толтры, миодоборы*]

1599 **Tombolo** Termen italian sub care este desemnat un cordon litoral care leagă o insulă de țărm. După numărul limbilor de nisip putem deosebi: *T. simplu, dublu* sau chiar *triplu*. [*tombolo, flèche de jonction* |*Inselnehrung, Hals, Tombolo*| *tombolo, connecting bar* |*томболо, перейма*]

1600 **Torent** a) Curs de apă vijelios, temporar, care se formează pe suprafețele înclinate ale terenului în urma unor ploi mari sau a topirii zăpezilor; b) Formă de relief care ia naștere în urma acțiunii apelor torențiale. Acesta are aspectul unui bazin hidrografic în miniatură, caracterizîndu-se printr-un bazin de recepție, un canal de scurgere și un con de dejecție. Sin. *organism torențial*. [*torrent* |*Sturzbach, Wildbach* |*torrent* |*поток*]

1601 **Torent de blocuri** v. **Torent de pietre**

1602 **Torent de lavă** Curgere de lavă care se formează pe flancurile conurilor vulcanice în timpul erupțiilor. [*coulée de lave, torrent de ~, torrent de feu* |*Lavastrom* |*lava flow, lava stream, ~ river* |*лавовый поток*]

1603 **Torent de noroi** Curgere de noroi care îmbracă forma unui organism torențial. Ea apare atunci cînd materialul pus în mișcare este îmbibat cu apă, depășind limita de plasticitate. Sin. *alunecare de vale*. [*coulée de boue, ~ boueuse*| *Schammstrom* |*mud-flow, ~ -stream, ~ -spate* |*грязевый поток*]

1604 **Torent noroios** Scurgere torențială cu debit solid foarte bogat, încît apa se apropie de aspectul unei paste fluide. [*coulée boueuse*|*Schlammstrom*|*mud stream, mud-flow*|*грязевый поток, селевый ~*]

1605 **Torent de pietre** Formă de deplasare liniară, în lungul unor jgheaburi, a blocurilor și bolovănișurilor din regiunile montane înalte caracterizate prin condiții periglaciare. Ele iau naștere de obicei pe versanții slab înclinați (5–6%). Sin.

torent de blocuri. [*coulée de pierres* | *Blockstrom, Schuttstrom, Steinstrom* | *rock stream, block ~, stone river* | *каменная река*]

1606 **Transfluență** Fenomen specific ghețarilor de vale care, datorită grosimii mari a gheții, în zona unor înșeuări, deversează peste anumite culmi joase interfluviale, legînd astfel două văi glaciare. [*transfluence* | *Transfluenz* | *transfluence* | —]

1607 **Transgresiune** Înaintarea apelor marine asupra uscatului, datorită unor mişcări eustatice pozitive sau datorită unor mişcări epirogenetice negative. Existența unor transgresiuni din trecutul geologic poate fi stabilită şi după structura depozitelor marine: peste formațiuni mai grosiere se găsesc formațiuni mai fine. Ant. *regresiune.* [*transgression* | *Transgression* | *transgression* | *трансгрессия*]

1608 **Translația continentelor** v. **Deriva continentelor** [*translation, dérive des continents* | *Kontinentaldrift* | *continental drift* | *континентальная трансляция*]

1609 **Transport** Acțiune de deplasare a unor particule solide de către diverşi agenți externi. Există astfel *T. fluviatil, T. eolian, T. în masă* etc. [*transport* | *Transport, Verfrachtung* | *transportation, transport* | *перенос*]

1610 **Tranşeu** Șanț sau săpătură îngustă şi cu lungime mare, executată de om în diferite scopuri. [*tranchée* | *Schanze* | *trench* | *окоп*]

1611 **Trapp-uri** Pînze de lave bazaltice suprapuse, pe seama cărora se formează platouri. Atunci cînd sînt secționate de văi, aceste pînze de lave dau naştere la trepte structurale şi polițe deosebit de pitoreşti. [*champs de lave* | *Trapps* | *trapps* | *траппы*]

1612 **Treaptă de confluență** Denivelare situată la gura unei văi glaciare secundare în punctul de confluență cu valea principală care este mai adîncă. [*gradin de confluence* | *Konfluenzstufe* | *confluence step* | *конфлюэнтная ступень, устьевая ~*]

1613 **Trecătoare** Loc strîmt, îngust, care favorizează trecerea apelor sau circulația locuitorilor dintr-o parte în alta a unor munți sau dealuri înalte. [*défilé, pertuis, étroit* | *Enge, Zwinge* | *strait* | *перевал*]

1614 **Trepte de alunecare** Microforme de relief, cu aspect terasat, care iau naştere în cuprinsul versanților, datorită proceselor de alunecare în bloc. [*banquettes de glissement* | *Rutschungsleisten* | *catsteps, terracettes* | *оползнёвые ступени*]

1615 **Trepte de piemont** Trepte de relief etajate pe flancurile unor culmi muntoase (cute mari) care, după concepția lui W. Penck, se formează ca urmare a echilibrării temporare şi relative, a raportului de forţe dintre factorii tectonici şi denudaţie. [*gradins marginaux, ~ de piedmont* | *Piedmonttreppen, Gebirgstreppen, Randstufe* | *piedmont treppen, ~ benchlands, ~ steps* | *предгорные лестницы*]

1616 **Triere** v. **Sortare**

1617 **Trog** v. **Vale glaciară** [*auge, vallée en auge* | *Trogtal* | *glacial trough, trough valley* | *трог, троговая долина*]

1618 **Troguri îmbucate** Sistem de văi glaciare modelate în faze diferite; cele mai noi s-au adîncit în cadrul celor mai vechi. La contactul celor două generaţii de văi etajate se mai păstrează nişte umeri sculpturali *(replats)*. [*auges emboîtées* | *ineinandergeschachtelte Tröge* | *trough-in-trough valleys* | *вложенные троги*]

1619 **Trovanţi** bolătruci Separaţiuni sferoidale în depozite nisipoase slab consolidate (ex.în D. Feleacului-Cluj, în nisipurile din Podişul Moldovenesc etc.). [*grès sauvages* | — | *sarsen, ~ stones* | *крупные песчениковые конкреции*]

1620 **Tuf vulcanic** Rocă formată prin consolidarea cenuşelor vulcanice. [*tuf volcanique* | *vulkanische Tuff* | *volcanic tuff* | *вулканический туф*]

1621 **Tumul** v. **Movilă** [*tumulus* | *Tumulus* | *tumulus* | *курган*]

1622 **Tunel antropic** Galerie subterană deschisă la ambele capete, folosită în diverse scopuri. [*tunnel* | *Tunnel* | *tunnel, tube* | *туннель*]

1623 **Tunel de lavă** Galerie deschisă la capete, formată sub crusta de lavă, ca urmare a evacuării din sectoarele respective a unor lave mai fluide. [*tunnel de lave* | *Lavatunnel, Lavaschlanch, Strömungsröhre* | *lava tunnel, ~ tube* | *лавовый туннель*]

1624 **Tunel natural** Galerie naturală, deschisă la ambele capete, care se formează în rocile solubile datorită coroziunii. Astfel de forme se întîlnesc însă şi în unele roci sedimentare din zona falezelor şi chiar în rocile vulcanice (tunele subbazaltice). [*boiau, tunnel* | *Tunnel* | *tunnel* | *естественный тунель*]

1625 **Turbă** Cărbune inferior format prin încarbonizarea parţială a unor resturi de plante de mlaştină. Această rocă sedimentară ia naştere în condiţiile unor mlaştini neaerisite care favorizează turbificarea. [*tourbe* | *Torf* | *moss, peat* | *торф*]

1626 **Turbărie** Regiune bogată în turbă sau cu caracter mlăştinos, cu o vegetaţie bogată din resturile căreia se formează turba.

[*tourbière, fagne*|*Torfmoor, Moor*|*turfpit, peatland, moss land, moor, peat bog*|*торфяник*]

1627 **Turbărie înaltă** Microunitate cu relief biogen, cu suprafață convexă creată prin acumularea îndelungată a turbei generată de vegetația cu Sphagnum. Sin. *Turbărie bombată.* [*tourbière haute, ~ bombée*|*Hochmoor*|*highmoor bog, raised bog*| —]

1628 **Turbărie joasă** Turbărie cu suprafața plană. [*tourbière basse, fen*|*Niedermoor, Flachmoor*|*low moor*|—]

1629 **Turn** Formă de relief proeminentă, izolată, cu aspect prismatic care se formează pe seama calcarelor, conglomeratelor și a altor roci. [*tour*|*Turm*|*tower*|*башня*] rare şi relative, a raportului de forţe dintre factorii tectonici şi denudaţie. [*gradins marginaux, ~ de piedmont* | *Piedmonttreppen, Gebirgstreppen, Randstufe* | *piedmont treppen, ~ benchlands, ~ steps* | *предгорные лестницы*]

1616 **Triere** v. **Sortare**

1617 **Trog** v. **Vale glaciară** [*auge, vallée en auge* | *Trogtal* | *glacial trough, trough valley* | *трог, троговая долина*]

1618 **Troguri îmbucate** Sistem de văi glaciare modelate în faze diferite; cele mai noi s-au adîncit în cadrul celor mai vechi. La contactul celor două generaţii de văi etajate se mai păstrează nişte umeri sculpturali *(replats)*. [*auges emboîtées* | *ineinandergeschachtelte Tröge* | *trough-in-trough valleys* | *вложенные троги*]

1619 **Trovanţi** bolătruci Separaţiuni sferoidale în depozite nisipoase slab consolidate (ex.în D. Feleacului-Cluj, în nisipurile din Podişul Moldovenesc etc.). [*grès sauvages* | — | *sarsen, ~ stones* | *крупные песчениковые конкреции*]

1620 **Tuf vulcanic** Rocă formată prin consolidarea cenuşelor vulcanice. [*tuf volcanique* | *vulkanische Tuff* | *volcanic tuff* | *вулканический туф*]

1621 **Tumul** v. **Movilă** [*tumulus* | *Tumulus* | *tumulus* | *курган*]

1622 **Tunel antropic** Galerie subterană deschisă la ambele capete, folosită în diverse scopuri. [*tunnel* | *Tunnel* | *tunnel, tube* | *туннель*]

1623 **Tunel de lavă** Galerie deschisă la capete, formată sub crusta de lavă, ca urmare a evacuării din sectoarele respective a unor lave mai fluide. [*tunnel de lave* | *Lavatunnel, Lavaschlanch, Strömungsröhre* | *lava tunnel, ~ tube* | *лавовый туннель*]

1624 **Tunel natural** Galerie naturală, deschisă la ambele capete, care se formează în rocile solubile datorită coroziunii. Astfel de forme se întîlnesc însă şi în unele roci sedimentare din zona falezelor şi chiar în rocile vulcanice (tunele subbazaltice). [*boiau, tunnel* | *Tunnel* | *tunnel* | *естественный туннель*]

1625 **Turbă** Cărbune inferior format prin încarbonizarea parţială a unor resturi de plante de mlaştină. Această rocă sedimentară ia naştere în condiţiile unor mlaştini neaerisite care favorizează turbificarea. [*tourbe* | *Torf* | *moss, peat* | *торф*]

1626 **Turbărie** Regiune bogată în turbă sau cu caracter mlăştinos, cu o vegetaţie bogată din resturile căreia se formează turba.

[*tourbière, fagne* | *Torfmoor, Moor* | *turfpit, peatland, moss land, moor, peat bog* | *торфяник*]

1627 **Turbărie înaltă** Microunitate cu relief biogen, cu suprafață convexă creată prin acumularea îndelungată a turbei generată de vegetația cu Sphagnum. Sin. *Turbărie bombată.* [*tourbière haute, ~ bombée* | *Hochmoor* | *highmoor bog, raised bog* | —]

1628 **Turbărie joasă** Turbărie cu suprafața plană. [*tourbière basse, fen* | *Niedermoor, Flachmoor* | *low moor* | —]

1629 **Turn** Formă de relief proeminentă, izolată, cu aspect prismatic care se formează pe seama calcarelor, conglomeratelor şi a altor roci. [*tour* | *Turm* | *tower* | *башня*]

ţ

1630 **Ţărm** Zonă relativ îngustă, situată la periferia lacurilor şi mărilor, la contactul dintre uscat şi apă. Ţ. este supus continuu acţiunii apei care îl modelează ca urmare a proceselor de abraziune şi de acumulare. Configuraţia Ţ. se modifică lent, dar continuu. După aspectul şi caracteristicile lor morfologice se pot distinge: Ţ. *înalte, joase, de submersiune, de ingresiune* etc. [*rive, rivage, bord, littoral, côte* |*Küste, Strand* |*coast, shore* |*берег*]

1631 **Ţărm de abraziune** Ţărm în lungul căruia predomină formele de eroziune marină. [*côte d'abrasion, ~ d'érosion marine* |*Abrasionsküste; Brandungsküste* |*marine erosion coast, abrasion shore line,shore line of retrogradation* |*абразионный берег*]

1632 **Ţărm de acumulare** Ţărm în lungul căruia predomină formele de acumulare marină sau lacustră. [*côte d'accumulation* |*Anschwemmungsküste* |*marine deposition coast* |*аккумулятивный берег*]

1633 **Ţărm cu cala** v. **Cala** [*côté à calanque* |*Calaküste* |*calas coast* |—]

1634 **Ţărm concordant** v. **Ţărm de tip dalmatin** [*côte longitudinale, ~ concordante* |*konkordante Küste, Konkordanzküste, Längsküste* |*concordant coast, conformable ~, longitudinal ~* |*конкордантный берег, согласный ~, продольный ~*]

1635 **Ţărm coraligen** Ţărm în lungul căruia se găsesc recifi de corali. Este caracteristic mărilor tropicale unde se formează recifi barieră, atoli etc. [*côte corallienne* |*Korallenküste* |*coral-reef coast* |*корраловый берег*]

1636 **Ţărm deltaic** Sector de ţărm din zona deltelor. [*côte deltaïque* |*Deltaküste* |*deltaic coast, delta shore line, river-deposition coast* |*дельтовый берег*]

1637 **Ţărm diagonal** Ţărm cu direcţie oblică faţă de structură [*côte oblique* |*Diagonalküste, Schragküste* |*diagonal coast, oblique ~* |*диагональный берег*]

1638 **Ţărm discordant** Ţărm al cărui aspect general nu ţine seama de structura geologică, fiind în dezacord cu aceasta. El poate fi transversal, diagonal etc. Sin. *ţărm de tip* *anatolian.* [*côte discordante*/*diskordante Küste, Diskordanzküste*/*discordant coast*/*дискордантный берег, несогласный*~]

1639 **Ţărm cu dune** [*côte à dunes*/*Dünenküste*/*dune coast*/*берег с дюнами*]

1640 **Ţărm de emersiune** Ţărm format în urma unor mişcări epirogenetice pozitive sau eustatice negative. [*côte d'émersion*/*Auftauchküste*/*coast of emergence*/*эмерсионный берег*]

1641 **Ţărm cu estuare** Ţărm jos care se formează prin submersiunea uşoară a unor cîmpii litorale joase, plane sau colinare. Ca urmare a fenomenelor de flux şi reflux, gurile şi chiar cursul inferior al rîurilor sînt continuu spălate şi transformate în estuare. [*côte à estuaires*/*Aestuarküste*/*estuary coast*/*эстуаровый берег*]

1642 **Ţărm extern** Ţărm format de cordoanele litorale din faţa lagunelor. [*rivage extérieur*/*Außenküstenlinie*/*outer shoreline*/*внешный берег*]

1643 **Ţărm cu faleză** Ţărm înalt de abraziune în lungul căruia sînt prezente falezele. [*côte à falaise*/*Kliffküste*/*cliffed coast*/*клиффовый берег*]

1644 **Ţărm cu fiorduri** Ţărm înalt de submersiune, caracterizat prin prezenţa unor golfuri şi strîmtori întortocheate, înguste şi adînci, de origine glaciară. [*côte a fjords*/*Fjordküste*/*fjorded coast, firth* ~/ *фиордовый берег*]

1645 **Ţărm cu fjärd** Ţărm jos cu golfuri şi strîmtori înguste, aproximativ perpendiculare pe linia de ţărm, de origine glaciară. Deosebirea dintre ţărmul cu fiorduri şi ţărmul cu fjärduri constă în aceea că primul este înalt, iar ultimul jos. [*côte à fjärde*/*Fjärdenküste, Fjärdküste*/*fiard coast, fjärd*~ *фьердовый берег*]

1646 **Ţărm cu förden** Ţărm cu golfuri înguste, reprezentînd porţiuni submerse ale unor văi formate de către apele subglaciare. [*côte à förden*/*Fördenküste, Föhrdenküste*/*förden coast*/—]

1647 **Ţărm de gheaţă** Ţărm sculptat în gheaţă. [—/*Inlandeisküste*/*barrier of shelf ice*/*ледяной берег*]

1648 **Ţărm glaciar** Ţărm care poartă urmele unei modelări glaciare mai vechi. [*côte de modelé glaciaire,* ~ *glaciée*/*Gletscherküste, glazialumformte Küste*/*glaciated coast*/*берег с гляциальным расчлением*]

1649 **Ţărm de ingresiune** Ţărm care s-a format prin invazia apelor marine sau lacustre asupra uscatului, datorită unor mişcări eustatice pozitive sau epirogenetice negative. După aspect Ţ.i. pot fi: *joase* şi *înalte*. Sin. *ţărm de submersiune*. [*côte d'ingression* /*Ingressionsküste*, *Eingriffsküste* /*ingression coast* /*ингрессионный берег*]

1650 **Ţărm intern** Ţărmul lagunelor dinspre continent. [*rivage intérieur*/*Innenküstenlinie*/*inner shore-line*/*внутренний берег*]

1651 **Ţărm înalt** Ţărm dintr-o zonă în care relieful are altitudini mari. [*côte élevée*/*Hochküste* /*high coast, bold ~* /*высокий берег*]

1652 **Ţărm îndinţat** Ţărm cu promontorii ascuţite, distribuite relativ regulat şi separate de mici golfuri triunghiulare. [*côte indentée*/*gezahnte Küste*/*indented coast*/*зубчатый берег*]

1653 **Ţărm jos** Ţărm corespunzător cîmpiilor de nivel de bază. [*côte basse, ~ plate* /*niedrige Küste, Flachküste* /*low coast* / *низкий берег*]

1654 **Ţărm cu lagune** Ţărm jos de emersiune, caracterizat prin prezenţa lagunelor. [*côte à lagunes* /*Lagunenküste, Haffküste* / *lagoon coast, lagoon-type of ~* /*лагуный берег*]

1655 **Ţărm cu lande** Ţărm jos de emersiune care are aspectul unei cîmpii nisipoase cu numeroase mlaştini şi lacuri maritime. [*côte à landes* /— /— /—]

1656 **Ţărm cu lido** Ţărm jos, de emersiune, cu lagune separate de mare prin cordoane litorale libere. Sin. *ţărm de tip mexican*. [*côte à lido* /*Nehrungküste* /— /—]

1657 **Ţărm cu limane** Ţărm jos care se formează prin submersiunea unor cîmpii litorale şi prin pătrunderea apelor pe gurile unor rîuri care se transformă în limane. [*côte à limans* /*Limanküste* /*liman coast* /*лиманный берег*]

1658 **Ţărm liniar rectificat** Ţărm la care capurile au fost abradate, iar în golfuri s-au construit cordoane şi plăji. În felul acesta ţărmul capătă un aspect aproape liniar. [*rivage régularisé* / *Ausgleichsküste* /*graded shore line* /*линейно выравненный берег*]

1659 **Ţărm longitudinal** v. **Ţărm de tip dalmatin** [*côte longitudinale* /*Längsküste* /*longitudinal coast line* /*продольный берег*]

1660 **Ţărm marin** v. **Ţărm** [*côte marine* /*MeereskĂ¼ste* /*sea coast* / *морской берег*]

1661 **Ţărm cu marşe** Ţărm jos, de emersiune, care se prezintă ca o cîmpie litorală mlăştinoasă provenită dintr-un ţărm cu lagune. Lagunele au fost intens colmatate şi transformate în mlaştini. [*côte à veys* /*Marsch* /*marsh coast* /*маршевый берег*]

1662 **Ţărm muntos** Ţărm înalt datorită prezenţei munţilor în imediata sa apropiere. [*côte montagneuse* /*Gebirgsküste* / *mountain coast* /*нагорыный берег*]

1663 **Ţărm paletiform** Ţărm înalt, de submersiune, cu golfuri-grabenuri şi promontorii-horsturi. Liniile de ţărm corespund unor planuri de falie. [— /— /— /*лопастный берег*]

1664 **Ţărm primar** Ţărm nemodificat de valuri, cu trăsături rezultate din acţiunea altor factori. [*côte primaire, ~ jeune*/*junge Küste*/*primary shore line, ~ coast*/*первичный берег, первоначальный ~*]

1665 **Ţărm rectiliniu** Ţărm înalt sau jos, lipsit de sinuozităţi importante. [*côte rectiligne*/*geradlinige Küste, glatte Küstenlinie*/*rectilinear shore-line, smooth shore, straight shore-line, graded ~*/*прямолинейный берег, выравненный ~*]

1666 **Ţărm cu ria** Ţărm de submersiune caracterizat prin prezenţa golfurilor de tip ria. Astfel de ţărmuri se întîlnesc în peninsula Bretagne (Franţa), în sudul Angliei, în nordul Spaniei (Galicia) etc. [*côte à rias*/*Riasküste*/*ria coast, ~ shoreline*/*риасовый берег*]

1667 **Ţărm cu skjärs** (**şer**) v. **Ţărm de tip finlandez** [*côte à skjärs*/*Skjärküste*/*skerry coast*/*шхерный тип берега*]

1668 **Ţărm de submersiune** v. **Ţărm de ingresiune** [*côte de submersion*/*Untertauchküste*/*coast of submergence, shore-line of ~*/*ингрессионный берег*]

1669 **Ţărm transversal** v. **Ţărm de tip anatolian** [*côte transversale*/*Querküste*/*transverse coastline*/*поперечный берег*]

1670 **Ţărm de tip anatolian** Ţărm înalt de submersiune, caracterizat prin prezenţa unor promontorii separate de golfuri largi. El se formează în condiţiile unor ţărmuri cu structură orografică transversală (culmi muntoase perpendiculare pe ţărm). În urma submersiunii, capătul culmilor dinspre ţărm se transformă în promontorii, iar spaţiile dintre ele favorizează apariţia golfurilor („anses"). *Sin. ţărm transversal, discordant, de tip atlantic.* [*côte transversale, ~ à structure transversale*/*transversale Küste*/*transverse coast, unconformable ~*/*поперечный тип берега, анатолический тип ~*]

1671 **Ţărm de tip aralic** Ţărm jos de submersiune format prin invazia apelor peste o cîmpie litorală cu dune. Ca urmare a acestui fapt, dunele mai proeminente s-au transformat în mici insule şi peninsule. [— /— /— /*аральский тип берега*]

1672 **Ţărm de tip atlantic** v. **Ţărm de tip anatolian** [*côte de type atlantique*/*atlantischer Küstentyp*/*Atlantic type coast*/*атлантический тип берега*]

1673 **Ţărm de tip dalmatin** Ţărm înalt de submersiune, caracterizat prin prezenţa unui mare număr de insule, peninsule, golfuri şi canale, orientate paralel cu direcţia generală a liniei de ţărm. Se formează în condiţiile unor zone litorale cu culmi muntoase paralele cu ţărmul. În urma ingresiunii culmilor iau naştere insule şi peninsule, iar văile şi depresiunile se transformă în golfuri şi canale. Sin. *ţărm concordant, ţărm longitudinal, ţărm de tip pacific.* [*côte de type dalmate*|*dalmatischer Küstentypus, Kanalenküste*|*Dalmatine type coast*|*далматический тип берега*]

1674 **Ţărm de tip finlandez** Ţărm jos de submersiune, caracterizat prin numeroase insule (*skjărs*, în lb. suedeză), bălţi şi mlaştini. Acest ţărm provine din coborîrea sub nivelul mării a unei cîmpii glaciare cu morene, drumlinuri, oesere etc. În urma submersiunii, acestea se transformă în mici insule şi promontorii, iar spaţiul dintre ele dă naştere la canale întortocheate şi golfuri puţin adînci. Sin. *ţărm cu skjărs* [*côte a skjărs*|*Schärenküste*|*glacial deposition coast*|*финляндский тип берега*]

1675 **Ţărm de tip mexican** v. **Ţărm cu lido**

1676 **Ţărm de tip pacific** v. **Ţărm de tip dalmatin** [*côte de type pacifique*|*pazifischer Küstentyp*|*Pacific type coast*|*тихоокеанский тип берега*]

1677 **Ţărm vulcanic** Ţărm înalt, stîncos, sculptat în formaţiuni vulcanice recente. [*côte volcanique*|*Vulkanküste*|*volcanic coast*|*вулканический берег*]

1678 **Ţiglăi** v. **Monticuli de alunecare**

1679 **Ţinut geomorfologic** v. **Regiune geomorfologică**

U

1680 **Ued** Vale largă, cu scurgere intermitentă din regiunile aride ale Africii de Nord și Peninsulei Arabice. În urma scurgerilor tumultuoase — care sînt foarte rare — albiile uscate, nisipoase ale uedurilor sînt presărate cu numeroase blocuri și bolovănișuri. Unii autori consideră uedurile niște văi fluviale relicte, din perioadele climatice mai umede. Sin. *wadi*. [*oued* | *Wadi* | *wady*, *wadi* | *вади*, *уади*, *уэд*]

1681 **Uluc** Formă negativă de relief, cu aspect de jgheab sau de vale puțin adîncă, care poate avea origini diferite: de exemplu, *U. de alunecare*, *U. de contact*, *U. glaciar*, *U. litoral* etc. [*rigole*, *canal* | *Rinne* | *flume* | *желоб*]

1682 **Uluc de alunecare** v. **Uluc**

1683 **Uluc de contact** v. **Uluc**

1684 **Uluc glaciar** v. **Vale glaciară**

1685 **Uluc litoral** v. **Uluc**

1686 **Umăr** Formă de relief care se prezintă ca o proeminență (o treaptă secundară rotunjită) din cadrul unui versant. **U.** se întîlnesc de o parte și de alta a unor văi glaciare. Formarea lor se poate explica prin instalarea unui ghețar de dimensiuni mai mici într-o vale glaciară mai veche, și prin existența unor roci mai dure față de restul versantului etc. [*replat*, *épaulement* | *Schulter*, *Abflachung* | *bench*, *replat* | *плечо трога*]

1687 **Unghi de frecare interioară** Unghiul a cărui tangentă trigonometrică reprezintă coeficientul de frecare interioară dintre particulele unei roci. Acest unghi este mai mare la depozitele compacte și mai redus la cele afînate, deranjate. El depinde și de granulometrie: este mai accentuat la rocile cu granule mari și mai mic la rocile cu bobul fin. Cînd roca se îmbibă cu apă, unghiul de frecare interioară se micșorează la jumătate față de valoarea lui inițială, reducînd însăși stabilitatea rocii. [*angle de friction intérieure* | *Winkel der inneren Reibung* | *angle of inner friction* | *угол внутреннего трения*]

1688 **Unghi de taluz natural** v. **Pantă critică**

1689 **Unitate de relief** Teritoriu bine conturat care prezintă aceleași caracteristici geomorfologice. [*unité de relief* | — | — | *рельефная единица*]

1690 **Urne crioconitice** Mici adîncituri formate prin topire, în zăpadă sau în gheață, datorită particulelor fine de material melanocrat care absorb radiația solară. Cînd fragmentele sînt mai mari se formează puțuri crioconitice. [*urnes de cryoconite, trous de ~, trous de midi, baignoirs* | *Kryokonitlöcher, Mittagslöcher, Schmelzlöcher* | *cryoconite holes, dust welles* | —]

1691 **Urstromtal** v. **Pradolină** [*chenal pro-glaciaire* | *Urstromtal* | *proglacial channel, icemarginal ~, urstromtal* | *прадолина*]

1692 **Uscat** Suprafață a litosferei neacoperită de apele Oceanului Planetar, constituită din continente și insule. **U.** ocupă 149 000 000 km^2 (29%) din suprafața planetei noastre. [*terre, terre ferme* | *Festland* | *land* | *cуша*]

1693 **Uvală** Formă carstică de suprafață, cu aspect depresionar, provenită din unirea mai multor doline. **U.** au contur oval sau sinuos, diametre de ordinul zecilor sau al sutelor de metri și adîncimi pînă la cîteva zeci de metri. [*„sotch", ouvala* | *Uvala* | *uvala* | *увала*]

V

1694 **Vad** Porțiune din albia minoră a unui rîu caracterizată prin maluri joase și apă puțin adîncă, prin care se poate trece de pe un mal pe altul. [*gué, haut-fond, seuil, maigre* /*Untiefe, Furte, Schwelle, Übergang* /*shoal, ford, crossing, riffle* /*перекат, брод*]

1695 **Val** Formă de relief jurasian reprezentînd o vale sinclinală. [*val* /— /*val* / —]

1696 **Val de alunecare** Formă de relief, cu aspect de val, care se formează pe unii versanți deluviali, ca urmare a deplasărilor de teren. De multe ori pe acești versanți se întîlnesc mai multe valuri de alunecare, continui sau fragmentate, care sînt orientate, în general, paralel cu baza cornișei [*ride de glissement, vallum de ∼* /*Rutschkräuselung* /*slip-warinkle, slip-ridge* / *складка сползания*]

1697 **Val de refulare** Val natural de pămînt situat la extremitatea inferioară a unor zone cu alunecări de teren. El se formează ca urmare a presiunii exercitate de deplasările de pe versant. De cele mai multe ori acesta este despărțit de restul alunecărilor printr-un sector ce pare nederanjat. [*bourrelet de refoulement* /*Stauungwulst* /*pressure ridge* /*деформация основания оползня*]

1698 **Val morenaic** Formă de relief glaciar care corespunde morenelor frontale. Întrucît în pleistocen au existat mai multe perioade și stadii glaciare, pe suprafața cîmpiei germano-poloneze și în alte regiuni se găsesc numeroase valuri (șiruri) morenaice. [*rempart morainique, vallum ∼* /*Wallmoräne* /*moraine rampart, ∼ wall* /*моренный вал*]

1699 **Vale** Formă negativă de relief, îngustă și prelungă, cu o pantă longitudinală domoală, dar continuă, într-o singură direcție, creată prin acțiunea dominantă a apelor curgătoare. La o vale se poate deosebi un sector superior cu pante longitudinale mai accentuate, uneori chiar cu praguri și repezișuri și cu profil transversal mai îngust; un sector mijlociu, mai evoluat, cu pante mai domoale și cu versanți mai deschiși și un sector inferior, cu șesuri din ce în ce mai largi și versanți estompați sau în trepte. În profil transversal o vale este formată din *albie minoră*, *albie majoră* (luncă) şi *versanţi* care pot fi simpli sau în trepte. În afară de *V. fluviatile* se întîlnesc şi *V. glaciare*, *V. eoliene*, *V. tectonice* sau de altă natură. Luîndu-se în considerare diferite criterii de clasificare, precum şi caracteristicile morfologice, se pot stabili mai multe tipuri de văi [*vallée*/*Tal*/*valley*/*долина*]

1700 **Vale anaclinală** Vale a cărei direcţie generală este contrară înclinării stratelor. Aceste văi sînt de obicei scurte, cu profil transversal simetric şi pante longitudinale relativ mari. Ant. *vale cataclinală* [*vallée anaclinale*/*Anaklinaltal*/*anaclinal valley*/*анаклинальная долина*]

1701 **Vale antecedentă** Vale situată într-o regiune care a suferit ridicări tectonice. Pe măsura înălţării scoarţei, valea se adînceşte, menţinîndu-se pe acelaşi traseu. Se înţelege de la sine că o astfel de vale este mai veche decît mişcările tectonice pozitive din regiunea respectivă. [*vallée antécédente*/*Antezedenztal, antezedentes Tal*/*antecedent valley*/*антецедентная долина*]

1702 **Vale anticlinală** Vale instalată în partea axială a unui anticlinal. În acest caz este vorba de o inversiune de relief. Uneori astfel de văi se transformă în mici depresiuni care poartă numele de *butoniere*. Ant. *vale sinclinală*. [*vallée anticlinale*/*Antiklinaltal*/*anticlinal valley*/*антиклинальная долина*]

1703 **Vale asimetrică** Vale ai cărei versanţi au înclinări diferite. Asimetria poate fi condiţionată de aspectele geologice, climatice, astronomice etc. De aceea, se poate vorbi de asimetrii de natură structurală, petrografică, tectonică, climatică, determinate de mişcarea de rotaţie a Pămîntului (astronomice) sau care se datoresc altor cauze. Ant. *vale simetrică* [*vallée asymétrique*/*asymmetrisches Tal*/*asymetric valley*/*ассиметрическая долина*]

1704 **Vale în canion** v. **Canion**

1705 **Vale cataclinală** Vale caracteristică regiunilor cu structuri monoclinale, care este orientată în conformitate cu înclinarea generală a stratelor. Profilul transversal al acestor văi este simetric. Acelaşi sens se dă astăzi văilor consecvente cu care, adesea, se confundă. Ant. *vale anaclinală*. [*vallée cataclinale*/*Kataklinaltal*/*cataclinal valley*/*катаклиналная долина*]

1706 **Vale în chei** v. **Chei**

1707 **Vale consecventă** Vale conformă cu panta suprafeţei originale de emersiune. În această categorie se încadrează văile (rîurile), care se instalează pe suprafața cîmpiilor de acumulare marină și care urmăresc înclinarea acestor suprafețe originale ale uscatului. Astăzi tot mai mulți geografi consideră că văile consecvente sînt conforme cu înclinarea generală a stratelor din regiunile cu structuri monoclinale. În felul acesta conținutul inițial al acestei noțiuni s-a înlocuit cu conținutul noțiunii de *vale cataclinală*. [*vallée conséquente*|*konsequentes Tal, Abdachungstal, Ursprunglichestal*|*consequent valley*|*консеквентная долина*]

1708 **Vale de falie** Vale situată în lungul unei falii. [*vallée de faille*|*Bruchtal, Spaltental, Verwerfungstal*|*fault-valley*|*сбросовая долина*]

1709 **Vale diagonală** Vale care străbate diagonal regiunile muntoase constituite din culmi, cute sau zone geologice diferite. [*vallée diagonale*|*Diagonaltal*|*diagonal valley*|*диагональная долина*]

1710 **Vale epigenetică** Vale care se instalează pe suprafața unor regiuni constituite din roci moi, apoi, pe măsură ce se adîncește, descoperă roci mai dure. cu discordanțe stratigrafice, pe care este obligată să le secționeze. Adîncirea acestor văi se face normal, fără intervenția mișcărilor tectonice. În cazul cînd regiunea suferă și o mișcare de ridicare, atunci valea are un dublu caracter: antecedent și epigenetic. Sin. *vale supraimpusă* [*vallée épigénique, ~ surimposée*|*epigenetisches Tal*|*epigenetic valley, superposed ~*|*эпигенетическая долина*]

1711 **Vale fluviatilă** Formă de relief care apare ca urmare a activității de eroziune exercitată de o arteră hidrografică. Termenul se folosește pentru a sublinia originea văii, deoarece în unele cazuri se poate vorbi și de văi create de alți factori (ghețari, tectonică etc.). [*vallée fluviale, ~ fluviatile*|*Flußtal*|*river valley*|*речная долина*]

1712 **Vale glaciară** Vale creată prin acțiunea sculpturală a ghețarilor (exarație). Astfel de văi sînt caracteristice, de obicei, ghețarilor montani și prezintă ca trăsătură distinctivă un profil transversal cu versanți abrupți și fundul rotunjit (forma literei U) și un profil longitudinal cu pante și contrapante sau în trepte. Sin. *trog*. [*vallée glaciaire*|*Gletschertal, Glazialtal*|*glacial valley*|*ледниковая долина*]

1713 **Vale insecventă** Vale care nu manifestă o orientare bine definită față de înclinarea cîmpiilor inițiale. [*vallée inséquente*|*insequentes Tal*|*insequent valley*|*инсеквентная долина*]

1714 **Vale izoclinală** v. **Vale monoclinală** [*vallée isoclinale*|*Isoklinaltal*|*isoclinal valley*|*изоклинальная долина*]

1715 **Vale longitudinală** Vale orientată în acelaşi sens cu direcţia culmilor sau a cutelor dintr-o regiune oarecare. **V.l.** sînt caracteristice regiunilor muntoase formate din culmi, cute sau zone petrografice paralele. O **V.l.** poate fi sinclinală (adaptată la structură), anticlinală, sau paralelă cu flancul unor cute etc. [*vallée longitudinale* | *Längstal* | *longitudinal valley* | *продольная долина*]

1716 **Vale moartă** Vale care în prezent nu mai este modelată de factorii ce i-au dat naştere. [*vallée abandonnée, ~ morte* | *verlassenes Tal* | *dead valley* | *мёртвая долина*]

1717 **Vale monoclinală** Vale caracteristică structurilor monoclinale, cu o direcţie generală transversală faţă de căderea stratelor. Datorită acestui fapt, astfel de văi au un profil transversal, asimetric, cu un versant conform, mai estompat şi un versant orientat contrar căderii stratelor (cuestă). Foarte mulţi specialişti le atribuie numele de văi subsecvente. Sin. *vale izoclinală, ortoclinală, homoclinală.* [*vallée monoclinale* | *Monoklinaltal* | *monoclinal valley, homoclinal ~* | *моноклинальная долина*]

1718 **Vale moştenită** Vale creată într-o etapă veche de modelare de către un agent care a dispărut. Ulterior în această vale s-a instalat un nou agent modelator (ex. o vale fluviatilă preluată de un gheţar). [*vallée héritée* | *Erbtal* | *inherited valley* | *унаследованная долина*]

1719 **Vale oarbă** Vale închisă la capătul dinspre aval, caracteristică regiunilor carstice. [*vallée aveugle* | *Blindtal* | *blind valley* | *слепая долина*]

1720 **Vale obsecventă** Vale cu direcţie opusă faţă de cea consecventă. Orientarea sa este inversă faţă de înclinarea generală a suprafeţei de emersiune. În prezent tot mai mulţi geografi consideră obsecvente văile caracteristice structurilor monoclinale, care sînt orientate invers faţă de căderea stratelor geologice (anaclinale). [*vallée obséquente* | *obsequentes Tal* | *contraclinal valley, obsequent ~* | *обсеквентная долина*]

1721 **Vale ortoclinală** v. **Vale monoclinală**

1722 **Vale părăsită** v. **Vale moartă** [*vallée abandonnée* | *verlassenes Tal* | *abandoned valley* | *заброшенная долина*]

1723 **Vale periglaciară** Vale prelucrată de către procesele periglaciare, cu fundul acoperit de depozite detritice şi partea superioară a versanţilor teşită. [*vallon de remaniement périglaciaire* | — | *periglacial valley, modified periglacial ~* | *перигляциальная долина*]

1724 **Vale periglaciară cu fundul plat** Vale prelucrată în condiții periglaciare, care prezintă fundul plat datorită eroziunii laterale sau datorită umplerii cu aluviuni de aport lateral. [*vallée périglaciaire à fond plat* | — | *flat-bottomed periglacial valley* | *плоскодонная перигляциальная долина*]

1725 **Vale reconsecventă** v. **Vale resecventă** [*vallée re-conséquente* | — | — | —]

1726 **Vale resecventă** Vale a cărei direcție corespunde cu a văilor consecvente, dar care nu s-a instalat pe o suprafață originală de emersiune, ci pe o suprafață mai nouă, sculpturală, derivată din cea inițială. Sin. *v. reconsecventă*. [*vallée reséquente* | *resequentes Tal* | *resequent valley* | *ресеквентная долина*]

1727 **Vale seacă** Vale lipsită de un curs de apă. Astfel de văi se întîlnesc în regiunile carstice, în regiunile piemontane, aride etc. Sin. *sohodol*. [*vallée sèche* | *Trockental* | *dry valley* | *сухая долина, суходол*]

1728 **Vale simetrică** Vale ai cărei versanți sînt egal înclinați. Din această categorie fac parte văile în chei, în canion, cele simetrice normale, cele cu terase pe ambii versanți etc. Ele se dezvoltă de obicei în regiunile constituite din roci omogene, cu structuri tabulare, în cîmpiile de nivel de bază etc. Ant. *vale asimetrică*. [*vallée symétrique* | *symmetrisches Tal* | *symmetric valley* | *симметричная долина*]

1729 **Vale sinclinală** Vale situată în lungul axului unui sinclinal; vale adaptată la structură. Sin. *val*. Ant. *vale anticlinală*. [*vallée synclinale, val* | *Synklinaltal* | *synclinal valley* | *синклинальная долина*]

1730 **Vale de străpungere** Vale care taie în întregime o culme sau un lanț de munți [*vallée percée* | *Durchbruchstal* | *breach valley* | *сквозная долина*]

1731 **Vale structurală** Vale adaptată la structură, de tipul văilor sinclinale, văilor de falie, cele de contact litologic etc. Văi care își datorează originea sau forma structurii. [*vallée structurale* | *Strukturaltal* | *structural valley* | *структурная долина*]

1732 **Vale subglaciară** Vale creată de cursurile de apă infraglaciare (care curg pe sub ghețarii continentali). [*vallée sous-glaciaire* | *subglaziales Tal* | *subglacial valley* | *подледниковая долина*]

1733 **Vale submarină** a) Prelungirea pe platforma continentală a unei văi ce debușează direct în mare. Aceasta s-a putut forma prin eroziune fluviatilă subaeriană, fiind ulterior acoperită de apele marine; b) Vale asemănătoare canioanelor submerse de care se deosebește, în special, prin profilul transversal, cu versanți mai domoli. [*vallée sous-marine/submarines Tal, unterseeisches ~/submarine valley, drowned ~/подводная долина, подводный каньон*]

1734 **Vale subsecventă** Vale cu direcție, mai mult sau mai puțin, perpendiculară pe înclinarea generală a unor cîmpii de acumulare marină. Aceste văi se dezvoltă în zonele mai puțin rezistente ale cîmpiilor amintite, plecînd de la văile consecvente deja formate. Unii specialiști consideră că văile subsecvente se dezvoltă în regiunile cu structuri monoclinale și au o direcție oarecum perpendiculară pe înclinarea generală a acestora. Vezi și *văi monoclinale*. [*vallée subséquente/subsequentes Tal/subsequent valley/субсеквентная долина*]

1735 **Vale de sufoziune** Vale caracteristică regiunilor formate din roci carstificabile, care a luat naștere prin tasare sufozională sau prin unirea unor șiruri de doline de sufoziune. [—/—/—/*суффозионная долина*]

1736 **Vale supraimpusă** v. **Vale epigenetică** [*valée surimposée/epigenetisches Tal/superimposed valley/superposed ~/сверхналоженая долина*]

1737 **Vale suspendată** Vale fluviatilă sau glaciară a cărei albie, în zona de vărsare, se află la un nivel superior nivelului rîului colector. Aceste văi prezintă repezișuri (trepte de confluență). [*vallée suspendue, ~ perchée/Hängetal, hängendes Tal/hanging valley, lateral hanging ~, /perched ~/висячая долина*]

1738 **Vale tectonică** Vale instalată în lungul unor accidente tectonice ale scoarței. [*vallée tectonique/tektonisches Tal/tectonic valley/тектоническая долина*]

1739 **Vale tînără** Vale în cuprinsul căreia procesele de eroziune sînt deosebit de active. Ea se caracterizează prin profil longitudinal accentuat, versanți abrupți etc. [*vallée jeune/Jungtal/young valley/молодая долина*]

1740 **Vale torențială** Vale creată de un rîu cu regim torențial. [*vallée torrentielle/Wildtal/torrential valley*/—]

1741 **Vale transversală** Vale caracteristică regiunilor cutate, care are o orientare perpendiculară pe direcția cutelor sau a culmilor principale. [*vallée transversale/Quertal/transverse valley, diaclinal ~/поперечная долина*]

1742 **Vale în „V“** Vale cu profil transversal în forma literei „V“. [*vallée en „V“, ~ en trait de scie/V-förminges Tal, Kerbtal/V-shaped valley, saw-cut ~, slot, gash/V-образная долина*]

1743 **Varve** Termen de origine suedeză destinat depozitelor fine care se formează în condițiile unor ape reci, liniștite, caracteristice lacurilor glaciare. Ele sînt formate din pături mai grosiere, corespunzătoare depunerilor din timpul verii și pături mai fine care s-au format în timpul iernii. Culoarea lor constituie, de asemenea, un element distinctiv. Pe baza **V.** suedezul G. De Geer a putut stabili în 1910 o cronologie exactă a perioadei postglaciare în Peninsula Scandinavă. [*varves / Warven / varves / варвы*]

1744 **Ventifact** Bloc sau proeminență de rocă dură modelată de vînt.

1745 **Vermiculații** Microrelief cu aspect de șănțulețe sinuoase, vermiforme, create prin acțiunea apei sau a vîntului, pe seama unor roci solubile, moi sau eterogene. [*vermiculations / Rillen, Furchen / vermiculations, rills / —*]

1746 **Versant** Formă de relief înclinată reprezentînd un flanc de vale, de deal sau de munte. Versanții se pot clasifica după formă, după structura geologică sau după alte criterii. [*versant / Talhang / valley side, slope, versant / склон*]

1747 **Versant de acumulare** Partea inferioară a unui versant, mai domoală, caracterizată printr-o cuvertură subțire de depuneri coluviale. [*versant d'accumulation / Haldenhang / wash slope / аккумулятивный склон*]

1748 **Versant sculptural** Partea superioară a unui versant, mai abruptă, caracterizată prin procese deluviale active. Materialul rezultat din sculptarea acestei părți este antrenat către baza versantului. Unii versanți au caracter sculptural pe toată întinderea lor, de la partea superioară pînă la bază. [— / *Steilwand / gravity slope / скульптурный склон*]

1749 **Virgație** Orientare structurală a catenelor muntoase, caracterizată prin prezența unor noduri orografice din care se desprind culmi divergente (în evantai), ce închid între ele depresiuni poligonale. [*divergence / Virgation / virgation / виргация*]

1750 **Viroagă** Vale de dimensiuni reduse, îngustă și adîncă, cu versanții abrupți, creată de obicei de organismele torențiale.

1751 **Vîlcea** Vale de dimensiuni mici, largă, puțin adîncă, cu versanți slab înclinați, cu fundul concav, lipsită de albie minoră. [*vallon, vallat / Tälchen, Delle / „cove", „dale", „dell" / долинка, ложбина, балка*]

1752 **Vîrf** Partea cea mai înaltă a unor munți și dealuri. După aspectul și caracteristicile lor, pot fi: ascuțite, teșite, conice, piramidale etc. [*pic, cime, sommet*|*Gipfel, Spitze*|*peak, summit*|*пик, вершина*]

1753 **Vîrsta reliefului** Timpul care s-a scurs de la apariția unei forme de relief pînă în prezent; vechimea reliefului unei regiuni. Vîrsta se consideră din momentul cînd relieful respectiv a căpătat trăsăturile principale care-l caracterizează și astăzi. (de ex. vîrsta pliocenă — relief format în pliocen). Pentru stabilirea vîrstei reliefului se folosesc metode morfologice stratigrafice, paleontologice, radioactive etc. [*âge du relief*|*Alter der Oberflächenformen*|*age of landforms*|*возраст рельефа*]

1754 **Vorland** Termen de origine germană desemnînd o unitate structurală rigidă a scoarței terestre, situată în fața unei regiuni cutate. Vorlandul și hinterlandul unei regiuni muntoase se stabilesc după poziția cutelor care sînt înclinate (răsturnate) spre vorland (ex. Platforma Moldovenească este o unitate de vorland față de Carpații Orientali). Sin. *forland.* [*avant-pays*|*Vorland*|*foreland*|*форланд*]

1755 **Vulcan** Formă geologo-geomorfologică creată în urma apariției la suprafața scoarței terestre a magmei. De cele mai multe ori **V.** se prezintă ca niște înălțimi conice, cu altitudini diferite formate din lave, sfărîmături și cenușă [*volcan*|*Vulkan*|*volcano*|*вулкан*]

1756 **Vulcan activ** Vulcan ale cărui procese eruptive sînt în plină desfășurare, sau care a erupt în cursul perioadei istorice. [*volcan actif*|*aktiver Vulkan, tätiger ~*|*active volcano*|*действующий вулкан*]

1757 **Vulcan adormit** Vulcan activ ce nu erupe o perioadă de timp. [*volcan assoupi, ~ sommeillant, ~ dormant*|*ruhender Vulkan, schlummernder ~,*|*dormant volcano*|*погасший вулкан, бездействующий ~*]

1758 **Vulcan compus** Vulcan constituit din mai multe conuri și cratere [*volcan composé, ~ complexe*|*zusammengesetzter Vulkan, mehrachsiger ~, polyzentrischer ~*|*compound volcano*|*сложенный вулкан*]

1759 **Vulcan noroios** Formă de apariție la suprafață a gazelor provenite dintr-un zăcămînt de hidrocarburi, la care se adaugă ape subterane și noroi. Acest fenomen duce la apariția unor mici cratere în jurul cărora se formează conuri joase, noroioase. Sin. *fierbători, salțe.* [*volcan de boue*|*Schlammvulkan, Salze, Schlammsprudel*|*mud volcano, ~ cone*|*грязевый вулкан, сальза*]

1760 **Vulcan-scut** v. **Vulcan de tip hawaiian** [*volcan en bouclier, ~ plat, ~ surbaissé/Schildvulkan, flacher Vulkan/shield volcano, flat ~/щитообразный вулкан*]

1761 **Vulcan de sfărîmături** v. **Vulcan de tip Bandai-San** [*volcan explosif, ~ ponceux/explosiver Vulkan/explosive volcano/насыпный вулкан*]

1762 **Vulcan stins** Vulcan care și-a încheiat activitatea de milenii, sau în timpul unor perioade geologice mai vechi. Datorită acestui fapt relieful inițial prezintă modificări determinate de factorii externi, găsindu-se într-un anumit stadiu de destrucție. (ex. munții vulcanici din România). [*volcan éteint/erloschener Vulkan, untätiger ~/extinct volcano/потухший вулкан*]

1763 **Vulcan de tip Bandai-San** Se caracterizează printr-o lavă foarte vîscoasă, acidă și bogată în gaze, care se întărește înainte de a ajunge la zi. Aceste lave, întărite pe coș sub formă de dopuri, împiedică degajarea gazelor, favorizînd astfel explozii puternice care aruncă în aer vechiul con. Conul este format numai din materiale piroclastice (ex. vulcanul Bandai-San din Japonia, Krakatau dintre Djawa și Sumatera ș.a.). Sin. *vulcan de sfărîmături*. [*—/—/—/вулкан типа Бандаи-Сана*]

1764 **Vulcan de tip hawaiian** Vulcan cu lava bazice foarte fluide, ce se scurg pe distanțe mari sub formă de pînze și torenți. Craterul lor are forma unui bazin cu fundul plat și pereți verticali. Conul este masiv, cu suprafață foarte întinsă și pante mici (con-scut). Sin. *vulcan-scut*. [*volcan de type hawaïen/Vulkan des hawaiischen Typs/lava dome, volcano of Hawaiian type/гавайского типа вулкана*]

1765 **Vulcan de tip islandic** Vulcan cu erupții liniștite, lipsite de explozii, care revarsă lave bazice, foarte fluide. Erupțiile au loc în lungul unor crăpături (erupții liniare), iar în locul conurilor propriu-zise iau naștere niște forme joase, prelungi, cu flancurile domoale (ex. erupția liniară Lacki din Islanda ce se întinde pe o lungime de cca 30 km). [*—/—/Iceland type of volcano/вулкан исландского типа*]

1766 **Vulcan de tip maar** Vulcan de explozie constituit numai din coș și crater. El se pune în evidență doar prin prezența unor pîlnii numite maar. [*maare/Maar/maar/маар*]

1767 **Vulcan de tip peleean** Vulcan caracterizat printr-o lavă foarte vîscoasă, bogată în bioxid de siliciu, care se întărește pe coșul vulcanic. La partea superioară a coșului, lava, împinsă de jos în sus, se solidifică în interiorul crustei formate anterior, dînd naștere astfel unei cupole de extruziune. Erupțiile au caracter exploziv, fiind însoțite de cutremure și nori de gaze incandescente. [*volcan de type peléen*|*Vulkan des Pelée-Typs*|*Peléan type of volcano*|*вулкан типа Пеле*]

1768 **Vulcan de tip strombolian** Vulcan cu erupții explozive, prezentînd o lavă fluidă, bazaltică, cu multe gaze. Erupția este însoțită de explozii ritmice, în timpul cărora sînt aruncate bombe și scorii vulcanice. Erupția este centrală, iar în jurul craterului se formează un con proeminent, alcătuit din alternanțe de lave și proiecțiuni vulcanice. [*volcan de type strombolien*|*Vulkan des Stromboli-Types*|*Strombolian type of volcano*|*вулкан типа Стромболи*]

1769 **Vulcan de tip vezuvian** Vulcan cu erupții centrale explozive, cu lavă vîscoasă, bogată în bioxid de siliciu, care se consolidează pe coșul vulcanic, formînd dopuri de lavă. Acumulările de gaze duc la explozii puternice care aruncă mari cantități de materiale piroclastice. Conurile sînt proeminente, constituite din sfărîmături și intercalații de lavă. Sin. *stratovulcan*. [*strato-volcan, volcan mixte*|*Stratovulkan*|*strato-volcano, bedded ∼,* |*вулкан типа Везувия*]

1770 **Vulcan de tip vulcanic** v. **Vulcan de tip vezuvian** (stratovulcan). [*volcan de type vulcanien*|*Vulkan des Vulcano-Typs*|*Vulcanian type of volcano*|*вулкан типа Вулкана*]

1771 **Vulcanism** Totalitatea proceselor geologice legate de erupțiile vulcanice; activitatea vulcanilor. [*volcanisme*|*Vulkanismus*|*volcanism, volcanicity*|*вулканизм*]

1772 **Vulcanocarst** Carst format pe roci eruptive, reprezentat prin forme de suprafață de tipul lapiezurilor și dolinelor și prin mici peșteri. Aceste forme apar și se dezvoltă în urma dizolvării feldspatului plagioclaz din rocile vulcanice de către apele meteorice. [*pseudo-karst dans les roches volcaniques*|*Pseudokarst auf vulkanischen Gesteinen*|*pseudo-karst in volcanic rocks*|*вулканокарст*]

w·y·z

1773 **Wadi** v. **Ued**

1774 **Windkanter** Bloc de piatră din regiunile aride care, în urma modelării sale de către vînt, prezintă mai multe muchii și fețe. Sin. *bloc cu fațete.* [*cailloux taillés à facettes,* ∼ *éolisés,* ∼ *faconnés, bloc caréné* | *Windkanter, Kantengerölle, Kantengeschiebe, Fazettengeschiebe* | *windkanter, faceted pebble, glyptolith* | *эоловые многогранники*]

y

1775 **Yardang** Microcorelief de coraziune format din creste separate de jgheaburi întortocheate, caracteristic pentru pustiurile argiloase din Asia Centrală. **Y.** sînt orientate pe direcția vîntului dominant și pot atinge 5—6 m înălțime și cîțiva metri lățime. [*jardang, yardang* | *Yardang* | *yardang* | *ярданг*]

z

1776 **Zandre** v. **Cîmpie fluvio-glaciară**

1777 **Zăpezi veșnice** Zăpezi care nu reușesc să se topească de la un an la altul și care, prin acumulare, pot contribui la formarea ghețarilor. Acestea se întîlnesc mai ales în regiunile polare și la partea superioară a munților înalți, creînd condiții pentru o modelare caracteristică a reliefului. *Sin. zăpezi perene, zăpezi perpetue.* [*neiges persistantes,* ∼ *permanentes,* ∼ *pérennes* | *andauernder Schnee, perennierender* ∼*, ewiger* ∼ | *persistent snow, permanent* ∼*, perennial* ∼ | *вечные снега*]

1778 **Zăpor** Baraj de sloiuri de gheață care determină ridicarea nivelului apei în spatele său. **Z.** se formează în perioadele de dezgheț, în sectoarele unde scurgerea sloiurilor este împiedicată. [*barrage, embâcle* | *Eisbarre, Eisbarriere* | *ice-jam, ice-dam* | *заторы*]

1779 **Zăton** Lac lung și îngust din regiunea litorală, situat între perisipuri paralele sau sub formă de evantai. [*lett* | — | — | *междюнные понижения*]

1780 **Zăvor** Prag constituit din roci dure sau din formațiuni morenaice, care închide circul glaciar spre aval, separîndu-l, în oarecare măsură, de valea glaciară. După topirea ghețarului prezența acestor praguri favorizează apariția lacurilor glaciare de circ. De multe ori apele secționează aceste praguri, formînd, în aceste sectoare, cascade și repezișuri. [*verrou, seuil rocheux* | *Riegel, Schwelle* | *rock-bar, cross-cliff, riegel* | *скалистый порог*]

1781 **Ziduri eoliene** Forme de coroziune diferențială din regiunile aride (ex. Sahara), reprezentînd stînci sau grupări de stîlpi eolieni, orientate pe anumite direcții, avînd aspectul unor ziduri ruinate.

1782 **Zonalitate geografică** Succesiunea latitudinală a zonelor climatice și fizico-geografice ale suprafeței Pămîntului. Se deosebesc astfel: o zonă caldă, două zone temperate și două reci. Acestea la rîndul lor se împart în mai multe subzone. Fiecare dintre ele oferă condiții diferite pentru modelarea scoarței de către agenții exogeni, de aceea se vorbește de o geomorfologie climatică, de zone morfoclimatice etc. În cazul munților există o etajare a elementelor cadrului natural, care, într-o anumită măsură, amintește de zonalitatea latitudinală. [*zonalité géographique* | — | *geographic zonality* | *географичная зональность*]

1783 **Zonă abisală** v. **Regiune abisală** [*zone abyssale* | *abyssische Zone* | *abysmal zone* | *абиссальная зона*]

1784 **Zonă de alterare** Partea superioară a scoarței terestre asupra căreia acționează factorii externi, contribuind astfel la transformarea rocilor și mineralelor. Grosimea acestei zone depinde de alcătuirea geologică a scoarței și de condițiile climatice ale regiunii respective. Depozitele de alterare se numesc și alterite. [*zone d'altération* | *Verwitterungszone* | *zone of alteration* | *зона выветривания*]

1785 **Zonă batială** v. **Regiune batială** [*zone bathyale* | *bathyale Zone* | *bathyal zone* | *батиальная зона*]

1786 **Zonă de desprindere** v. **Abrupt de desprindere**

1787 **Zonă de divagare** Regiune care datorită particularităților sale geomorfologice favorizează divagarea și deplasarea rîurilor care o străbat. În această categorie se încadrează şi o zonă din partea nord-estică a Cîmpiei Române, cuprinsă între Argeş şi Siret, cu lăţimi de 10–30 km, în care, datorită mişcărilor de subsidenţă, rîurile părăsesc adesea vechile lor trasee, deplasîndu-se spre est-nord-est. Aici văile sînt foarte largi, terasele – cu excepţia celor joase – dispar, apa freatică este aproape de suprafaţă etc. (V. şi *subsidenţă*) [*zone de subsidence* | *Senkungszone* | *subsidence zone* | *зона постепенная опускания*]

1788 **Zonă geografică** Subdiviziune a suprafeţei terestre cu caracteristici climatice şi fizico-geografice proprii, determinate de distribuţia latitudinală a elementelor cadrului natural (ex. zona caldă, zonele temperate etc.) [*zone géographique* | *geographische Zone* | *geographic zone* | *географическая зона*]

789 **Zona îngheţului peren** Regiune caracterizată prin îngheţ multianual (îngheţ veşnic). [*zone du gel pérenne* | *Permafrostzone, Dauerfrostzone* | *permagel zone* | *многолетняя криолитозона, мерзлотная зона*]

1790 **Zonă litorală** Porţiunea din lungul ţărmurilor marine şi lacustre, în parte uscată, în parte acoperită de ape, în care se găsesc forme de relief litoral, actuale sau mai vechi. Ea este formată din litoralul propriu-zis, supralitoral şi sublitoral. [*zone littorale* | *Litoralzone, Küstenbereich* | *coastal area, littoral zone* | *побережье, литоральная зона*]

1791 **Zonă morfoclimatică** Zonă a suprafeţei terestre în care condiţiile climatice de ansamblu imprimă anumite caracteristici factorilor modelatori şi reliefului creat de aceştia. De pildă zona temperată, unde rolul principal revine eroziunii fluviale şi proceselor de versant; zona tropicală, unde dezagregarea, alterarea, vîntul sînt factori modelatori principali etc. În cuprinsul unei zone morfoclimatice pot acţiona mai multe sisteme morfogenetice. [*zone morpho-climatique* | *morphoklimatische Zone* | *morphoclimatic zone* | *морфоклиматическая зона*]

1792 **Zona neritică** v. **Regiune neritică** [*zone néritique* | *neritische Zone* | *neritic zone* | *неритовая область, ~ зона*]

1793 **Zonă tidală** Porţiune din zona litorală care în timpul fluxului este acoperită cu ape, iar la reflux devine uscat; zona de pendulare a mareelor. Sin. *estran*. [*zone tidale, ~ d'oscillation de la marée, ~ du balancement de la marée* | *Gezeitenraum, Watt* | *tidal zone, watt* | *ватт*] împiedicată. [*barrage, embâcle* |*Eisbarre, Eisbarriere* |*ice-jam, ice-dam* |*заторы*]

1779 **Zăton** Lac lung şi îngust din regiunea litorală, situat între perisipuri paralele sau sub formă de evantai. [*lett* |— |— |*междюнные понижения*]

1780 **Zăvor** Prag constituit din roci dure sau din formaţiuni morenaice, care închide circul glaciar spre aval, separîndu-l, în oarecare măsură, de valea glaciară. După topirea gheţarului prezenţa acestor praguri favorizează apariţia lacurilor glaciare de circ. De multe ori apele secţionează aceste praguri, formînd, în aceste sectoare, cascade şi repezişuri. [*verrou, seuil rocheux* |*Riegel, Schwelle* |*rock-bar, cross-cliff, riegel* |*скалистый порог*]

1781 **Ziduri eoliene** Forme de coroziune diferenţială din regiunile aride (ex. Sahara), reprezentînd stînci sau grupări de stîlpi eolieni, orientate pe anumite direcţii, avînd aspectul unor ziduri ruinate.

1782 **Zonalitate geografică** Succesiunea latitudinală a zonelor climatice şi fizico-geografice ale suprafeţei Pămîntului. Se deosebesc astfel: o zonă caldă, două zone temperate şi două reci. Acestea la rîndul lor se împart în mai multe subzone. Fiecare dintre ele oferă condiţii diferite pentru modelarea scoarţei de către agenţii exogeni, de aceea se vorbeşte de o geomorfologie climatică, de zone morfoclimatice etc. În cazul munţilor există o etajare a elementelor cadrului natural, care, într-o anumită măsură, aminteşte de zonalitatea latitudinală. [*zonalité géographique* |— |*geographic zonality* |*географичная зональность*]

1783 **Zonă abisală** v. **Regiune abisală** [*zone abyssale* |*abyssische Zone* |*abysmal zone* |*абиссальная зона*]

1784 **Zonă de alterare** Partea superioară a scoarţei terestre asupra căreia acţionează factorii externi, contribuind astfel la transformarea rocilor şi mineralelor. Grosimea acestei zone depinde de alcătuirea geologică a scoarţei şi de condiţiile climatice ale regiunii respective. Depozitele de alterare se numesc şi alterite. [*zone d'altération* |*Verwitterungszone* |*zone of alteration* |*зона выветривания*]

1785 **Zonă batială** v. **Regiune batială** [*zone bathyale* |*bathyale Zone* |*bathyal zone* |*батиальная зона*]

1786 **Zonă de desprindere** v. **Abrupt de desprindere**

1787 **Zonă de divagare** Regiune care datorită particularităţilor sale geomorfologice favorizează divagarea şi deplasarea rîurilor care o străbat. În această categorie se încadrează şi o zonă din partea nord-estică a Cîmpiei Române, cuprinsă între Argeş şi Siret, cu lăţimi de 10–30 km, în care, datorită mişcărilor de subsidenţă, rîurile părăsesc adesea vechile lor trasee, deplasîndu-se spre est-nord-est. Aici văile sînt foarte largi, terasele – cu excepţia celor joase – dispar, apa freatică este aproape de suprafaţă etc. (V. şi *subsidenţă*) [*zone de subsidence* / *Senkungszone* / *subsidence zone* / *зона постепенная опускания*]

1788 **Zonă geografică** Subdiviziune a suprafeţei terestre cu caracteristici climatice şi fizico-geografice proprii, determinate de distribuţia latitudinală a elementelor cadrului natural (ex. zona caldă, zonele temperate etc.) [*zone géographique* / *geographische Zone* / *geographic zone* / *географическая зона*]

789 **Zona îngheţului peren** Regiune caracterizată prin îngheţ multianual (îngheţ veşnic). [*zone du gel pérenne* / *Permafrostzone, Dauerfrostzone* / *permagel zone* / *многолетняя криолитозона, мерзлотная зона*]

1790 **Zonă litorală** Porţiunea din lungul ţărmurilor marine şi lacustre, în parte uscată, în parte acoperită de ape, în care se găsesc forme de relief litoral, actuale sau mai vechi. Ea este formată din litoralul propriu-zis, supralitoral şi sublitoral. [*zone littorale* / *Litoralzone, Küstenbereich* / *coastal area, littoral zone* / *побережье, литоральная зона*]

1791 **Zonă morfoclimatică** Zonă a suprafeţei terestre în care condiţiile climatice de ansamblu imprimă anumite caracteristici factorilor modelatori şi reliefului creat de aceştia. De pildă zona temperată, unde rolul principal revine eroziunii fluviale şi proceselor de versant; zona tropicală, unde dezagregarea, alterarea, vîntul sînt factori modelatori principali etc. În cuprinsul unei zone morfoclimatice pot acţiona mai multe sisteme morfogenetice. [*zone morpho-climatique* / *morphoklimatische Zone* / *morphoclimatic zone* / *морфоклиматическая зона*]

1792 **Zona neritică** v. **Regiune neritică** [*zone néritique* / *neritische Zone* / *neritic zone* / *неритовая область, ~ зона*]

1793 **Zonă tidală** Porţiune din zona litorală care în timpul fluxului este acoperită cu ape, iar la reflux devine uscat; zona de pendulare a mareelor. Sin. *estran*. [*zone tidale, ~ d'oscillation de la marée, ~ du balancement de la marée* / *Gezeitenraum, Watt* / *tidal zone, watt* / *ватт*]

X INDEX

pentru termenii corespondenți în limbile

FRANCEZĂ
GERMANĂ
ENGLEZĂ
RUSĂ

Index

abaissement 1490
abîme 142
ablation 2
  éolienne 446
  indirecte 3
abrasion 5
abri-sous-roche 1032
accumulation 12
  anthropique 13
  colluviale 14
  éolienne 16
  fluvio-glaciaire 18
  fluvio-lacustre 19
  fluvio-marine 20
  glaciaire 21
  lacustre 22
  littorale 23
  marine 24
  nivale 25
  torrentielle 26
  volcanique 27
action du gel 645
adaptation morpho-climatique 28
  à la structure 29
affaissement 1490, 1532
  par compaction 1532
affleurement 34
affluent 35
affouillement 36
âge du relief 1753
agent endogène 37
  exogène 38
  externe 38
agglomérat 42
aggradation 43
aiguille 8, 1470
  d'extrusion 10
  glaciaire 777
  peléenne 10
  de glace 1149
aire d'alimentation 184
  de drainage 184
ajustement isostatique 46
allit 51
alluvionnement 95
alluvions 97
altération 52
altimétrie 767
altiplanation 55
altitude 56, 824
  absolue 57
  moyenne 58
  relative 59, 547
alvéole de dissolution 101
amont 106
amphithéatre morainique 105
analyse morphologique 108
anémolite 109
angle de friction intérieure 1687
anneau de lave 1093
anse 110
antécédence 111
antéclise 112
anticlinal 114
anticlinorium 115
aplanissement du relief 1048
aplatissement 118
arc insulaire 119
  montagneux 120
arche, 1213
  naturelle 121
archipel 126
arêïque 122
arêne granitique 745
arête 406
argile 124
  à blocaux 125
arrachement 496
arrière-dune 128
  - pays 764
  - plage 129, 1168
assise 1471
atoll 131, 802
atrio 132
atrium 132
auge 1617
auges emboîtées 1618
auto-capture 134
aval 135
avalanche 136
  rocheuse 137
avant-butte 923
  - côte 1167
  - dune 140

avant- pays 1754
  - plage 141, 1167
aven 142

badlands 149
bahada 150
baie 722
baignoirs 1690
banc 153, 1164
bandes de pierres 209
banquette de glissement 1555, 1614
banquettes 162, 1208, 1588
banquise 163
barkane 172
barrage 164, 1778
barrancos 175
barre glaciaire 1220
  maritime 171
  sous-marine 170
barrière de glace 602
basalte 178
basse plaine 319
basses montagnes 1015
bassin 438
  d'accumulation 181
  d'entre monts 479
  fluvial 184
  hydrographique 184
  intramontagneux 481
  lacustre 185
  marin 186
  océanique 187
  de réception 188
  structural 484
  terminal 189
  -versant 184
batholithe 177
bathymétrie 176
berge 911
  haute 912
bifurcation 191
bloc 193, 200
  caréné 1774
  continental 194
  erratique 195
  glissant 197
blocaille 739
bloc-diagramme 199
boiau 1624
boi-tout 1209
bolson 201
bombe volcanique 202
bord 1630
  du bassin 1266
  de la terrasse 1006
bosse 932
bouche 1214
bouclier 1422
bourrelet de congère 1216
  d'évacuation 1216
  fluvio-maritime 736
  de pont de neige 1216
  de refoulement 1697
  de rive 735
bout 634
boutonnière 211
branche 207
bras anastomosé 203
  défluent 207
  de mer 1477
  mort 205
  réticulé 203
  de rivière 207, 701
bray 211
brisure 1395
butte 1025
  gazonnée 1025
  - témoin 924

cailloutis 1145
cailloux façonnés 1774
  éolisée 1774
  taillés à facettes 1774
cala 214
calanque 214
calcaire 215
caldeira 217
  d'effondrement 220
  emboîtée 221
  d'érosion 218
  d'explosion 219
calotte glaciaire 222
canal 1681
  d'écoulement 226
cannelure 1063, 1517
cañon 228
  sous-marin 229
cap 230
capacité 231
capture 234
  par déversement 233
  latérale 238
carrière 240
carte géomorphologique 752
  hypsographique 753
  hypsométrique 754
  morphochronologique 755
  morphodynamique 756
  morphogénétique 757
  morphographique 758
  morphologique 752
  morphométrique 759
  orographique 760
  en relief 761
cartographie géomorphologique 250

casacade 252
  de glace 253
  de lave 254
catacombe 255
cataracte 256
catastrophisme 257
caverne 259, 1135
cavité de fusion 512
cendre volcanique 266
cercle de pierres 267
chaîne de montagnes 854
  volcanique 855
champ 285
  de blocs 286, 916
  de dunes 287
  d'épandage 150
  de lapiés 289
  de lave 290, 1611
chantoir 1209
chaos de blocs 751, 916
charge de la rivière 285
  solide 441
charriage 1510
chemin d'éboulement 836
cheminée 393, 1481
  de fée 1150
  karstique 778
chenal 223, 1514
  de marée 225
  pro-glaciaire 1218, 1691
cheveux de Pelé 1103
chicot 352
chott 1520
chute d'eau 252
  de pierres 261
cicatrice d'arrachement 7
cime 1752
cinérite 281
cirque glaciaire 283
ciselure éolienne 1311
clapiers 857
classement 1457
coin de glace 1083
  de lehm 1084
  de loess 1084
col 831, 1094
colline 348, 440
colmatage 349
colonne 350
combe 354
comblement 349
compétence 355
cône adventif 367
  d'avalanche 357
  de déjection 358
  d'éboulis 361
  emboîté 368
  d'éruption 366
cône de glissement 356
  de jaillissement 362
  de lave 363
  parasite 367
  rocheux 364
  torrentiel 358
  volcanique 366
cônelets de lave 780
confluence 371
  discordante 372
congélifluction 1451
congélifraction 373, 644
conglomérat 375
continent 377
contrefort 1140
contre-pente 378
convergence hydrographique 1140
  morphologique 379
  des terrasses 380
cordillière 383
cordon appuyé 386
  libre 385
  littoral 384, 1127
cornet 388
corniche 389
  de neige 390
corps du glissement 392
corrasion 382
correlation des terrasses 1262
corridor karstique 387
corrosion 391
côte 344, 1630
  d'abrasion 1631
  d'accumulation 1632
  basse 1653
  à calanques 1633
  concordante 1634
  corallienne 1635
  deltaïque 1636
  discordante 1638
  à dunes 1639
  élevée 1651
  d'émersion 1640
  d'érosion marine 1631
  à estuaires 1641
  à falaise 1643
  à fjärds 1645
  à fjords 1644
  à förden 1646
  glaciée 1648
  indentée 1652
  d'ingression 1649
  jeune 1664
  à lagunes 1654
  à landes 1655
  à lido 1656
  à limans 1657
  longitudinale 1634, 1659

côte marine 1660
  de modelé glaciaire 1648
  montagneuse 1662
  oblique 1637
  platte 1653
  primaire 1664
  rectiligne 1665
  à rias 1666
  à skjärs 1667, 1674
  à structure transversale 1670
  de submersion 1668
  transversale 1669, 1670
  de type atlantique 1672
  de type dalmate 1673
  de type pacifique 1676
  à veys 1661
  volcanique 1677
coteau 440
couche 1471
  active 972
coude de capture 394
coulée de boue 65, 1603
  boueuse 65, 1603, 1604
  de lave 1602
  de pierres 1390, 1605
  de terre 65
couloir d'avalanche 425
  interdunaire 640
coupe géomorphologique 1245
  topographique 1247
courbe bathymétrique 427
  d'équilibre 1244
  hypsographique 428
  hypsométrique 429
  de niveau 430, 820
cours d'eau capteur 1387
  d'eau décapité 1388
couverture de détritus 1411
cratère 395
  adventif 396
  météorique 397
craton 399
creep 408
creeping 408
crête 405
  dentelée 406
  monoclinale 771
  pré-littorale 407
  de poussée 987
crevasse 409
crochet 1404
  des têtes de couches 826
crochon 1404
croissant 1355, 1415
croûte désertique 419
  ferrugineuse 420
  siliceuse 421
crue 1365
cryoclastisme 644
cryokarst 410
cryologie 648
cryopédologie 648
cryoplanation 411
cryosphère 412
cryoturbation 413
crypto-dépression 414
cuesta 423
culot 1027
cuve 919
cuvette 438
  de déflation 476
  océanique 187
  de surcreusement 439
cycle aride 273
  d'érosion 274
  d'érosion normale 280
  géographique 274
  karstique 270
  littoral 278
  marin 278

dallage de pierres 1100
débit solide 441
déblai 442
débordement 1365
débris 497
déclivité 443, 1086
défilé 444, 1613
  de capture 445
déflation 446
déglaciation 447
dégradation 448
degrés 1588
delta 449
  digité 450
  intérieur 452
  de lave 453
  de marée 454
  en patte d'oie 450
  pro-glaciaire 455
  de tempête 451
demoiselle 1150
dénivelation 457
densité de l'entaillement 458
dénudation 459
dépôt de coin de glace 633
  corrélatif 464
  fluvio-glaciaire 466
  glaciaire 467
  niveo-éolien 469
  pro-glaciaire 466
  de terrasse 470
dépression 471
  abyssale 472
  de barrage volcanique 473
  d'érosion 477
  intercollinnaire 480

dépression intermontagneuse 479
  karstique 474
  orthoclinale 485
  péripherique 483
  structurale 484
  subséquente 485
  de tassement 486
  tectonique 487
  volcano-tectonique 488
dérivation souterraine 239
dérive des continents 489, 1608
désagrégation 498
désert 494
  de pierres 1288
  rocheux 750
desquamation 491
  sphéroïdale 492
destruction 493
détersion 495
détritus 497
détroit 1477
diastrophisme 499
diatrème 393
diffluence 500
diramation 191
dislocation 504
disposition des roches 1478
district géomorphologique 507
divagation 508
divarication 191
divergence 1749
  des terrasses 509
division morphologique 1291
doab 510
doctrine de l'actualisme 11
doline 511
  de dégel 512
  d'effondrement 513
dôme 514
  de glace 515
dragée 1128
drainage fluvial 1418
  souterrain 1419
  superficiel 1420
  torrentiel 1421
draperies 516
drumlin 519
dune 520
  continentale 522
  côtière 525
  en croissant 172
  d'estran 140
  fixée 523
  en forme de bouclier 531
  intérieure 522
  littorale 525
  longitudinale 526
  migrante 527
dune mobile 527
  morte 523
  mouvante 527
  parabolique 530
  stabilisée 523
  stationnaire 523
  transversale 533
  vive 527
dyke 534

éboulement 1506
éboulis 739
  ordonés 733
  stratifiés 733
échelle géochronologique 1407
échine 771
éclatement 644
école géomorphologique 1511
écorce terrestre 1412
écoulement 1416
  fluvial 1418
  souterrain 1419
  superficiel 1420
  torrentiel 1421
écroulement 1224
effondrement 1224
effusion 539
égratignure 1476
ellipsoïde de référence 541
éluvium 542
embâcle 1778
embouchure 746
émersion 588
éminence 824
émissaire 544
enceinte 1456
encoche 1033
encorbellement 389
engraisse 1415
ennoyage 790
ensellement 831, 1507
entaille 1033
entonnoir de fusion 512
  karstique 1154
entrée 1214
épaulement 1686
éperon 1141, 1148, 1251
  sectionné 1210
épi 1403
épicycle 548
épigénie 549
époque interglaciaire 806, 1124
  interstadiaire 807
équidistance 535
équilibre géomorphologique 537
erg 287
érosion 553
  accélérée 554

érosion aréolaire 557
  chimique 391
  différentielle 559
  éolienne 560
  fluviale 561
  glaciaire 563
  latérale 565
  linéaire 566
  du lit 555
  mécanique 382
  en nappe 557
  nivale 568
  normale 569
  en profondeur 555
  régressive 570
  remontante 570
  rétrograde 570
  sélective 571
  du sol 572
  sous le choc de gouttes de pluie 1194
  subaérienne 573
  superficielle 557
  en surface 557
  tourbillonnaire 583
  verticale 555
éruption de boue 1072
  volcanique 576
escarpe 6, 1357
escarpement 6, 1357
  de faille 1529
esker 577
esquisse géomorphologique 1410
estavelle 578
estran 1162
estuaire 580
étang 152
  littoral 850
étroit 1613
eugéosynclinal 581
eustatisme 582
  de déformation 959
  diastrophique 959
exaration 584
exfoliation 491, 585
  sphéroïdale 492
exhumation 586
exondation 588
exsudation 589
extrusion 590

faciès pétrographique 591
facteur anthropique 592
  endogène 593
  exogène 594
  géomorphologique 596
fagne 1626
faille 606
falaise 599
  ancienne 603
  d'éboulement 601
  fausse 601
  de glace 602
  morte 603
  plongeante 604
fauchage des têtes de couches 826
faux bras 49
feidj 608
fen 1628
fenêtre 610
  karstique 609
  tectonique 610
fente de gel 1083
fer-à-cheval nival 1216
filament de glace 1149
  vitreux 1103
filon couche 1433
fissure 400
fjäll 618
fjärd 617
fjell 618
fjord 612
flaques de terre 1072
flèche 1403
  de jonction 1599
floe 620
flot 623
fluctuation glacio-eustatique 705, 960
flux 623
  montant 623
flysch 619
fond rocheux de la terrasse 1447
förd 621
formes de destruction 1348
  héritées 1345
  majeures du relief 625
  mineures du relief 626
  négatives du relief 627
  positives du relief 628
  du relief 624
  sculpturales 1348
  structurales 1349
  du terrain 624
fossé 1508
  abyssale 629, 738
  d'effondrement 727
  tectonique 727
frana 632
front 634
fuldj 637

galerie 638
galet 639
géanticlinal 642

gel 828
  pérenne 829
  permanent 829
  saisonnier 830
gélifluxion 1451
gélifraction 644
gélifracts 643
gélivation 645
gendarme 8
génération des glissements 646
  de vallées 647
géochronologie 649
géocryologie 648
géodepression 650
géographie physique 651
géoïde 652
géologie structurale 1535
géomorphogenèse 997
géomorphographie 998
géomorphologie 653
  appliquée 654
  dynamique 656
  générale 657
  régionale 658
géosphère 662
géosynclinal 663
géotectonique 664
géotumeur 666
geyser 672
ghourd 696
gilgaï 697
Gipfelflur 698
glace fossile 668
  de glacier 669
  de mer 670
  morte 671
  de névé 667
glaciaire 1466
glaciation 703
glacier 674
  alaskien 687
  de cirque 675
  composé 689
  continental 676
  diffluent 677
  de montagne 679
  mort 680
  de piédmont 681, 687
  de piémont 681, 687
  de plateau 682
  polaire 683
  pyrénéen 691
  régénéré 684
  sénile 680
  suspendu 691
  transfluent 692
  de type alaskien 687
  de type alpine 688
  de type groenlandais 676
glacier de type himalayen 689
  de type normal 688
  de type norvégien 690
  de vallée 693
  de vallée simple 688
glaciérization 702
glacio-isostasie 706
glaciologie 707
glaciotectonique 708
glacis 709, 1104
  d'accumulation 710
  alluvial 711, 714
  d'érosion 713
glaçon 620
glint 716
glissement 89
  de neige 94
  sous-marin 85
glissière 1064, 1096
glissoire 836
glyptogenèse 717
gnamma 719
gneiss 720
gobi 721
golfe 722
gonflement 723
gorge 268
gouffre 1154
gour 725
goze 726
graben 727
gradins 1588
  de confluence 1612
  marginaux 1615
  de piémont 1615
  de plage 1572
granite 728
  en forme de matelas 1399
granulométrie 729
grau 1214
gravier 1145
gravité 730
grès 732
  sauvages 1619
grève 1162
grèzes litées 773
grosse pierre 200
grotte 740, 1135
  glaciaire 741
  littorale 742
grumeau 345
gué 1694
guirlande de pierres 695
guyot 747
gypse 699

halokarst 749
hammada 750
haut-fond 1219, 1694

haut plateau 1186
haute colline 1023
  plaine 317
  montagnes 1012
hauteur 824
helictites 762
hérisson de glace 1149
hogback 771
hog'back 771
Holocène 775
holokarst 774
horn 777
hornitos 780
horst 781
hum 783
hummock 784
hydrolaccolite 763
hypothèses tectoniques 815
  de la dérive des continents 1538
hypsographie 766
hypsométrie 767

iceberg 45, 786
île 799
  continentale 801
  corallienne 802
  fluviale 1073
  océanique 803
  rattachée 800
  volcanique 804
illuviation 789
îlot 1073
  terreux 1072
immersion 790
imperméabilité des roches 791
impluvium 184
inclinaison 443, 1086
indice d'aplatissement 792
  d'émoussé 793
infiltration 795
inflection des têtes de couches 826
infra-structure 1446
ingression 796
inlandsis 797
inondation 809, 1365
inselberg 798
interfluve 805
  de confluence 743
interstade 807
intrusion 808
inversion du relief 810
  du relief alluvial 811
  du relief plissé 812
  du relief volcanique 813
involutions 814
isanabase 817
isobathe 818
isocatabase 819
isohypse 820
isostasie 821
  glaciaire 706
isthme 816, 1107

jama 833
jardang 1775
jusant 1287

kame 837
kar 838
karling 839
karst 241, 1316
  complet 774
  couvert 242
  dirigé 244
  imparfait 587
  nu 243
  parfait 774
  partiel 587
  à pitons 970
  profond 545
  sousjacent 545
  superficiel 587
karstification 247
karstologie 248
kévir 841
klippe 842
kum 843

lac 844
  de lave 845
  morainique 1452
laccolithe 847
lagon 849
lagune 850
lahar 851
langue de glace 884
  glaciaire 884
lapiès 840, 857
  à cannelures 864
  de diaclases 860
  littoraux 861
  à méandres 862
  nus 863
  à puits 866
  à rigoles 865
  sous-cutanés 858
lapilli 867
latérite 868
lavage du sol 878
lave 869
  en blocs 1
  boueuse 873
  en bourrelets 870
  cordée 870
  en coussins 1146

lave froncée 872
  lisse 1076
  scoriacée 874
  en tripes 872
lehm 877
lessivage du sol 878
lett 1779
levé géomorphologique 249
levée 734
  naturelle 735
  de rive 735
lido 879
ligne climatique des neiges 886
  orographique des neiges 888
  régionale des neiges 886
  de crête 895
  de faille 896
  de faîte 895
  des neiges 892
  de partage (des eaux) 426
  des plus basses mers 885
  de la plus grande pente 894
  des plus hautes mers 890
  de rivage 897
liman 880, 882
  fluviatil 881
limite de liquidité 887
  des neiges 892
  de plasticité 889
limon 907
lit 1471
  abandonné 49
  des hautes eaux 47
  ordinaire 48
  majeur 47
  des méandres 1097
  mineur 48
  mort 205
lithogénèse 898
lithologie 899
lithosphère 901
littoral, 900, 1630
lobe du méandre 902
loess 903
loessoïdes 468
loi de Baër 876
loupe de glissement 906

maare 908, 1766
macrorelief 909
magma 910
maigre 1219, 1694
manteau 914
  superficiel de débris 1411
marais littoral 992
  maritime 992
mardelle 833
marées 917
marge continentale 918
marmites de géants 919
marne 920
masse continentale 194
  de glissement 392
massif 927
  ancien 928
  intermédiaire 926
matériel détritique 497
  morainique 930
matériaux colluviaux 353
  pyroclastiques 931, 1152
mauvaises terres 149, 1101
méandre 933
  abandonné 939
  composé 935
  délaissé 939
  divagant 936
  encaissé 934
  libre 938
  de plaine alluviale 936
  recoupé 939
  de vallée 942
mer 915
  de rochers 916
mérokarst 945
mesa 947
microrelief 950
migration des dunes 951
minéral lourd 952
miogéosynclinal 954
mofettes 969
mogote 970
molasse 971
mollisol 972
monadnock 973
  de position 974
  de résistance 975
monceau 932
mont 977
montagnes 1008
  -blocs 1010
  d'érosion 1011
  de plissement 1013
  tabulaires 1020
  tectoniques 1021
  volcaniques 1022
montée 623
monticules de glissement 978
monts résiduels 1019
moraine 979
  d'ablation 980
  d'avalanche 981
  de cisaillement 987
  déposée 982
  d'éboulis 988
  de fond 985
  frontale 984
  inférieure 985

moraine interne 986
  latérale 988
  marginale 989
  médiane 990
  mouvante 991
  de poussée 987
  de retraite 993
  stadiaire 994
  superficielle 995
  terminale 996
morphogénie 997
morphogenèse 997
morphologie 653
  climatique 655, 1317
  structurale 660
  terrestre 653, 999
morphométrie 1000
morphoscopie 1001
motte 345, 1025
mottureaux 697
mouille 919
moulin de glacier 968
mouvements bathygénétiques 955
  par bonds 1398
  diastrophiques 956
  des dunes 951
  épéirogéniques 957
  eustatiques 958
  géocratiques 959
  glacio-isostatiques 706
  isostatiques 961
  en masse 460
  néotectoniques 962
  orogéniques 964
  séismiques 965
  tectoniques 967
moyennes montagnes 1016
mur 1117
muraille 1117

nappe de chariage 1160
  d'eau souterraine 1157
  de lave 1159
  phréatique 1156
neck 1027
neiges pérennes 1777
  permanentes 1777
  persistentes 1777
névé 288, 614, 1030
nez 1251
niche 1032, 1035
  d'arrachement 1382
  éolienne 1034
  nivale 1037
  de nivation 1037
nids d'abeilles 598
nivation 1038
niveau de base général 1041
  de base de l'érosion 1039
  de base karstique 1040
  de base local 1042
  de crêtes 698, 1047
  d'érosion 1043
  de la mer 1045
  de référence 1170
  supérieur de dénudation 1047
nivellement 1049
nivo-karst 1050
noeud hydrographique 1140
  orographique 1051
nonne 1150
nunatak 1053

oasis 1054
obélisque 1057
océan 1059
  planétaire 1060
odontolites 1062
organisme torrentiel 1065
orgue 1066
  géologique 1066
orogène 1067
orogenèse 1068
orogénie 1068
orographie 1069
orométrie 1070
ôs 577, 1071
oscillation glacio-eustatique 705
ostioles 1072
oued 1680
ouvala 1693
ouverture béante 1209

pack 163, 1074
pahoehoe lava 1076
pain de sucre 263
paléogéographie 1077
paléogéomorphologie 1078
paléomagnetisme 1079
paléomorphologie 1078
palissade 1081
palses 1082
palynologie 1080
paragéosynclinal 1092
paroi 1117
paroxisme orogénétique 1125
pas 1094
passe 1214
patine du désert 1095
pavage de blocs 1100
  désertique 1098
pays aréique 1293

paysage 852
  morphologique 1108
pédiment 1104
  coalescents 1085
  soudés 1085
pédiplaine 1106
pédiplanation 1105
pédoncule 1107
pélite 1109
pénéplaine 312, 335, 1110
  disséquée 1111
  enfouie 1113
  ensevelie 1113
  exhumée 1112
  fossilisée 1113
  rajeunie 1114
pénéplanation 1115
péninsule 1116
pénitentes 1429
pente 1086
  continentale 1217
  d'équilibre 1088
  limite 1087
  moyenne 1090
pergélisol 1119
périglaciaire 1122, 1339
période glaciaire 1123
  orocratique 1125
  pédiocratique 1126
  postglaciaire 1215
perle de caverne 1128
permanence des boucliers continentaux et des océans 1133
pérméabilité 1134
pertuits 1613
pesanteur 730
pic 1153, 1752
pied de glace 1225
  de vaches 264
piédmont 1142
piémont 1142
  alluvial 710, 1143
pierraille 739
pierre branlante 1139
  glissante 197
pilier(s) 351, 1470
  de terre 1150
pinacles 351, 1470
pingo 763, 1147
pipkrake 1149
pirate 1387
piton 1027, 1057
  karstique 783
plafond 698, 1161
plage 1162
  suspendue 1166
  soulevée 1166
plaine 291
  abyssale 292
  d'abrasion 293
  d'accumulation 294
  d'accumulation éolienne 295
  d'accumulation glaciaire 300
  d'accumulation lacustre 303
  d'accumulation littorale 322
  d'accumulation volcanique 305
  alluviale 296, 306, 905, 1515
  alluviale pro-glaciaire 315, 1401
  côtière 339
  deltaïque 310
  d'érosion 313
  glaciaire 316
  horizontale 329
  inondable 152
  d'inondation 905
  de lave 321
  maritime 304
  de niveau de base 328
  de piémont 330
  ravinée 334
  de remblaiement 150
plan de faille 1169
planation 1171
  latérale 1172
plancher 1174
planèze 1173
plasticité des roches 1175
plateau 1182, 1198
  continental 1179
  karstique 1184
  de lave 1188
plate-forme 1176
  d'abrasion 1177
  continentale 1179
  d'érosion 1180
  structurale 1181
playa 1191
Pléistocène 1192
pli 436
pluie de pierres 261
poche de cryoturbation 213
point bas 831, 1507
polder 1199
polissage 1519
  glaciaire 495
poljé 1200
  d'origine complexe 1201
  d'origine tectonique 1204
polygones de dessication 1207
  de pierres 1206
  de séchage 1207
  triés 1206
ponor 1209
  -gouffre 1209

pont naturel 1196
portail karstique 1212
porte 1195, 1213
poulier 1127, 1403
poupées du loess 1102
poussée de mollisol 1072
  verticale de gel 540
presqu'île 1116
processus d'accumulation 1227
  de dénudation 1231
  destructeurs 1232
  éoliennes 1234
  d'érosion 1235
  externes 1236
  géomorphologiques 1237
  glaciaires 1238
  internes 1233
  karstiques 1229
  littoraux 1240
  météoriques 948
  orogénétiques 1241
  de pente 1243
  sculpturaux 1242
produits volcaniques clastiques 1544
profil d'équilibre 1244
  géomorphologique 1245
  en long 1246
  longitudinal 1246
  régularisé 1244
  topographique 1247
  en travers 1248
  transversal 1248
profondeur 30
  moyenne 32
progradation 1249
promontoire 1251
province géomorphologique 1252
psammites 1254
pséphites 1255
pseudo-karst 1256
  dans les roches volcaniques 1772
pseudotectonique 704
pseudo-terrasse 1257
  - volcan 1258
puits karstique 1259
pyramide 777

Quaternaire 422

rabotage 1261
racine 1107
rajeunissement du relief 832, 1306
rameau 207
rampe 1269
rapide 1270, 1357
rascles 857
ravin(e) 1271
  abyssale 738
ravinement 1272
rayon de la Terre 1273
rayure 1063, 1476
réadaptation morpho-climatique 1247
récif 1276
  barrière 1277
  corallien 1278
  côtier 1282
  frangeant 1281
recoupement du méandre 1284
rectification de la rivière 1283
recul de la falaise 1361
  du rivage 1363
  des versants 1362
reflux 1287
reg 1288
régime de géosynclinal 1289
  morpho-climatique 1441
  de plate-forme 1290
région abyssale 1292
  aséismique 1294
  bathyale 1295
  endoreïque 1296
  exoréique 1297
  néritique 1300
  séismique 1302
régolite 1303
régression marine 1304
régularisation du lit 1305
relief 1307
  d'accumulation 1308
  alpin 1310
  anthropique 1312
  appalachien 1314
  conditionné par la lithologie 1334
  de dénudation 1320
  dérivé 1321
  de destruction 1348
  enfoui 1331
  enseveli 1331
  éolien 1322
  d'érosion 1323
  exhumé 1324
  fluvial 1325
  fossilisé 1326
  glaciaire 1328
  granitique 1329
  jeune 1353
  jurassien 1332
  karstique 1316
  lacustre 1333
  littoral 1335
  marin 1335
  mature 1336
  monogénique 1337

relief morainique 1338
  de plate-forme 1341
  périglaciaire 1339
  pétrographique 1340
  polycyclique 1342
  polygénique 1343
  primitif 1344
  relique 1345
  résiduel 924, 973, 1346
  ruiniforme 1347
  sculpturale 1348
  sous-marin 1350
  dans le stade de jeunesse 1353
  structural 1309, 1349
  tectonique 1352
  vieilli 1330
  volcanique 1354
remblai 1268
remblaiement 1267
rempart morainique 1698
renclôture 1199
replat 1686
  de goletz 1550, 1562
  sous-marin 1578
représentation du relief 1358
reptation 408, 1596
réseau fluvial 1364
  hydrographique 1364
résidus de déflation 1367
résurgence 1360
retraite des glaciers 1275
revers de côte 1366
  de cuesta 1366
ria 1368
ride de courant 1374
  croisée 1377
  éolienne 1376
  de glissement 1696
  en losange 1377
  d'oscillation 1374, 1379
  de plage 1374
  de sable 1376
  symétrique 1378
rideau de courant 1375
rift 1371
rigole 1372, 1681
rimaye 1373
rivage 1630
  extérieur 1642
  intérieur 1650
  régularisé 1658
rive 911, 1630
  concave 912
  convexe 913
  extérieur 912
rivière 1385
  capturée 1386
  conquérante 1387
rivière détournée 1386
  de pierres 1390
  souterraine 1391
roche 1392, 1469
  -champignon 148
  glissante 197
rocher 1392, 1469
rochers ruiniformes 1347
roches moutonnées 1393
rû 1396
ruisseau 701
ruissellement diffus 1417
  en filets 1516
rupture de pente 1395
ruz 1396

sable 1031
salpausselkä 1397
saltation 1398
sapement 1486
saut 1357
schiste 1518
scories 1414
sebka 1191
sebkha 1191
secteur triangulaire 1173
sectionnement du méandre 1284
sédiment 1424
sédimentation 1425
séisme 437, 1426
selle 831, 1507
sénilité 1463
sentiers de moutons 264
  de vaches 264
séracs 1427
serir 1428
serre 1430
seuil 1219, 1694
  rocheux 1220, 1780
  sous-marin 1223
sierra 1430
sif 1431
signe conventionnel géomorphologique 1434
sill 1433
sillon 1063
  pré-littoral 1509
siphon 1432
skjärs 1444
socle 1446
  continental 1445
sol 1449
sols celulaires 1207
  figurés 1455
  fossiles 1453
  géométriques 1455
  polygonaux 1454
  structurés 1455
solifluction 1451

- solifluction périglaciaire 1451
- soll 1452
- somma 1456
- sommet 1752
- sotch 1693
- soubassement 1446, 1492
- soulèvement gélival 540
- source 822
- sous-division géomorphologique 1483
  - -sol 1491
- soutirage 1494
- spéléologie 1459
- stade de l'évolution du relief 1462
  - glaciaire 1466
  - de jeunesse 1465
  - de maturité 1464
  - de vieillesse 1463
- stalactite 1467
- stalagmite 1468
- stratification 1473
  - entrecroisée 1474
- strato-volcan 1475, 1769
- strie 1063
  - glaciaire 1476
- structure 1478
  - géomorphologique 1479
  - monoclinale 976
- subcycle 548
- submersion 1485
- subsidence 1490
- surcreusement 1489
- surface d'aplanissement 1501
  - de base 1041
  - d'érosion 1499
  - d'érosion fossilisée 1500
  - de glissement 1096, 1496
  - structurale 338, 1502
  - sub-structurale 1503
  - de terrasse 1197
- surimposition 1504
- synclinal 1435
  - perché 1436
- synclinorium 1437
- synéclise 1438
- système climatomorphologique 1441
  - d'érosion 1439
  - fluvial 1364
  - montagneux 1443
  - morphoclimatique 1441
  - morphogénétique 1442

- table de glacier 925
- tafoni 1522
- takyr 1523
- talus 1527
  - continental 1217, 1528
  - d'éboulis 739, 1158
  - d'équilibre 1087
  - de faille 1529
  - de terrasse 636
  - sous-marin récifal d'éboulis 1530
- talweg 1531
- tassement 1532
- tectogenèse 1534
- tectonique 1535
  - récente 1028
  - récente active 962
  - vivante 1028
- témoin d'érosion 924
- téphra 1544
- téphrochronologie 1536
- terra-rossa 1591
- terrasse 1546
  - d'accumulation 1548
  - d'accumulation marine 1549
  - alluviale 1551
  - appariées 1580
  - climatique 1553
  - de concavité de méandre 1568
  - concordantes 1581
  - construite 1548
  - convergentes 1582
  - couplées 1580
  - -de culture 44, 1552
  - discordantes 1583
  - divergentes 1584
  - emboîtées 1586
  - entrecroisées 1585
  - d'érosion 1557
  - eustatique 1559
  - fluviale 1560
  - fluvio-glaciaire 1561
  - de glissement latéral 1574
  - goletz 1550
  - lacustre 1563
  - littorale 1547, 1564
  - locale 1565
  - marine 1567
  - marine construite 1549
  - de méandre 1568
  - monogénique 1570
  - non-cyclique 1565
  - non-coupée 1571
  - parallèles 1581
  - de plage 1572
  - polygénique 1574
  - régionale 1575
  - de remblaiement 1548
  - rocheuse 1557, 1576
  - structurale 1577
- terrassettes 1588
- terre 1692
  - ferme 1692

terre rouge 1591
terrier 638
terrile 748
tertre 1005
tête de vallée 1058, 1383
théorie de la contraction 1537
  de l'isostasie 1540
  des ondulations 1541
  plutonique de l'orogenèse 1542
  des pulsations 1543
thermokarst 1590
thufurs 1025
tillite 1594
tjälle pérenne 1119
tombolo 1599
topographie mature 1336
  morainique 1338
torrent 1065, 1600
  de feu 1602
  de glace 1389
  de lave 1602
tour 1629
tourbe 1625
tourbière 1626
  basse 1628
  bombée 1627
  haute 1627
traces de pluie 103
trait de côte 897
tranchée 1508, 1610
transfluence 1606
transgression 1607
translation 1608
transport 1609
  en masse 460
  par trainage 1596
tréfond 1446
tremblement de terre 437, 1426
triage 1457
tributaire 35
trottoire 162
trous de cryoconite 1690
  de midi 1690
tube 638
tuf volcanique 1620
tumulus 1621
tunnel 1622, 1624
  de lave 1623
turbation périglaciaire 374
tuyau d'orgue 1066

unité de relief 1689
urnes de cryoconite 1690

val 1695, 1729
vallat 1751
vallée 1699
  abandonnée 1716, 1722
vallée anaclinale 1700
  antécédente 1701
  anticlinale 1702
  asymétrique 1703
  en auge 1617
  aveugle 1719
  cataclinale 1705
  conséquente 1707
  diagonale 1709
  de faille 1708
  épigénique 1710
  fluviale 1711
  fluviatile 1711
  glaciaire 1712
  héritée 1718
  inséquente 1713
  isoclinale 1714
  jeune 1739
  longitudinale 1715
  monoclinale 1717
  morte 1448, 1716
  obséquente 1720
  percée 1730
  perchée 1737
  périglaciaire à fond plat 1724
  re-conséquente 1725
  reséquente 1726
  séche 1448, 1727
  sous-glaciaire 1732
  sous-marine 1733
  structurale 1731
  subséquente 1734
  surimposée 1710, 1735
  suspendue 1737
  symétrique 1728
  synclinale 1729
  tectonique 1738
  transversale 1741
  en trait de scie 1742
  torrentielle 1740
  en „V" 1742
vallon 1751
  de remaniement périglaciaire 1723
vallum 1456
  de glissement 1696
  morainique 1698
varves 1743
vasque 719
vermiculations 1745
vernis désertique 846
verrou 1780
versant 1746
  d'accumulation 1747
vigueur du relief 547
vieillissement du relief 823
volcan 117, 1755
  actif 1756
  assoupi 1757

volcan en bouclier 1760
  de boue 1759
  complexe 1758
  composé 1758
  dormant 1757
  embryonnaire 1493
  éteint 1762
  explosif 1761
  hawaïen 363
  mixte 1769
  plat 1760
  ponceux 1761
  sommeillant 1757
  surbaissé 1760
  stratifié 1475
  de type hawaïen 1764
  de type peléen 1767
  de type strombolien 1768
  de type vulcanien 1770
volcanisme 1771
voûte karstique 1212

yama 833
yardang 1775

zonalité géographique 1782
zone abyssale 1783
  active 972, 1472
  d'altération 1784
  du balancement de la marée 1793
  bathyale 1785
  du gel pérenne 1789
  géographique 1788
  littorale 900, 1790
  des méandres 1097
  morpho-climatique 1791
  néritique 1792
  d'oscilation de la marée 1793
  de subsidence 1787
  sublittorale 1484
  tidale 1793

Index

Abblasung 446
Abblätterung 491
Abdachung 6
Abdachungstal 1707
Abflachung 1686
Abfluß 1416, 1418
Abflußkanal 226
abflußloses Gebiet 122, 1296
abgedeckte Fastebene 1112
abgelenkter Fluß 1386
abgeschnittener Mäander 939
  Sporn 1210
Abhangsprozesse 1243
Abhebung 446
Abhobelung 1261
Ablagerung 95, 1424
Ablation 2
Ablationsmoräne 980
Ablaufkanal 226
Ablenker 1387
Ablenkung 234
Ablution 4
Abplattung 118
Abplattungsindex 792
Abrasion 5
Abrasionsebene 293
Abrasionsküste 1631
Abrasionsplatte 1177
Abrasionsplattform 1177
Abrasionsterrasse 1547
Abrißnische 7, 1382
Abrutschunggeneration 646
Abschuppung 491
absolute Denudationsbasis 1041
  Erosionsbasis 1041
  Höhe 57
Absturz 1506
Abtragung 459
Abtragungsebene 313, 1498
Abtragungsgebirge 1011
Abtragungsniveau 1043
Abtragungsrelief 1320
Abtragungsschleife 713
Abtragungszyklus 274
abyssische Rinne 738
abyssiche Zone 1292, 1783
Abzugskanal 226
Ackerterrasse 44
Adventivkrater 396
Aestuarküste 1641
Agglomerat 42
Akkumulation 12
Akkumulationsprozesse 1227
Akkumulationsrelief 1308
Akkumulationsterrasse 1548
aktiver Vulkan 1756
Aktualismus 11
Aktualitätsprinzip 11
allgemeine Geomorphologie 657
Allit 51
alluviale Ebene 306
  Terrasse 1551
Alluvionen 97
Alluvium 96
alpines Relief 1310
Alter der Oberflächenformen 1753
Altiplanation 55
Altland 928
Altwasser 205, 939
Anaklinaltal 1700
Anbauterrasse 44, 1552
andauernder Schnee 1777
Anemolith 109
angegliederte Insel 800
angelehnte Nehrung 386
angewandte Geomorphologie 654
angezapfter Fluß 1386
Anhöhe 824
Anorndung der Gesteine 1478
Anpassung an der Struktur 29
Anschwellung 723
Anschwemmung 43, 95
Anschwemmungsküste 1632
antezedentes Tal 1701
Antezedenz 111
Antezedenztal 1701
anthropische Akkumulation 13
anthropischer Faktor 592
  Relief 1312
Antiklinalbecken 211

Antiklinale 114
Antiklinaltal 1702
Antikline 114
Antiklinorium 115
Anwachsen 1249
Anzapfung 234
Anzapfungsknie 394
äolische Akkumulation 16
  Aufschüttungsebene 295
  Erosion 560
  Formen 1322
  Höhlkehle 1034
  Vorgänge 1234
appalaschisches Relief 1314
Äquidistanz 535
Archipel 126
areale Abtragung 557
areisch 122
arider Zyklus 273
As 1071
Asche 266
Aschentuff 281
aseismische Region 1294
Äestuar 580
Ästuarium 580
asymmetrisches Tal 1703
atlantischer Küstentyp 1672
Atmosphärilie 38
Atoll 131
Atrio 132
Atrium 132
Aue 47, 905
Aufblätterung 491
Aufeishügel 515
Auffüllung 43, 1267
aufgefüllte Eiskeilspalten 633
Aufschotterung 12
Aufschotterungsterrasse 1548
Aufschüttung 43, 1267
Aufschüttungsebene 294
Aufschüttungsterrasse 1548, 1549
Aufschwemmungsebene 150
Auftauboden 972, 1472
Auftauchküste 1640
Auftauzone 1472
Auftrag 1268
Ausbiss 34
Ausblasung 446
Ausfluß 544
Ausfüllung 349
Ausgleichsgefäle 1244
Ausgleichsküste 1658
Ausgleichsprofil 1244
Ausgrabung 586
Auslaugung 878
Auslieger 923, 924
Ausscheidung 589
Ausschürfen 496
Ausschürfung 36
Ausschwitzung 589
außenbürtige Erosion 573
  Vorgänge 1236
außenbürtiger Faktor 594
Außenküstenlinie 1642
Ausstrudelung 583
Austritt 34
Auswaschung 878
Auswürflinge 1152

Bach 701
Badlands 149
Bahada 150
Bai 722
Balme 1032
Bank 153, 1208
Barkhan 172
Barrancos 175
Barre 171, 407
Barriereriff 1277
Basalt 178
Basaltplateau 1183
Bathimetrie 176
bathimetrische Kurve 427
Batholit 177
bathyale Zone 1295, 1785
Becken 438
Beckenrand 1266
bedeckter Karst 242
Beet 1471
befestigte Düne 523
begrabene Abtragungsfläche 1500
  Boden 1453
  Fastebene 1113
begrabenes Relief 1331
Berg 1008
Bergfußebene 330, 710, 1143
Bergfußfläche 1142
Bergland 1015
Bergrutsch 89
Bergschlipf 89
Bergschrund 1373
Bergsturz 1506
beschleunigte Erosion 554
Bezugsniveau 1170
Bifurkation 191
Binnendelta 452
Binnendüne 522
Binneneis 797
Binnenlanddüne 522
blinder Arm 49
Blindtal 1719
Block 193
Blockdiagramm 199
Blockgebirge 1010
Blocklava 1
Blocklehm 125

Blockmeer 286, 751, 916
Blockpackung 286
Blockstrom 1390, 1605
Boden 1449
Bodenerosion 572
Bodenfließen 1451
Bodenschub 408
Bodenzerstörung 572
Bogenbucht 110
Bolson 201
Böschung 1086
Brandungserosion 5
Brandungshöhle 742
Brandungshöhlekehle 1033
Brandungskehle 1033
Brandungsküste 1631
Brandungskarren 861
Brandungsplatte 162, 1177
Brandungsterrasse 1547
Brandungstopf 919
Brandungstor 1213
Brockellöcher 1522
Brockenlava 874
Brodelböden 814
Bruch 606
Bruchabhang 1529
Bruchabsturz 1529
Bruchböschung 1529
Bruchgebirge 1010
Bruchlinie 896
Bruchschollengebirge 1010
Bruchsenke 727
Bruchtal 1708
Bruchwand 1529
Bucht 722
Bunsen 722
Büßerschnee 1429

Cala 214
Calaküste 1633
Calciterbse 1128
Caldera 217
Cañon 228
Canyon 228
chemische Verwitterung 52
Cuesta 423

Dach 1161
dalmatischer Küstentypus 1673
Damm 164
Dammriff 1277
Dauerfrost 829
Dauerfrostboden 1119
Dauerfrostzone 1789
Decke 1160, 1161
Deckklippe 842
Deflation 446
Deflationskessel 476
Deflationsrückstand 1367
Degradation 448
Delle 1751
Delta 449
Delta-Ebene 310
Deltaküste 1636
Denudation 459
Denudationsfläche 312, 335
Denudationsgebirge 1011
Denudationsniveau 1041, 1043
Denudationsprozesse 1231
Denudationsterrasse 1555
Depression 471
Depression durch vulkanische Abdämmung 473
Desquamation 491
Destruktion 493
Destruktionsformen 1348
Detersion 495
Detraktion 496
Detritus 497
Diagonalküste 1637
Diagonaltal 1709
diastrophische Bewegungen 956
Diastrophism 499
Diatrem 393
Diffluenz 500
Diluvium 502, 1192
diskordante Küste 1638
Diskordanzküste 1638
Dislokation 504
Doline 511
Dom 514
Drum 519
Drumlin 519
Ducker 1432
Düne 520
Dünenfeld 287
Dünenküste 1639
Dünental 640
Dünenwanderung 951
Durchbruchstal 1730
Durchlässigkeit 1134
dynamische Geomorphologie 656

Ebbe 1287
Ebene 291, 1515
Effusion 539
Einbruch 1224
Einbruchskaldera 220
Einebrungsfläche 1501
Einfahrt 1214
eingeschachtelte Kaldera 221
eingeschaltete Terrassen 1586
eingeschnittener Mäander 934
eingesenkter Mäander 934
Eingriff 796
Eingriffsküste 1649
Einlaß 1214

Einrumpfung 1115
Einsattelung 831, 1507
Einschlämmung 789
Einschwemmung 789
Einsinken 1532
Einsturz 1224
Einsturzdoline 513
Einsturzpolje 1203
Eisbarre 1778
Eisbarriere 1778
Eisberg 45, 786
Eisenkruste 420
Eisfall 253
Eisfuß 1225
Eisgrotte 741
Eis-Isostasie 706
Eiskalotte 222
Eiskappe 690
Eiskeil 1083
Eiskliff 602
Eisnadel 1149
Eispfeiler 1427
Eisrandtal 1218
Eisscholle 620
Eisstrom 1389
Eisstromnetz 692
Eistektonik 704
Eistisch 925
Eiszeit 1123, 1466
Eiszeitalter 1192
Eluvium 542
Emersion 588
Endmoräne 996
endogene Prozesse 1233
  Vorgänge 1233
endogener Agent 37
  Faktor 593
Endrumpf 1110
Endrumpffläche 1110
Enge 1613
Engpaß 444
Engtal 444
Entblössung 459
enthaupteter Fluß 1388
Entwässerung 1418
Epigenese 549, 1504
epigenetisches Tal 1710, 1736
epirogenetische Bewegungen 957
Erdballen 345
Erbtal 1718
Erdbeben 437, 1426
Erdflecken 1072
Erdfliessen 1451
Erdgletscher 65
Erdhaufen 1024
Erdkruste 1412
Erdorgel 1066
Erdpfeiler 1150
Erdpyramide 1150
Erdrinde 1412
Erdrutsch 89
Erdsäule 1150
Erdzeitmmessung 649
Erg 287
erloschener Vulkan 1762
Erosion 553
Erosionsbasis 1039
Erosionsbecken 477
Erosionsfläche 1499
Erosionsgebirge 1011
Erosionskaldera 218
Erosionsmäander 942
Erosionsniveau 1041
Erosionsplatte 1180
Erosionsrelief 1323
Erosionssenke 477
Erosionsterminanta 1244
Erosionsterrasse 1557
Erosionsvorgänge 1235
Erosionszyklus 274
erratischer Block 195
Eruption 576
Esker 577
Estavelle 578
Eugeosynklinale 581
eustatische Bewegungen 958
  Meeresspiegelschwankungen 958
  Terrasse 1559
Eustatism 582
Evorsion 583
ewiger Schnee 1777
Exaration 584
Exfoliation 585
exhumiertes Relief 1324
exogener Agent 38
  Faktor 594
  Prozesse 1236
Explosionskaldera 219
explosiver Vulkan 1761
Exsudation 589
Extrusion 590

Fall 1086
Falte 436
Faltengebirge 1013
Fanglomeratkegel 150
Fastebene 335, 1110
Fastinsel 1116
Fazettengeschiebe 1774
Feinschuttinseln 1072
Feld 285
Fels 1392, 1469
Felsenmeer 286, 751, 916
Felsenwand 1117
Felsenwüste 750
Felsfenster 121

Felsfußfläche 1104
Felskegel 364
Felskessel 919
Felsnadel 8
Felsriegel 1220
Felssäcke 1522
Felsschlipf 1394
Felsschutt 739
Felssohle einer Terrasse 1447
Felssturz 261, 1506
Felsterrasse 1557, 1576
Felstor 121, 1213
Felszahn 352
Fenster 610
Fernling 974
Festland 1692
festliegende Düne 523
feuchte Massenbewegungen 91
Feuersee 845
Findling 195
Fingerdelta 450
fingerförmiges Delta 450
Firn 614, 1030
Firneis 667
Firnfeld 288
Firnmulde 1037
Firnschnee 1030
Firstlinie 895
Fjäll 618
Fjärd 617
Fjärdenküste 1645
Fjärdküste 1645
Fjell 618
Fjord 612
Fjordküste 1644
Flachebene 327
Flächenerosion 557
Flächenspülung 557
flacher Vulkan 1760
Flachküste 1653
Flachland 331
Flachmoor 1628
Fladenlava 1076
Flankendreiecke 1173
Fließgrenze 887
Fließschicht 972
Flöz 1471
Fluh 1357
Fluß 1385
Flußablagerungen 97
Flußabwärts 135
Flußanzapfung 234
Flußarm 207
Flußaue 905
flußaufwärts 106
Flußbecken 184
Flußbett 48
Flußerosion 561
Flußgebiet 184
Flußinsel 1073
Flußliman 881
flußloses Gebiet 1293
Flußnetz 1364
Flußregulierung 1305
Flußtal 1711
Flußterrasse 1560
Flußzwig 207
Flut 623, 1365
Flutbett 47
Fluvialrelief 1325
fluviatile Ebene 296
  Erosion 561
  Terrasse 1560
fluvioglaziale Ablagerung 466
  Akkumulation 18
  Ebene 315
  Terrasse 1561
fluviolimnische Akkumulation 19
fluviomarine Akkumulation 20
Flysch 619
Föhrdenküste 1646
Förde 621
Fördenküste 1646
fossiles Boden 1453
  Eis 668
fossilisierte Fastebene 1113
fossilisiertes Relief 1326
freier Mäander 938
  Strandwall 385
Franzenriff 1281
Frost 828
Frostglättung 55
Frostshebung 540
Frostsprengung 373, 644
Frostsprengungsschutt 643
Frostverwitterung 644
Frostwirkung 645
Fuldj 637
Furchen 1063, 1745
Furte 1219, 1694

Gabelung 191
Galerie 638
Ganzkarst 774
Gassi 640
Geantiklinale 642
Gebirge 1008
gebirgsbildende Bewegungen 964
Gebirgsbildung 1068
Gebirgsgletscher 679
Gebirgskette 854
Gebirgsklotz 927
Gebirgsknoten 1051
Gebirgsküste 1662
Gebirgsmasse 927
Gebirgsstock 927

Gebirgssystem 1443
Gebirgstreppen 1615
Gefälle 1086
Gefällsbruch 1395
Gefällskurve 1246
Gefrieren 828
Gefügebildung 1534
Gehänge 516
Gehängegletscher 691
Gehängeschutt 456
gehobener Strand 1166
Geiser 672
gekopfter Fluß 1388
gekreuzte Terrassen 1585
Gekriech 408, 1596
Gekröselava 872
gekrümmter Haken 1404
Geoantiklinale 642
Geochronologie 649
Geodepression 650
geographische Zone 1788
Geoid 652
geokratische Bewegungen 959
geologisches Fenster 610
  Orgel 1066
  Schicht 1471
Geomorphologie 653
  der Regionen 658
geomorphologische Anordnung 1479
  Faktor 596
  Karte 752
  Kartierung 249, 250
  Landschaft 1108
  Raionierung 1291
  Symbol 1434
  Vorgänge 1237
geomorphologischer Distrikt 507
  Schema 1410
  Schule 1511
Geomorphogenese 997
Geomorphogenie 997
Geomorphographie 998
Geosphäre 662
Geosynklinal 663
Geotektonik 664
geotektonische Hypothesen 815
Geotumor 666
geradlinige Küste 1665
gerichteter Karst 244
Gerölle 639
Geröllhügel 837
gerölltes Steinblock 200
Geschiebelehm 125
Geschiebemergel 125
Gesims 1208
Gestade 344
Gestein 1392, 1469
Gesteinsleiste 162
Gewölbe 1161
Geysir 672
gezahnte Küste 1652
Gezeiten 917
Gezeitendelta 454
Gezeitenraum 1793
Gezeitenrinne 225
Gipfel 1153, 1752
Gipfelflur 698
Gips 699
Gipsgestein 699
Gitterskulptur 598
Glacis 709
glatte Küstenlinie 1665
Glättung 495, 1519
Glazial 1466
Glazialakkumulation 21
glaziale Ablagerung 467
  Aufschüttungsebene 300
  Delta 455
  Ebene 316
  Vorgänge 1238
Glazialerosion 563
Glazialeustasie 705
glazial-eustatische Niveauschwankungen 705, 960
Glazialisostasie 706
Glazialrelief 1328
Glazialtal 1712
Glazialtektonik 708
glazialumformte Küste 1648
Glazialzeit 1123
glazifluvial Akkumulation 18
Ablagerung 466
glazigene Delta 455
  Tektonik 708
glaziofluviatile Ebene 315
Glaziologie 707
Gleichgewichtsgefälle 1088
Gleichgewichtsprofil 1244
Gleitbahn 836
Gleitfläche 1064, 1096, 1496
Gleithang 913
Gleithangterrasse 1574
Gletscher 674
Gletscherakkumulation 21
Gletschereis 669
Gletschererosion 563
Gletscherkunde 707
Gletscherküste 1648
Gletschermühle 968
Gletscherschrammen 1476
Gletscherschutt 467
Gletscherspalte 409
Gletschertal 1712
Gletschertisch 925
Gletscherzunge 884
Glint 716

Glyptogenese 717
Gneiss 720
Goletz Terrasse 1562
Golf 722
Graben 727
Grabenbruch 727
Granit 728
granitisches Relief 1329
Grat 771
Greisenalter 1463
grobklastische Gesteine 1255
Großlandformen 625
Grotte 740, 742, 1135
Grundmoräne 985
Grundwasser 1157
Grus 745
Guyot 747

Haarstein 1149
Haff 850
Haffküste 1654
Haken 1403
Hakenschlagen 826
Hakenwerfen der Schichtköpfe 826
Halbhöhle 1032
Halbinsel 1116
Halbkarst 945
Halbmond 1415
Halde 748
Haldenhang 1747
Halokarst 749
Hals 816, 1599
Halsabschneidung 1284
Halsabschnürung 1284
hammada 750
Hängegletscher 691
Hängendes Tal 1737
Hängetal 1737
Hangleiste 1577
Hangprozesse 1243
Hangterrassierung 1545
Härtling 975
Heber 1432
Himalayatalgletscher 689
Hinterdüne 128
Hinterland 764
Hinterstrand 129, 1168
Hochebene 317
Hochfläche 1186
Hochflutbett 47, 152
Hochgebirge 1012
Hochgebirgs-Gletscher alpiner Typ 688
Hochgebirgsrelief 1310
Hochküste 1651
Hochland-Gletscher 682
hochliegendes Synklinale 1436
Hochmoor 1627
Hochplateau 1186
hochpolarer Gletscher 683
Hochwasser 1365
Höhe 56, 824
höhengleiche Terrasse 1580
Höhenlinie 430, 820
Höhenlinienabstand 535
Höhenmessung 767
höhenungleiche Terrasse 1571
Höhle 259, 638, 1135
Höhlenfluß 1391
Höhlengerinne 1391
Höhlenkunde 1459
Höhlenperlen 1128
Höhlensohle 1174
Höhlformen 627
Höhlkehle 1034
Höhlung 259, 1135
Holokarst 774
Holozän 775
Holm 1073
Horn 777
Hornitos 780
Horst 781
Hügel 348, 440, 1005
Hum 783
Hummock 784
Hydrolakkolith 763
Hypsographie 766
hypsographische Karte 753
  Kurve 428
Hypsometrie 767
hypsometrische Karte 754
  Kurve 429

Immersion 790
Impermeabilität 791
ineinandergeschachtelte Tröge 1618
Infiltration 795
Ingression 796
Ingressionsküste 1649
Inlandeis 676
Inlandeisküste 1647
Inlandsis 797
innenbürtiger Faktor 593
  Vorgänge 1233
Innendüne 522
Innenküstenlinie 1650
Innenmoräne 986
Insel 799
Inselberg 798
Inselbogen 119
Inselgruppe 126
Inselguirlande 119
Inselnehrung 1599
Inselreiche 126
insequentes Tal 1713
Interglazial 806

Interglazialzeit 1124
intermontanes Becken 479
Intermontansenke 479
Interstadialzeit 807
intramontanes Becken 481
Intrusion 808
Inundation 809
Inversion 810
  des fluviatilen Reliefs 811
  des vulkanischen Reliefs 813
Isanabase 817
Isobathe 818
Isohypse 820
Isokatabase 819
Isoklinaltal 1714
Isostasie 821
isostatische Bewegungen 961
  Gleichgewicht 46
Isthmus 816

Jama 833
Jochgletscher 677
junge Krustenbewegungen 962
junge Küste 1664
Jugendalter 1465
Jungtal 1739
jurassisches Relief 1332

Kalkstein 215
Kame 837
Kamine 778
Kamm 405
Kammeis 1149
Kammlinie 895
Kanal 223, 1477, 1514
Kanalenküste 1673
Kantengerölle 1774
Kantengeschiebe 1774
Kap 230
Kar 283, 838
Kargletscher 675
Karling 777, 839
Karreeböden 1454
Karren 840, 857
Karrenbrunnen 866
Karrenfeld 289
Karriere 240
Karst 241
Karstbildung 247
Karstbrunnen 1259
Karstdepression 474
Karstenfenster 609
Karstgebiet 1184
Karstinselberg 783
karstische Erosionsbasis 1040
  Prozesse 1229
Karstologie 248
Karstrelief 1316
Karstschacht 1259
Karstschlot 833
Karstsenke 474
Karsttrichter 1154
Karstzyklus 270
Kastelfelsen 1347
Kataklinaltal 1705
Katakombe 255
Katarakte 256
Katastrophentheorie 257
Katavothre 1209
Kegelkarst 970
Kerbtal 1742
Kies 1145
Kieselkruste 421
Kiesrücken 577
Kienssenlava 1146
Kieswüste 1288
Kieszunge 1355
Klamm 268
klastische vulkanische Produkte 1544
Kleinformen 950
kleinklastische Gesteine 1254
Kleinlandformen 626
Kliff 599
Kliffküste 1643
klimabedingte Formungsvorgänge 1441
Klimageomorphologie 655
Klimamorphologie 655
klimamorphologisches Regime 1441
klimatisch bedingte Terrasse 1553
klimatische Morphologie 1317
  Schneegrenze 886
Klippe 842
Kluft 1481, 1508
Kluftkarren 860
Kluftröhren 866
Klumpen 345
Knick 1395
Kolluvium 353
Kompetenz 355
Konfluenz 371
Konfluenzstufe 1612
Konglomerat 375
konkaves Ufer 912
konkordante Küste 1634
Konkordanzküste 1634
konsequentes Tal 1707
Kontinent 377
Kontinentalabfall 1217
Kontinentalabhang 1217
kontinentaler Block 194
  Masse 194
Kontinentalböschung 1217
Kontinentaldrift 489, 1608
Kontinentaldüne 522

Kontinentalgletscher 676
Kontinentalhang 1217
Kontinentalinsel 801
Kontinentalrand 918
Kontanentalschelf 1179
Kontinentalsockel 1445
Kontinentaltafel 1179
Kontinentalverschiebung 489
Kontraktionstheorie 1537
konvexes Ufer 913
Koog 1199
Koralleninsel 802
Korallenküste 1635
Korallenriff 1278
korrelative Ablagerung 464
Kordillere 383
Korngrößenklassierung 729
Kornvorteilung 729
Korrasion 382
Korridor 387
Korrosion 391
Kranzriff 131
Krater 395
Kratogen 399, 1176
Kraton 399, 1176
Kreuzschichtung 1474
Kriechen 1596
kritische Gefälle 1087
Kritz 1063, 1476
Krustenbewegungen 967
Kryokonitlöcher 1690
Kryopedologie 648
Kryoplanation 411
Krypturbation 413
Kryptodepression 414
Kulturterrasse 44, 1552
Kuppe 514
Küste 344, 1630
Küstenbereich 1790
Küstendüne 525
Küstenebene 339
Küstenkarren 861
Küstenkliff 599
Küstenlinie 897
Küstenprozesse 1240
Küstenriff 1282
Küstenterrasse 1547, 1564, 1567
Küstenzone 900

Lage 1471
Lagergang 1433
Lagune 849, 850
Lagunenküste 1654
Lagunenriff 131
Lahar 851
Lakkolith 847
lakustrisches Relief 1333
Landenge 816
Landformen 624
Landschaft 852
Landstufe 423
Längenprofil 1246
Längsdüne 526
Längsküste 1634, 1659
Längsprofil 1246
Längstal 1715
Lapilli 867
Lateralerosion 565
Laterit 868
Laufen 1357
Lava 869
Lavabank 1159
Lavadecke 1159
Lavadelta 453
Lavaebene 321
Lavafaden 1103
Lavafall 254
Lavafeld 290
Lavalage 1159
Lavanadel 10
Lavapfropf 1027
Lavaplateau 1188
Lavaring 1093
Lavaschlanch 1623
Lavasee 845
Lavastrom 1602
Lavatafel 1188
Lavatunnel 1623
Lavavulkane 363
Lawine 136
Lawinengang 425
Lawinenkegel 357
Lawinenmoräne 981
Lawinenzug 425
lebendige Tektonik 1028
Lehm 468, 877
Lehmkeil 1084
Lehne 1527
Leiste 1208, 1588
Lido 879
Liman 880, 882
Limanküste 1657
limnische Akkumulation 22
  Aufschüttungsebene 303
Linearerosion 566
Lithogenese 898
Litoral 900
Litoralkarren 861
Litoralzone 900, 1790
Lithogenese 898
Lithologie 899
Lithosphäre 901
Loch 638
Lockkarren 866
lokale Denudationebasis 1042
  Erosionsbasis 1042
Lokalterrasse 1565
Löß 903

Lößkeil 1084
Lößkindl 1102
Lößmandeln 1102
Lößmänchen 1102
Lößpuppen 1102
Lösungsnapf 101
Lücke 1507

Mäander 933
Mäanderdurchbruch 1284
Mäandergürtel 1097
Mäanderhals 1107
Mäanderkarren 862
Mäanderkerbterrasse 1568
Mäanderlobus 902
Mäanderstreifen 1097
Mäanderterrasse 1568
Mäanderzunge 902
Maar 908, 1766
Magma 910
Mantel 914
marine Akkumulation 24
  Aufschüttungsebene 304
  Aufschüttungsterrasse 1549
mariner Zyklus 278
marines Relief 1335
Marsch 922, 1661
Marshland 922
Massenbewegung 460
Massentransport 460
Massiv 927
Maximalböschung 1087
mechanische Verwitterung 498
Meer 915
Meereis 670
Meerenge 1477
Meeresküste 1660
Meeresspiegel 1045
Meeresterrasse 1567
Meerpforte 1477
mehrachsiger Vulkan 1758
Mergel 920
Mesa 947
Meteoritekrater 397
Migration der Dünes 951
Mikrorelief 950
Miogeosynklinal 954
Mittagslöcher 1690
Mittelgebirge 1016
Mittelmoräne 990
mittlere Höhe 58
  Tiefe 32
mittlerer Böschungswinkel 1090
  Gefällswinkel 1090
Mofetten 969
Molasse 971
Mollisol 972
Monadnock 973
monogenes Relief 1337
monoklinale Struktur 976
Monoklinaltal 1717
Monokline 976
Moor 1626
Moräne 979
Moränenamphitheater 105
Moränenrelief 1338
Moränenstoff 930
morphodynamische Karte 756
morphogenetische Karte 757
  System 1442
morphographische Karte 758
morphoklimatische Wiederanpassung 1274
  Zone 1791
morphochronologische Karte 755
Morphologie der Erdoberfläche 653, 999
morphologische Analyse 108
  Karte 752
  Konvergenz 379
morphologisches Profil 1245
Morphometrie 1000
morphometrische Karte 759
Morphoskopie 1001
Müsterböden 697

Nachsacken 1532
Nachsackungsdepression 486
Nachsackungssenke 486
nackte Karren 863
nackter Karst 243
Nadel 1470
Nadelstein 1149
Naturbrücke 1196
natürlicher Böschungswinkel 1087
  Damm 735
Nebenfluß 35
Neck 1027
negative Bewegungen 955
Nehrung 384, 879, 1127
Nehrungsküste 1656
Neigung 443
Neotektonik 1028
neritische Zone 1300, 1792
Niedermoor 1628
niedrige Küste 1653
Nische 1032
Nivation 568, 1038
Nivationsmulde 1037
Nivationsnische 1037
Niveaulinie 430
Nivellierung 1048
Nivellment 1049
Nivokarst 1050
Normalbett 48
Normalgefällskurve 1244

Normalerosion 569
Normalgefälle 1088
normaler Erosionszyklus 280
Nunatak 1053

Oase 1054
Obelisk 1057
Oberflächenentwässerung 1420
Oberflächenformen 624
Oberflächenmoräne 995
Obermoräne 995
oberes Denudationsniveau 1047
obsequentes Tal 1720
Odontolithen 1062
Orgel 1066
Orogen 1067
orogene Vorgänge 1241
Orogenese 1068
orogenetische Bewegungen 964
Orographie 1069
orographische Karte 760
  Schneegrenze 888
orokratische Periode 1125
Orometrie 1070
örtliche Erosionsbasis 1042
Os 577, 1071
Ozean 1059
Ozenbecken 187
ozeanische Insel 803

paarige Terrassen 1580
Packeis 163, 1074
Packung 1532
Paläogeographie 1077
Paläogeomorphologie 1078
Paläomagnetismus 1079
Palisade 1081
Palsa 1082
Palsen 1082
Palynologie 1080
Panfan 1085
Parabeldüne 530
Parageosynklinale 1092
parallele Terrassen 1581
parasitär-Kegel 367
parasitischer Kegel 367
Paß 1094, 1214
Patina 1095
pazifischer Küstentyp 1676
Pediment 1104
Pedimentierung 1105
Pediplain 1106
pediokratische Periode 1126
Peles Haar 1103
Pelite 1109
Peneplain 1110
Penitentes 1429
perennierender Schnee 1777
Peressyp 1127
Pergelisol 1119
Periglazial 1122, 1339
Periglazialrelief 1339
peripherische Senke 483
Permafrost 1119, 1130
Permafrostzone 1789
Permanenz der Kontinente und Ozeane 1133
Permeabilität 1134
Petrographie 899
petrographische Fazies 591
petrographisches Relief 1340
Pfanne 1405
Pfeiler 351
Pforte 1195
Pfropfberg 1027
phreatisches Grundwasser 1156
physische Geographie 651
physischer Abbau 498
physikalische Verwitterung 498
Piedmont 1142
Piedmontebene 1143
Piedmonttreppen 1615
Pilzfels 148
Pingo 1147
Piramide 777
Planierung der Erdoberfläche 1048, 1171
Plastizität der Gesteine 1175
Plastizitätgrenze 889
Plateau 1182
Plateaugletscher 682
Platte 1198
Plattform 1176
Playa 1191
Pleistozän 1192
Polder 1199
Poligonböden 1454
Politur 1519
Polje 1200
polygenetisches Relief 1343
polyzentrischer Vulkan 1758
polyzyklisches Relief 1342
Ponor 1209
Postglazialzeit 775, 1215
Prallhang, 912, 1357
Prallufer 912
Primärrelief 1344
Primärrumpf 333
Proluvium 1250
Psammite 1254
Psephite 1255
Pseudokarst 1256
Pseudokarst auf vulkanischen Gesteinen 1772
Pseudoterrasse 1257
Pseudovulkan 1258
pyroklastische Materiale 931
  Produkte 1152

Quartär 422
Quelleiskuppe 515
Quelle 822
Quellgebiet 1058
Quellnische 1035
Querdüne 533
Quergang 534
Querküste 1669
Querprofil 1248
Quertal 1741

Rachel 1271
Radius der Erde 1273
Rampe 1269, 1527
Randmoräne 988
Randstufe 1615
Rapilli 867
Rasenhügel 1025
Räuberfluβ 1387
rautenförmige Rippel 1377
Referenzellipsoid 541
regenerierter Gletscher 684
Regenspur 103
regionale Geomorphologie 658
  Terrasse 1575
Regolith 1303
Regression 1304
Reifenalter 1464
reifes Relief 1336
relative Höhe 59
Relief 1307
Reliefformen 624
Relief im Jungendstadium 1353
Reliefdarstellung 1358
Reliefenergie 547
Reliefinversion 810
Reliefkarte 761
Reliefnivellierung 1048
Reliefumkehr 810, 812
resequentes Tal 1726
Restberg 388, 924, 973, 1019, 1346
Resthügel 388, 973
rezente Krustenbewegungen 962
Ria 1368
Riasküste 1666
Riedel 510, 805
Riegel 1220, 1780
Riesenkessel 919
Risenkrater 217
Riesentopf 919
Rife 1164
Riff 1276
Riffschutthalde 1530
Rift 1371
Rillen 1745
Rillenkarren 864
Rillenspülung 1516
Ringtal 132
Ringwall 1456
Rinne 1271, 1372, 1517, 1681
Rinnenkarren 865
Rippelmarke 1374
Rippel 1374
Riss 1481
Risse 400
Ritz 1476
Rollkiesel 639
Roterde 1591
Rücken-berg 519
rückgreifende Erosion 570
Rückland 764
rückläufige Erosion 570
rückschreitende Erosion 570
Rückseite 1366
Rückzug der Gehänge 1362
  des Gletschers 1275
Rückzugmoräne 993
Ruhekliff 603
ruhender Vulkan 1757
ruinenförmige Felsen 1347
Rumpffläche 335, 1110, 1499
Rundhöcker 1393
Rundkarren 866
Runse 1271
Rutschmasse 392
Rutschkräuselung 1696
Rutschungsleisten 1614

Sackung 1532
Salze 1759
Sammelbecken 188
Sand 1031
Sandbarre 170
Sander 1401
Sandr 1401
Sandr-Ebene 315
Sandriff 170, 407
Sandstein 732
Sandzunge 1355
Sattel 831, 1507
Säule 350, 1470
Schacht 142
Schafstiege 264, 1588
Schanze 1610
Schären 1444
Schärenküste 1674
Schelf 1179
Schelfeis 1513
Schichtfläche 1181
Schichtplatte 1181
Schichtrippe 771
Schichtstufe 423
Schichtterrasse 1577
Schichtung 1473
Schichtvulkan 1475

Schiefer 1518
Schild 1422
Schildberg 519
schildförmige Düne 531
Schildvulkan 1760
Schlacken 1414
Schlammlava 873
Schlammsprudel 1759
Schlammstrom 65, 851, 1603, 1604
Schlammvulkan 1759
Schleifung 495
Schlot 393, 778
Schlotgang 393
Schlotponore 1209
Schlucht 268, 444, 1481
schlummernder Vulkan 1757
Schlund 142
Schlundloch 1209
Schmelzlöcher 1690
Schnee-Erosion 568, 1038
Schneegrenze 892
Schneelinie 892
Schneerutsch 94
Scholle 620
Schollengebirge 1010
Schollenlava 1
Schorre 1177
Schotter 639, 1145
Schotterrasse 1551
Schragküste 1637
Schramme 1476
Schratten 857
Schrumpfungstheorie 1537
Schrund 1508
Schubdecke 1160
Schubmoräne 987
Schulter 1686
Schutt 1073
Schuttdecke 1411
Schuttfächer 361
Schuttfracht 441
Schutthalde 739, 1158
Schuttkegel 361
Schuttkriechen 197
Schuttlast 441, 825
Schuttstrom 1605
Schüttung 1267
Schuttwüste 750
schwankender Stein 1139
Schwelle 1219, 1223, 1694, 1780
Schwemmkegel 358
Schwere 730
Schwerkraft 730
Schwermineral 952
Schwingung 508
Schwingungsrippel 1374
Sediment 1424
Sedimentation 1425
See 844, 915
Seebecken 185, 186
Seehöhe 1045
Seekliffsrückzug 1361
Seeterrasse 1563
seichter Karst 587
Seillava 870
seismisches Gebiet 1302
seysmische Bewegungen 965
Seitenerosion 565
Seitenmoräne 988
Seitenplanierung 1172
seitige Anzapfung 238
seitliche Erosion 565
Sekundarkliff 601
Selbstanzapfung 134
selektive Erosion 559, 571
Senke 471
Senkung 1490
Senkungszone 1787
Seracs 1427
Sicheldüne 172
Sill 1433
Silt 907
Sinterbecken 725
Sinterschale 725
Siphon 1432
Skjärküste 1667
Skulpturformen 1348
Skulpturprozesse 1242
Sockel 1446
Sohle 1174
Solifluktion 1451
Solifluktionsrumpffläche 1550
Soll 1452
Sommawall 1456
Spaltental 1708
Speilloch 578
Speläologie 1459
Sortierung 1457
Spitze 1153, 1752
Spitzkegel 362
Sporn 1141, 1251
Spritzer 848
Sprung 606
Sprungbewegung 1398
Spulpediment 1104
Sserir 1428
Stadialmoräne 994
Stadien 1462
Stalagmit 1468
Stalaktit 1467
ständiger Frost 829
Stauchmoräne 987
Stauquelle 578
Stauungwulst 1697
Steigen 623
Steilabfall 1357

Steilhang 1357
Steilwand 1748
Steinband 209
Steines 668
Steingirlanden 695
Steinlawine 137
Steinnetzböden 1206
Steinpflaster 1098, 1100
Steinpflasterböden 1100
Steinplattenböden 1100
Steinpolygone 1206
Steinring 267
Steinringböden 267
Steinschlag 261
Steinschutt 739
Steinstreifen 209
Steinstrom 1390, 1605
Steinwüste 750, 1288
Stengelstein 1149
stillstehende Düne 523
Stirnmoräne 984, 996
Stollen 638
Stopelmoräne 982
Strand 1162, 1521, 1630
Strandakkumulation 23
Stranddüne 140, 525
Strandebene 322
Strandgerölle 639
Strandkiesel 639
Strandlinie 897
Strandmulde 1509
Strandplatte 1177
Strandriff 1282
Strandrinne 1509
Strandrippel 1374
Strandsee 850
Strandterrasse 1564, 1572
Strandwall 384, 1164
Stratovulkan 1475, 1769
Strecke 638
Streungskegel 358
Strichdüne 526
Stricklava 870, 1076
Strom 1385
stromabwärts 135
stromaufwärts 106
Strombecken 184
Strombett 48
Stromgebiet 184
Stromnetz 1364
Stromschnell 1270, 1357
Stromsystem 1364
Strömungsrippel 1375
Strömungsröhre 1623
strophische Bewegungen 499, 966
Strudelkessel 919
Strudeltopf 919
Struktur 1478
Strukturaltal 1731
strukturbedingtes Relief 1309
Strukturböden 1454, 1455
strukturelle Geomorphologie 660
Strukturfläche 1502
Strukturformen 1349
Strukturplatte 1181
Struktursenke 484
Stufen 1588
Stufenfläche 1366
Stufenlehne 1366
Stufenrain 44
Sturmdelta 451
Sturzbach 1065, 1600
Sturzbahn 425, 836
subaerische Entwässerung 1420
subglaziales Tal 1732
subkutane Karren 858
sublittorale Zone 1484
submarine Rutschung 85
submariner Kanyon 229
submarines Relief 1350
  Tal 1733
subsequente Depression 485
  Senke 485
subsequentes Tal 1734
subterane Entwässerung 1419
Subvulkan 1493
symmetrische Rippel 1378
symmetrisches Tal 1728
Syneklise 1438
Synklinale 1435
Synklinaltal 1729
Synklinorium 1437
System der klimatischen Geomorphologie 1441

Tafelberge 947, 1020
Tafelland 1182, 1198
Takyr 1523
Tal 1699
Talanfang 1058
Talaue 47
Talausgang 746
Talbeginn 1058
Talbodenmäander 936
Tälchen 1751
Taldamm 164
Tälergeneration 647
Talgletscher 693
Talhang 1746
Talhaupt 1383
Talmäander 942
Talmündung 746
Talriegel 164
Talsohle 48
Talsporn 1148

Talterrasse 1560
Talweg 1531
Taschenboden 213
tätiger Vulkan 1756
Teich 152
Teilzyklus 548
Tektogenese 1534
Tektonik 1535
tektonische Bewegungen 967
  Fenster 610
  Gebirge 1021
  Geologie 1535
  Polje 1204
  Relief 1352
  Senke 487
  Tal 1738
Tephra 1544
Tephrochronologie 1536
Terra rossa 1591
Terrasse 1546
Terrassenablagerung 470
Terrassenbedeckung 470
Terrassendivergenz 509
Terrassenfläche 1197
Terrassenflur 1197
Terrassenhang 636
Terrassenkante 1006
Terrassenkonvergenz 380
Terrassenlehne 636
Terrassensohle 1447
Terrassierung 1545
Texturböden 1455
Theorie der Kontinentalverschiebung 1538
  der Isostasie 1540
  der Plutonisten 1542
  der Undationen 1541
Thermokarst 1590
Thufur 1025
Tieden 917
Tief 1210
Tiefe 30
Tiefebene 319
Tiefenerosion 555
tiefer Karst 545
Tiefsee-Ebene 292
Tiefseegraben 738
Tiefseerinne 738
Tiefseeterrasse 1578
Tiefseetrog 738
Tiefsenke 472
Tillite 1594
Tobel 268
Tombolo 1599
Ton 124
topographisches Profil 1247
torartige Grotte 1212
Torf 1625
Torfhügeln 1082
Torfmoor 1626
tote Düne 523
toter Gletscher 680
  Kliff 603
Toteis 671
Transfluenz 1606
Transgression 1607
Transport 1609
Transversaldüne 533
transversale Küste 1670
Trapps 1611
Traufe 895
Trockenlegung 588
Trockental 1448, 1727
Trocknungspolygone 1207
Trogtal 1617
Tropfenarbeit 1194
Tropfenkegel 780
Trümerschutt 739
Tumulus 1620
Tunnel 1622, 1624
Tunnelfährte 638
Turm 1027, 1057, 1629
Turmkarst 970

Überfaltungsdecke 1160
Übergang 1694
Überhang 389
Überschiebung 1510
Überschiebungsdecke 1160
Überschwemmung 809, 1365
Übertiefung 1489
Ufer 911
Uferdamm 735
Uferterrasse 1563
Uferwall 735
Umlaufberg 1210
ungleichsohlige Mündung 372
untätiger Vulkan 1762
unteres Denudationsniveau 1044
Untergrabung 1486
Untergrund 1446, 1491, 1492
unterirdische Anzapfung 239
  Entwässerung 1419
unterirdischer Fluß 1391
  Karst 545
Unterkliff 601
Unterlage 1446
untermeerisches Relief 1350
Untermoräne 985
unterseeisches Tal 1733
Unterspülung 36, 1486
Untertauchen der Küste 1485
untertauchender Kliff 604
Untertauchküste 1668
Unterwaschung 36
Untiefe 1219, 1694

- Urrelief 1344
- Ursprunglichestal 1707
- Urstromtal 1218, 1691
- Uvala 1693

- **V**eraltetes Relief 1330
- Veraltung des Reliefs 823
- Verdichtung 1532
- Vererbungsfläche 1501
- vererbte Formen 1345
- Verfrachtung 1609
- Vergletscherung 703
- Verjungung des Reliefs 832, 1306
- Verkarstung 247
- Verknetungen 814
- verlassener Mäander 939
  - Kliff 603
- verlassenes Flußbett 49
  - Tal 1716, 1722
- verlegter Fluß 1386
- Vertiefung 471
- verwachsene aride Felsebene 1106
- Verwerfung 606
- Verwerfungsebene 1169
- Verwerfungsplane 1169
- Verwerfungstal 1708
- verwilderter Arm 203
- Verwitterung 498, 948
- Verwitterungsdecke 1411
- Verwitterungskruste 1411
- Verwitterungsmasse 1411
- Verwiterungsschutt 497
- Verwitterungstrümmer 497
- Verwitterungszone 1784
- „V"-förmiges Tal 1742
- Virgation 1749
- Vollformen 628
- Vorberg 923
- Vordüne 140
- Vorgebirge 1142, 1251
- vorgeschütteter Strand 1415
- Vorland 1754
- Vorlandgletscher 681, 687
- Vorrücken 1249
- Vorschieben 1249
- Vorsprünge 1251
- Vorstrand 1167
- Vulkan 117, 1755
- Vulkanausbruch 576
- Vulkanembryon 1493
- Vulkanen des hawaiischen Typs 1764
  - des Pelée typs 1767
  - des Stromboli Typs 1768
  - des Vulcano Typs 1770
- vulkanische Akkumulation 27
  - Asche 266
- vulkanische Aufschüttungsebene 305
  - Bombe 202
  - Gebirge 1022
  - Gebirgskette 855
  - Insel 804
- vulkanischer Tuff 1620
  - Relief 1354
- Vulkanismus 1771
- Vulkankegel 366
- Vulkanküste 1677
- vulkanotektonische Depression 488
  - Senke 488

- **W**abenskulptur 598
- Wächte 390
- Wadi 1680
- wahre Einfallinie 894
  - Fallinie 894
- Wall 164, 734
- Wallberg 577, 1071
- Wallmoräne 1698
- Wallriff 1277
- Wandenmoräne 991
- Wanderdüne 527
- Warwen 1743
- Wasserfall 252
- Wasserriß 1271
- Wasserscheide 426
- Wasserundurchlässigkeit 791
- Watt 1793
- Wellenrippel 1374, 1379
- Weltmeer 1060
- Wiederausfluß 1360
- Widerhaken 1404
- widersinnige Gefälle 378
- Wiesenmäander 936
- Wildabfluß 1421
- Wildbach 1065, 1600
- Wildentwässerung 25, 1421
- Wildtal 1740
- Wildwasser 1357
- Windablation 446
- Winderosion 560
- Windgasse 640
- Windkanter 1774
- Windmulde 476
- Windrippel 1376
- Winkel der inneren Reibung 1687
- Wulstenlava 870
- Wüste 494
- Wüstenkruste 419
- Wüstenlak 846
- Wüstenpflaster 1098

- **Z**ackengrat 406
- zerklüftete Ebene 334

Zerrachelung 1272
Zerschluchtung 1272
Zerschneidung 503
Zerschneidungsdichte 458
zerschnittene Fastebene 1111
zerstörende Vorgänge 1232
Zertalung 503
Zertalungsdichte 458
Zergenberg 924
Ziegenrücken 771
Zieselierung 1311
Zuckerhut 263
Zufluß 35
Zungenbecken 189
Zurückschiebung des Ufers 1363
Zurückweichen des Gletschers 1275
Zurundungsindex 793
Zusammenbruch 1224
Zusammenfluß 371
zusammengesetzter Mäander 935
  Vulkan 1758
Zwangsmäander 934
Zwinge 1613
Zswischengebirge 926

Yardang 1775

Index

aa lava 1
abandoned channel 49
  cliff 603
  meander 939
  valley 1722
ablation 2
  cone 1429
  moraine 980
abraded shelf 1177
abrasion 5
  platform 1177
  shore line 1631
abri 1032
absolute altitude 57
abysmal region 1292
  trench 738
  zone 1292, 1783
abyssal floor 472
  plain 292
  zone 472, 1783
accelerated erosion 554
accretion 1249
accumulation 12
  processes 1227
  relief 1308
active cave 1137
  layer 972, 1472
  permafrost 1472
  volcano 1756
adventive cone 367
  crater 396
aeolian accumulation 16
  processes 1234
  relief 1322
affluent 35
age of landforms 1753
aged relief 1330
agglomerate 42
aggradation 43
aggradational terrace 1548
aggraded basin-plain 150
aiguille 8
aisle 387
alkali-flat 1405
allite 51
alluvial apron 710
  bench 714
alluvial cone 358
  deposits 97
  fan 358
  flat 296, 306
  plain 296, 306
  terrace 1551
alluviation 95
alluvium 96, 97
Alpine mountain 1012
  relief 1310
  - type glacier 688
alteration 52
alternate terrace 1571
altiplanation 55
  terrace 1550
altitude 56
amount of local relief 547
anaclinal valley 1700
anastomosed channel 203
anchored dune 523
ancient cliff 603
anemolith 109
angle of inclinaison 1086
  of inner friction 1687
  of repose 1087
  of rest 1087
antecedence 111
antecedent valley 1701
anthropic accumulation 13
  agent 592
  relief 1312
anticlinal valley 1702
anticline 114
anticlinorium 115
Appalachian relief 1314
  topography 1314
applanation 1048
applied geomorphology 654
archeomagnetism 1079
archipelago 126
areal erosion 557
areic 122
  zone 1293
arenite 1254
arete 406
aretic 122
arid cycle 273
arrangement of rocks 1478

aseismic region 1294
ash tuff 281
asymetric valley 1703
Atlantic type coast 1672
atoll 131, 802
atrio 132
atrium 132
attached island 800
attrition index 793
auto-capture 134
avalanche 136
  con 357
  couloir 425
  moraine 981
  track 425
  scar 425
aven 142
average slope 1090

back-dune 128
  land 764
  - slope 378, 1366
backshore 129, 1165
badlands 149, 1101
Baer-Babinet law 876
bahada 150
bank 153, 911
bar 170, 1127
  beach 171
barchan 172
barchandune 172
bare lapies 863
barranco 175
barrier bar 170
  beach 171, 879
  reef 1277
  of shelf ice 1647
  spit 1403
basalt 178
  plateau 1183, 1188
base level of erosion 1039, 1041
  plain 328
basin 438
baskwater 701
batholith 177
bathyal zone 1295, 1785
bathymetric curve 427
bathymetry 176
bay 722
beach 1162, 1686
  accretion 1415
  berm 1572
  pebble 639
  plain 322
  scarp 599
  terrace 1572
bed 1471
bedded volcano 1475, 1769
bedding 1473
bedrock 1492
behead 234
beheaded stream 1388
bench 1208, 1686
benches 1588
berm 1208, 1588
bergschrund 1373
bird-foot delta 450
blind valley 1719
block 193, 200
  diagram 199
  field 286, 751, 916
  mere 916
  mountains 1010
  stone stream 1390
  stream 1605
  waste 286, 916
blowout 476
bluff 1357
body of the slide 392
bold coast 1651
bolson 201
boring 638
bottom moraine 985
boulder 200
  clay 125
  pavement 1100
brae 544
braided channel 203
breach valley 1730
  of slope 1395
brook 701
build-up terrace 1548
burried peneplain 1113
  erosion surface 1500
  relief 1331
  soils 1453
burrow 638

cala 214
calas coast 1633
caldera 217
cañon 228
canyon 228
cape 230
capillary lava 1103
captor stream 1387
captured river 1386
carried moraine 991
carst 241
carstification 247
cascade 252
cast 1024
castellated rocks 1347
cataclinal valley 1705
catacomb 255
cataract 256
catastrophism 257

catchement area 184
  basin 188
catsteps 1614
cave 259, 1135
  arch 1212
  pearl 1128
cavern 259
caving-in 1224
ceiling 1161
cellular soils 1207
channel 223, 1477, 1514
chasm 1481
chemical weathering 52
chimney 393, 778
  rock 1470
chisseling 1311
chute 252
cinerite 281
cirque-glacier 675
clay 124
cleft 585, 1481, 1508
cliff 6, 1357
cliffed coast 1643
climate induced terrace 1553
climatic geomorphology 655
  morphology 1317
  snow line 886
  terrace 1553
clints 857
clot 345
coast 344, 900, 1630
  of emergence 1640
  line 890, 897
  of submergence 1668
coastal area 1790
  dune 525
  plain 304, 339
  terrace 1564
cobble 639
cockpit 511, 783, 1259
col 831
collapse 1224
  caldera 220
  sink 513
colline 348
colluvium 353
colmatage 349
colonnades 351
column 350
combe 354
comb-like ridge 406
compaction 1532
competence 355
competency 355
complex mountains 1017
compound alluvial fan 150
  meander 935
  volcano 1758
concave bank 912
concordant coast 1634
cone of dejection 358
  of detritus 358
  of eruption 366
conekarst 970
confluence 371
  step 1612
conformable coast 1634
congelifraction 373, 644
congeliturbation 374, 413
conglomerate 375
conical wall niche 1036
connecting bar 1599
consequent valley 1707
constructional terrace 1548
continent 377
continental block 194
  drift 489, 1608
  dune 522
  glacier 676
  island 801
  margin 918
  nuclei 399
  shelf 1179, 1445
  slope 1217
  terrace 1445
contour-line 430, 820
contraclinal valley 1720
contraction theory 1537
convergence of terraces 380
convex bank 913
coombe 354
coral island 802
  reef 1278
  reef coast 1635
  reef lagon 849
corded lava 870
  pahoehoe 870
cordillera 383
cornice 389
corrasion 382
correlative deposits 464
correlation of terraces 1262
corridor 387
corrie glacier 675
corrosion 391
corrugated lava 872
cove 1751
covered ablation 3
  karst 242
cracks 400
crag 1469
crater 395
  ring 908
craton 399
creep 408
creeping 408
crescent 1415
  dune 172

crescentic wall niche 1036
crest 405
  line 895
crevasse 409
critical slope 1087
cross-beding 1474
  - cliff 1780
  profile 1248
crossing 1219, 1694
crumpled lava 874
crust 1412
cryoconite holes 1690
cryogenic stone eluvium 643
cryopedology 648
cryoplanation 411
cryosphere 412
cryoturbation 413
cryptodepression 414
cuesta 423
cultivation terrace 44
current ripple 1374, 1375
cuspate bar 171
cut bank 912
  - off channel 50
  - off-lobe 1210
  - off meander 939
  - plain 334
  - terrace 1557, 1576
cuvette 438
cycle of denudation 274
  of erosion 274

dale 1751
Dalmatine type coast 1673
dam 164
datum level 1170
  plane 1170
dead cave 1136
  channel 205
  glacier 680
  ice 671
  valley 1716
debris avalanche 137
  cone 358, 364
  fall 261
  waste 497
decapitated stream 1388
declivity 443, 1086
deep 472
  karst 545
  - sea plain 292
  - sea terrace 1578
defile 444
  of piracy 445
deflation 446
  basin 476
  residues 1367
deglaciation 447
degradation 448
dejection cone 358
dell 1751
delta 449
  plain 310
  shore line 1636
deltaic coast 1636
deluvium 456
demoiselle hill 1150
dendritic glacier 689
denudation 459
  relief 1320
  processes 1231
deplanation 1048
deposited moraine 982
depression 471
depth 30
desert 494
  crust 419
  lacquer 846
  pavement 1098
  plain 1085
  varnish 846
deserted loap 939
desquamation 491
destruction 493
destructional forms 1348
destructive processes 1232
detrital material 497
detritus 497
diaclinal valley 1741
diagonal coast 1637
  valley 1709
diastrophic eustatism 959
  movements 956
diastrophism 499
differential erosion 559
diffluence 500
diffluent glacier 677
digitate delta 450
dike 534
diluvium 502
dip slope 1366
directed karst 244
discordant coast 1638
  jonction 372
dislocation 504
dissected peneplain 1111
  plain 334
dissection 503
divagation 508
divagating meander 936
divarication 191
divergence of terraces 509
diverted stream 1386
diverter 1387
diverting stream 1387
divide 426

doab 510
dolina 511
doline 511
dome 514
dormant volcano 1757
down stream 135
  - sagging 1532
  - sagging depression 486
  - settling depression 486
  trough 727
drainage 1418
  area 184
  density 458
drapery 516
driblet 848
  cone 780
  spire 780
drift terrace 1548
drip curtain 516
drowned valley 1733
drum 519
drumlin 519
dry beach 1168
  delta 358
  permafrost 1132
  valley 1448, 1727
dune 520
  coast 1639
  field 287
  valley 608, 640
dust welles 1690
dyke 534
  wall 534
dyked land 1199
  marsh 1199
dynamical geomorphology 656

earth's crust 1412
  flow 65
  glacier 65
  hummocks 1025
  pillar 1150
  pulsation theory 1543
  pyramid 1150
  radius 1273
earthquake 437, 1426
ebb 1287
edge of terrace 1006
effluent 544
effusion 539
elbow of capture 394
elevated beach 1166
ellipsoid of reference 541
ellipsoidal basalts 1146
eluvium 542
embankment 1268
embouchure 746
embryonic volcano 1493
emergence 588
eminence 824
enclosed meander 934
end moraine 996
endogene agent 37
endogenetic force 593
endogenic force 593
endogenous agent 593
  force 593
  processes 1233
endoreic region 1296
englacial moraine 986
entrail lava 872
entrenched meander 934
epeirogenetic movements 957
epicycle 548
euigenesis 549
epigenetic valley 1710
epiglacial bench 1556
equidistance 535
equiplanation terrace 1550
erg 287
erosion 553
  caldera 218
  depression 477
  hollow 919
  level 1043
  mountains 1011
  platform 1180
  processes 1235
  relief 1323
  surface 1499
erosional residual mountain 973
erratic 195
  block 195
  boulder 195
  stalactites 762
escar 577
escarpement 6
eschar 577
esker 577
established dune 523
estavel 578
estuary 580
  coast 1641
eugeosynclinal 581
eustatic changes in sea level
  958
  movements 958
  terrace 1559
eustatism 582
evorsion 583
exaration 584
exfoliation 491, 585
exhumation 586
exhumed topography 1324
exogenetic processes 1236
exogenous agent 594
  processes 1236

exogenic agent 38, 594
exoreic region 1297
explosion caldera 219
  pit 908
explosive volcano 1761
exsudation 589
external agent 38
  processes 1236
extinct volcano 1762
extrusion 590
exudation 589
exundation 588

faceted pebble 1774
fall 252
falling 1287
  - in 1224
  - stones 261
  - tide 1287
false channel 49
  river 49
fault 606
  - block mountains 1010
  line 896
  plane 1169
  scarp 1529
  slope 1529
  trough 727
  valley 1708
feidsh 608
felsenmeer 286
fenster 610
ferricrust 420
festoned pahoehoe 871
fiard 617
  coast 1645
field 285
  terrace 44, 1552
fill-in-fill terraces 1586
  terrace 1551
filliform lapilli 1103
fiord 612
firn 614, 1030
  basin 288
  field 288
  ice 667
firth coast 1644
fissure poligons 1207
fixed dune 523
fjäll 618
fjärd 617
  coast 1645
fjell 618
fjord 612
fjorded coast 1644
flanking moraine 988
flat-bottomed periglacial valley 1724
flattening 118
flat volcano 1760
floe 620
flood 1365
  plain 47, 905
  plain lobe 902
  plain meadow 152
  plain scroll 1355
  tide 623
floor 1174
flow 1416
flume 1681
fluvial geomorphic cycle 280
  terrace 1560
fluviatile relief 1325
fluvio-glacial accumulation 18
  - glacial deposit 466
  - glacial terrace 1561
fluvio-lacustrine accumulation 19
fluvio-marine accumulation 20
flysch 619
fold 436
  mountains 1013
folded mountains 1013
ford 1694
förd 621
förden coast 1646
foredune 140
foreland 1251, 1754
foreshore 141
forking 191
fossil ice 668
  ice wedges 633
  peneplain 1113
  soils 1453
fossilized relief 1326
  erosion surface 1500
foundation 1446
fragmental volcanic products 1544
free meander 938
freeze 828
freezing 828
fringing reef 1281
frontal moraine 984
  plain 315
frost 828
  churning 374, 413
  heaving 540
  mound 763
  polygons 1454
  riving 644
  - shattered blocks 643
  shattering 644
  splitting 644
  weathering 644
  wedging 644
  - work 645

fuldj 637
furrow 1063, 1509

gallery 638
gap 831, 1507
gash 1508, 1742
gat 1214
gate 1214
gateway 1195
geanticline 642
gelifraction 644
general geomorphology 657
generation of valleys 647
genetic type of landforms 1595
geochronological scale 1407
geochronology 649
geochrony 649
geocratic Earth-movements 959
geodepression 650
geographic zonality 1782
  zone 1788
geoid 652
geological window 610
geomorphic diagram 1410
  processes 1237
  profile 1245
  provinces 1252
  signature 1434
  structure 1479
geomorphogeny 997
geomorphography 998
geomorphological district 507
  map 752
  mapping 249, 250, 251
  province 1252
  school 1511
geomorphology 653
geomorphy 653
geosphere 662
geosynclinal 663
geosyncline 663
geotectonic 664
  hypothesis 815
geotumor 666
geyser 672
  cone 360
  mound 360
giant's kettle 919
gilgai 697
gipfelflur 698
glacial accumulation 21
  age 1466
  cirque 283
  cycle 277
  debris 467
  deposit 467
  deposition coast 1674
  detersion 495
glacial drift 125, 467
  epoch 1192
  erosion 563
  erratic 195
  funnel 144
  groove 1476
  horn 777
  ice 669
  isostasy 706
  mill 968
  phase 1123
  plain 316
  planing an polishing 1261
  polishing 495
  processes 1238
  recession 1275
  relief 1328
  sandr 1401
  stage 1123, 1466
  striation 1476
  threshold 1220
  till 125
  trough 1617
  valley 1712
glaciated coast 1648
  knobs 1393
glaciation 703
glacier 674
  gate 741
  ice 669
  mill 968
  pavement 1099
  table 925
  tongue 884
  well 968
glacierization 702
glacioeustatism 705, 960
glacioeustasy 705
glacio-eustatic fluctuations of the sea level 960
glaciofluviatile deposit 466
  plain 315
glaciology 707
glaciotectonic 708
glacis 709
gletcher 674
glint 716
gliptogenesis 717
glyptolith 1774
gnamma 719
gneiss 720
gobi 721
gorge 268
goz 726
graben 727
gradation 729
graded profile 1244
  shore line 1658, 1665

grain size analysis 729
  distribution 729
grains sizing 729
granite 728
granitic relief 1329
gravel 1145
  desert 1288, 1428
gravity 730
  slope 1748
grikes 857
grotto 740, 1135
ground moraine 985
  water 1157
  water runoff 1419
grooves 1517
grus 745
gulch 1271
gulf 722
gully 1271
  erosion 1272
gullying 1272
guyot 747
gypsum 699

halocarst 749
hammada 750
hanging alluvial fan 359
  glacier 691
  valley 1737
haystack 783, 970
head 230
  erosion 570
  -valley moraine 996
headland 230, 1251
  bar 386
headward erosion 570
headwater 1058
  basin 188
heap 1024
heavy mineral 952
height 824
helictites 762
high coast 1651
  mountains 1012
  mountain relief 1310
  plain 317
  plateau 1186
highland glacier 679
highmoor bog 1627
hill 440
hills of circumdenudation 944
hinterland 764
hog-back 771
hogback 771
hog's back 771
holm 1073
Holocene 775
holokarst 774
homocline 976
homoclinal structure 976
  valley 1717
honeycomb structure 598
hoodoo 1150
hooked spit 1404
hornitos 780
horst 781
hum 783
hummock 784, 932
hurricane delta 451
hydrocratic Earth-movements 960
hydrographical basin 184
hydrolaccolith 763
hypogene processes 1233
hypsographic curve 428
  map 753
hypsographical map 753
hypsography 766
hypsometric curve 429
hypsometrical map 754
hypsometry 767

ice age 1192
  barrier 602
  cap 222, 690
  cascade 253
  cliff 602
  dam 1778
  float 620
  floe 620
  foot 620, 1225
  front 602
  jam 1778
  marginal channel 1691
  mountain 786
  pavement 1099
  -push moraine 987
  pushed ridge 987
  pyramids 1427
  rafted boulder 195
  river 1389
  sheet 222
  stream 1389
  table 925
  tongue 884
  wall 602
  wedge 1083
iceberg 45, 786
iceland type of volcano 1765
icemarginal channel 1691
iceström 544
illuviation 789
immersion 790
impermeability 791
imperviousness 791
inch 1073
incised meander 934
indelta 452

indented coast 1652
indirect ablation 3
infantile land forms 1353
infiltration 795
ingression 796
  coast 1649
inherited forms of relief 1345
  valley 1718
initial relief 1344
inland dune 522
  ice 797
inlet 1214
  strait 1477
inlier 610
inner bank 913
  delta 452
  lowland 483
  shore-line 1650
  vale 483
  valley terraces 1586
inondation 809
inselberg 798
insequent valley 1713
inset terraces 1586
interference ripple-mark 1377
interfluve 805
interglacial 806
  period 1124
interior delta 452
  valley 1200
intermediary massif 926
intermontane bassin 479
  depression 479
internal agent 37
  processes 1233
intersecting terraces 1585
interstadial 807
  epoch 807
interstream area 805
intervale 805
intracratonal geosyncline 1092
intramontane basin 481
intramount basin 481
intrusion 808
inundation 1365
inversion of the alluvial relief 811
  of relief 810, 812
inverted relief 810, 813
involutions 814
irruption 576
island 799
  arc 119
  mesa 923
isle 799
islet 1073
isoanabase 817
isobase 817
isobath 818
isoclinal valley 1714
isokatabase 819
isostasy 821
  theory 1540
isostatic adjustment 46
  movements 961
isthmus 816

jama 833
Jurassian relief 1332
juvenile relief 1353

kame 837
kar 838
karling 839
karren 840, 857
  field 289
karst 241
  cycle 270
  depression 474
  fenster 609
  pit 142
  plain 1184
  topography 1316
  valley 1200
  window 609
karstic base level of erosion 1040
  funnel 1154
  processes 1229
karstification 247
karstology 248
katavothron 1209
kettle hole 919, 1452
kewire 841
klippe 842
knick 1395
knob 932
knoll 932
kratogen 399
kum 843

laccolite 847
laccolith 847
lacustrine accumulation 22
  plain 303
  relief 1333
  terrace 1563
lagoon 849, 850
  coast 1654
  type of coast 1654
lahar 851
lake 844
  basin 185
  outlet 544
  terrace 1563
land 1692
landfall 1506

landforms 624, 1307
landscape 852
landslide 89
landslide scarp 7, 1382
  track 836
landslip 89, 91
  terrace 1555
lapie-wells 866
lapies 857
lapiez 857
lapilli 867
lateral channel 224
  cone 367
  crater 396
  cutting 565
  erosion 565
  hanging valley 1737
  moraine 988
  planation 1172
laterite 868
lava 869
  cone 363
  delta 453
  dome 363, 1764
  field 290
  flow 1602
  lake 845
  pellets 867
  plain 321
  plateau 1188
  ring 1093
  river 1602
  sheet 1159
  stream 1602
  tube 1623
  tunnel 1623
law of actualism 11
layer 1471
leaching 878
levee 734, 735
  delta 450
leveling 1049
levelled surface 1501
lido 879
liman 880, 882
  coast 1657
lime concretions in loess 1102
limestone 215
linear dune 526
  erosion 566
liquid limit 887
lithogenesis 898
lithology 899
lithosphere 901
littoral 900
  dune 525
  zone 900, 1790
load of a river 825
loam 877
lobate delta 450
  soils 1588
local base level of erosion 1042
  terrace 1565
loess 903
  kindchen 1102
  - like 468
  männchen 1102
  puppen 1102
  wedge 1084
logan stone 1139
logging stone 1139
long profile 1246
longitudinal coast 1634
  coast line 1659
  dune 526
  profile 1246
  valley 1715
longshore bar 407
lost mountain 798
low coast 1653
  moor 1628
  mountains 1015
  plain 319
lynchets 44

maar 908, 1766
magma 910
major landforms 625
mamillary hills 519
mantle 914
  rock 1303, 1411
  of waste 1411
marginal channel 224, 1218
  geosyncline 1092
  moraine 989
marine abrasion 5
  accumulation 24
  built terrace 1549
  cut terrace 1547
  cycle 278
  deposition coast 1632
  erosion coast 1631
  relief 1335
  terrace 1567
marl 920
marsch 922
marsh 922
  coast 1661
mass movement 460
  transport 460
  wasting 460
massif 927
massive 927
matched terraces 1580
matching terraces 1580
maturity age 1464
mean altitude 58
  depth 32

meander 933
  belt 1097
  core 902
  -kerb terrace 1568
  lobe 902
  niche 1036
  neck 1107
  scar 912
  scar terrace 1568
  scroll 1355
  spur 1148
mechanical weathering 498
medial moraine 990
median area 926
  mass 926
merokarst 945
mesa 947
meteor crater 397
meteoric crater 397
midoceanic island 803
migration of dunes 951
migratory dune 527
minor bed 48
miogeosyncline 954
modified periglacial valley 1723
mofettes 969
mogotes 783, 970
molasse 971
mollisol 972
monadnock 388, 973
monoclinal valley 1717
monocline 976
monogenetic relief 1337
monticles 978
monument 777
moor 1626
moraine 979
  amphitheatre 105
  rampart 1698
  in transit 991
  wall 1698
morainic relief 1338
  material 930
morphochronological map 755
morphoclimatic adjustment 28
  system 1441
  zone 1791
morphodynamical map 756
morphogenesis 997
morphogenetic system 1442
morphogenetical map 757
morphogeny 997
morphographical map 758
morphological analysis 108
  convergence 379
  landscape 1108
morphology 999
morphometrical map 759
morphometry 1000
morphoscopy 1001
mosore 974
moss 1625
  land 1626
mound(s) 978, 1005
mount 1008
mountain 1008
  apron 711, 1143
  arch 120
  building 1068
  chain 854
  coast 1662
  glacier 679
  knot 1051
  range 854
  system 1443
mountains of denudation 1011
mouth 746
moving moraine 991
mud ball 345
  cone 1759
  crack polygons 1207
  flow 65, 1603, 1604
  lava 873
  polygons 1207
  slide 65
  spate 1603
  stream 1603, 1604
  volcano 1759
mushroom-rock 148

naked karst 243
naled 515
nappe 1160
  outlier 842
natural arch 121
  bridge 1196
  gravee 745
  levee 735
  portal 1213
neck 816
  cutoff 1284
needle 8
  ice 1149
negative landforms 627
  movements 955
nehrung 384
neotectonical movements 962
neotektonics 962, 1028
neritic zone 1300, 1792
ness 1251
nested calderas 221
  cone 368
névé 1030
niche 1032
nip 1033

nivation 568, 1038
  cirque 1037
  hollow 1037
  protalus 1216
  well 1037
niveo-aeolian deposit 469
niv-eolian deposit 469
nivo-karst 1050
noncyclic terrace 1565
nore 1251
normal cycle of erosion 280
  erosion 569
  ripples 1375
nose 1251
notch 1033
nunakol 1052
nunatak 1053
  moraine 992

oasis 1054, 1055
obelisk 10, 1057
oblique coast 1637
obsequent valley 1720
ocean 1059
  basin 187
oceanic island 803
odontoliths 1062
offshore 1167
  bar 171, 385
old age 1463
  plain 1110
oldland 336, 928
onion weathering 492
onshore reef 1282
open pit 142, 1259
organ-pipe 1066
orgue 1066
orocratic period 1125
orogen 1067
orogenesis 1068
orogenic movements 964
  processes 1241
orogeny 1068
orographic snow-line 888
orography 1069
orology 1069
orometry 1070
os 1071
oscillation ripple 1374
outbreak 576
outburst 576
outcrop 34
  bending 826
  curvature 826
outer shore-line 1642
outface 1366
outfacing slope 1366
outgoing 1287
outlier 923, 924
outwash apron 315
  deposit 466
  plain 315
overdeepening 1489
overthrust 1510
ox-bow lake 939

Pacific type coast 1676
pack ice 163, 1074
packing 1267
padiny 1075
pahoehoe lava 1076
paired terraces 1580
palaeogeography 1077
paleogeography 1077
palaeogeomorphology 1078
palaeomorphology 1078
palaeomagnetism 1079
paleomagnetism 1079
palisade 1081
palsa bogs 1082
palsas 1082
palynology 1080
pan 1191
panfan 1085
panplain 328
panplane 328
parabolic dune 530
paradelta 1091
parageosyncline 1092
parallel terraces 1581
parasitic cone 367
passage 638, 1094
  -way 640
pasture tracks 264
  wolks 264
patterned ground 1455
patina 1095
peak 1153, 1752
  plain 698
peat 1625
  bog 1626
  land 1626
pebble 639
  armor 1098
  mosaic 1098
pediment 1104
pediocratic period 1126
pediplain 1106
pediplane 1106
pediplanation 1105
Peléan type of volcano 767
Pele's hair 1103
pelite 1109
pan 1191
peneplain 312, 335, 1110
  of semiarid erosion 1106
peneplanation 1115
peneplane 1110

peninsula 1116
penitent ice 1429
  snow 1429
pepino 783
  hill 783, 970
perched valley 1737
perennial snow 1777
pergelisol 1119
periglacial 1122, 1339
  relief 1339
  valley 1723
peripheral moraine 989
permafrost 829, 1119, 1130
permagel zone 1789
permanence of the continental shields and ocean basins 1133
permanent snow 1777
permeability 1134
persistent snow 1777
perviousness 1134
petrographic facies 591
  relief 1340
phreatic water 1156
physical geography 651
  weathering 498
physiographic map 760
physiography 653
piano 132
piedmont 1142
  aluvial plain 150, 330, 711, 1134
  benchlands 1615
  glacier 681, 687
  plain 330
  steps 1615
  treppen 1615
pike 1153
pillar(s) 351, 1470
pillow lava 1146
pingo 763
pinnacle 351, 1027
pipe 393
pipkrake 1149
pipping 1494
pirate stream 1387
pit-ponor 1209
plain 291
  of accumulation 294
  of denudation 1498
  of eolation 295
  of erosion 313
  of glacial accumulation 300
  of marine abrasion 293
  of marine erosion 293
plaine 291
planation 1171
  stream piracy 238
planeze 1173
plastic limit 889
plasticity of rocks 1175
plateau 1182
  eruption 1189
  glacier 682
  plain 1182
platform 1176
platness index 792
plav 1190
playa 1191
Pleistocene 1192
plications 814
plucking 496
plug 1027
plunging cliff 604
plutonic theory 1542
point 230
pointed pillar 1057
polar glacier 683
polder 1199
polishing 1519
polje 1200
polye 1200
polycyclic relief 1342
polygenetic relief 1343
  terrace 1574
polygonal markings 1454
  soils 1454
pond 850
ponor 1209
pool 152, 725
positive landforms 628
postgacial period 1215
pot-hole 919
  excavation 583
pradolina 1218
precipice 1357
pressure ridge 1697
primary coast 1664
  peneplain 333
  shore line 1664
principle of actualism 11
  of uniformitarianism 11
  of uniformity 11
processes of erosion 1235
profile of equlibrium 1088, 1244
proglacial channel 1218, 1691
  delta 455
proluvial 1250
promontory 1251
protalus moraine 1216
psammite 1254
psammyte 1254
psephite 1255
pseudo-karst in volcanic rocks 1772
pseudomountains 1011
pseudoterrace 1257
pseudovolcano 1258
pyramidal peak 777

pyroclastic material 931
  rocks 1152
pyroclasts 1152

quarry 240
quarrying 496
Quaternary 422

rain print 103
  wash 1516
raindrop impact 1194
raised beach 1166, 1547, 1567
  bog 1627
ramp 1269, 1527
rapid 1270, 1357
ravine 1271
ravining 1272
recemented glacier 684
Recent 775
recent tectonics 962
reception basin 188
recession 447
  of cliff 1361
  of slopes 1362
recessional moraine 993
reconstructed glacier 684
recurved spit 1404
rectilinear shore line 1665
red earth 1591
reed swamp 1190
reef 1276
  atoll 131
  ring 131
  talus 1530
reference plane 1170
reg 1288
regenerated glacier 684
regional geomorphology 658
  terrace 1575
regolith 1303
regression 1304
regressive erosion 570
rejuvenated mountains 1014
  peneplain 1114
rejuvenation 1306
  of relief 832
relative altitude 59, 547
relics forms 1345
relicts forms 1345
relict mountains 1019
  permafrost 1131
relief 1307
  features 624
  index 547
  intensity 547
  map 761
replat 1686
resequent valley 1726
residual hill 973
  mountains 973, 1019
  relief 1346
resurgence 1360
resurrected peneplain 112
reticulated channel 203
retreatal moraine 993
retrogradation 1363
reverse slope 378
rhumboidal ripple-mark 1377
ria 1368
  coast 1666
  shore line 1666
ridge 405
riegel 1220, 1780
riffle 1219, 1694
rift 1371
  trough 727
  - block mountain 781
  block valley 727
rill 1372, 1745
ring wall 1456
ripple-mark 1374
rise 1223
rising tide 623
river 1385
  basin 184
  bed 48
  branch 207
  capture 234
  channel 207
  deposition coast 1636
  deposits 97
  erosion 561
  flat 905
  island 1073
  piracy 234
  plain 296, 306, 1515
  system 1364
  terrace 1560
  valley 1711
riverless zone 1293
rock 1392, 1469
  bar 1220, 1780
  bench 162
  cone 364
  controlled geomorphology 660
  creep 197
  face 1117
  fall 261, 1506
  floor 1104
  floor of a terrace 1447
  plane 1104
  rills 864
  shelter 1032
  - stream 1390, 1605

rock terrace 1557, 1576, 1577
  wall 1117
rockfall 261, 1506
rocking stone 1139
rockslide 91
rocky desert 750
rognol 1052
roof 1161
ropy lava 870
roundness index 793
rubble 739
runnel 1372, 1509
run-off 1416
runstone 725
runway 1372

saddle 831, 1507
sag 1507
salpansselkä 1397
saltation 1398
salt flat 1405
sand 1031
  ripple 1374
sander 1401
sandpipe 1066
sandstone 732
sarsen 1619
  stones 1619
saw-cut valley 1742
scarp 6, 7, 1357
  of terrace 636
schema block 199
schist 1518
schrath 1476
schrund-line 1373
scoop out 36
scoria 1414
scoriaes 1414
scour 36
scree 1527
scroll 1355, 1415
sculptural forms 1348
sculpture processes 1242
sea 915
  arch 1213
  basin 186
  cave 742
  cavern 742
  cliff 599
  coast 1660
  ice 670
  level 1045
  margin 900
  terrace 1547, 1567
sediment 1424
sedimentation 1425
seif dune 526
seismic movements 965
  region 1302
  zone 1302
selective erosion 571
self-capture 134
seracs 1427
serir 1428
serrate ridge 406
settling 1532
shallow karst 587
sheepback rocks 1393
sheep-tracks 264
sheet 1471
  erosion 557
  flow-erosion 557
shelf ice 1513
shield 1422
  volcano 1760
  shaped dune 531
shingle 639
shoal 1219, 1694
shore 1630
  accumulation 23
  cycle 278
  dune 525
  line 885, 897
  line progradation 1249
  line of retrogradation 1631
  line of submergence 1668
  platform 1179
  processes 1240
  terrace 1564
shott 1520
sidestream 35
silcrust 421
sill 1223, 1433
silt 907
sinkhole 1259
siphon 1432
sitting-up 43
skerry coast 1667
skjärs 1444
slag 1414
slickenside 1064
slide 64
  rock 739
sliding plane 1096
slip-off slope 913
  plane 1064, 1096, 1496
  ridge 1696
  - warinkle 1696
slope 1086, 1746
  processes 1243
slot 1742
sludging 1451
slump 72
small landforms 626
smooth shore 1665

- snow avalanche 136
  - cornice 390
  - erosion 1038
  - limit 892
  - line 892
  - niche 1037
  - patch 390
  - patch erosion 568
  - slide 94
- soil 1449
  - creep 408
  - erosion 572
  - flow 1451
  - mottlings 1072
- solid discharge 441
  - load 441
- soliflucton 1451
- solifluxion 1451
- solution pan 101
- somma 1456
- sorted circle 267
  - polygons 1206
- sorting 1457
- sound 850
- spatter 848
  - cone 362
- speleology 1459
- spheroidal weathering 492
- spine 8, 1057
- spire 1057
- splitting 191
- spoil bank 748
- spontaneous capture 233
- spring 822
  - sapping niche 1035
- spur 1141
- stabilized dune 523
- stack 1470
- stadial moraine 994
- stages 1462
- stagnant glacier 680
- stalactite 1467
- stalacto-stalagmite 350
- stalagmite 1468
- stationary dune 523
- stone arcs 695
  - circle 267
  - festons 695
  - field 286, 916
  - garlands 695
  - pavement 1100
  - polygons 1206
  - ring 267
  - river 1390, 1605
  - strings 209
  - stripes 209
  - strips 209
- storm beach 1164
- storm delta 451
- straight shore-line 1665
- strait 1613
- strand 1521
  - dune 140
  - line 897
  - plain 322
- strandflät 337
- stratification 1473
- stratified slope deposits 733
  - volcano 1475
- strato-volcano 1475, 1769
- stratum 1471
  - plain 338, 1181
- stream 1385
  - built terrace 1548
  - capacity 231
  - capture 234
  - channel 48
  - cut terrace 1557
  - erosion 561
  - frequency 458
  - gradation 1305
  - robbing 234
  - run-off 1418
  - system 1364
  - terrace 1560
- stria 1476
- stripped plain 338
- Strombolian type of volcano 1768
- strong monadnock 975
  - residual hill 975
- structural adjustment 29
  - basin 484
  - forms 1349
  - geology 1535
  - landscape 1349
  - plain 338
  - platform 1181
  - relief 1309
  - surface 1502
  - terrace 1577
  - valley 1731
- structurally-controlled relief 1309, 1349
- structure 1478
- structured ground 1454, 1455
- subaerial agent 38
  - drainage 1420
  - erosion 573
  - force 594
- subcutaneous lapies 858
- subdued mountains 1016
- subglacial valley 1732
- subjacent bed 1492
- sublittoral zone 1484

- submarine bar 407
  - canyon 229
  - relief 1350
  - slide 85
  - slump 85
  - valley 1733
- submergence 1485
- submersion 1485
- subsequent depression 485
  - valley 1734
- subsidence 1490
  - zone 1787
- subsoil 1491
- substratum 1492
- substructure 1446
- subterranean drainage 1419
  - river 1331
  - stream piracy 239
- sugar loaf 263
- summit 1752
  - level 698
  - plain 698
- superficial erosion 557
- superglacial till 980
- superimposed valley 1736
- superimposition 1504
- superposed valley 1710, 1736
- superposition 1504
- surface-drainage 1420
  - erosion 557
  - moraine 995
  - of terrace 1197
- swale 1509
- swalet 142
- swallow hole 1209
- swash channel 227
  - - way 227
- swell 1223
- swing terrace 1568
- swelling 723
- symmetric valley 1728
- symmetrical ripple 1378
- synclinal 1435
  - valley 1729
- syncline 1435
- synclinore 1437
- synclinorium 1437
- syneclise 1438

- table land 1198
  - mountains 1020
- tablemount 747
- tafoni 1522
- talus 1158, 1527
  - cone 361
  - creep 197
- talus slope 1158
- takyr 1523
- talweg 1531
- tectogenesis 1534
- tectonic basin 487
  - geology 1535
  - mountains 1021
  - movements 967
  - polje 1204
  - relief 1352
  - valley 1738
  - window 610
- tectosequent landscape 1349
- tephra 1544
- tephrochronology 1536
- terminal basin 189
  - moraine 996
- terp 1005
- terra rossa 1591
- terrace 1546
  - bottom 1447
  - cover 470
  - deposit 470
  - of differential erosion 1577
  - floor 1447
- terracettes 1588, 1614
- terracing 1545
- terrier 638
- theory of continental drift 1538
  - of isostasy 1540
- thermokarst 1590
  - hollow 512
- thrust-sheet 1160
- thufurs 1025
- tidal channel 225
  - delta 454
  - inlet 225
  - marsh 922
  - zone 1793
- tides 917
- tied island 800
- tillite 1594
- toe 634
- tombolo 1599
- top lavel of denudation 1047
  - of terrace 1197
- topographic maturity 1336
  - profile 1247
  - youth 1353
- torrent 1065, 1600
- torrential drainage 1421
  - run-off 1421
  - valley 1740
- tower 1027, 1629
- traction 1596
  - transport 1596
- transsection glacier 692

transfluence 1606
transfluent glacier 692
transgression 1607
transport 1609
transportation 1609
transverse coast 1670
  coastline 1669
  dune 533
  profile 1248
  valley 1741
trapps 1611
traveling dune 527
trench 738, 1508, 1610
triangular sector 1173
trough valley 1617
tributary 35
trough-in-trough valleys 1618
true dip line 894
trunk glacier 689
tube 638, 1622
tumulus 1621
tundra ostioles 1072
tunnel 1622, 1624
turfpit 1626
twinned glaciers 677

unconformable coast 1670
undation theory 1541
undercliff 601
undercut slope 912
undercutting 1486
underground 1491
  drainage 1419
  stream 1391
underlying karst 545
undermass 1446, 1492
undersea relief 1350
undrained area 122
unmatched terrace 1571
unpaired terrace 1571
upbuilding 1267
upland 1016
upsiloidal dune 530
upstanding syncline 1436
upstream 106
urstromtal 1691
uvala 1693

val 1695
valley 1699
  flat 905, 1515
  glacier 693
  head 1058, 1383
  - head moraine 996
  line 1531
valley meander 942
  plain 1515
  side 1746
  side moraine 988
varves 1743
ventifact 1774
vermiculation 1745
versant 1746
vertical cutting 555,
  erosion 555
virgation 1749
volcanic accumulation 27
  ash 266
  belt 855
  chain 855
  coast 1677
  cone 366
  dammed depression 473
  debris 1152
  eruption 576
  island 604
  mountains 1022
  mudflow 851
  neck 1027
  plain 305
  plateau 1189
  plug 1027
  relief 1354
  spine 10
  tuff 1620
volcanicity 1771
volcanism 1771
volcano 117, 1755
volcano-tectonic depression 488
„V"-shaped valley 1742
volcano of Hawaiian type 1764
Vulcanian type of volcano 1770
Vulcanic relief 1354

wadi 1680
wady 1680
wall 164, 1117
wandering dune 527
wash slope 1747
wasting processes 1232
waterfall 252
water-parting 426
water sink 919
  table 1156
watershed 426
  monadnock 974
watt 1793
wave-built terrace 1549
  cut bench 162, 1177
  plain 293
  platform 1177

wave-cut scarp 599
  shelf 1177
  terrace 1547
wave delta 451
  platform 1177
  ripple 1379
„weald“ 211
weathering 948
wide open bight 110
wind erosion 560
wind gap 831
  ripple 1376
windkanter 1774

yama 833
yardang 1775
young valley 1739
youth age 1465

zone of alteration 1784